

Spis treści

1. Metodologia	5
2. Podsumowanie	11
3. Osoby niepełnosprawne w statystyce gminnej	17
4. Problemy osób niepełnosprawnych w oczach samorządów gminnych	25
Rozpoznanie problemów osób niepełnosprawnych	28
Problemy osób niepełnosprawnych w oczach samorządów gminnych	32
5. Instytucje i organizacje zaangażowane w pomoc osobom niepełnosprawnym na terenie gminy	41
Instytucje i organizacje zaangażowane w pomoc osobom niepełnosprawnym na terenie gminy	43
Współpraca gminy z innymi podmiotami na rzecz pomocy osobom niepełnosprawnym	51
6. Organizacja pomocy osobom niepełnosprawnym w gminie	55
Organizacja pomocy osobom niepełnosprawnym w jednostkach samorządu gminnego	58
Zainteresowanie gminy szkoleniami dla pracowników organizowanymi przez PFRON	73
Źródła informacji na temat prawodawstwa dotyczącego osób niepełnosprawnych	76
7. Rola organizacji pozarządowych w procesie rehabilitacji społecznej i zawodowej niepełnosprawnych	79
Rola organizacji pozarządowych w procesie rehabilitacji społecznej i zawodowej niepełnosprawnych	81
Współpraca samorządów gminnych z organizacjami samorządowymi	91
8. Finansowanie zadań na rzecz niepełnosprawnych w samorządach gminnych	97
Finansowanie zadań na rzecz niepełnosprawnych w samorządach gminnych	99
Rola środków z funduszy unijnych w realizacji działań na rzecz niepełnosprawnych w gminie	112
9. Ogólna ocena działalności gmin w zakresie realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych	119
10. Działalność gmin w zakresie rehabilitacji zawodowej	141
Działalność gmin w zakresie rehabilitacji zawodowej	143
Gmina jako pracodawca osób niepełnosprawnych	155
11. Działalność gmin w zakresie rehabilitacji społecznej	163
12. Ocena ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych przez samorządy gminne	187
Ocena ustawowego systemu finansowania i podziału zadań w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych	190
Przejęcie przez gminę od powiatu zadań ustawowych w opinii przedstawicieli jednostek samorządu gminnego	193

1. Metodologia

Założenia i metodologia

Niniejszy raport stanowi prezentację wyników badania przeprowadzonego wśród przedstawicieli jednostek samorządów gminnych w ramach projektu „Gmino, jaka jesteś? Badanie działalności gmin na rzecz osób niepełnosprawnych”, realizowanego w zakresie działania 1.4 Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich (SPO RZL) schemat b). Badanie zrealizowane zostało przez Pentor Research International S.A. na zlecenie Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Badanie dostarcza wiedzy w następujących obszarach:

- Poznanie działalności samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych (m. in. czy diagnozowane są potrzeby i oczekiwania osób niepełnosprawnych, jakie działania prowadzi samorząd gminny w zakresie aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych, kto jest głównym odbiorcą tych działań, czy działania te są planowane i w jaki sposób?),
- Poznanie potrzeb samorządów gminnych w zakresie świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym.

Badanie przedstawicieli jednostek samorządów gminnych zostało zrealizowane techniką bezpośredniego wywiadu kwestionariuszowego w okresie wrzesień-listopad 2006. W badaniu udział wzięli przedstawiciele 2117 gmin, którzy zajmują się merytorycznie zakresem spraw osób niepełnosprawnych. Najczęściej byli to wójtowie/burmistrzowie, sekretarze gmin oraz zastępcy wójta/ burmistrza.

Założenia i metodologia

Poniższa tabela przedstawia stan realizacji badania na dzień zamknięcia zbioru.

STAN REALIZACJI BADANIA NA DZIEŃ ZAMKNIĘCIA ZBIORU	
Założona próba	2478 wywiadów (cała populacja)
Próba zrealizowana	2117 wywiadów
Odmowy z podstemplowaną kartą odmowy wzięcia udziału w badaniu	176 gmin
Odmowy bez podstemplowanej karty (urząd odmówił także podstemplowania)	185 gmin

Uzyskany odsetek realizowalności próby – na poziomie 85% jest wynikiem nadzwyczaj dobrym. Rzadko w badaniach możemy poszczycić się taką skutecznością. Obecnie praktyka badawcza traktuje już 75% jako rzetelny i wysoki poziom realizowalności.

Ponadto, biorąc pod uwagę fakt, że badanie obejmowało całą populację, osiągnięta próba pozwala na wnioskowanie o prawidłowościach z maksymalnym błędem statystycznym na poziomie 0,8%. Taka dokładność wnioskowania jest niezwykle rzadko dostępna w badaniach.

W przypadku, gdyby jakaś gmina wyraziła chęć wzięcia udziału w badaniu, pomimo że realizacja oficjalnie została zakończona, kwestionariusz zostanie zrealizowany i włączony do zbioru.

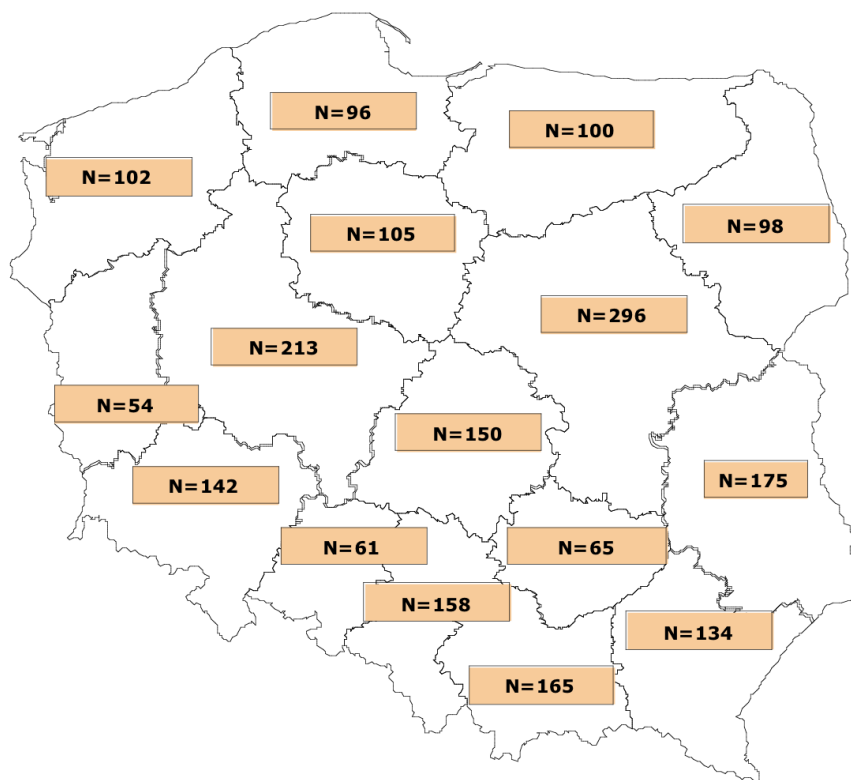
Założenia i metodologia

Poniższa tabela pokazuje rozkład zrealizowanej w badaniu próby na poziomie całego kraju.

CHARAKTERYSTYKA BADANYCH GMIN		
	LICZEBNOŚCI	PROCENTY
TYP GMINY		
Miejska	414	20%
Miejsko-wiejska	465	22%
Wiejska	1238	58%
STOPA DEKLAROWANEGO BEZROBOCIA W GMINIE		
00-12	376	18%
13-16	264	12%
17-18	189	9%
19-21	187	9%
22-25	127	6%
26+	168	8%
Nie wiem	806	38%
STOPA REJESTROWANEGO BEZROBOCIA W POWIECIE (Źródło: GUS, X 2006)		
0-12,9	463	22%
13-16,5	520	25%
16,6-18,2	208	10%
18,3-21,9	379	18%
22-25,9	280	13%
26+	267	13%
WYSOKOŚĆ WYDATKÓW GMINY W 2005 R.		
Do 8 mln	536	25%
8 mln-11 mln	362	17%
11 mln-16 mln	443	21%
16 mln-27 mln	394	19%
27 mln +	380	18%
SYTUACJA FINANSOWA GMINY		
dobra	1234	58%
ani dobra ani zła	710	34%
zła	158	7%

Założenia i metodologia

Liczba zrealizowanych wywiadów z przedstawicielami jednostek samorządów gminnych ze względu na województwo

Przy prezentacji wyników badania przedstawicieli jednostek samorządów gminnych uwzględniono dodatkową zmienną – stopę bezrobocia w powiatach, do której dane zostały zaczerpnięte z danych Głównego Urzędu Statystycznego na temat stopy bezrobocia w województwach i regionach (październik 2006). Każdej gminie została przyporządkowana stopa bezrobocia w powiecie, w którym się dana gmina znajduje.

Należy zaznaczyć, iż w wyniku działania programu do analizy statystycznej dane prezentowane w tabelach i na wykresach uległy zaokrągleniu. Stąd niekiedy suma wskazań nie wynosi 100%, wahając się od 98% do 102%.

2. Podsumowanie

Podsumowanie

Zrealizowane badanie daje bardzo szczegółowy wgląd w działalność samorządów gminnych na rzecz osób niepełnosprawnych. Na wielu wymiarach i w poszczególnych aspektach pozwala ocenić zaangażowanie gmin w tę problematykę. Oczami samorządowców pozwala nam spojrzeć na administracyjne i społeczne realia, w których muszą oni funkcjonować. Przede wszystkim ukazuje jednak problemy i bariery stojące na przeszkodzie efektywnej rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.

- ❑ Wyniki badania bez wątplenia świadczą o aktywnej działalności gmin na rzecz osób niepełnosprawnych. Działalność ta wydaje się wynikać z ustawowego obowiązku niesienia przez gminę pomocy społecznej jej mieszkańcom, ale też z faktu, że większość niepełnosprawnych szuka pierwszego wsparcia właśnie w urzędzie gminy i jej jednostkach organizacyjnych, przede wszystkim w Ośrodkach Pomocy Społecznej.
- ❑ Skala zjawiska poszukiwania przez niepełnosprawnych pomocy w gminach jest duża – zgodnie z deklaracjami samorządowców do urzędów gmin lub jej jednostek zgłasza się miesięcznie od kilkunastu (w małych gminach wiejskich) do tysiąca osób (w gminach liczących ponad 100 tys. mieszkańców). Urzędnicy samorządów gminnych mają więc ogólne wyobrażenie o problemach, z jakimi borykają się niepełnosprawni – do najważniejszych z nich zaliczają problemy finansowe i materialne, problemy na rynku pracy oraz bariery architektoniczne. Zdają sobie także sprawę z konieczności świadczenia niektórym niepełnosprawnym mieszkańcom ich gmin opieki i pomocy bytowej, pomocy w zakresie potrzeb mieszkaniowych oraz innych rodzajów wsparcia.
- ❑ O tym, iż gminy zdają sobie sprawę z wagi problemów niepełnosprawnych i konieczności działania na rzecz tej grupy świadczyć może również fakt, że około połowa samorządów częściowo planuje w budżecie wydatki na te cele, bądź umieszcza w budżecie pełną kwotę tych wydatków (połowa tych środków pochodzi ze środków własnych gminy). Niektóre gminy zaczynają się też ubiegać o środki unijne na pomoc niepełnosprawnym. Wolę działania gmin na rzecz niepełnosprawnych potwierdza też dosyć duże zainteresowanie pracowników gmin szkoleniami PFRON.
- ❑ Działalność gmin na rzecz niepełnosprawnych ograniczona jest jednak w zdecydowanej większości przypadków jedynie do niektórych rodzajów pomocy. Gminy dobrze zaspokajają najczęstsze potrzeby niepełnosprawnych związane z pomocą finansową, materialną oraz pomocą i opieką bytową. Zadania tego typu są zdaniem gmin najłatwiejsze do zrealizowania, stąd też za załatwianie takich spraw gminy wystawiają sobie zazwyczaj pozytywne oceny. Warto dodać, że wsparcie pieniężne, bytowe i rzeczowe niepełnosprawnych jest też najczęściej finansowane lub dofinansowywane z budżetu gmin (w 45% – 62% gmin w zależności od zadania), a ponoszone na te cele wydatki są relatywnie wysokie.

Podsumowanie

- ❑ Pomoc bardziej wyspecjalizowana i wymagająca większych nakładów i zaangażowania pojawia się zdecydowanie rzadziej w ofercie gmin skierowanej do niepełnosprawnych. Dotyczy to przede wszystkim działań w zakresie uczestnictwa niepełnosprawnych w wydarzeniach kulturalnych, integracji społecznej, rehabilitacji i leczenia, edukacji oraz pomocy w zdobyciu wykształcenia. Co więcej, zadania tego typu, stosunkowo rzadko otrzymują dofinansowanie z budżetu gmin (od 4% do 21% w zależności od zadania: pomoc w formie kredytowej, likwidacja barier technicznych, zaopatrzenie w środki pomocnicze, likwidacja barier w komunikowaniu się, turystyka i rekreacja, rehabilitacja medyczna, pomoc psychologiczna, kultura, warsztaty terapii zajęciowej, zaopatrzenie w sprzęt ortopedyczny i rehabilitacyjny, remonty mieszkań, turnusy rehabilitacyjne, pomoc prawna, likwidacja barier architektonicznych). Ponadto wydatki na te formy pomocy, jeżeli już znajdują się w budżecie gmin, są niższe niż wydatki na pomoc finansową, materialną i bytową.
- ❑ Na jeszcze mniejszą skalę prowadzone są działania w zakresie rehabilitacji zawodowej niepełnosprawnych, które gminy uznają za najtrudniejsze do przeprowadzenia. O małym zaangażowaniu gmin w działania tego typu świadczy fakt, że jedynie nieliczne gminy (4%-7%) opracowały lub pracują nad programem walki z bezrobociem wśród osób niepełnosprawnych, finansują lub dofinansowują zadania z zakresu pośrednictwa pracy i poradnictwa oraz szkolenia zawodowe i przekwalifikowania dla osób niepełnosprawnych. Nieco częściej gminy partycypują finansowo w edukacji niepełnosprawnych dzieci i młodzieży (19%), a wielkość nakładów finansowych na te cele jest stosunkowo duża w porównaniu z wydatkami na pośrednictwo pracy i poradnictwo oraz szkolenia zawodowe i przekwalifikowania. Warto jednak zaznaczyć, że dane na temat wydatków finansowych należy traktować jako przybliżone (wiele gmin odmówiło ich podania, a te, które je ujawniły, często polegały jedynie na szacunkach; zdarzało się też, że popełniano błędy w zapisie kwot). Ponadto nie jest wykluczone, że stosunkowo wysoka kwota wydatków na edukację niepełnosprawnych dzieci i młodzieży wynika z faktu, że gminy łączą te wydatki z nakładami finansowymi na realizację zadań w zakresie oświaty i edukacji w ogóle.
- ❑ Plany w zakresie finansowania działań na rzecz niepełnosprawnych na rok 2006 są jednak mniejsze niż na rok 2005. Z jednej strony świadczyć to może o tym, że wydatki gmin na rzecz niepełnosprawnych dosyć łatwo stają się przedmiotem „cięcia”, prawdopodobnie z tego powodu, że nie należą one do zadań własnych gminy. Z drugiej zaś, potwierdza to sposób gospodarowania funduszami na rzecz niepełnosprawnych, które częściej wygospodarowane są na „bieżący”, w odpowiedzi na pojawiające się potrzeby.

Podsumowanie

W realizacji zadań na rzecz pomocy osobom niepełnosprawnym występują ogromne dysproporcje pomiędzy gminami miejskimi i wiejskimi, zwłaszcza tymi najmniejszymi, na niekorzyść tych ostatnich. Gminy wiejskie, wyposażone w mniejsze środki finansowe, podejmują działania na rzecz osób niepełnosprawnych, zwłaszcza te wykraczające poza konieczną pomoc finansową i materialną, zdecydowanie rzadziej niż gminy miejskie. Rzadko powołują ponadto w swojej strukturze wyspecjalizowane jednostki/stanowiska do obsługi osób niepełnosprawnych. Są też bardzo słabo architektonicznie dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. Sytuacja w gminach miejskich jest we wszystkich tych aspektach bez porównania lepsza. Wydaje się jednak, że aktywniejszą działalność w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym wymusza przede wszystkim duża liczba niepełnosprawnych w tych gminach.

Trudno się zatem dziwić, że samoocena gmin w zakresie pomocy niepełnosprawnym jest ambiwalentna. Chociaż w badanych gminach panuje przekonanie, że spośród różnego rodzaju wyspecjalizowanych instytucji to właśnie gminy w największym stopniu pomagają niepełnosprawnym (ustawowo dedykowane do tej pomocy urzędy powiatowe wypadają tu zdecydowanie gorzej), to opinie na temat tego, jak żyje się niepełnosprawnym na terenie gminy i jak wiele robi gmina na rzecz tej grupy mieszkańców, są już podzielone. Co prawda, częściej obserwujemy tu satysfakcję z własnych dokonań, ale dosyć często także wyrażane są uwagi krytyczne.

Podsumowanie

Sytuacja „zawieszenia” gmin między ustawowym wymogiem świadczenia pomocy społecznej a brakiem obowiązków w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej niepełnosprawnych powoduje, że świadczenie pomocy niepełnosprawnym przez gminy nie jest dopracowane organizacyjnie i instytucjonalnie:

- ❑ najczęściej realizowane jest ono w ramach Ośrodka Pomocy Społecznej lub w ramach kilku różnych jednostek organizacyjnych. Wyspecjalizowane stanowiska i jednostki do obsługi niepełnosprawnych – jednostka odpowiedzialna tylko za problemy osób niepełnosprawnych, stanowisko ds. problemów osób niepełnosprawnych, Komisja Rady Gminy ds. problemów osób niepełnosprawnych – istnieją jedynie w kilku procentach gmin;
- ❑ jedynie co piąta gmina ma opracowany lub jest w trakcie opracowywania gminnego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych;
- ❑ urzędy gminy są słabo przystosowane lokalowo i kadrowo do obsługi niepełnosprawnych – odczuwają duże braki architektoniczne (w zakresie podjazdów dla wózków inwalidzkich, toalet przystosowanych dla osób niepełnosprawnych) i kadrowe (brakuje osób obsługujących niepełnosprawnych, zwłaszcza w dużych gminach, i osób posługujących się językiem migowym);
- ❑ w zdecydowanej większości gmin brak jest systematycznie prowadzonych analiz potrzeb osób niepełnosprawnych, w tym brak jest także podstawowych danych umożliwiających skuteczne działanie na rzecz niepełnosprawnych, to jest danych na temat skali tego zjawiska w gminie i jego charakterystyki (wyniki badania pokazują, że większość gmin nie dysponuje żadną wiedzą na ten temat lub posiada jedynie szacunkowe dane).

Nieliczne gminy są gotowe przejąć dotychczasowe zadania powiatów w zakresie osób niepełnosprawnych. Pomysł ten popierają gminy w lepszej sytuacji finansowej oraz te, które rozpoznały potrzeby osób niepełnosprawnych, a więc prawdopodobnie mają już wypracowane sposoby działania w tym zakresie. W uzasadnieniach chęci przejęcia zadań powiatów padają ważne argumenty: lepsze rozpoznanie przez gminy potrzeb niepełnosprawnych, lepsze zakorzenienie w lokalnym środowisku, które umożliwi łatwiejszą i efektywniejszą współpracę z rodzinami, mieszkańcami, organizacjami pozarządowymi. Niechęć do przejęcia zadań powiatów wynika natomiast z obaw finansowych (brak wystarczających środków) i organizacyjnych (gorsze zaplecze lokalowe, kadrowe). Wydaje się więc, że wyposażenie gmin w środki finansowe na te cele (przekazanie gminom części zadań powiatów wraz ze środkami finansowymi) i ich wsparcie organizacyjne i kadrowe mogłoby przełamać tego typu opory. W efekcie doprowadziłoby to do lepszego zaspokajania potrzeb niepełnosprawnych, i to w sposób uwzględniający oczekiwania tej grupy osób i stosowane przez nich schematy poszukiwania pomocy.

3. Osoby niepełnosprawne w statystyce gminnej

Osoby niepełnosprawne w statystyce gminnej

Rozdział ten przedstawia stan statystyki gminnej w zakresie osób niepełnosprawnych.

- ✓ *Wiedza o liczbie niepełnosprawnych mieszkańców gminy*
- ✓ *Rodzaj danych posiadanych o niepełnosprawnych mieszkańcach gminy*
- ✓ *Wiedza o liczbie niepełnosprawnych mieszkańców gminy w rozbiciu na wiek, rodzaj i stopień niepełnosprawności oraz miejsce zamieszkania*
- ✓ *Rodzaj danych posiadanych o niepełnosprawnych mieszkańcach gminy w rozbiciu na wiek, rodzaj i stopień niepełnosprawności oraz miejsce zamieszkania*
- ✓ *Wiedza o liczbie zakładów pracy chronionej na terenie gminy*
- ✓ *Wiedza o stopie bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych*

Osoby niepełnosprawne w statystyce gminnej

Stan statystyki gminnej na temat osób niepełnosprawnych pozostawia bardzo wiele do życzenia i każe wątpić w możliwość efektywnego i trafnego planowania działań na rzecz tej grupy osób. Jedynie co dziesiąta gmina dysponuje dokładną wiedzą o liczbie jej niepełnosprawnych mieszkańców, a ponad jedna trzecia nie posiada nawet szacunkowych danych w tym zakresie. Jeszcze gorzej jest z bardziej szczegółowymi informacjami na temat tej grupy. Gminy w większości nie gromadzą nawet szacunkowych danych o rodzaju i stopniu niepełnosprawności, a także miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych.

Konsekwentnie, samorządy gminne niewiele wiedzą również o problemach, z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne i potrafią jedynie szacować krąg niepełnosprawnych potrzebujących pomocy finansowej, bytowej, w zakresie warunków mieszkaniowych oraz znalezienia pracy. Co więcej, zdecydowana większość badanych nie ma nawet najogólniejszego wyobrażenia o stopie bezrobocia wśród niepełnosprawnych.

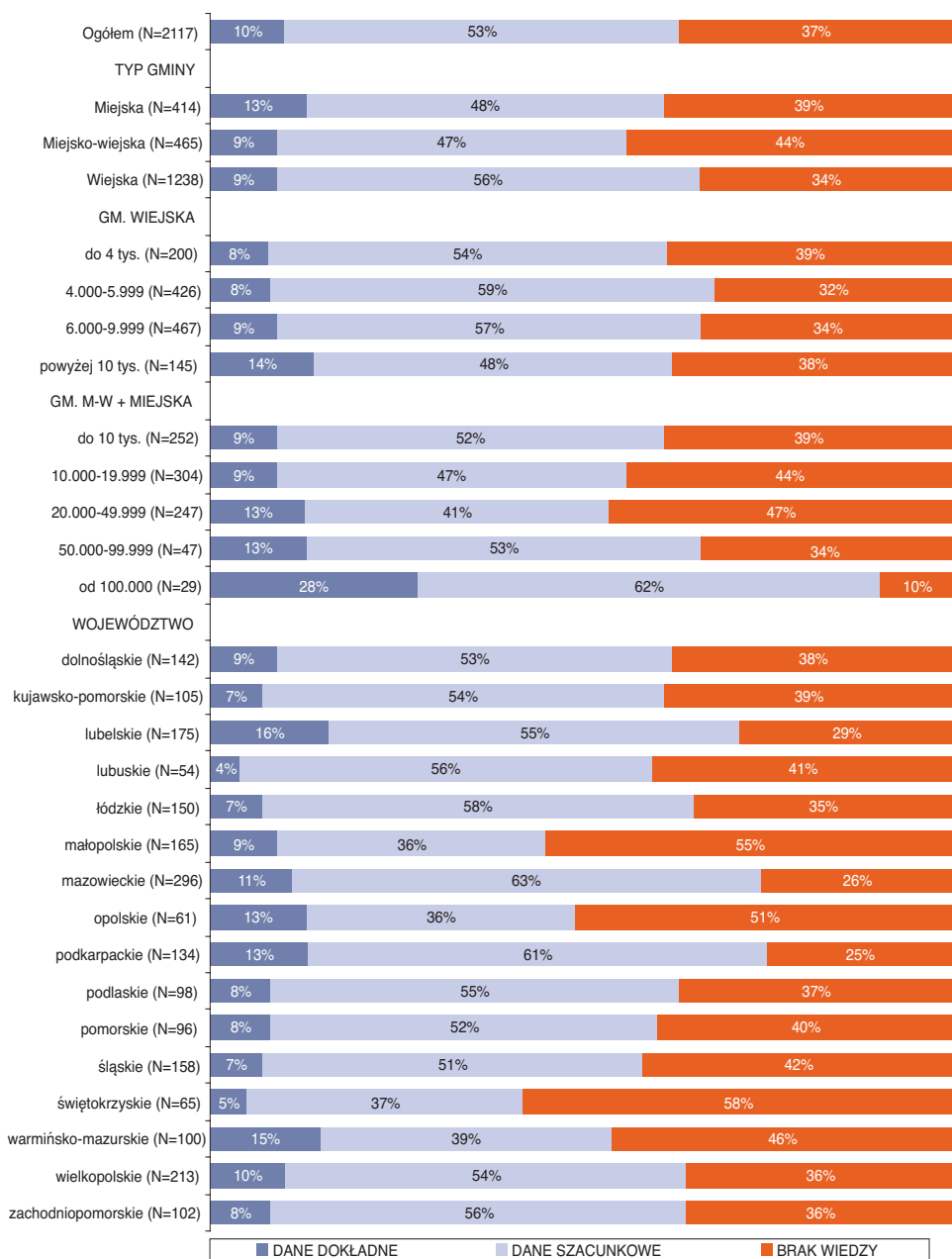
**Tabela 1. Stan statystyki gminnej na temat populacji osób niepełnosprawnych
Rodzaj posiadanej wiedzy. (N= 2117)**

	Rodzaj posiadanych danych		
	Dokładne	Szacunkowe	Brak wiedzy
WIEDZA O LICZBIE NIEPEŁNOSPRAWNYCH MIESZKAŃCÓW GMINY			
OGÓŁEM OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	10%	53%	37%
wg wieku			
Pełnoletnich	8%	45%	46%
Dzieci i młodzieży	10%	45%	45%
wg stopnia niepełnosprawności			
O znacznym stopniu niepełnosprawności	6%	33%	61%
O umiarkowanym stopniu niepełnosprawności	5%	33%	61%
O lekkim stopniu niepełnosprawności	4%	30%	66%
wg rodzaju niepełnosprawności			
Z niepełnosprawnością ruchową	4%	22%	74%
Z niepełnosprawnością wzrokową	4%	21%	75%
Z niepełnosprawnością słuchową	4%	21%	75%
Z niepełnosprawnością umysłową	3%	22%	74%
Z niepełnosprawnością psychiczną	4%	22%	75%
Epileptycy (chorzy na padaczkę)	4%	19%	77%
wg miejsca zamieszkania			
Mieszkających w mieście	11%	22%	67%
Mieszkających na wsi	8%	36%	56%
WIEDZA O STOPIE BEZROBOCIA WŚRÓD NIEPEŁNOSPRAWNYCH			
Stopa rejestrowanego bezrobocia	2%	14%	84%
Stopa całkowitego bezrobocia	1%	10%	89%
WIEDZA O PROBLEMACH OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH			
Niepełnosprawni potrzebujący pomocy bytowej i opieki	3%	49%	46%
Niepełnosprawni potrzebujący pomocy finansowej i materialnej	3%	51%	44%
Niepełnosprawni borykający się z problemami mieszkaniowymi	3%	41%	53%
Niepełnosprawni borykający się z problemami na rynku pracy	2%	43%	53%

Osoby niepełnosprawne w statystyce gminnej

Dokładne dane na temat osób niepełnosprawnych relatywnie częściej gromadzą gminy miejskie, niż wiejskie. W szczególności dotyczy to największych miast. Obserwujemy również znaczące różnice regionalne pod tym względem. Do braku wiedzy o liczbie osób niepełnosprawnych najczęściej przyznają się gminy z Małopolski, Opolszczyzny oraz województwa świętokrzyskiego. Największy odsetek gmin posiada dokładne dane w tym względzie w województwie warmińsko-mazurskim oraz lubelskim.

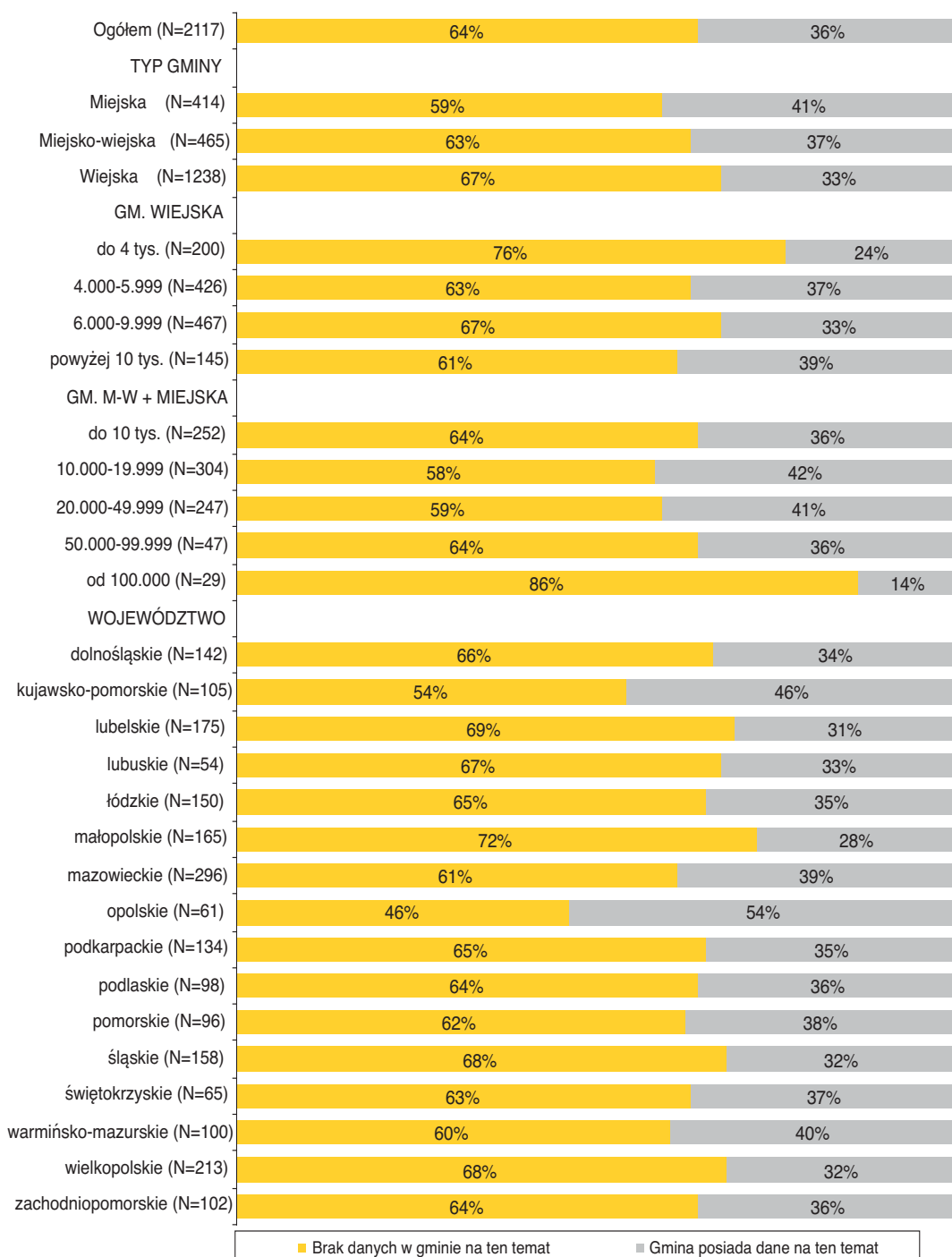
Rodzaj danych posiadanych przez gminę na temat liczby osób niepełnosprawnych w gminie

Osoby niepełnosprawne w statystyce gminnej

Zdecydowanie lepiej przedstawia się wiedza samorządów gminnych o liczbie zakładów pracy chronionej zarejestrowanych na jej terenie, choć i w tym przypadku również ponad jedna trzecia badanych nie potrafiła udzielić odpowiedzi.

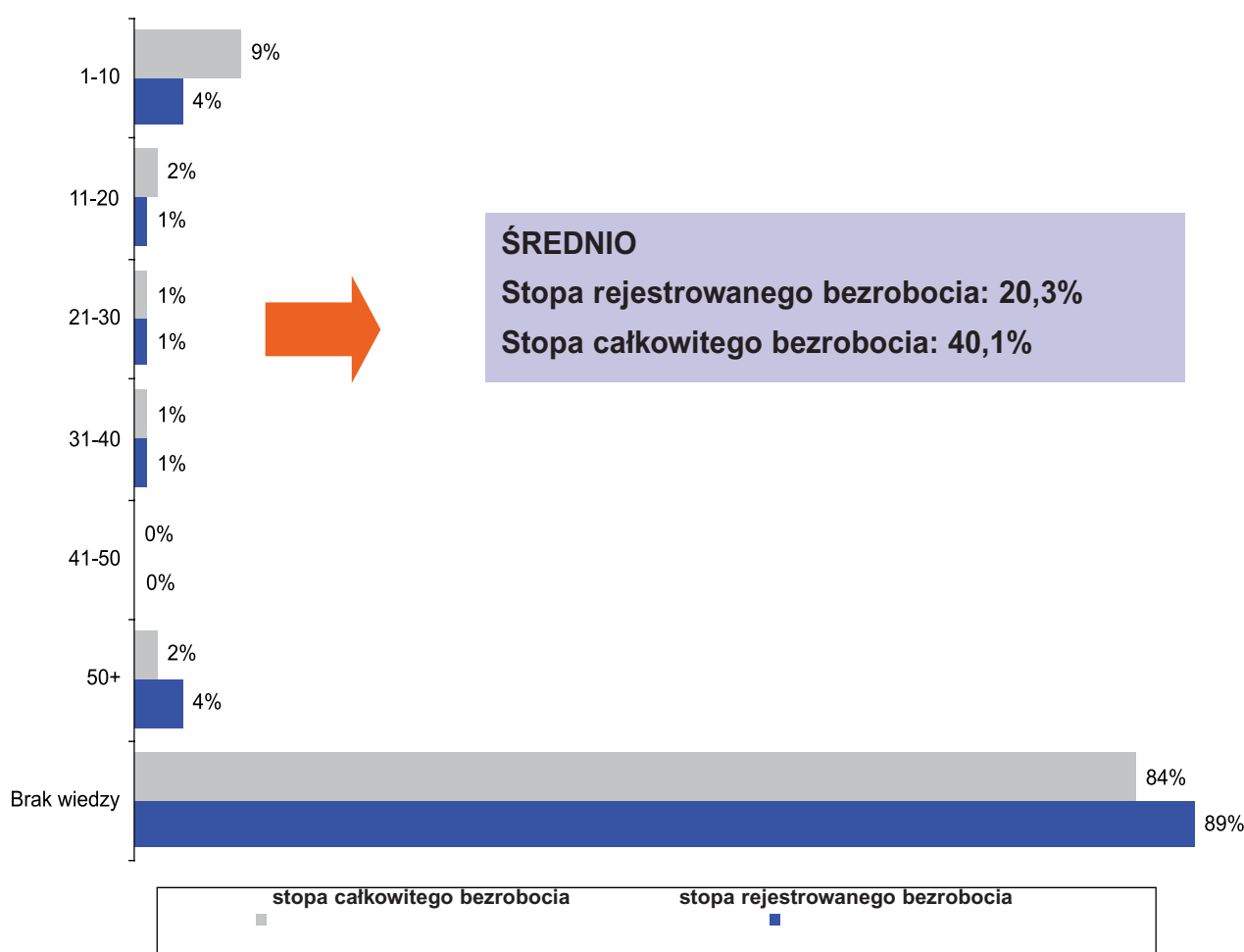
Wiedza na temat liczby zakładów pracy chronionej na terenie gminy

Osoby niepełnosprawne w statystyce gminnej

Nieliczne samorzady gminne, które posiadają wiedzę na temat rejestrowanej stopy bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych szacują ją na poziomie 20,3. Warto zauważyć, iż dane te pokrywają się z danymi GUS z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, z którego wynika, iż wśród osób niepełnosprawnych aktywnych (nie biernych) zawodowo 20,4% to osoby bezrobotne.

STOPA REJESTROWANEGO I CAŁKOWITEGO BEZROBOCIA WŚRÓD NIEPEŁNOSPRAWNYCH WEDŁUG DEKLARACJI SAMORZĄDÓW GMINNYCH

4. Problemy osób niepełnosprawnych w oczach samorządów gminnych

Problemy osób niepełnosprawnych w oczach samorządów gminnych

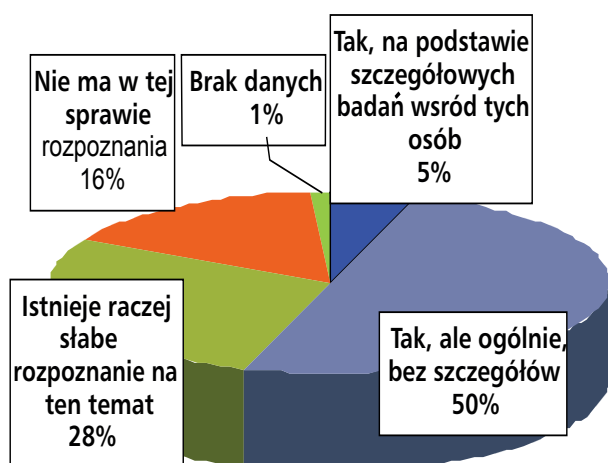
W rozdziale tym omówione zostały następujące zagadnienia:

- ❑ Rozpoznanie problemów osób niepełnosprawnych.
  - ✓ *Czy gmina ma rozpoznane potrzeby (w tym diagnozę) w zakresie różnych aspektów środowiska osób niepełnosprawnych?*
  - ✓ *Rodzaj wiedzy na temat odsetka niepełnosprawnych mieszkańców gminy borykających się z problemami bytowymi, finansowymi, mieszkaniowymi i problemami na rynku pracy.*
  - ✓ *Skąd przede wszystkim gmina czerpie informacje na temat osób niepełnosprawnych i ich problemów?*

- ❑ Problemy osób niepełnosprawnych w oczach osób niepełnosprawnych.
  - ✓ *Jak, ogólnie rzecz biorąc, w Pana(i) opinii żyje się osobom niepełnosprawnym na terenie gminy?*
  - ✓ *Jak Pan(i) sądzi, jakie są najważniejsze problemy, z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne mieszkające na terenie Pana(i) gminy?*

Rozpoznanie problemów osób niepełnosprawnych

Wyniki badań pokazują, iż przedstawiciele samorządów gminnych mają jedynie bardzo ogólne i dość słabe rozpoznanie problemów, z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne. Jedynie w co dwudziestym gminnym urzędzie prowadzi się szczegółowe badania na ten temat. 50% poprzestaje na danych ogólnych, szacunkowych. 44% nie ma zaś żadnego, bądź posiada bardzo słabe rozpoznanie w zakresie potrzeb osób niepełnosprawnych.

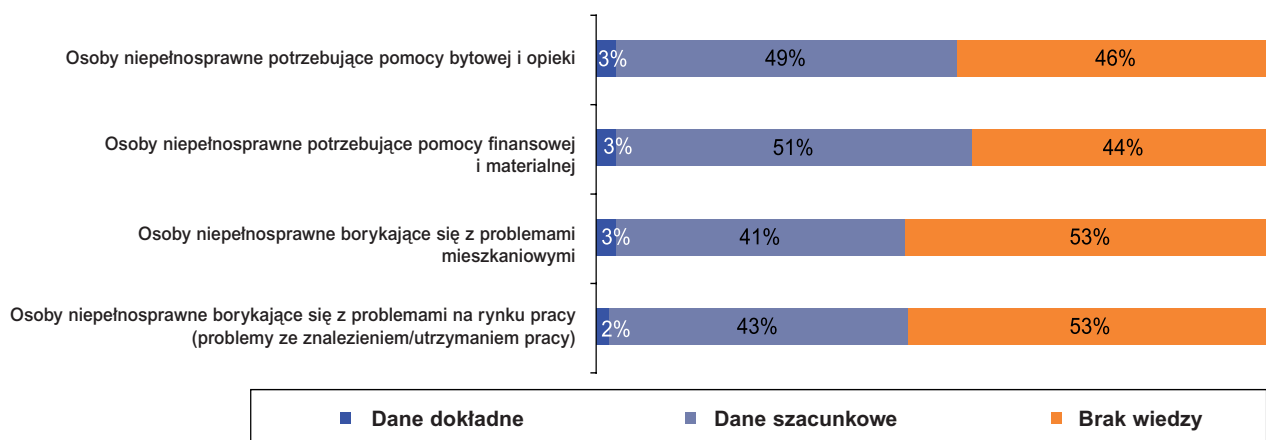
Czy gmina ma rozpoznane potrzeby (w tym diagnozę) w zakresie różnych aspektów środowiska osób niepełnosprawnych?

Mniej niż 5% samorządów gminnych posiada dokładne dane na temat odsetka niepełnosprawnych mieszkańców gminy potrzebujących pomocy bytowej, finansowej, borykających się z problemami mieszkaniowymi, czy problemami na rynku pracy. W ogromnej większości gmin w ogóle brak jest wiedzy na ten temat, bądź jedynie próbuje się szacować skalę tych problemów.

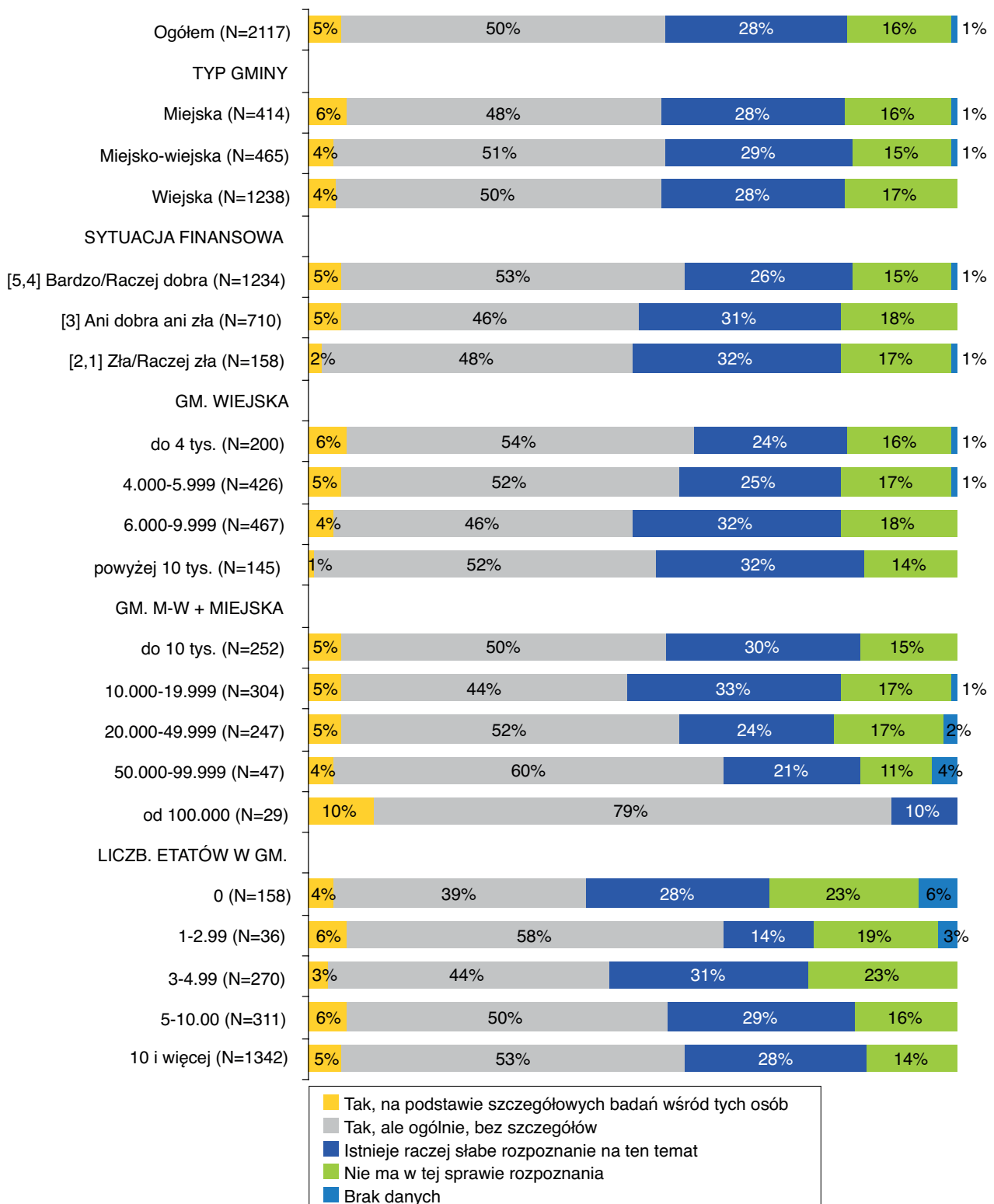
Warto zaznaczyć, iż problem z brakiem wiedzy na temat potrzeb osób niepełnosprawnych w równym stopniu dotyczy gmin wiejskich co miejskich. Na tym tle wybijają się jedynie największe (ponad 100 000 mieszkańców) gminy miejskie, spośród których 10% prowadzi w tym względzie szczegółowe badania.

Rodzaj wiedzy na temat odsetka niepełnosprawnych mieszkańców gminy borykających się z następującymi problemami.

Rozpoznanie problemów osób niepełnosprawnych

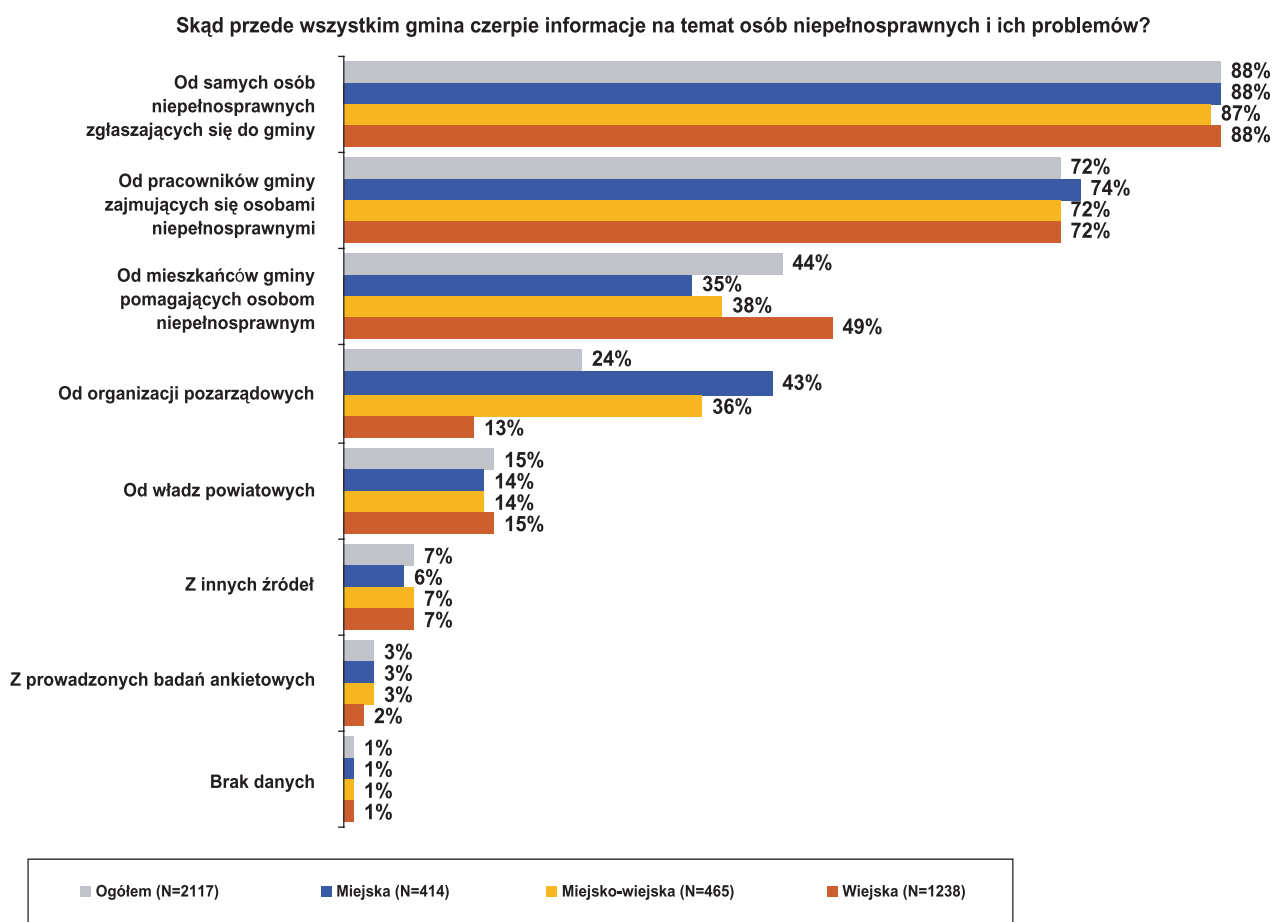
Czy gmina ma rozpoznane potrzeby (w tym diagnozę) w zakresie różnych aspektów środowiska osób niepełnosprawnych?

Rozpoznanie problemów osób niepełnosprawnych

Samorządy gminne swoją wiedzę na temat osób niepełnosprawnych częściej pozyskują w bierny sposób, od samych osób niepełnosprawnych (88%) lub pracowników gminy zajmujących się osobami niepełnosprawnymi, niż aktywnie jej poszukując, chociażby w organizacjach pozarządowych (24%) czy władzach powiatowych (15%). Warto zaznaczyć, iż dość cennym źródłem informacji są także osoby prywatne, pomagające niepełnosprawnym. Szwankuje natomiast zupełnie wymiana informacji z władzami powiatowymi (co ciekawe, niezależnie od typu gminy). Jedynie co szósta gmina w Polsce czerpie informacje o swoich niepełnosprawnych mieszkańcach od instytucji powiatowych, do których zadań należy przecież pomoc niepełnosprawnym.

Waga poszczególnych źródeł informacji w dużej mierze zależy od typu gminy. O ile zbieranie informacji bezpośrednio od osób niepełnosprawnych i od pracowników gminy jest powszechne i na podobnym poziomie wśród gmin miejskich, wiejskich i miejsko-wiejskich, to już informacje od mieszkańców gminy pomagającym osobom niepełnosprawnym najczęściej stają się źródłem danych w gminach wiejskich. Organizacje pozarządowe są cennym źródłem

informacji dla gmin miejskich, podczas gdy gminy wiejskie tylko w niewielkim stopniu z tego źródła korzystają.

Rozpoznanie problemów osób niepełnosprawnych

Organizacje pozarządowe są cennym źródłem informacji o problemach osób niepełnosprawnych w województwie opolskim, pomorskim, śląskim, warmińsko–mazurskim oraz wielkopolskim.

Komunikacja z **powiatowymi jednostkami samorządowymi** relatywnie najlepiej funkcjonuje w województwie podlaskim, pomorskim, warmińsko–mazurskim a także zachodniopomorskim. W najmniejszym stopniu z tego źródła wiedzy korzystają natomiast samorzady gminne z województwa śląskiego, świętokrzyskiego, opolskiego i łódzkiego.

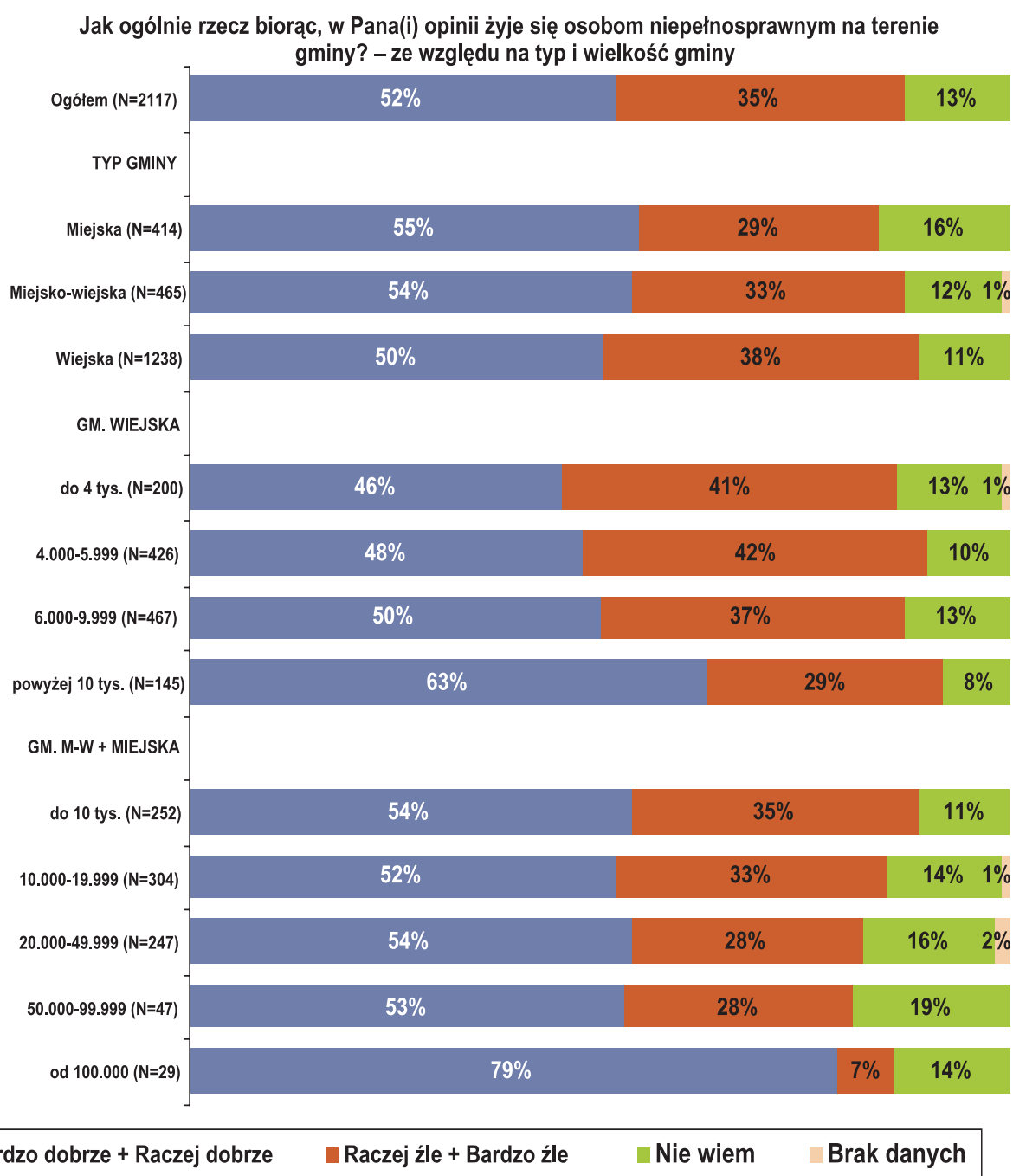
Tabela 1. Źródła informacji na temat osób niepełnosprawnych i ich problemów w poszczególnych województwach

	Ogółem (N=2117)	dolnośląskie (N=142)	kujawsko-pomorskie (N=105)	lubelskie (N=175)	lubuskie (N=54)	łódzkie (N=150)	małopolskie (N=165)	mazowieckie (N=296)	opolskie (N=61)	podkarpackie (N=134)	podlaskie (N=98)	pomorskie (N=96)	śląskie (N=158)	świętokrzyskie (N=65)	warmińsko-mazurskie (N=100)	wielkopolskie (N=213)	zachodniopomorskie (N=102)
Od samych osób niepełnosprawnych zgłaszających się do gminy	88%	88%	89%	87%	83%	96%	91%	89%	87%	86%	92%	91%	89%	78%	74%	88%	80%
Od pracowników gminy zajmujących się osobami niepełnosprawnymi	72%	74%	67%	69%	76%	63%	64%	76%	74%	82%	71%	61%	77%	88%	64%	76%	75%
Od mieszkańców gminy pomagających osobom niepełnosprawnym	44%	46%	42%	48%	44%	42%	33%	53%	52%	49%	48%	44%	47%	37%	31%	37%	41%
Od organizacji pozarządowych	24%	22%	26%	14%	31%	14%	18%	14%	39%	26%	16%	32%	40%	8%	32%	38%	27%
Od władz powiatowych	15%	16%	12%	15%	17%	11%	12%	15%	10%	13%	18%	19%	9%	6%	22%	14%	24%
Z innych źródeł	7%	11%	8%	13%	6%	5%	8%	4%	7%	6%	5%	7%	8%	5%	7%	8%	3%
Z prowadzonych badań ankietowych	3%	3%	5%	2%	4%	0%	2%	2%	0%	1%	1%	1%	3%	0%	6%	7%	3%
Brak danych	1%	1%	3%	0%	0%	0%	0%	0%	3%	4%	1%	0%	1%	2%	1%	0%	0%

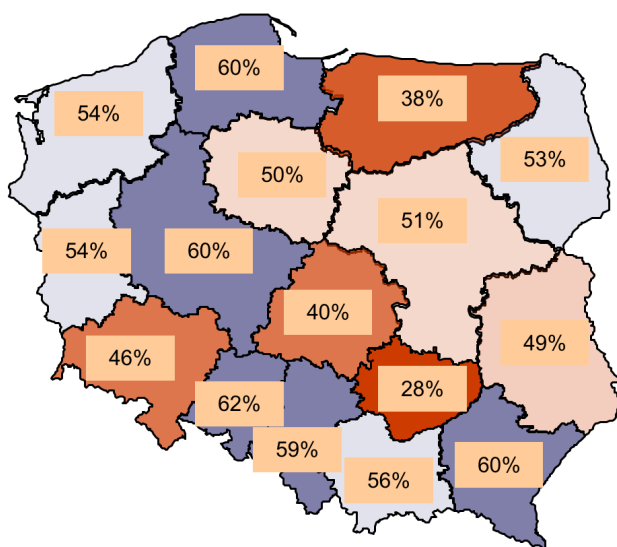
Problemy osób niepełnosprawnych w oczach samorządów gminnych

Pomimo często bardzo wrywkowej i ogólnej wiedzy na temat środowiska osób niepełnosprawnych, samorzady gminne nie wahają się w ocenie jakości życia tej grupy i przedstawiają ją raczej w pozytywnym świetle. Jedynie 35% deklaruje, iż osobom niepełnosprawnym żyje się źle na terenie gminy. Relatywnie najbardziej optymistycznie na dobrostan niepełnosprawnych patrzą samorzady z największych gmin wiejskich i największych gmin miejskich.

Problemy osób niepełnosprawnych w oczach samorządów gminnych

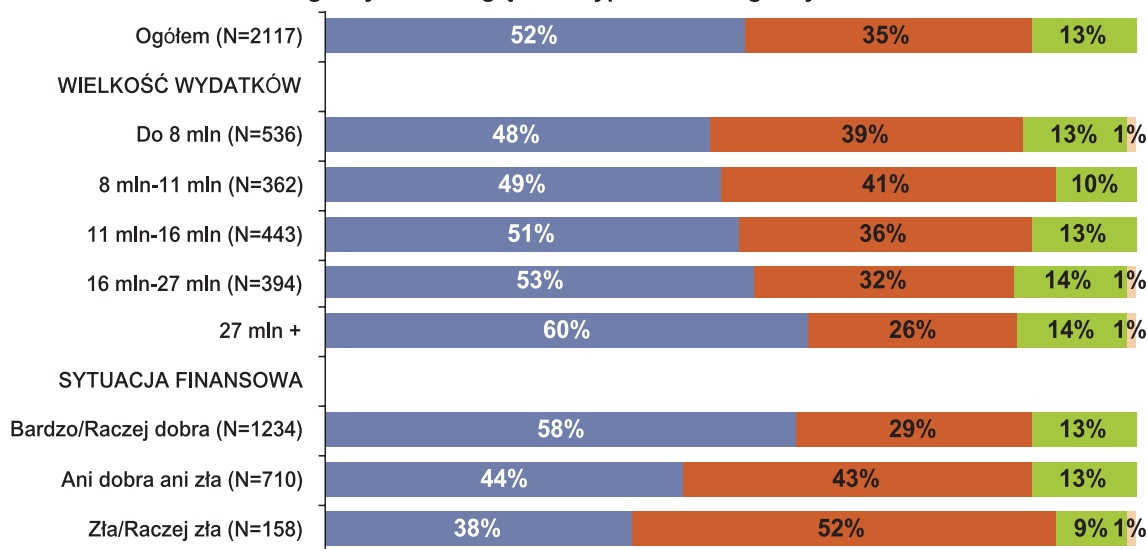
ODSETEK DEKLARUJĄCYCH, IŻ NIEPEŁNOSPRAWNYM W GMINIE ŻYJE SIĘ BARDZO DOBRZE + RACZEJ DOBRZE

Obserwujemy wyraźne regionalne różnice w ocenie jakości życia osób niepełnosprawnych. Generalnie bardziej pozytywnie oceniają ją samorzady z północno-zachodniej i południowej Polski, gorzej zaś z Polski wschodniej i centralnej. Wyjątek stanowią tu województwa podlaskie i podkarpackie.

Warto zaznaczyć, iż ocena jakości życia niepełnosprawnych w dużej mierze jest pochodną sytuacji finansowej gminy.

Jak ogólnie rzecz biorąc, w Pana(i) opinii żyje się osobom niepełnosprawnym na terenie gminy? – ze względu na typ i wielkość gminy

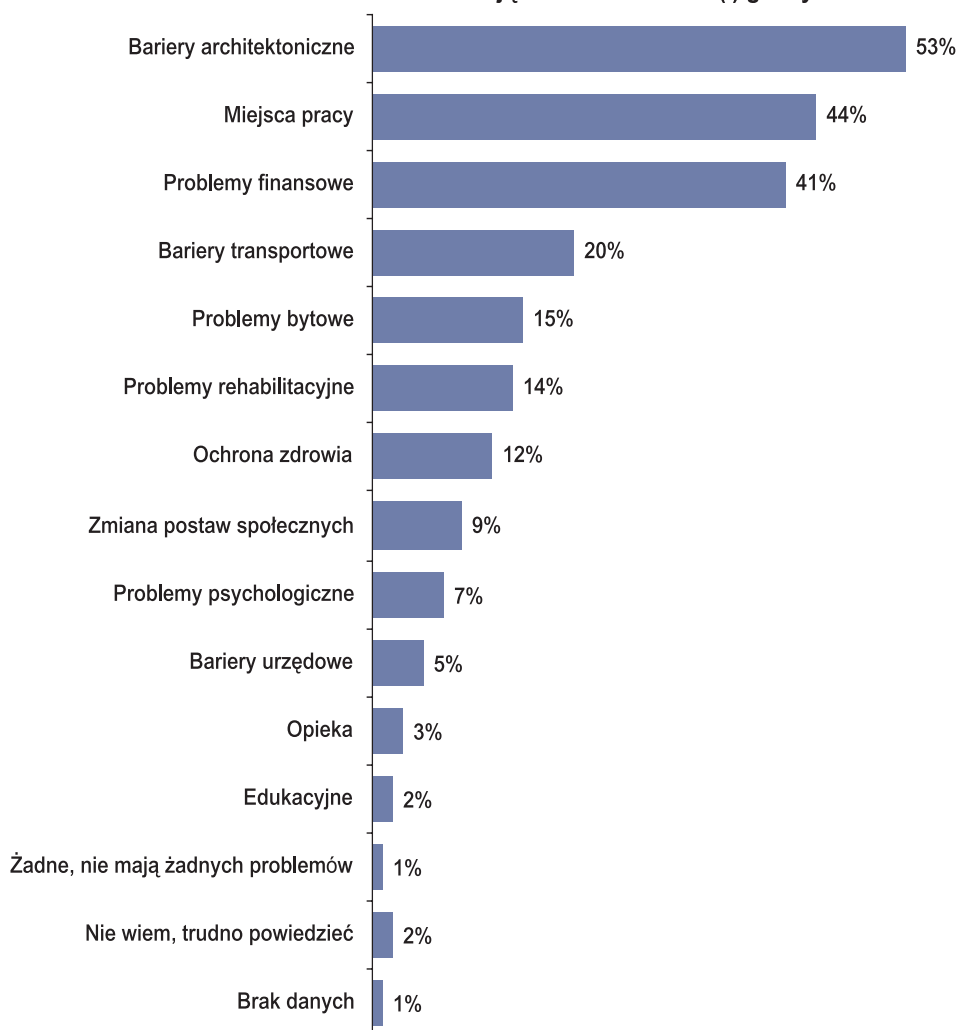
■ Bardzo dobrze + Raczej dobrze   ■ Raczej źle + Bardzo źle   ■ Nie wiem   ■ Brak danych

Problemy osób niepełnosprawnych w oczach samorządów gminnych

Przedstawiciele samorządów gminnych poproszeni zostali o wskazanie największych problemów, z jakimi borykają się niepełnosprawni mieszkańcy gminy. W ich opinii są to przede wszystkim bariery architektoniczne, dopiero na drugim miejscu wskazano na problemy ze znalezieniem miejsca pracy oraz problemy finansowe. Dużo rzadziej mówiono natomiast o barierach transportowych, problemach bytowych, problemach zdrowotnych, czy rehabilitacji.

W gminach miejskich i miejsko-wiejskich relatywnie częściej zwracano uwagę na bariery architektoniczne i bezrobocie. W gminach wiejskich częściej wskazywano natomiast na problemy finansowe i transportowe. Wart podkreślenia wydaje się również fakt, iż najmniejsze gminy wiejskie głównych problemów niepełnosprawnych upatrują w złej sytuacji finansowej i barierach architektonicznych, podczas gdy duże gminy wiejskie i gminy miejskie relatywnie częściej zwracają uwagę na problemy na rynku pracy.

Jak Pan(i) sądzi, jakie są największe problemy, z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne mieszkające na terenie Pana(i) gminy?

N=2117

Problemy osób niepełnosprawnych w oczach samorządów gminnych

Tabela 2. Najważniejsze problemy, z jakimi borykają się niepełnosprawni – wskazania spontaniczne

Jak Pan(i) sądzi, jakie są najważniejsze problemy, z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne mieszkające na terenie Pana(i) gminy? Proszę podać najważniejsze Pana(i) zdaniem problemy.	%
Bariery architektoniczne	53%
problemy z poruszaniem się/ niedostosowanie budynków/ chodników /sygnalizacji świetlnej (brak sygnału dźwiękowego) do potrzeb osób niepełnosprawnych	53%
Miejsca pracy	44%
problemy ze znalezieniem pracy	42%
brak zakładów pracy chronionej	1%
brak szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe	1%
Problemy finansowe	41%
problemy finansowe, niewystarczające dochody	38%
bardzo drogie leki	3%
drogie zabiegi rehabilitacyjne/ sprzęt rehabilitacyjny	3%
Bariery transportowe	20%
konieczność dojazdu do szkoły/ na rehabilitację/ do lekarza	15%
zły stan dróg/ bark dróg, trudności z dojazdem	2%
niedostosowanie środków komunikacji miejskiej do potrzeb osób niepełnosprawnych	2%
brak samochodu	1%
Problemy bytowe	15%
ogólnie zła sytuacja bytowa	9%
brak odpowiedniego mieszkania	8%
Problemy rehabilitacyjne	14%
niska dostępność zabiegów rehabilitacyjnych	11%
brak, niewystarczająca ilość sprzętu do rehabilitacji	3%
Ochrona zdrowia	12%
trudności z dostaniem się do lekarza specjalisty	10%
problemy zdrowotne	3%
Zmiana postaw społecznych	9%
brak akceptacji ze strony zdrowych ludzi	4%
trudności w nawiązywaniu kontaktów, samotność	3%
zepchnięcie na margines, brak perspektyw	2%
Inne	9%
trudności w komunikacji	4%
brak, ograniczony dostęp do ośrodków kultury, świetlic	2%
brak spotkań integracyjnych	2%
Problemy psychologiczne	7%
brak pomocy ze strony drugiej osoby, brak odpowiedniej opieki	2%
brak warsztatów terapii zajęciowej	2%
brak ośrodków wsparcia	1%
problemy z akceptacją swojej niepełnosprawności	1%
brak samodzielności, konieczność korzystania z pomocy drugiej osoby	1%
niechęć osób niepełnosprawnych do wyjścia z domu	1%
niemożność wykonywania niektórych czynności	1%
Bariery urzędowe	5%
niewystarczająca informacja w urzędach o możliwości i sposobie otrzymania pomocy	2%
brak pomocy ze strony urzędów/ gminy	1%
brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych	1%
niejasne, złe przepisy prawne	1%
Opieka	3%
brak ośrodków opiekuńczych	2%
brak opiekuna środowiskowego	1%
brak opieki psychologa	1%
Edukacyjne	2%
brak odpowiedniego wykształcenia	1%
problemy z nauką	1%
Żadne, nie mam żadnych problemów	1%
nie wiem, trudno powiedzieć	2%
Brak danych	1%

Problemy osób niepełnosprawnych w oczach samorządów gminnych

Tabela 3. Najważniejsze problemy, z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne mieszkające na terenie gminy ze względu na województwo – wskazania spontaniczne

	Ogółem (N=2117)	dolnośląskie (N=142)	kujawsko-pomorskie (N=105)	lubelskie (N=175)	lubuskie (N=54)	łódzkie (N=150)	małopolskie (N=165)	mazowieckie (N=296)	opolskie (N=61)	podkarpackie (N=134)	podlaskie (N=98)	pomorskie (N=96)	śląskie (N= 158)	świętokrzyskie (N=65)	warmińsko-mazurskie (N=100)	wielkopolskie (N=213)	zachodniopomorskie (N=102)
Bariery architektoniczne	53%	56%	53%	49%	61%	52%	53%	49%	48%	58%	50%	53%	58%	38%	54%	62%	56%
Miejsca pracy	44%	49%	47%	46%	39%	41%	42%	46%	38%	57%	44%	43%	41%	45%	42%	42%	35%
Problemy finansowe	41%	48%	32%	41%	33%	31%	45%	41%	33%	51%	37%	45%	47%	48%	43%	31%	45%
Bariery transportowe	20%	18%	21%	11%	31%	21%	15%	26%	21%	16%	20%	22%	25%	17%	19%	19%	18%
Problemy bytowe	15%	23%	16%	13%	6%	12%	10%	18%	11%	14%	8%	11%	13%	26%	29%	14%	19%
Problemy rehabilitacyjne	14%	23%	15%	9%	24%	15%	8%	16%	10%	23%	8%	23%	11%	11%	9%	16%	10%
Ochrona zdrowia	12%	15%	15%	13%	7%	10%	6%	15%	8%	14%	12%	19%	9%	14%	11%	16%	7%
Zmiana postaw społecznych	9%	7%	10%	11%	6%	10%	12%	14%	5%	9%	13%	16%	12%	2%	6%	4%	6%
Inne	9%	8%	14%	5%	13%	7%	4%	12%	15%	13%	14%	4%	5%	0%	7%	10%	11%
Problemy psychologiczne	7%	4%	7%	7%	4%	9%	14%	6%	0%	7%	6%	5%	6%	9%	11%	10%	5%
Bariery urzędowe	5%	4%	5%	7%	9%	9%	5%	2%	3%	4%	5%	5%	3%	8%	3%	4%	7%
Opieka	3%	2%	8%	6%	7%	4%	1%	4%	0%	1%	1%	4%	4%	2%	6%	3%	0%
Edukacyjne	2%	2%	2%	2%	0%	3%	0%	1%	2%	3%	2%	3%	2%	2%	0%	2%	1%
Żadne, nie mam żadnych problemów	1%	0%	0%	1%	0%	1%	1%	1%	2%	0%	1%	0%	1%	0%	1%	0%	0%
nie wiem, trudno powiedzieć	2%	2%	3%	2%	2%	2%	4%	0%	5%	1%	5%	0%	2%	5%	3%	4%	3%
Brak danych	1%	1%	4%	1%	2%	0%	0%	0%	5%	1%	0%	0%	0%	3%	0%	0%	0%

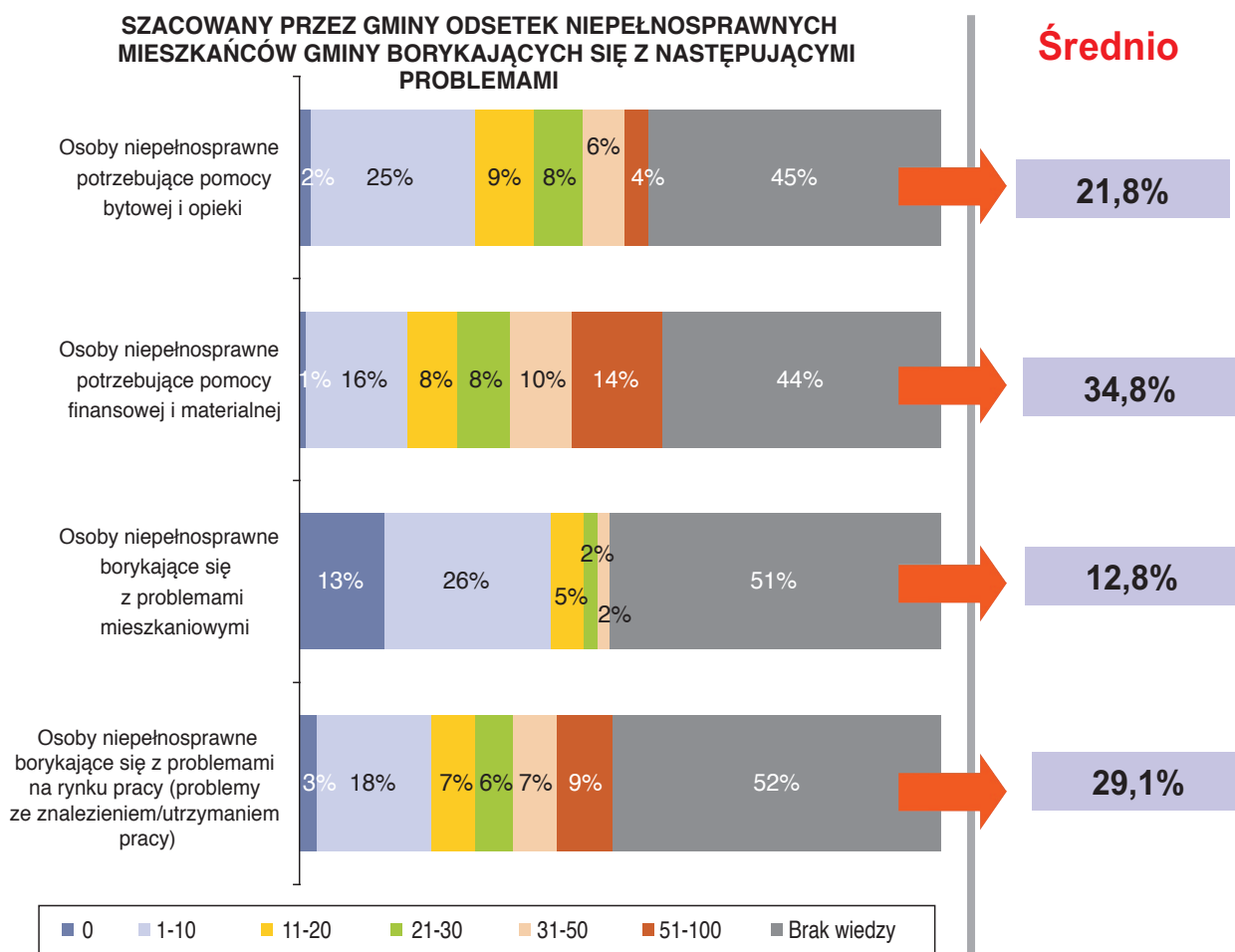
Tabela 4. Najważniejsze problemy, z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne mieszkające na terenie gminy ze względu na typ i wielkość gminy– wskazania spontaniczne

	Typ gminy			Wielkość gminy								
	Miejska (N=414)	Miejsko-wiejska (N=465)	Wiejska (N=1238)	Gmina wiejska			Gmina M-W + Miejska					
				do 4 tys. (N=200)	4.000-5.999 (N=426)	6.000-9.999 (N=467)	od 10 tys. (N=145)	do 10 tys. (N=252)	10.000-19.999 (N=304)	20.000-49.999 (N=247)	50.000-99.999 (N=47)	od 100.000 (N=29)
Bariery architektoniczne	57%	62%	49%	41%	49%	51%	56%	55%	57%	67%	66%	55%
Miejsca pracy	51%	49%	40%	32%	35%	46%	48%	50%	49%	50%	40%	79%
Problemy finansowe	43%	36%	42%	40%	42%	43%	41%	40%	37%	42%	30%	45%
Bariery transportowe	17%	15%	23%	25%	22%	22%	23%	16%	15%	16%	15%	28%
Problemy bytowe	18%	15%	15%	13%	15%	16%	12%	17%	15%	17%	13%	31%
Problemy rehabilitacyjne	13%	13%	16%	17%	15%	15%	20%	12%	15%	11%	4%	17%
Ochrona zdrowia	12%	12%	13%	15%	12%	12%	14%	12%	11%	13%	13%	7%
Zmiana postaw społecznych	10%	7%	10%	8%	10%	10%	12%	7%	9%	9%	11%	10%
Inne	7%	9%	9%	7%	10%	9%	9%	8%	10%	7%	9%	3%
Problemy psychologiczne	7%	7%	7%	10%	5%	8%	9%	8%	6%	9%	9%	3%
Bariery urzędowe	5%	5%	5%	4%	5%	5%	6%	5%	5%	5%	0%	10%
Opieka	3%	2%	4%	3%	5%	4%	4%	3%	3%	2%	2%	3%
Edukacyjne	3%	2%	1%	1%	2%	1%	1%	2%	2%	2%	4%	17%
Żadne, nie mam żadnych problemów	0%	0%	1%	2%	1%	0%	0%	0%	1%	0%	2%	0%
nie wiem, trudno powiedzieć	2%	3%	2%	3%	3%	1%	2%	1%	3%	3%	6%	0%
Brak danych	1%	2%	1%	1%	1%	1%	0%	0%	1%	2%	0%	0%

Problemy osób niepełnosprawnych w oczach samorządów gminnych

Z szacunków samorządów gminnych (zaznaczyć jednak należy, iż dokładne dane w tym względzie posiadają tylko nieliczni, a jednocześnie wiele gmin nie posiada żadnych danych w tym zakresie) wynika, że:

- ❑ *Pomocy finansowej i materialnej potrzebuje nieco ponad co trzeci niepełnosprawny mieszkaniec badanych gmin.*
- ❑ *Trudności w znalezieniu i utrzymaniu pracy ma nieco mniej niż jedna trzecia niepełnosprawnych.*
- ❑ *Pomocy bytowej i opieki potrzebuje średnio 21,8% niepełnosprawnych mieszkańców gmin.*
- ❑ *Z problemami mieszkaniowymi boryka się 12,8% niepełnosprawnych mieszkańców gmin.*

Problemy osób niepełnosprawnych w oczach samorządów gminnych

Wedle szacunków samorządów gminnych, hierarchia obszarów, w których konieczna jest pomoc, we wszystkich województwach prezentuje się tak samo. Jest ona także niezależna od typu i wielkości gminy. Zwrócić należy uwagę na pewne prawidłowości:

- ❑ Zgodnie z deklaracjami samorządów, krąg osób niepełnosprawnych potrzebujących opieki bytowej jest praktycznie taki sam we wszystkich typach gmin, niezależnie do ich wielkości.
- ❑ Problemy mieszkaniowe w największym stopniu dotyczą najmniejszych gmin wiejskich i największych gmin miejskich i miejsko-wiejskich.
- ❑ Problemy finansowe, w opinii badanych gmin, częściej odczuwają mieszkańcy najmniejszych gmin (zarówno wiejskich, jak i miejskich).
- ❑ Odsetek niepełnosprawnych borykających się z problemami na rynku pracy jest największy w dużych gminach miejskich oraz miejsko-wiejskich oraz w średniej wielkości gminach wiejskich.

Trudności finansowe i materialne osób niepełnosprawnych częściej podkreślają gminy w województwach zachodniopomorskim, pomorskim, podkarpackim, małopolskim, dolnośląskim, warmińsko-mazurskim.

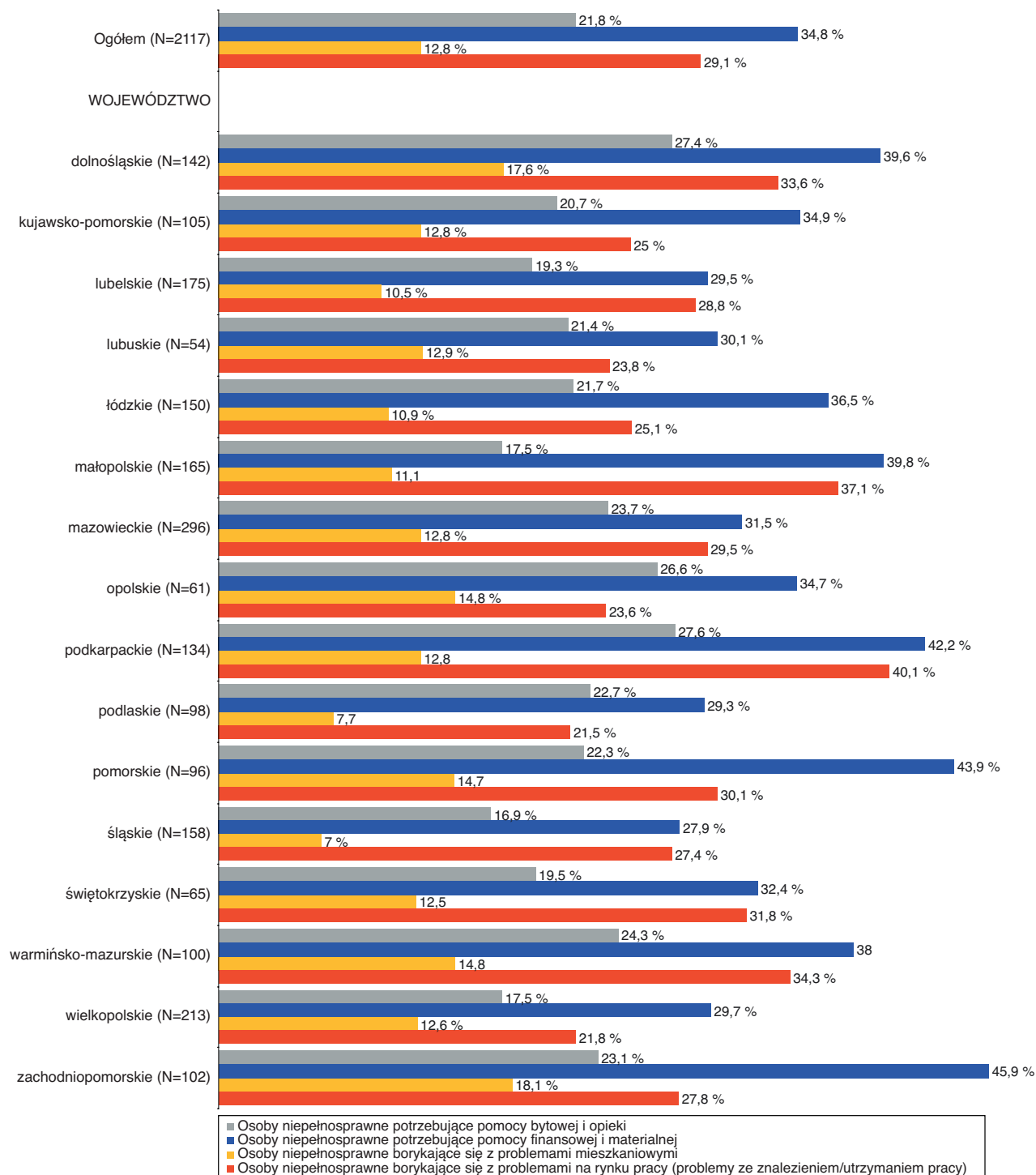
Na trudności **w radzeniu sobie na rynku pracy** zwracają przede wszystkim uwagę samorządy w województwie podkarpackim, małopolskim oraz warmińsko-mazurskim.

Pomoc bytowa jest najbardziej potrzebna osobom niepełnosprawnym z województw dolnośląskiego, warmińsko-mazurskiego, opolskiego oraz podkarpackiego

Problemy mieszkaniowe są stosunkowo najmniejszym problemem dla osób niepełnosprawnych. Najczęściej tego rodzaju pomocy potrzebują niepełnosprawni z terenów województwa dolnośląskiego.

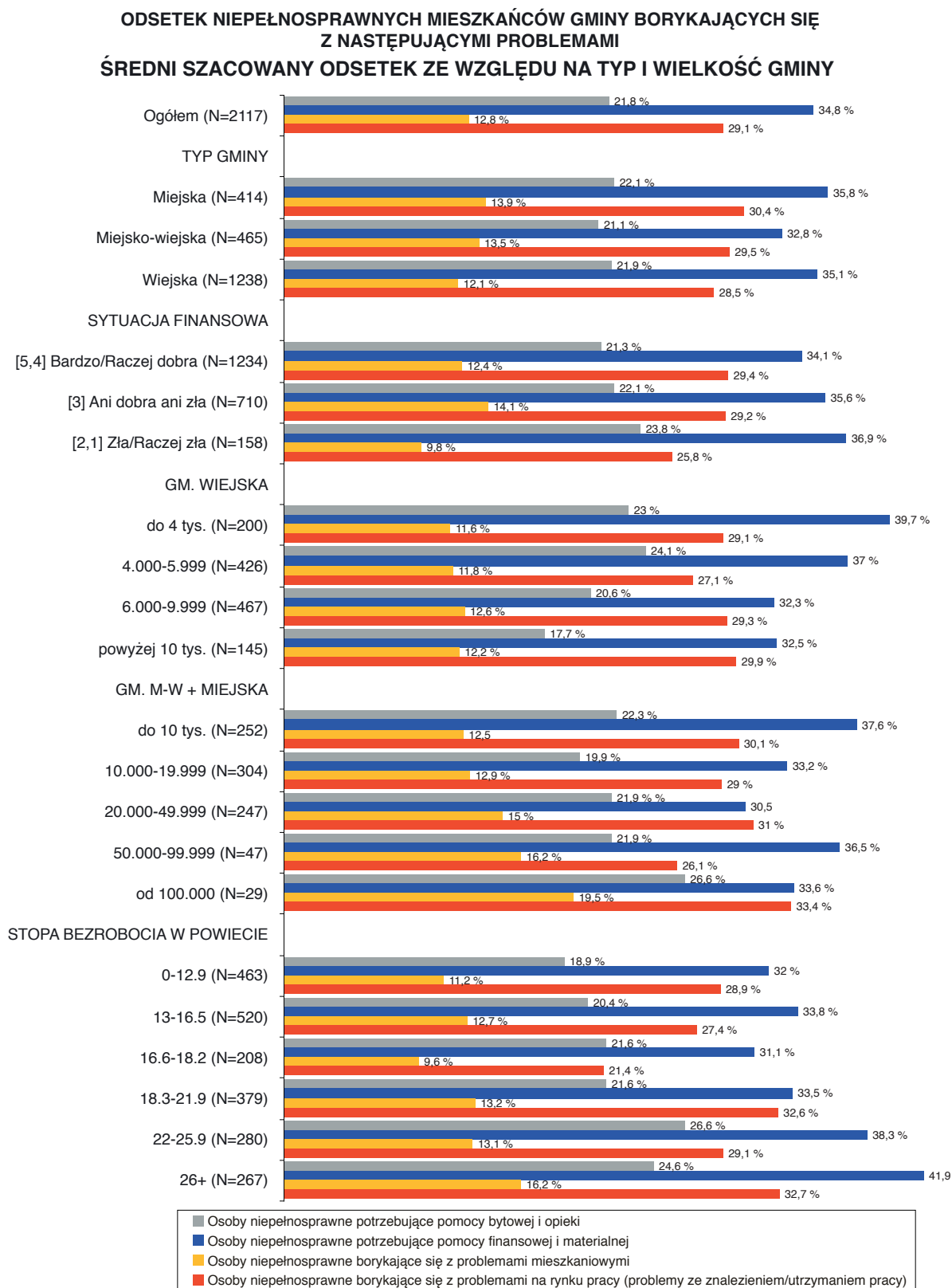
Problemy osób niepełnosprawnych w oczach samorządów gminnych

SZACOWANY ODSETEK NIEPEŁNOSPRAWNYCH MIESZKAŃCÓW GMINY BORYKAJĄCYCH SIĘ Z NASTĘPUJĄCYMI PROBLEMAMI ŚREDNI SZACOWANY ODSETEK ZE WZGLĘDU NA WOJEWÓDZTWO

Problemy osób niepełnosprawnych w oczach samorządów gminnych

**5. Instytucje i organizacje
zaangażowane w pomoc
osobom niepełnosprawnym
na terenie gminy**

Instytucje i organizacje zaangażowane w pomoc osobom niepełnosprawnym na terenie gminy

W rozdziale tym omówione zostały następujące zagadnienia:

Instytucje i organizacje zaangażowane w pomoc osobom niepełnosprawnym na terenie gminy.

✓ *Proszę ocenić, jak dużo w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym robią następujące instytucje i organizacje*

- *Urząd wojewódzki i jego jednostki organizacyjne*
- *Urząd powiatowy i jego jednostki organizacyjne*
- *Urząd gminy i jego jednostki organizacyjne*
- *Organizacje pozarządowe/ stowarzyszenia/ fundacje/ koła/ kluby*
- *Parafie/ Księża*
- *Szkoły/ dyrektorzy/ nauczyciele*
- *Firmy prywatne*
- *Rodziny osób niepełnosprawnych*
- *Osoby prywatne*

✓ *Kto na terenie gminy inicjuje działania na rzecz pomocy osobom niepełnosprawnym?*

✓ *Gdzie zgłaszają się niepełnosprawni mieszkańcy Pana(i) gminy szukając pomocy i wsparcia?*

✓ *Do jakich konkretnie jednostek gminnych zgłaszają się osoby niepełnosprawne ze swoimi problemami?*

Współpraca gminy z innymi podmiotami na rzecz pomocy osobom niepełnosprawnym

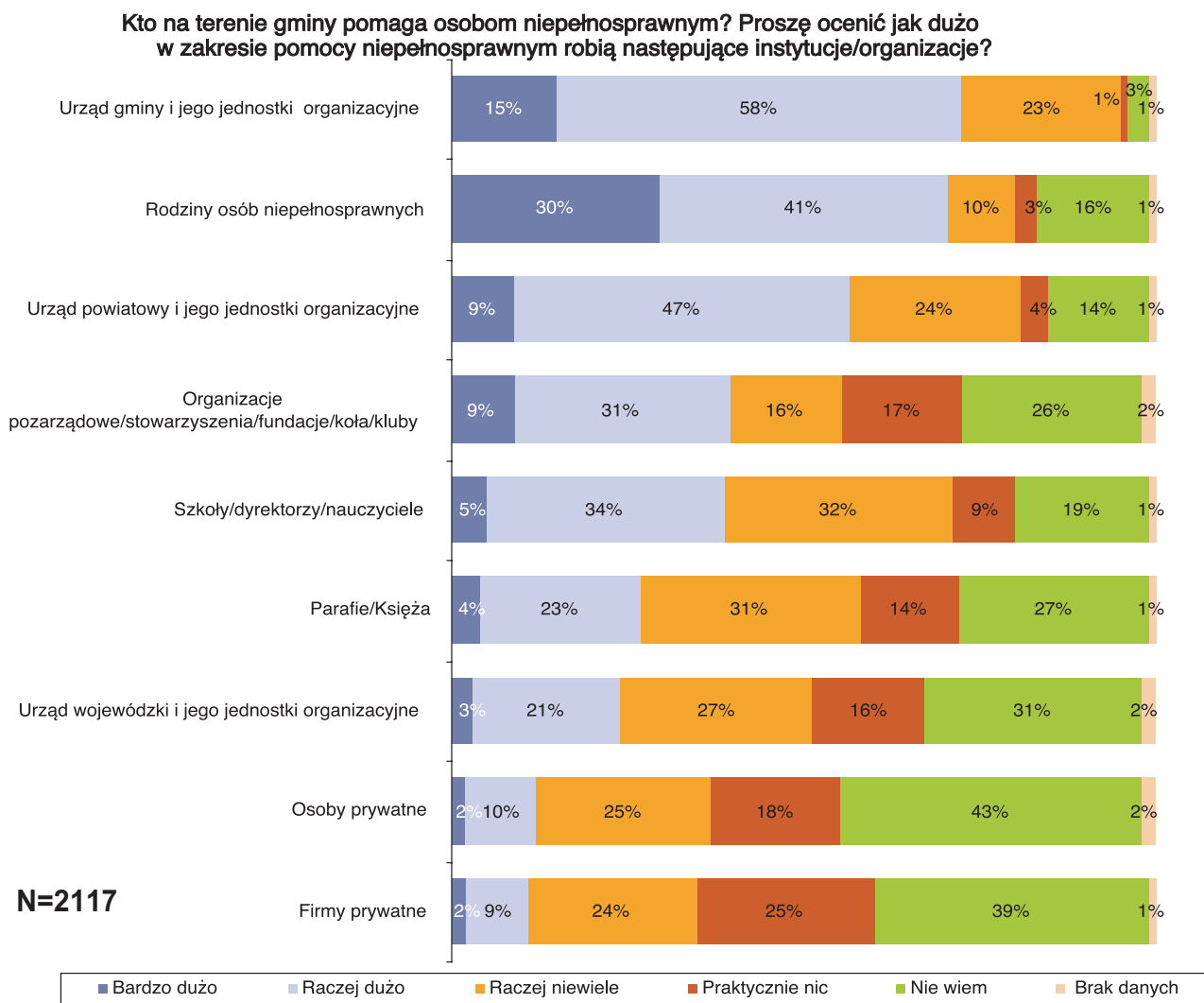
✓ *Czy w 2005 roku gmina podejmowała współpracę z następującymi podmiotami w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym?*

✓ *Jak gmina ocenia współpracę z następującymi podmiotami, w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym?*

- *Województwo (władze wojewódzkie)*
- *Powiat (władze powiatowe)*
- *Sąsiednie gminy (władze gminy)*
- *Organizacje pozarządowe*
- *Prywatne firmy*
- *Rodziny osób niepełnosprawnych*
- *Osoby prywatne*

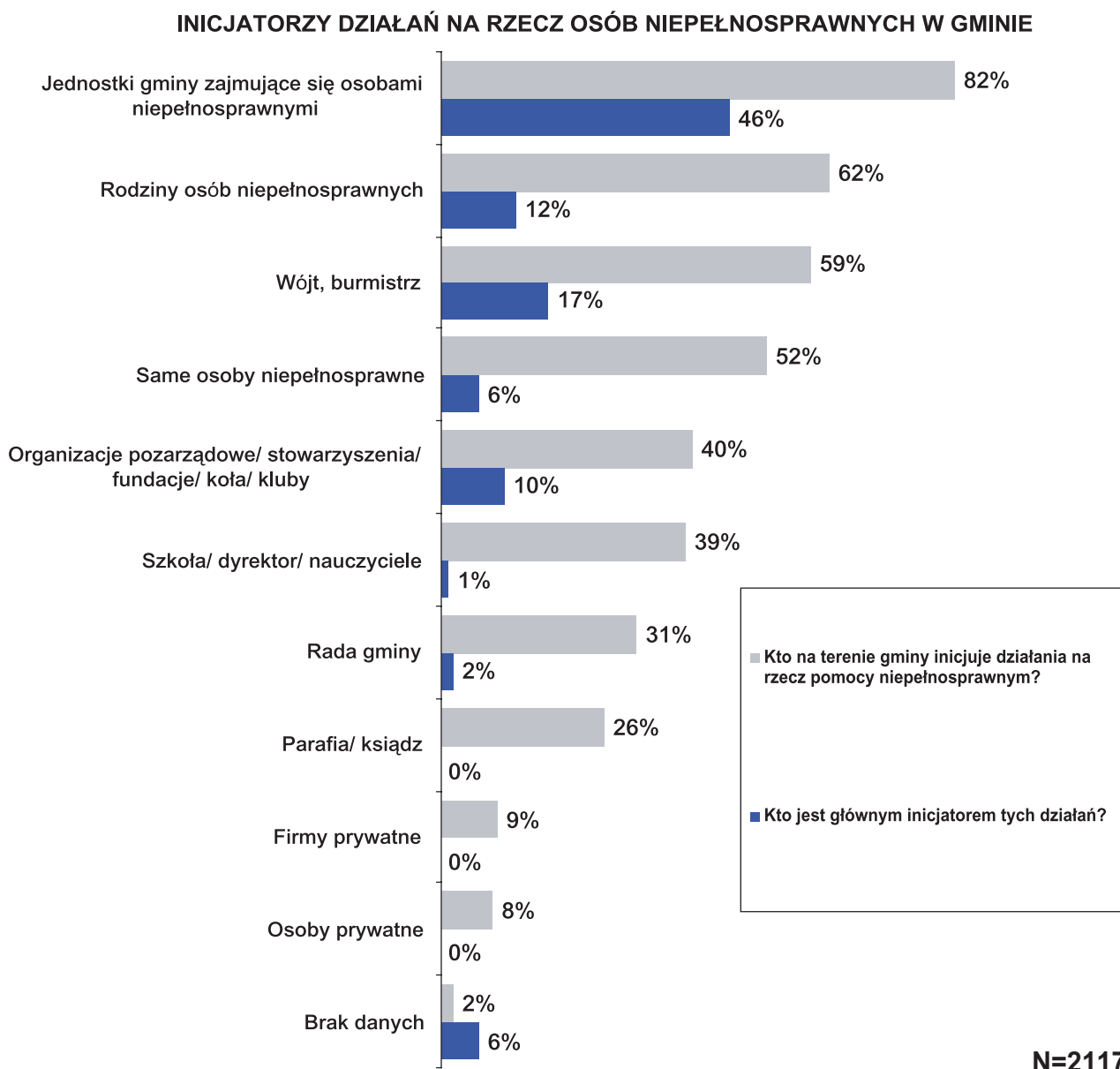
Instytucje i organizacje zaangażowane w pomoc osobom niepełnosprawnym na terenie gminy

Samorządy gminne wydają się patrzeć na swoje dokonania w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym z nieskrywanym zadowoleniem i przekonaniem o większej skuteczności tych dokonań w porównaniu z innymi instytucjami. W opinii badanych urzędów gmin, to właśnie one i podległe im jednostki organizacyjne, a nie prawnie zobligowane do tego samorządy powiatowe, robią najwięcej dla osób niepełnosprawnych. Zdecydowana większość docenia również rolę, jaką w tym zakresie odgrywają rodziny. Organizacje pozarządowe cieszą się nieco mniejszym uznaniem samorządowców, choć i w ich ocenie przeważają opinie pozytywne nad negatywnymi. Zdecydowanie bardziej ograniczona wydaje się natomiast rola Kościoła, jednostek edukacyjnych, czy osób prywatnych.

Instytucje i organizacje zaangażowane w pomoc osobom niepełnosprawnym na terenie gminy

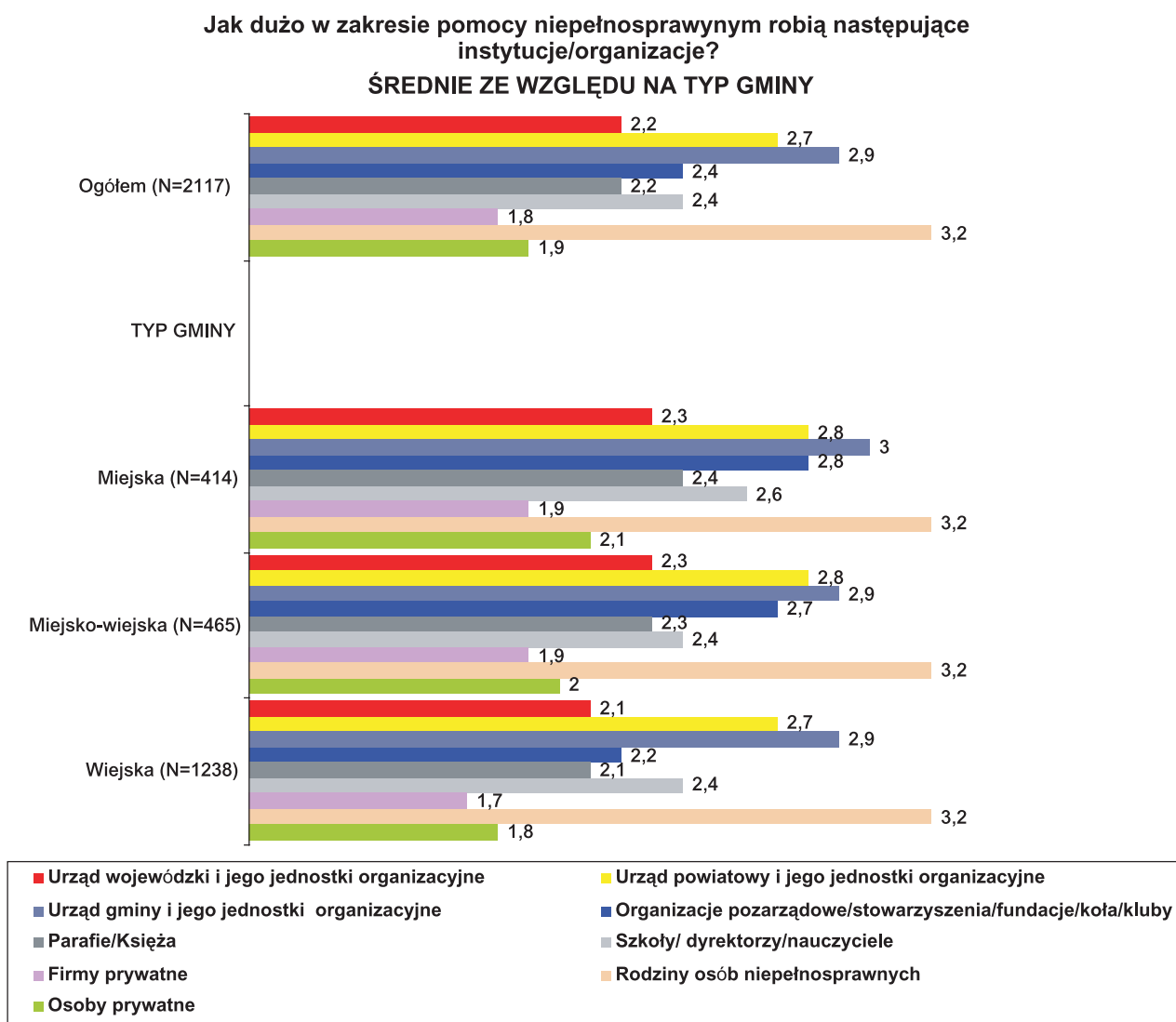
Samorządy gminne, wskazując inicjatorów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w gminie, mają tendencję do przeceniania własnej roli w tym zakresie i marginalizowania roli innych instytucji (z którymi – jak się okaże podczas lektury dalszej części raportu – dosyć często nawiązują współpracę w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym). Samorządy postrzegają siebie bowiem jako głównego inicjatora działań na rzecz osób niepełnosprawnych. Istotnie rzadziej w tej roli widzą natomiast organizacje niepubliczne. Zwracają jednak uwagę na aktywność w tym zakresie osób niepełnosprawnych i ich rodzin.

Instytucje i organizacje zaangażowane w pomoc osobom niepełnosprawnym na terenie gminy

Warto zaznaczyć różnice w ocenie poszczególnych źródeł pomocy rysujące się w kontekście typu i wielkości gminy. Generalnie można przyjąć, iż najmniej zadowolone z działalności różnych podmiotów na rzecz niepełnosprawnych są małe gminy wiejskie (poniżej 10 tys. mieszkańców), najbardziej zaś największe gminy miejskie (powyżej 50 tys. mieszkańców). Największe różnice w ocenie dotyczą organizacji pozarządowych, które doceniane są głównie w dużych miastach.

Odsetek samorządów gminnych dostrzegających pozytywną rolę urzędów powiatowych jest większy w gminach miejskich niż wiejskich. Dodatkowo rośnie on wraz z wielkością gminy. I tak, samorzady gminne z największych gmin miejskich wystawiają im średnią ocenę 3,3 (która i tak jest niższa od oceny wystawianej samorządom gminnym – 3,4), podczas gdy najmniejsze gminy wiejskie jedynie 2,5.

Instytucje i organizacje zaangażowane w pomoc osobom niepełnosprawnym na terenie gminy

Podkreślić należy, iż we wszystkich szesnastu województwach samorzady gminne częściej (w najgorszym wypadku tak samo często) podkreślają własne zasługi w zakresie pomocy niepełnosprawnym niż zasługi samorządów powiatowych.

Najbardziej krytyczne w ocenie swojej działalności są gminy z województwa łódzkiego i kujawsko-pomorskiego. Najwyższe oceny wystawiają zaś sobie gminy z województwa opolskiego, podkarpackiego i pomorskiego.

Urząd powiatowy i jego jednostki organizacyjne najbardziej doceniane są przez samorządowców gminnych z województwa wielkopolskiego, warmińsko-mazurskiego, śląskiego, podkarpackiego, opolskiego i małopolskiego.

Tabela 1. Jak dużo w zakresie pomocy niepełnosprawnym robią następujące instytucje/organizacje? ŚREDNIE ZE WZGLĘDU NA WOJEWÓDZTWO

	Ogółem (N=2117)	dolnośląskie (N=142)	kujawsko-pomorskie (N=105)	lubelskie (N=175)	lubuskie (N=54)	łódzkie (N=150)	małopolskie (N=165)	mazowieckie (N=296)	opolskie (N=61)	podkarpackie (N=134)	podlaskie (N=98)	pomorskie (N=96)	śląskie (N=158)	świętokrzyskie (N=65)	warmińsko-mazurskie (N=100)	wielkopolskie (N=213)	zachodniopomorskie (N=102)
Urząd wojewódzki i jego jednostki organizacyjne	2,2	1,9	2	2,2	2,3	1,9	2,2	2,1	2,2	2,5	2,2	2,3	1,7	2,4	2,4	2,3	2,1
Urząd powiatowy i jego jednostki organizacyjne	2,7	2,7	2,7	2,6	2,6	2,7	2,8	2,7	2,8	2,8	2,7	2,7	2,8	2,6	2,8	2,8	2,6
Urząd gminy i jego jednostki organizacyjne	2,9	2,8	2,7	2,9	2,8	2,7	2,9	2,9	3,1	3,1	2,9	3,1	2,9	2,8	2,8	2,9	3
Organizacje pozarządowe	2,4	2,4	2,6	2,1	2,5	2,1	2,6	2,2	2,9	2,4	2,4	2,8	2,7	2	2,5	2,7	2,5
Parafie/Księża	2,2	2,3	2,1	2,2	2,4	1,7	2,6	2,1	2,4	2,2	2,1	2,4	2,4	1,8	2,5	2,2	2,1
Szkoły/ dyrektorzy/nauczyciele	2,4	2,5	2,3	2,3	2,5	2,1	2,5	2,4	2,7	2,6	2,3	2,8	2,5	2,2	2,5	2,5	2,1
Firmy prywatne	1,8	1,8	1,7	1,6	1,8	1,6	1,9	1,7	2	1,8	1,5	2,2	1,7	1,5	2,1	2	1,7
Rodziny osób niepełnosprawnych	3,2	3	3,1	3,1	3,1	3	3,1	3,2	3,4	3,4	3,3	3,2	3,3	3	3,2	3,2	3,1
Osoby prywatne	1,9	1,9	2,1	1,8	1,8	1,6	2,1	1,8	2,2	1,9	1,9	2,2	1,7	1,9	2,3	2	1,7

Instytucje i organizacje zaangażowane w pomoc osobom niepełnosprawnym na terenie gminy

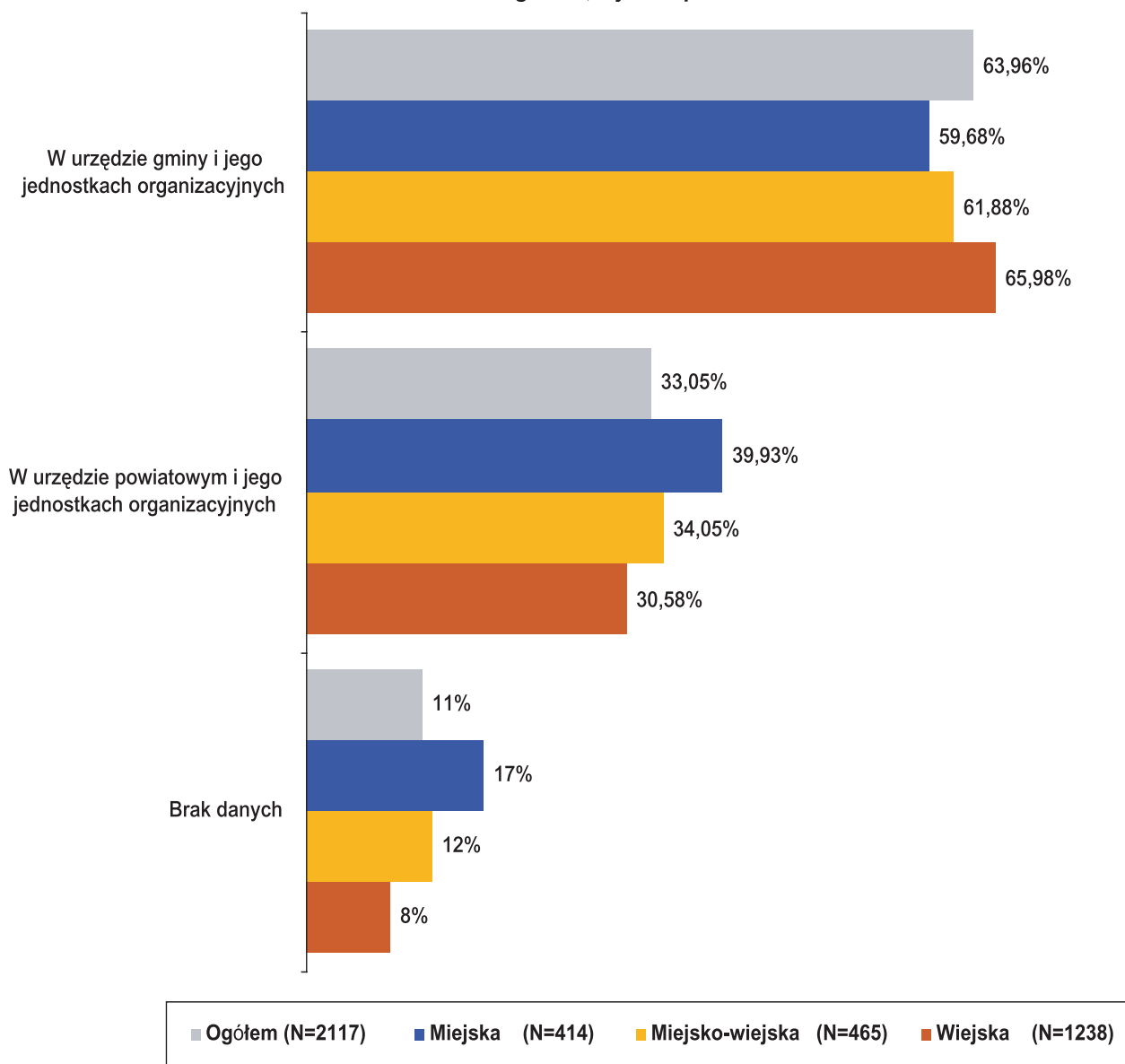
Tabela 2. Inicjatorzy działań na rzecz osób niepełnosprawnych
ZE WZGLĘDU NA WOJEWÓDZTWO.

	Ogółem (N=2117)	dolnośląskie (N=142)	kujawsko-pomorskie (N=105)	lubelskie (N=175)	lubuskie (N=54)	łódzkie (N=150)	małopolskie (N=165)	mazowieckie (N=296)	opolskie (N=61)	podkarpackie (N=134)	podlaskie (N=98)	pomorskie (N=96)	śląskie (N=158)	świętokrzyskie (N=65)	warmińsko-mazurskie (N=100)	wielkopolskie (N=213)	zachodniopomorskie (N=102)
Jednostki gminy zajmujące się osobami niepełnosprawnymi	46%	41%	24%	53%	35%	53%	48%	55%	48%	35%	49%	45%	50%	62%	39%	41%	43%
Wójt, burmistrz	17%	13%	26%	23%	19%	12%	13%	14%	13%	13%	17%	23%	14%	17%	23%	20%	18%
Rodziny osób niepełnosprawnych	12%	18%	8%	9%	11%	15%	11%	13%	15%	24%	11%	7%	9%	3%	6%	11%	7%
Organizacje pozarządowe/ stowarzyszenia/ fundacje/ koła/ kluby	10%	8%	11%	6%	17%	5%	8%	6%	11%	10%	8%	14%	14%	6%	15%	12%	16%
Same osoby niepełnosprawne	6%	9%	3%	3%	4%	5%	13%	7%	2%	10%	8%	4%	4%	6%	10%	3%	8%
Rada gminy	2%	2%	2%	1%	0%	1%	2%	2%	0%	1%	1%	3%	2%	0%	4%	3%	1%
Szkoła/ dyrektor/ nauczyciele	1%	3%	2%	0%	0%	1%	1%	1%	3%	1%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%
Parafia/ ksiądz	0%	1%	0%	1%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	2%
Osoby prywatne	0%	0%	2%	0%	0%	0%	1%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Firmy prywatne	0%	0%	0%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%
Brak danych	6%	6%	23%	5%	15%	7%	2%	2%	8%	4%	5%	4%	6%	6%	3%	9%	6%

Instytucje i organizacje zaangażowane w pomoc osobom niepełnosprawnym na terenie gminy

Opinie wyrażane przez przedstawicieli samorządów gminnych na temat zaangażowania jednostek samorządowych w proces rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych w dużej mierze wynikają z doświadczeń gmin. Szacują one, iż zdecydowana większość niepełnosprawnych (64%) pomocy i wsparcia szuka właśnie u nich, a nie w samorządach powiatowych. Co więcej, opinię taką podzielają również gminy miejskie, w których instytucje powiatowe powinny być znacznie bliższe mieszkańcom.

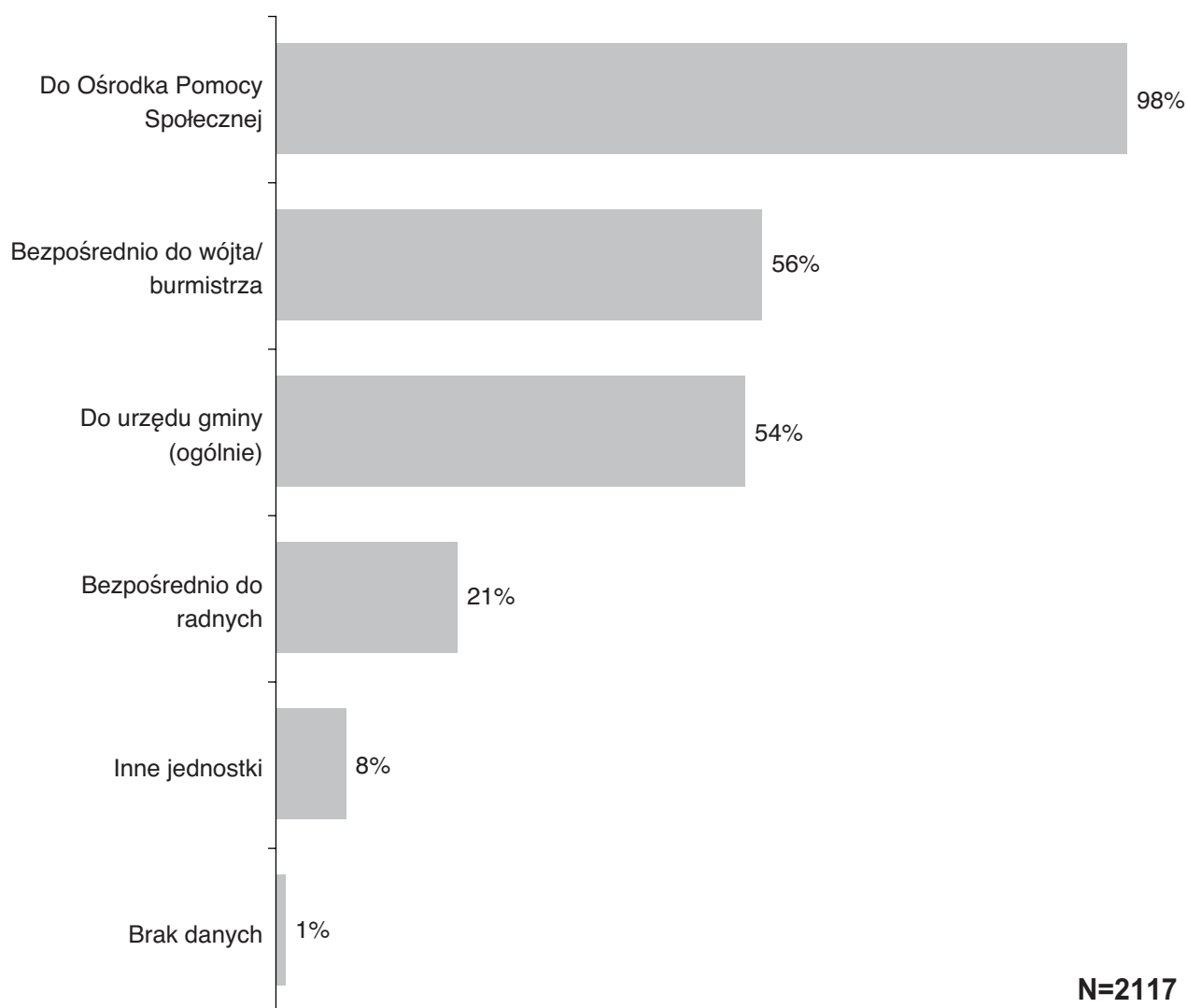
Gdzie zgłaszają się niepełnosprawni mieszkańcy Pana(i) gminy szukając pomocy i wsparcia? Proszę zaznaczyć jaki procent niepełnosprawnych szuka pierwszego wsparcia w gminie, a jaki w powiecie?

Instytucje i organizacje zaangażowane w pomoc osobom niepełnosprawnym na terenie gminy

W opinii samorządów gminnych podmiotem najważniejszym dla osób niepełnosprawnych są Ośrodki Pomocy Społecznej. Jednak, jak zauważa znaczny odsetek badanych, niepełnosprawni szukają pomocy również bezpośrednio w urzędzie gminy, czy nawet u wójta/burmistrza.

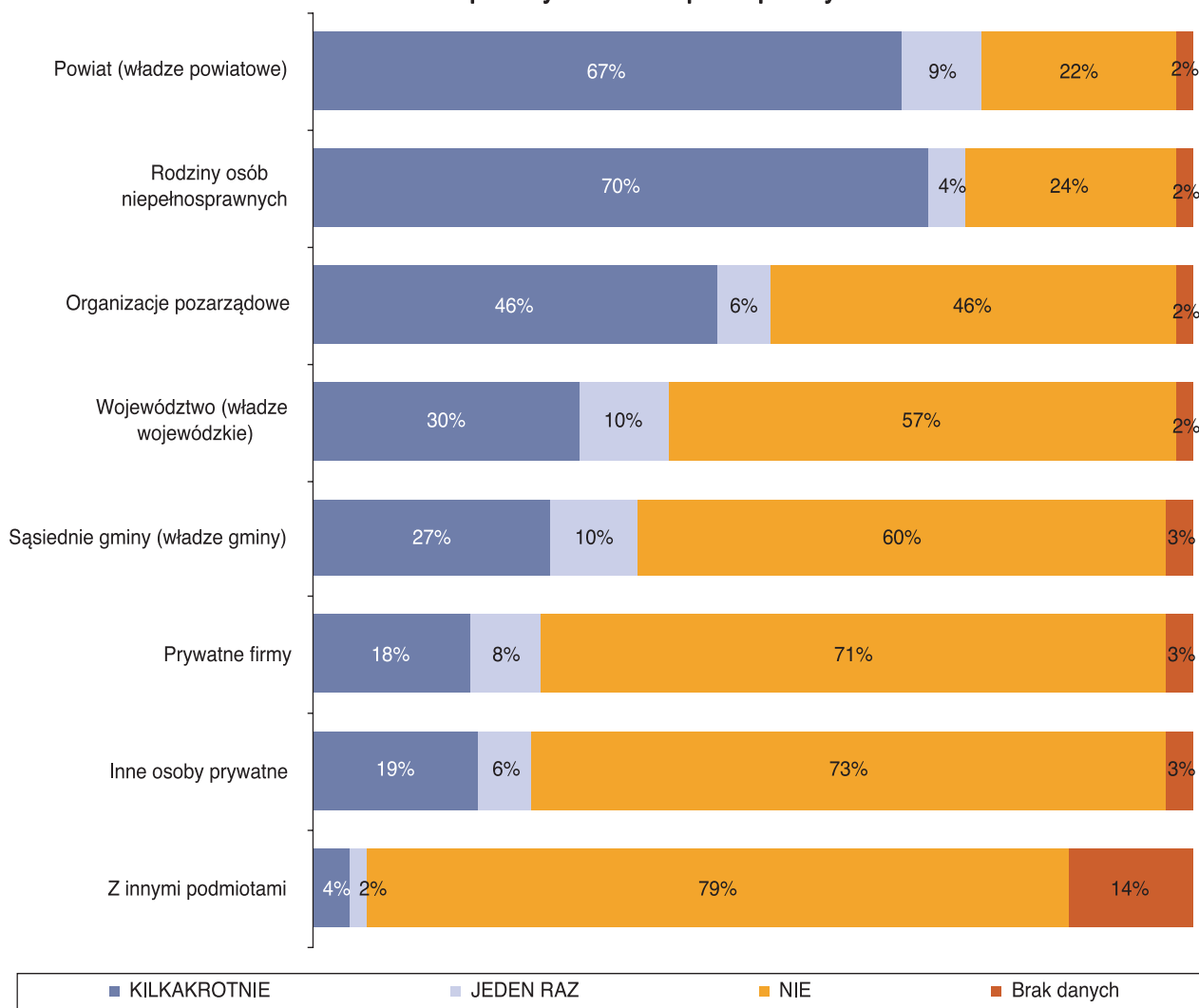
DO JAKICH KONKRETNIE JEDNOSTEK GMINNYCH ZGŁĄSZAJĄ SIĘ OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE ZE SWOIMI PROBLEMAMI?

Współpraca gminy z innymi podmiotami na rzecz pomocy osobom niepełnosprawnym

Gminy we własnym zakresie wykazują dość dużą aktywność w nawiązywaniu współpracy, zarówno o charakterze instytucjonalnym jak i pozainstytucjonalnym, na rzecz pomocy osobom niepełnosprawnym. Najczęściej podejmowana jest ona z jednostkami powiatowymi i rodzinami osób niepełnosprawnych. Warto zaznaczyć, iż do rzadkości nie należy również współpraca z organizacjami pozarządowymi, którą w 2005 roku podjęła ponad połowa samorządów gminnych. Znacznie mniej powszechna jest natomiast kooperacja z innymi gminami, samorządami wojewódzkim, czy też prywatnymi firmami.

Czy w 2005 r. gmina podejmowała współpracę z następującymi podmiotami w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym?

N=2117

Współpraca gminy z innymi podmiotami na rzecz pomocy osobom niepełnosprawnym

Na współpracę z innymi podmiotami w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym relatywnie częściej decydują się miejskie i miejsko-wiejskie samorzady gminne, niż samorzady z gmin wiejskich. Niezależnie od tego, kooperację z innymi podmiotami częściej nawiązują gminy duże.

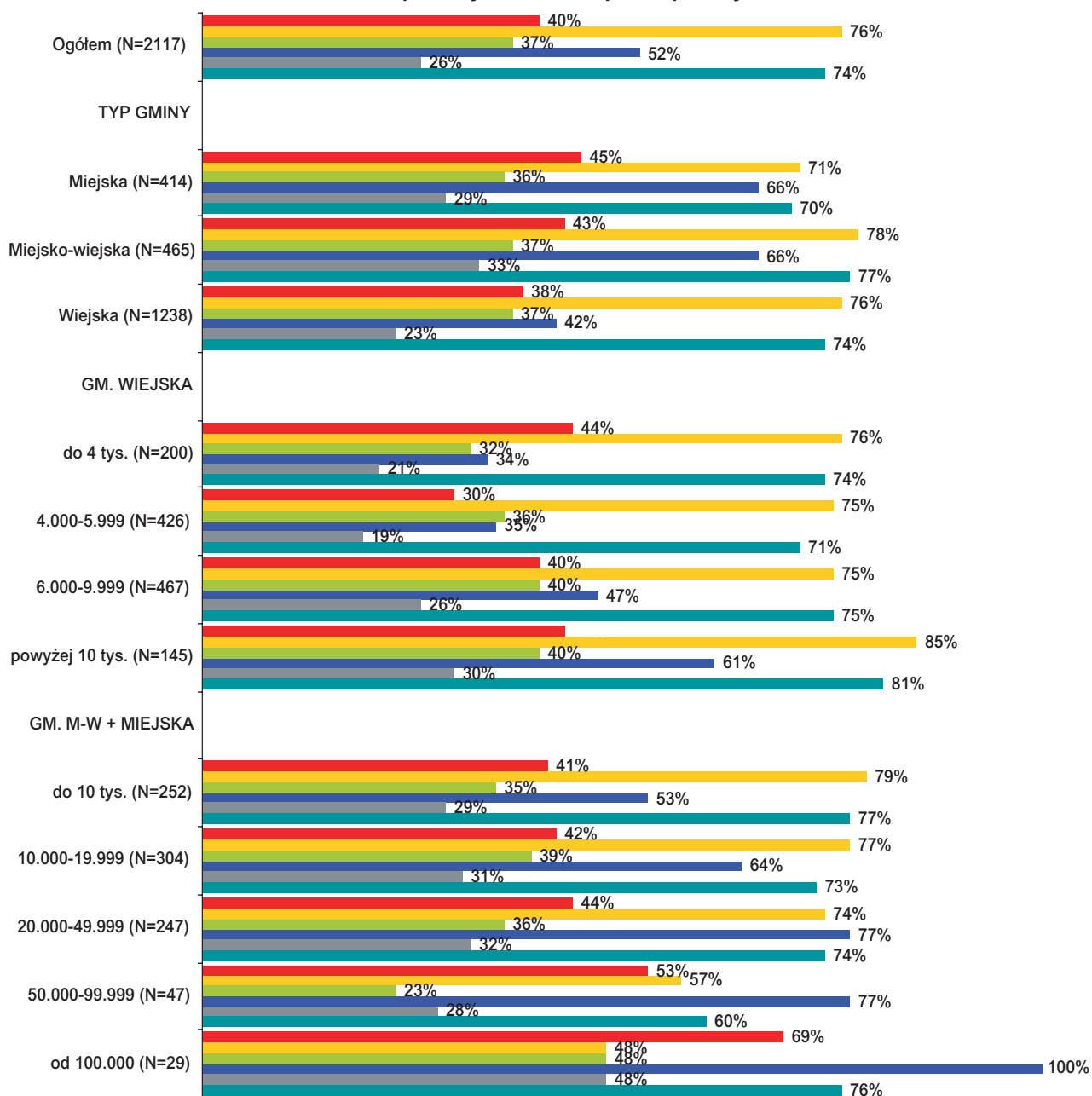
- Najbardziej otwarte na współpracę są samorzady gminne z województwa podkarpackiego, opolskiego, pomorskiego, małopolskiego, śląskiego oraz wielkopolskiego.
- Najrzadziej podejmują ją zaś gminy z województwa lubuskiego, kujawsko-pomorskiego oraz świętokrzyskiego.

Tabela 3. Czy w 2005 r. gmina podejmowała współpracę z następującymi podmiotami w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym? – ze względu na województwo (odpowiedzi TAK).

	Ogółem (N=2117)	dolnośląskie (N=142)	kujawsko-pomorskie (N=105)	lubelskie (N=175)	lubuskie (N=54)	łódzkie (N=150)	małopolskie (N=165)	mazowieckie (N=296)	opolskie (N=61)	podkarpackie (N=134)	podlaskie (N=98)	pomorskie (N=96)	śląskie (N=158)	świętokrzyskie (N=65)	warmińsko-mazurskie (N=100)	wielkopolskie (N=213)	zachodniopomorskie (N=102)
A. Województwo (władze wojewódzkie)	40%	28%	31%	31%	41%	41%	47%	36%	49%	60%	41%	46%	31%	43%	41%	42%	52%
B. Powiat (władze powiatowe)	76%	74%	59%	71%	72%	69%	83%	81%	75%	81%	73%	78%	80%	60%	69%	77%	85%
C. Sąsiednie gminy (władze gminy)	37%	27%	29%	34%	24%	33%	41%	36%	38%	51%	26%	35%	43%	32%	32%	51%	37%
D. Organizacje pozarządowe	52%	51%	49%	42%	54%	37%	55%	41%	77%	57%	43%	64%	64%	31%	60%	68%	58%
E. Prywatne firmy	26%	22%	24%	14%	20%	22%	27%	22%	30%	32%	20%	46%	28%	18%	28%	39%	32%
F. Rodziny osób niepełnosprawnych	74%	73%	65%	67%	74%	66%	72%	82%	74%	79%	70%	81%	83%	43%	72%	78%	78%
G. Inne osoby prywatne	25%	18%	16%	17%	15%	25%	21%	29%	31%	28%	21%	40%	21%	18%	26%	32%	28%
ŚREDNIO	47%	42%	39%	39%	43%	42%	49%	47%	53%	55%	42%	56%	50%	35%	47%	55%	53%

Współpraca gminy z innymi podmiotami na rzecz pomocy osobom niepełnosprawnym

Czy w 2005 roku gmina podejmowała współpracę z następującymi podmiotami w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym?

■ Województwo (władze wojewódzkie)
 ■ Powiat (władze powiatowe)
 ■ Sąsiednie gminy (władze gminy)
■ Organizacje pozarządowe
 ■ Prywatne firmy
 ■ Rodziny osób niepełnosprawnych

Współpraca gminy z innymi podmiotami na rzecz pomocy osobom niepełnosprawnym

Podkreślenia wymaga również fakt, iż współpraca samorządów gminnych z innymi podmiotami na rzecz pomocy osobom niepełnosprawnym w większości przypadków, jeżeli już zostanie nawiązana, układa się raczej dobrze. Jedynie nieliczni skarżyli się na pojawiające się problemy. Wskazywano przede wszystkim na problemy natury finansowej i koordynacyjnej, a także brak woli i chęci kooperacji.

Tabela 4. Jak gmina ocenia współpracę z następującymi podmiotami, w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym? (N=2117).

	Bardzo dobrze	Raczej dobrze	Raczej źle	Bardzo źle	Nie było takiej współpracy	Brak danych
Województwo (władze wojewódzkie)	7%	31%	3%	0%	56%	3%
Powiat (władze powiatowe)	17%	56%	3%	0%	22%	2%
Sąsiednie gminy (władze gminy)	7%	28%	2%	0%	60%	3%
Organizacje pozarządowe	15%	35%	2%	0%	45%	3%
Prywatne firmy	4%	18%	3%	1%	70%	4%
Rodziny osób niepełnosprawnych	18%	52%	3%	0%	24%	3%
Inne osoby prywatne	4%	18%	2%	0%	71%	4%
Z innymi podmiotami	1%	4%	0%	0%	79%	15%

6. Organizacja pomocy osobom niepełnosprawnym w gminie

Organizacja pomocy osobom niepełnosprawnym w gminie

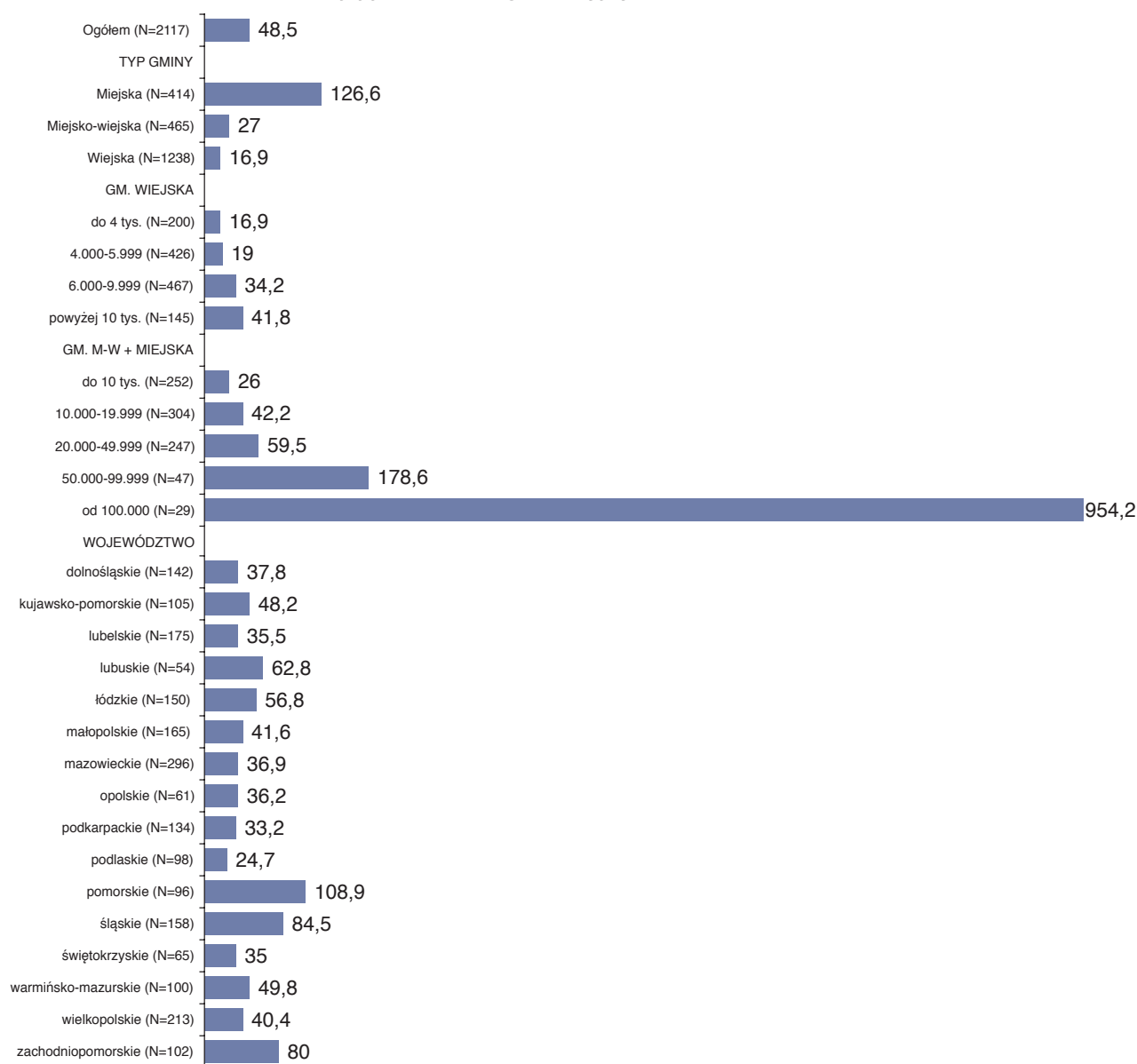
W rozdziale tym omówione zostały następujące zagadnienia:

- ❑ Organizacja pomocy osobom niepełnosprawnym w jednostkach samorządu gminnego
  - ✓ *Ile średnio w miesiącu osób niepełnosprawnych zgłasza się do urzędu gminy i jej jednostek organizacyjnych?*
  - ✓ *Gdzie w administracji gminnej lokowana jest obsługa osób niepełnosprawnych? – proszę zaznaczyć odpowiedź najbliższą strukturze organizacyjnej Pana(i) gminy.*
  - ✓ *Czy na terenie gminy istnieje?*
    - *Gminny/ miejski Ośrodek Pomocy Społecznej*
    - *Komisja Rady Gminy ds. problemów społecznych/ socjalnych*
    - *Komisja Rady Gminy ds. problemów osób niepełnosprawnych*
    - *Stanowisko ds. problemów społecznych/ socjalnych w Urzędzie Gminy*
    - *Stanowisko ds. problemów osób niepełnosprawnych w Urzędzie Gminy*
    - *Informacja dla osób niepełnosprawnych w Urzędzie Gminy lub jej jednostkach*
  - ✓ *Proszę podać liczbę pracowników w jednostkach organizacyjnych gminy zajmujących się obsługą zadań dotyczących osób niepełnosprawnych.*
    - *Osoby zajmujące się wyłącznie obsługą osób niepełnosprawnych*
    - *Osoby zajmujące się obsługą osób niepełnosprawnych powyżej 50% czasu pracy*
    - *Osoby zajmujące się obsługą osób niepełnosprawnych poniżej 50% czasu pracy*
  - ✓ *Ile osób w jednostkach organizacyjnych gminy zajmuje się pomocą bytową i opieką nad niepełnosprawnymi?*
  - ✓ *Proszę podać nazwy stanowisk, jakie zajmują osoby zajmujące się obsługą osób niepełnosprawnych.*
  - ✓ *Czy w jednostkach organizacyjnych gminy istnieje zapotrzebowanie na nowe etaty związane z obsługą osób niepełnosprawnych? Na ile etatów?*
  - ✓ *Czy w urzędzie gminy są udogodnienia, dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych?*
- ❑ Zainteresowanie gminy szkoleniami organizowanymi przez PFRON
  - ✓ *Czy gmina byłaby zainteresowana następującymi szkoleniami dla swoich pracowników oraz ilu pracowników chcielibyście Państwo przeszkolić w tym zakresie?*
    - *Obsługa niepełnosprawnego klienta*
    - *Przepisy prawa dotyczące osób niepełnosprawnych*
    - *Prawa i obowiązki pracodawców wynikające z zatrudniania bądź niezatrudniania osób niepełnosprawnych*
    - *Samozatrudnienie osób niepełnosprawnych (dofinansowanie, ulgi, przepisy podatkowe)*
    - *Metodyka poszukiwania pracy dla osób niepełnosprawnych*
    - *Bariery psychologiczne w obcowaniu z osobami niepełnosprawnymi. Nauka języka migowego*
- ❑ Źródła informacji na temat prawodawstwa dotyczącego osób niepełnosprawnych
  - ✓ *Czy gmina poszukuje we własnym zakresie informacji na temat prawodawstwa dotyczącego osób niepełnosprawnych?*
  - ✓ *Skąd gmina czerpie informacje na temat prawodawstwa dotyczącego osób niepełnosprawnych?*

Organizacja pomocy osobom niepełnosprawnym w jednostkach samorządu gminnego

Średnio 48–49 osób niepełnosprawnych zgłasza się miesięcznie do urzędów gmin. Oczywiście liczba niepełnosprawnych klientów urzędów uzależniona jest od wielkości miejscowości. I tak, urzędy gminne w najmniejszych gminach wiejskich muszą obsłużyć 17 osób, podczas gdy do dużych urzędów w największych miastach miesięcznie zgłasza się prawie 1000 osób niepełnosprawnych.

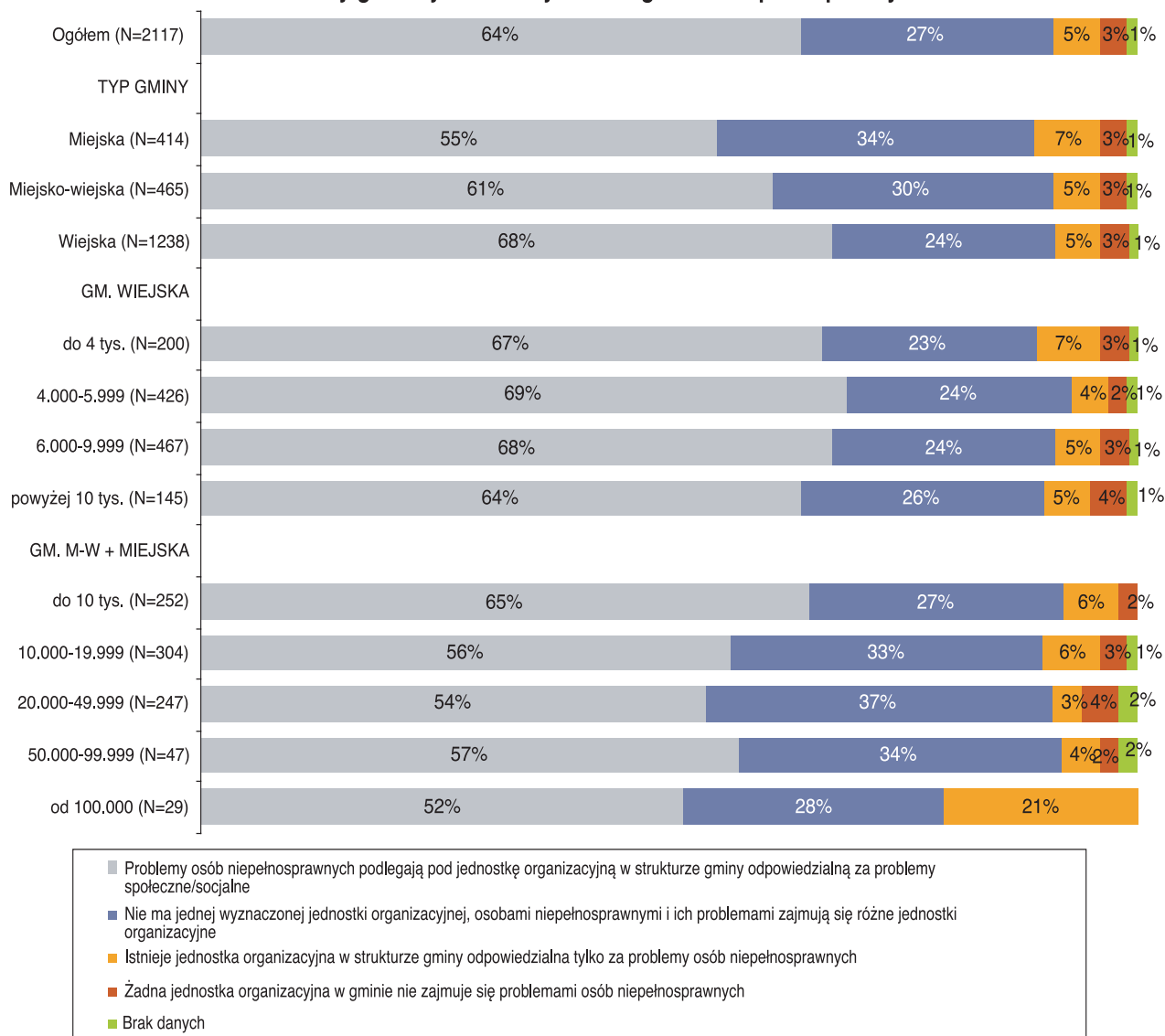
Ile średnio w miesiącu osób niepełnosprawnych zgłasza się do urzędu gminy i jej jednostek organizacyjnych? – ŚREDNIE

Organizacja pomocy osobom niepełnosprawnym w jednostkach samorządu gminnego

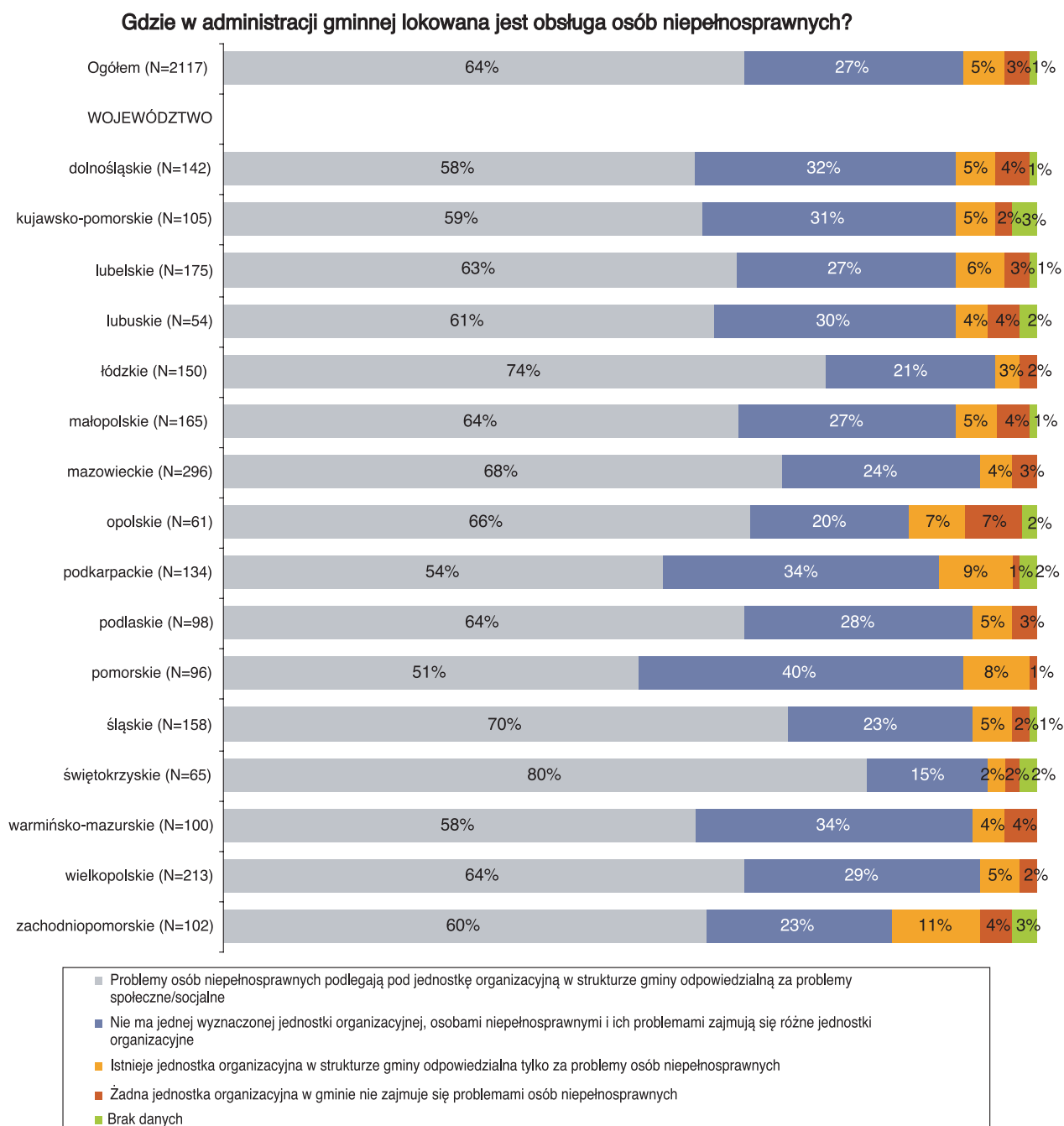
W zdecydowanej większości gmin nie ma jednak wyspecjalizowanych jednostek organizacyjnych zajmujących się wyłącznie pomocą osobom niepełnosprawnym. Do zadań tych najczęściej wyznaczane są jednostki odpowiedzialne za pomoc socjalną (64%). W nieco ponad co czwartej gminie (27%) osobami niepełnosprawnymi zajmują się pracownicy różnych komórek organizacyjnych. Jedynie 5% gmin ma wyznaczone jednostki odpowiedzialne tylko za pomoc osobom niepełnosprawnym, co zapewne utrudnia udzielanie kompleksowej pomocy osobom niepełnosprawnym i w pewnym sensie spycha ich problemy na dalszy plan.

Gdzie w administracji gminnej lokowana jest obsługa osób niepełnosprawnych?

Organizacja pomocy osobom niepełnosprawnym w jednostkach samorządu gminnego

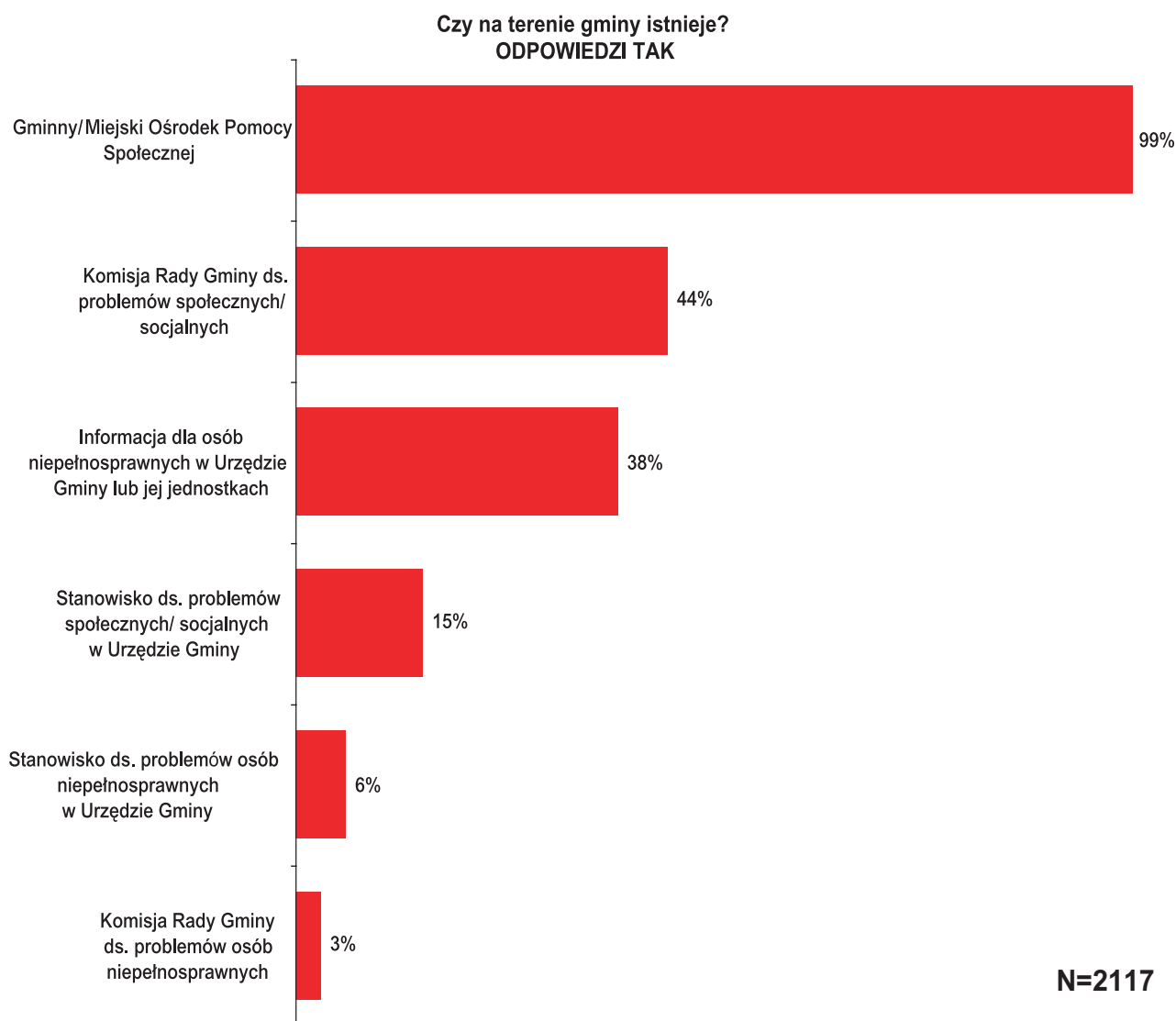
Wyspecjalizowane jednostki zajmujące się wyłącznie pomocą osobom niepełnosprawnym relatywnie częściej występują w województwach zachodniopomorskim, podkarpackim oraz pomorskim.

Organizacja pomocy osobom niepełnosprawnym w jednostkach samorządu gminnego

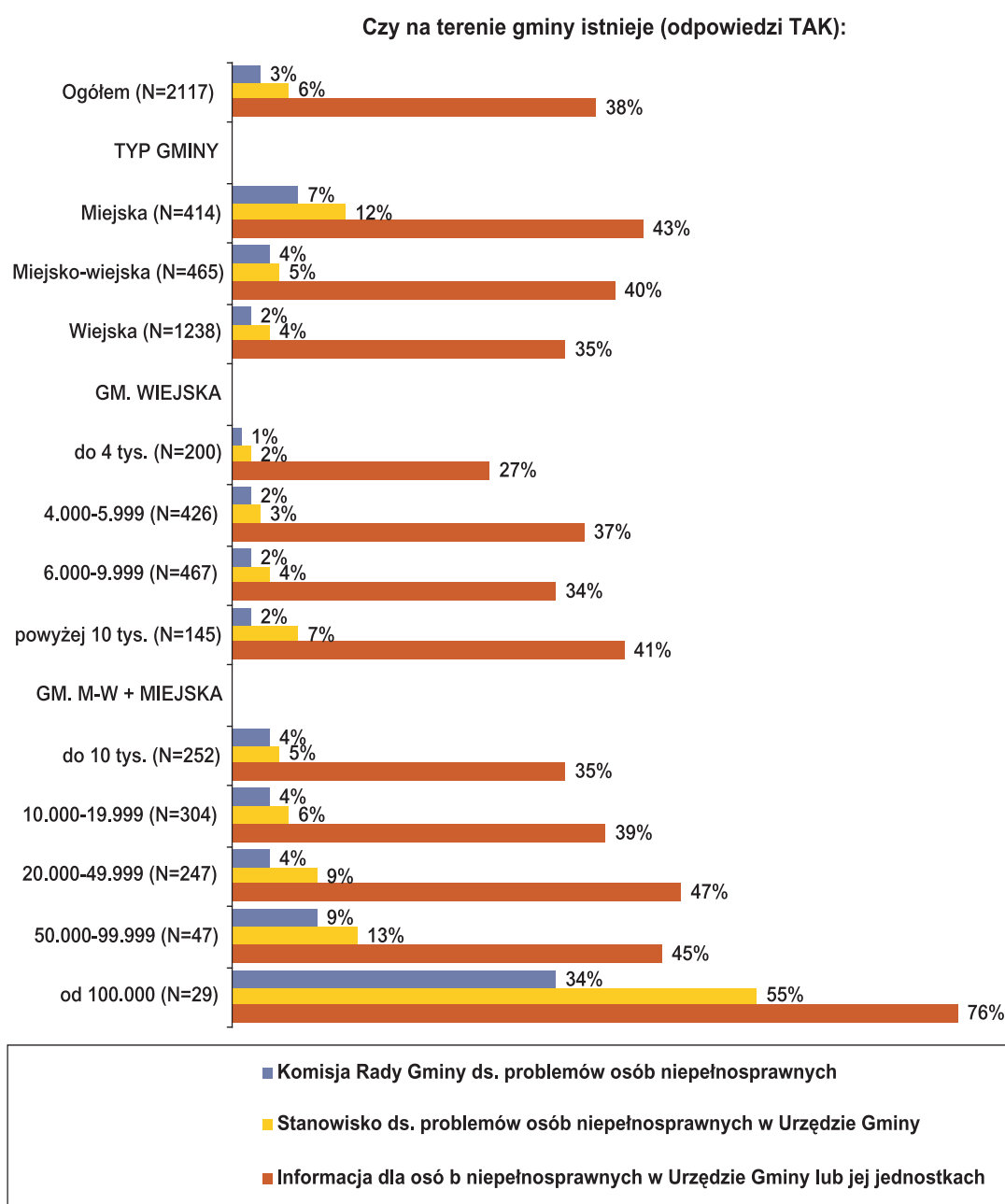
W każdej gminie w Polsce działają jednostki zajmujące się sprawami związanymi z pomocą społeczną i socjalną. Oprócz Ośrodków Pomocy Społecznej, prawie połowa gmin (44%) powołuje również Komisję Rady Gminy ds. problemów społecznych/socjalnych. W co szóstej gminie (15%) istnieje stanowisko ds. problemów społecznych/socjalnych.

Brakuje natomiast oddzielnych i wyspecjalizowanych jednostek świadczących pomoc tylko osobom niepełnosprawnym. Jedynie 6% gmin wyznacza w tym celu osobne stanowisko, a jeszcze mniej powołuje w Radzie Gminy specjalną komisję ds. problemów osób niepełnosprawnych. Warto jednak zaznaczyć, iż pomimo braku takiego obowiązku, 38% gmin prowadzi w Urzędzie Gminy informację dla osób niepełnosprawnych.

Organizacja pomocy osobom niepełnosprawnym w jednostkach samorządu gminnego

Im większa gmina (tym samym, im więcej osób niepełnosprawnych), tym częściej w jej strukturach lokowane są jednostki skierowane jedynie do pomocy osobom niepełnosprawnym. Z najlepszą sytuacją pod tym względem mamy do czynienia w dużych gminach miejskich, z najgorszą zaś w małych gminach miejskich.

Organizacja pomocy osobom niepełnosprawnym w jednostkach samorządu gminnego

Tabela 1. Czy na terenie gminy istnieje (odpowiedzi TAK):

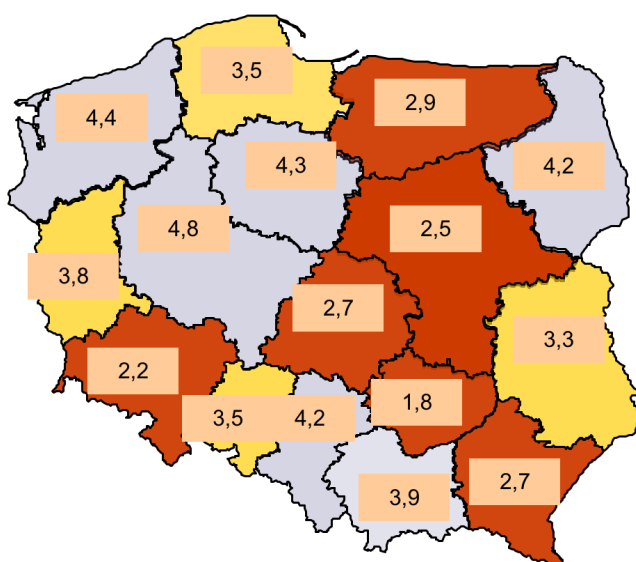
	Ogółem (N=2117)	dolnośląskie (N=142)	kujawsko-pomorskie (N=105)	lubelskie (N=175)	lubuskie (N=54)	łódzkie (N=150)	małopolskie (N=165)	mazowieckie (N=296)	opolskie (N=61)	podkarpackie (N=134)	podlaskie (N=98)	pomorskie (N=96)	śląskie (N=158)	świętokrzyskie (N=65)	warmińsko-mazurskie (N=100)	wielkopolskie (N=213)	zachodniopomorskie (N=102)
Gminny/Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	99%	99%	97%	100%	100%	99%	100%	99%	98%	99%	99%	100%	100%	100%	98%	100%	99%
Komisja Rady Gminy ds. problemów społecznych/ socjalnych	44%	44%	38%	42%	44%	27%	48%	46%	33%	55%	26%	52%	44%	54%	40%	48%	64%
Informacja dla osób niepełnosprawnych w Urzędzie Gminy lub jej jednostkach	38%	39%	42%	40%	33%	30%	41%	36%	44%	31%	37%	51%	33%	12%	44%	41%	45%
Stanowisko ds. problemów społecznych/ socjalnych w Urzędzie Gminy	15%	15%	11%	14%	17%	15%	24%	12%	11%	21%	15%	15%	10%	9%	14%	15%	19%
Stanowisko ds. problemów osób niepełnosprawnych w Urzędzie Gminy	6%	6%	10%	3%	6%	2%	9%	4%	5%	5%	4%	7%	9%	0%	6%	6%	8%
Komisja Rady Gminy ds. problemów osób niepełnosprawnych	3%	4%	4%	2%	0%	4%	5%	3%	5%	1%	3%	4%	4%	0%	5%	3%	5%
Brak danych	1%	1%	2%	0%	0%	1%	0%	1%	2%	1%	0%	0%	0%	0%	2%	0%	1%

Organizacja pomocy osobom niepełnosprawnym w jednostkach samorządu gminnego

PRACOWNICY ZAJMUJĄCY SIĘ OSOBAMI NIEPEŁNOSPRAWNYMI – ŚREDNIA LICZBA PEŁNYCH ETATÓW

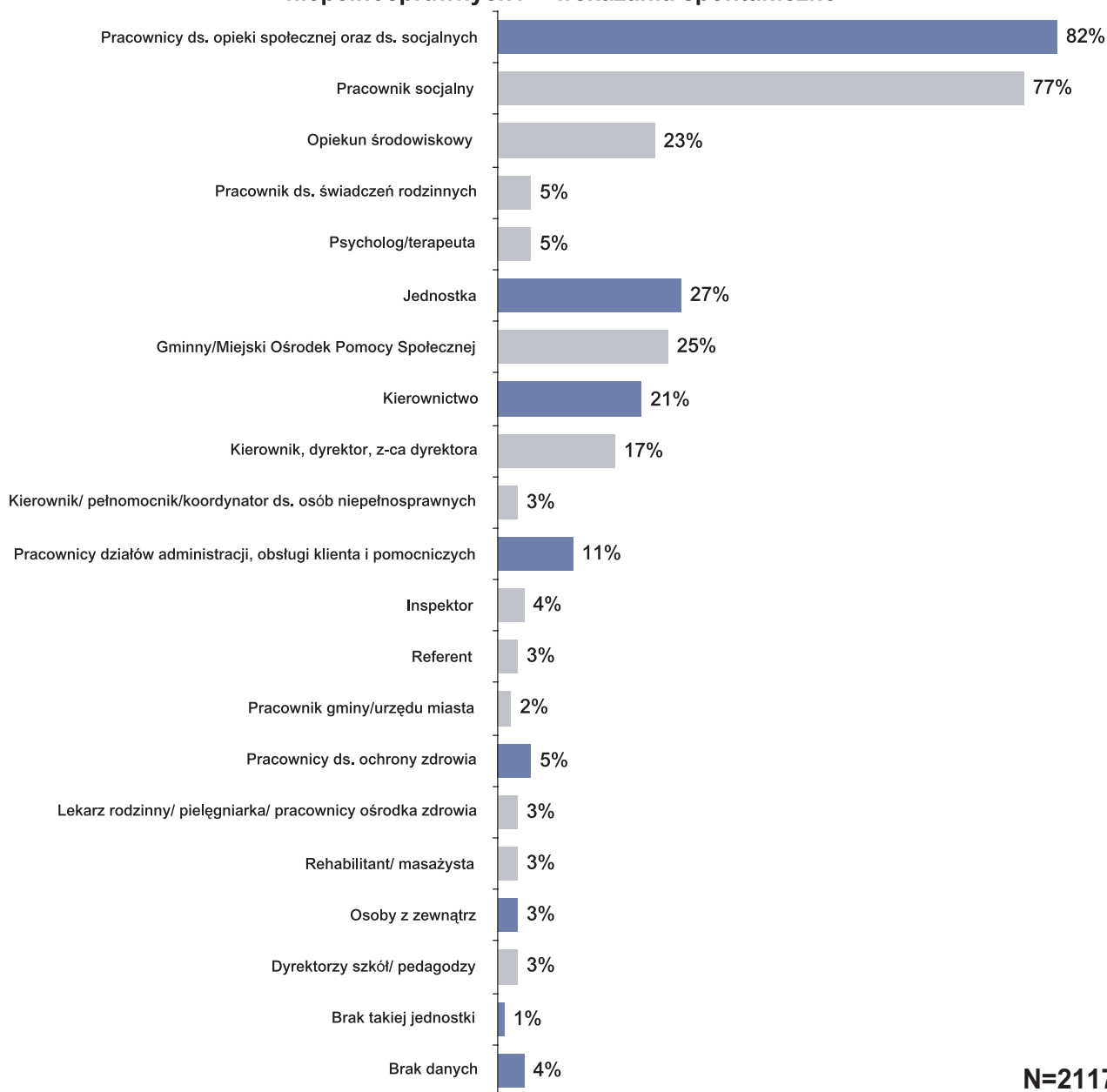
Gminy średnio wyznaczają prawie dwóch (1,7) pełnoetatowych pracowników do obsługi osób niepełnosprawnych. Problemami tej grupy „dorywczo”, w większym lub mniejszym zakresie, zajmują się jednak również inni pracownicy. Uznając odpowiedź „powyżej 50% czasu” za pół etatu, a odpowiedź „poniżej 50% czasu” za jedną czwartą etatu wyliczyliśmy liczbę pełnych etatów przypisanych obsłudze osób niepełnosprawnych. Biorąc pod uwagę to, iż gminy w zasadzie w ogóle nie są zobowiązane podejmować żadnych działań na rzecz osób niepełnosprawnych, finansowanie w tym celu 3,4 etatu świadczyć może o znaczącym zaangażowaniu samorządów gminnych w realizację zadań na rzecz osób niepełnosprawnych.

Samą opieką pomocą bytową i opieką nad niepełnosprawnymi średnio w gminach zajmuje się natomiast około sześciu osób.

Organizacja pomocy osobom niepełnosprawnym w jednostkach samorządu gminnego

Pomoc osobom niepełnosprawnym leży głównie w gestii pracowników socjalnych i opiekunów środowiskowych. W co piątej gminie do zadań tych włącza się również kierownictwo urzędu.

Kto w jednostkach organizacyjnych gminy zajmuje się obsługą osób niepełnosprawnych? – wskazania spontaniczne

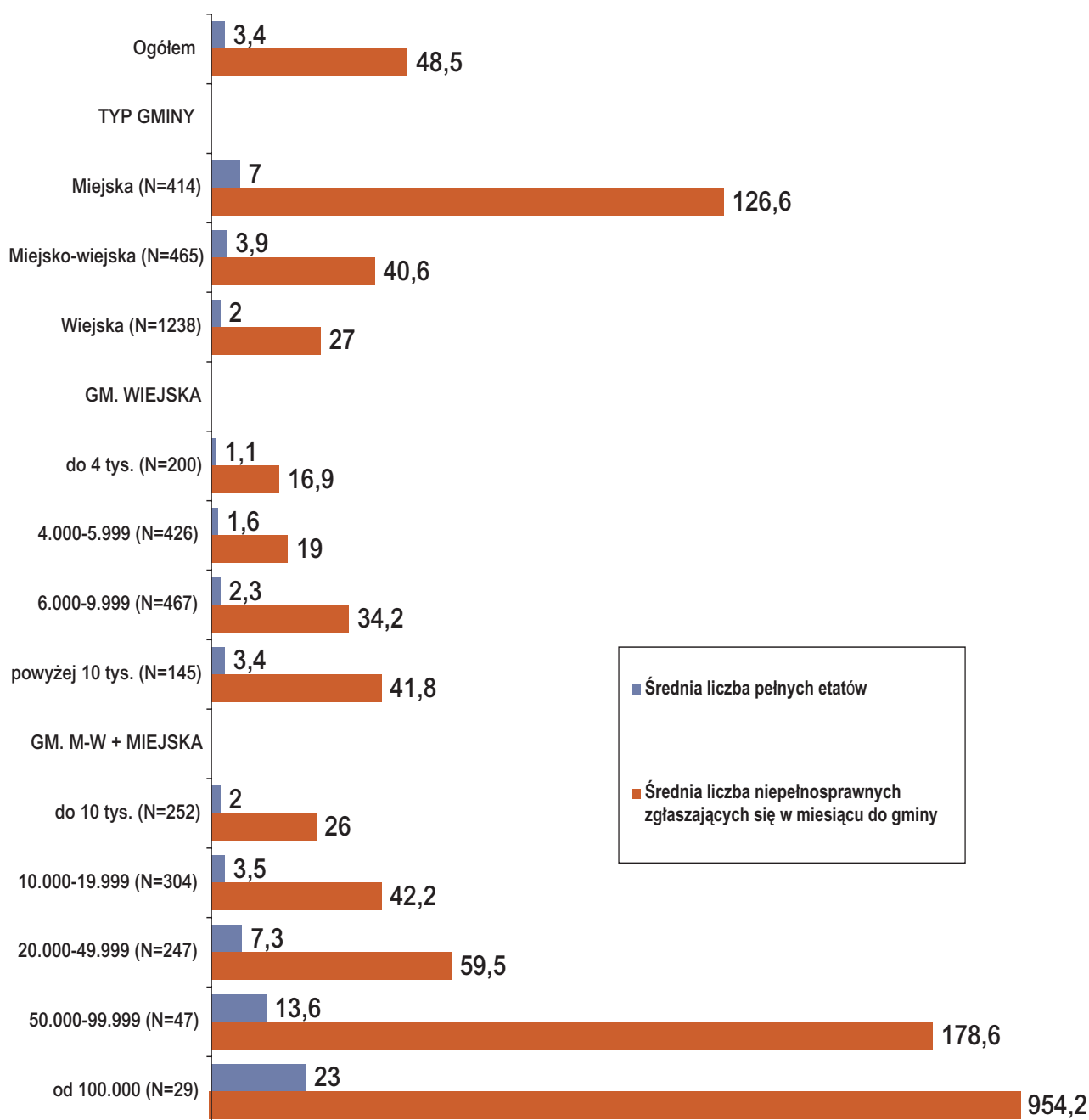

N=2117

Organizacja pomocy osobom niepełnosprawnym w jednostkach samorządu gminnego

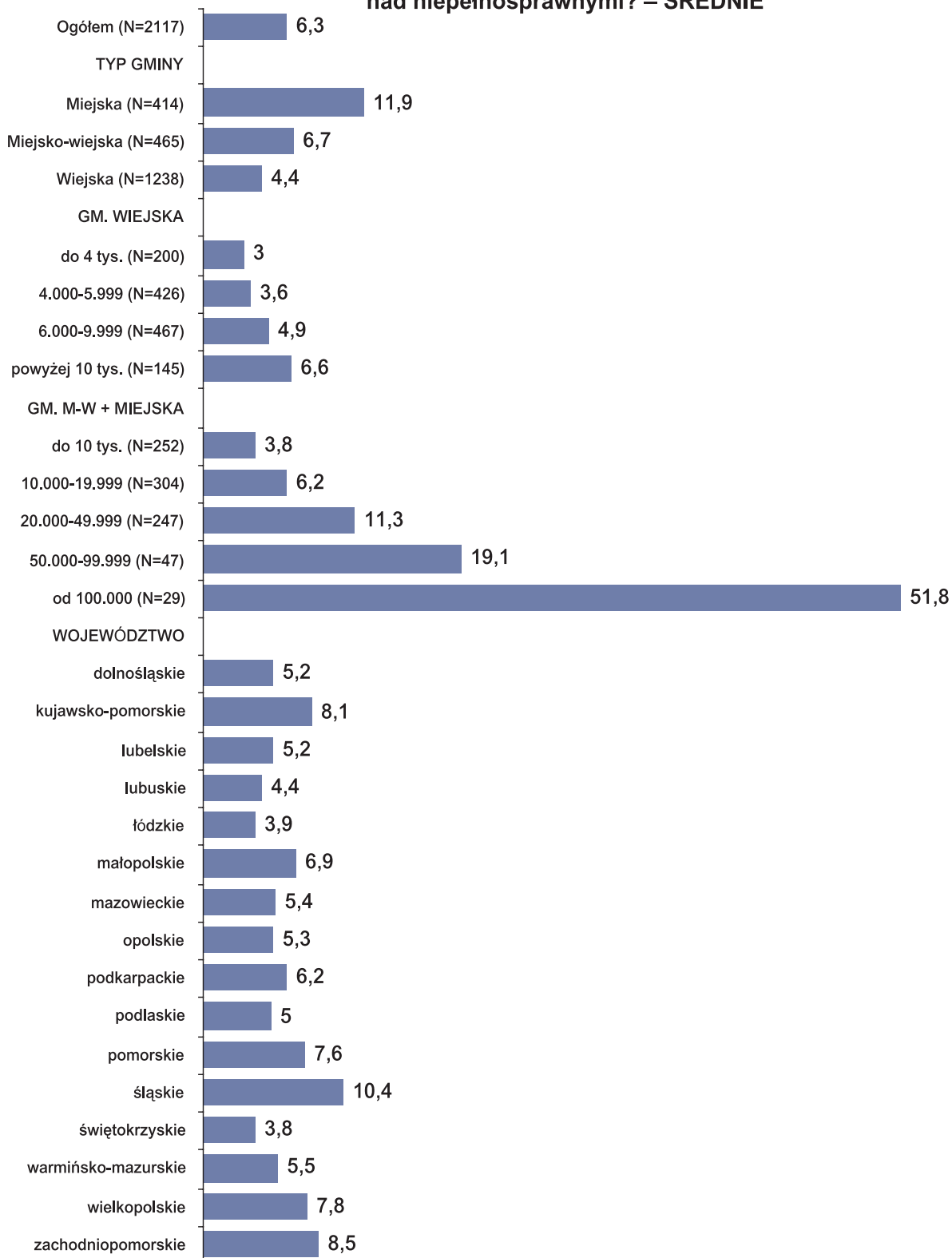
Liczba pracowników zajmujących się zadaniami dotyczącymi osób niepełnosprawnych zależy od typu i wielkości gminy. W najmniejszych gminach wiejskich średnio na jeden etat przypada 15,3 osób niepełnosprawnych zgłaszających się do urzędu gminy, podczas gdy w największych miastach jest 42 interesantów.

ŚREDNIA LICZBA ETATÓW W GMINIE A ŚREDNIA LICZBA NIEPEŁNOSPRAWNYCH ZGŁASZAJĄCYCH SIĘ W MIESIĄCU DO URZĘDU GMINY

Organizacja pomocy osobom niepełnosprawnym w jednostkach samorządu gminnego

Ile osób w jednostkach organizacyjnych gminy zajmuje się pomocą bytową i opieką nad niepełnosprawnymi? – ŚREDNIE

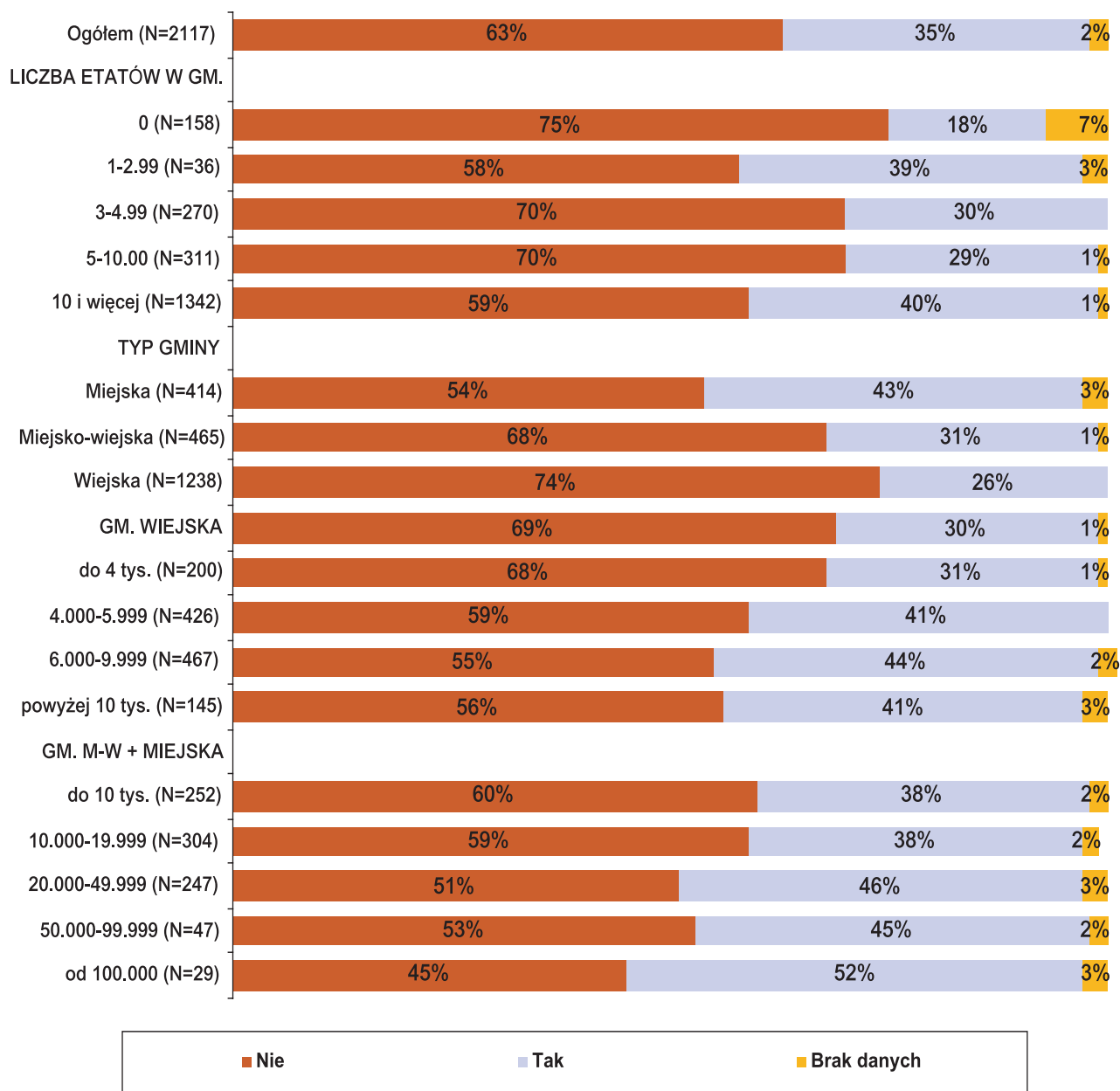

Organizacja pomocy osobom niepełnosprawnym w jednostkach samorządu gminnego

W konsekwencji, na braki kadrowe uskarżają się przede wszystkim gminy miejskie, w szczególności te największe, gdzie na jednego pracownika przypada najwięcej osób niepełnosprawnych. W opinii zdecydowanej większości badanych przez nas gmin, liczba etatów dedykowanych do obsługi niepełnosprawnych, którymi obecnie dysponują, jest jednak wystarczająca. 63% nie odczuwa potrzeby zwiększenia zaangażowania personelu w działalność na rzecz osób niepełnosprawnych.

Czy w jednostkach organizacyjnych gminy istnieje zapotrzebowanie na nowe etaty związane z obsługą osób niepełnosprawnych?

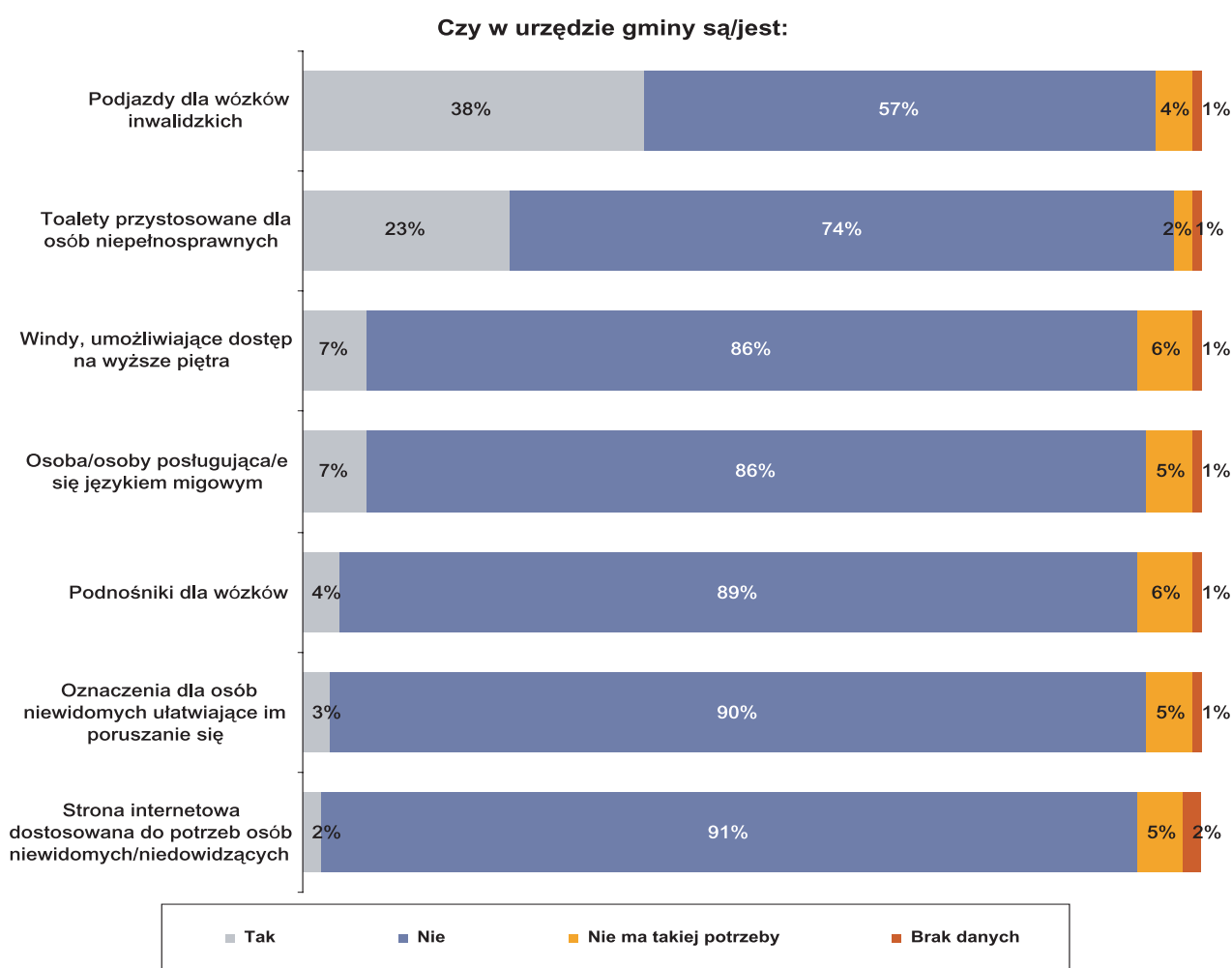
ZE WZGLĘDU NA LICZBĘ PRACOWNIKÓW ZAJMUJĄCYCH SIĘ OBECNIE OBSŁUGĄ NIEPEŁNOSPRAWNYCH W GMINIE

Organizacja pomocy osobom niepełnosprawnym w jednostkach samorządu gminnego

Większość urzędów gmin nie jest przystosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych. Co więcej, są nawet takie, które nie widzą potrzeby przystosowania toalet do potrzeb osób niepełnosprawnych, instalowania podnośników dla wózków, wprowadzania oznaczeń ułatwiających poruszanie się niewidomym i dostosowania strony internetowej do potrzeb tej grupy, czy też zatrudnienia osoby posługującej się językiem migowym. Najczęściej występującym udogodnieniem są usprawnienia architektoniczne. 38% gmin posiada podjazdy dla wózków inwalidzkich. W nieco mniej, niż co czwartej gminie niepełnosprawni mogą korzystać ze specjalnie przystosowanych toalet. Ale już tylko 7% urzędów posiada windy, a 4% podnośniki dla wózków.

Osoby posługujące się językiem migowym to także rzadkość obecna tylko w 7% gmin. Natomiast oznaczenia dla niewidomych i dostosowane do ich potrzeb strony internetowe w zasadzie są niemal nieobecne.

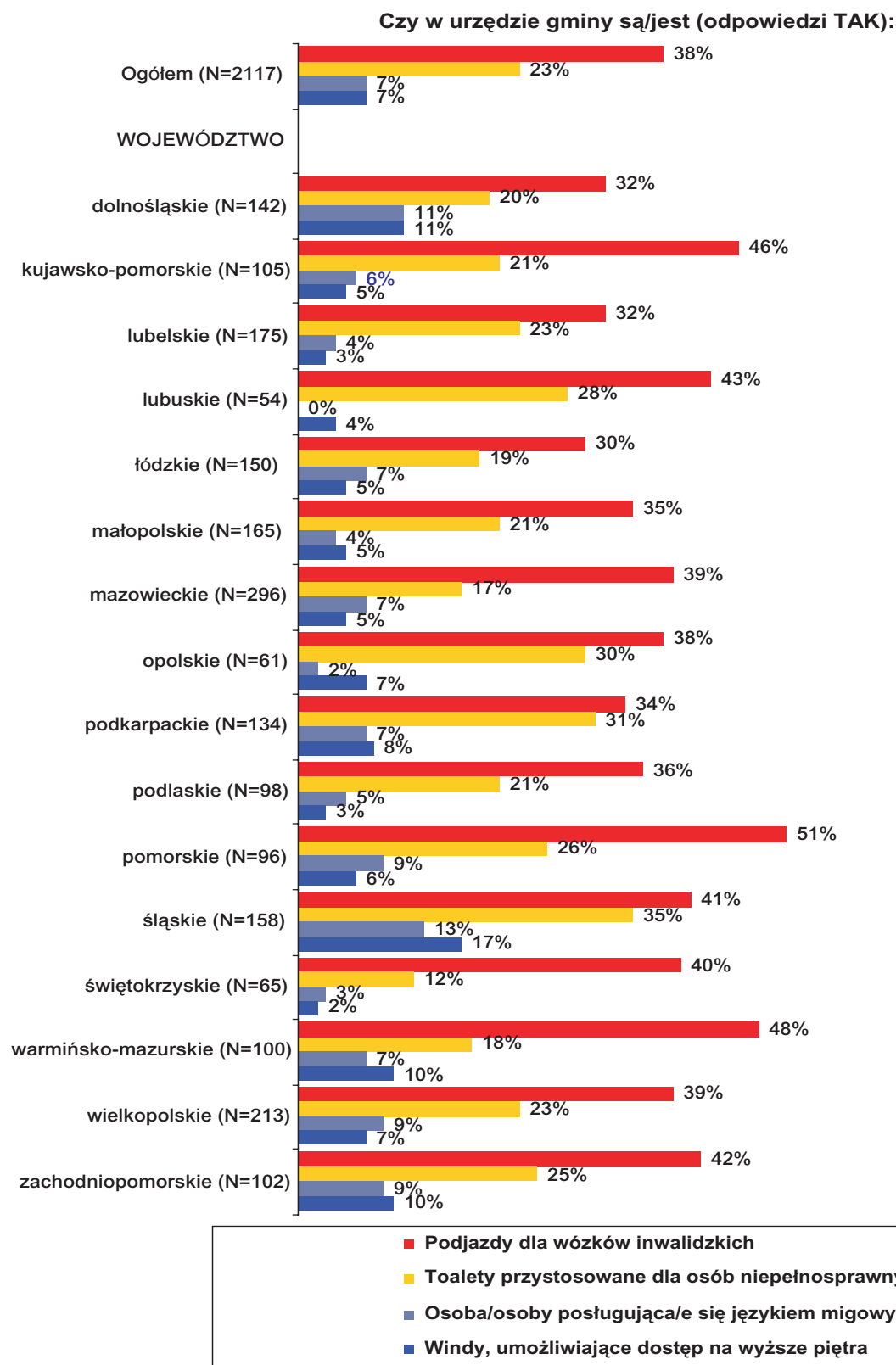
Organizacja pomocy osobom niepełnosprawnym w jednostkach samorządu gminnego

Jeśli spojrzymy na obecność udogodnień dla osób niepełnosprawnych w urzędach gminy w poszczególnych województwach, nie dostrzeżemy żadnego lidera. Nie ma województwa, które byłoby liderem pod względem obecności usprawnień dla niepełnosprawnych w siedzibach gmin – w niektórych województwach częściej pojawiają się podjazdy, za to rzadziej inne rozwiązania, w innych z kolei częściej, niż przeciętnie obecne są windy albo tłumacze migowi, za to gorzej przedstawia się sytuacja pod względem podjazdów.

- ❑ Pod względem **podjazdów dla wózków inwalidzkich** najlepiej wypadają urzędy gmin w województwach z północnej części kraju – pomorskie, warmińsko-mazurskie i kujawsko-pomorskie, gdzie powyżej 45% urzędów posiada tego typu usprawnienie. Z kolei w województwach dolnośląskim, łódzkim i lubelskim podjazdy dla wózków posiada mniej, niż co trzeci urząd.
- ❑ W województwach śląskim, opolskim i podkarpackim najczęściej spotykamy w urzędach **toalety przystosowane dla osób niepełnosprawnych** (powyżej 30% gmin). Natomiast najgorzej jest w województwach świętokrzyskim, warmińsko-mazurskim, mazowieckim i łódzkim, gdzie mniej, niż co trzecia siedziba gminy posiada tego typu usprawnienie.
- ❑ Województwo śląskie wraz z dolnośląskim wypada najlepiej w skali kraju pod względem obecności w urzędach gmin **tłumaczy migowych** oraz **wind** – powyżej 10% urzędów (w porównaniu 7% w skali kraju) posiada tego typu przystosowania. Natomiast najgorzej pod względem obecności w urzędach osób posługujących się językiem migowym wypadają województwa świętokrzyskie, opolskie i lubuskie. W pierwszych dwóch, odsetek urzędów, w których pojawiają się tłumacze nie przekracza 3%, w ostatnim zaś jest mniejszy, niż 1%!

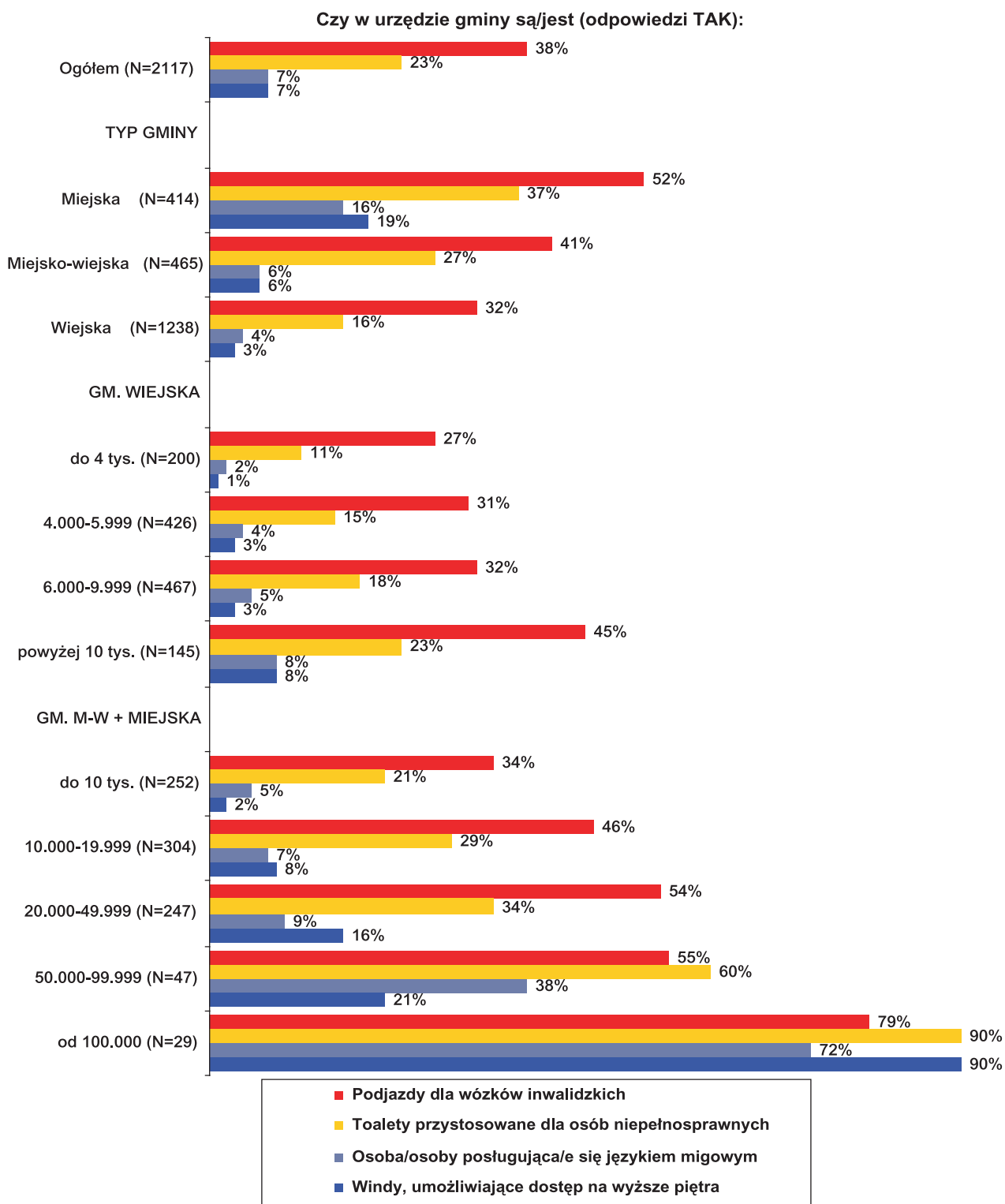
Posiadanie przez urzędy gmin różnego typu udogodnień dla niepełnosprawnych jest ściśle związane z typem i wielkością gminy. Gminy miejskie są pod tym względem zdecydowanie lepiej przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. Dużo gorszą sytuację spotykamy w urzędach gmin wiejskich. Gdy dodatkowo weźmiemy pod uwagę wielkość gminy, okazuje się, że przeciętnie nawet wśród najgorzej przystosowanych – najmniejszych – spośród gmin miejsko-wiejskich i miejskich procent gmin posiadających różnego typu udogodnienia jest porównywalny z najlepiej przystosowanymi – największymi – gminami wiejskimi. Natomiast wśród największych gmin miejsko-wiejskich i miejskich znakomita większość (powyżej 70%) urzędów posiada podjazdy dla wózków, windy, toalety przystosowane dla niepełnosprawnych, a także pracowników posługujących się językiem migowym. W gminach tych najlepsza jest też sytuacja pod względem pozostałych udogodnień – choć np. tylko co czwarty urząd posiada oznaczenia dla osób niewidomych, to i tak jest to dużo lepszy wynik niż w skali kraju.

Organizacja pomocy osobom niepełnosprawnym w jednostkach samorządu gminnego

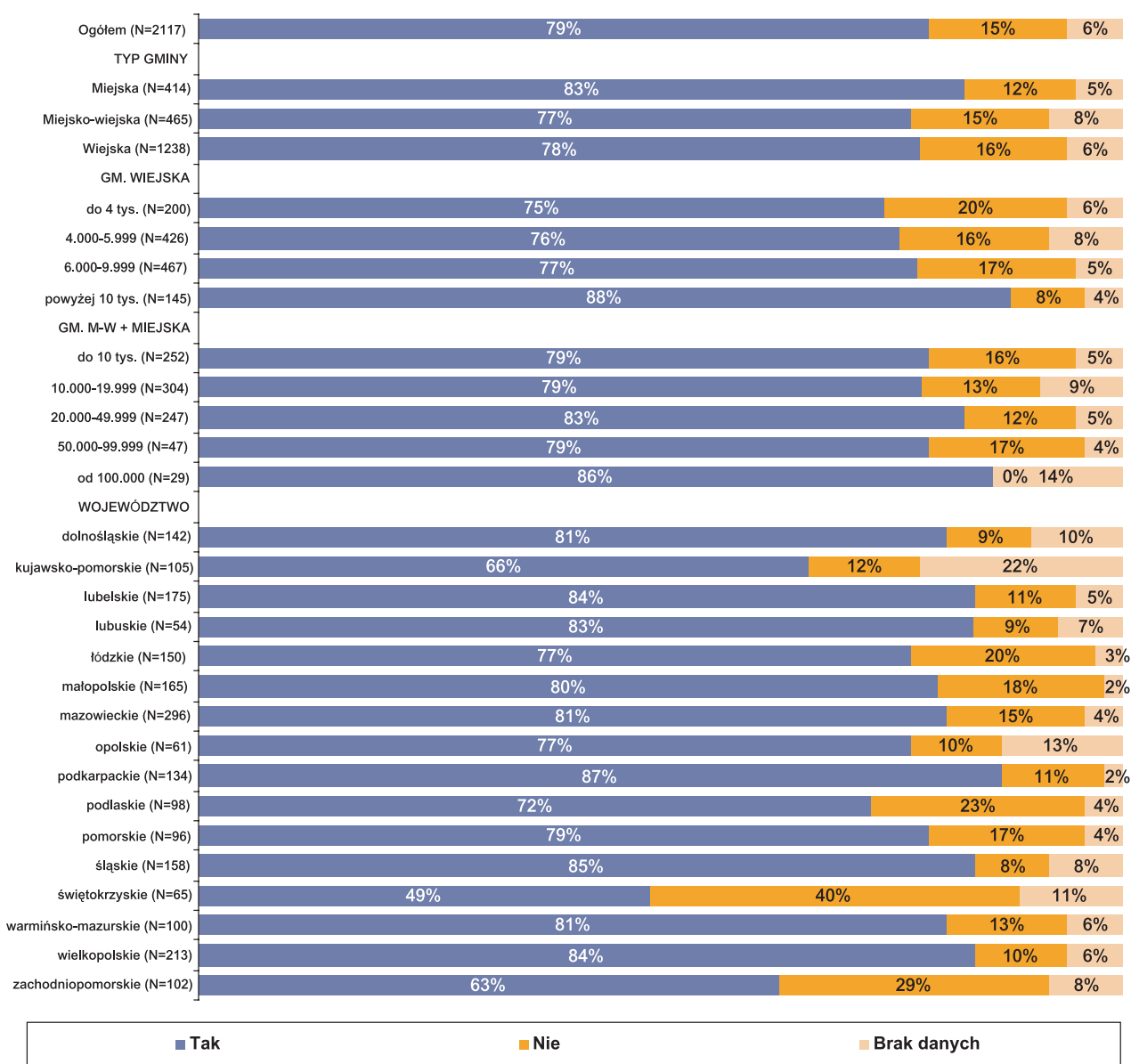
Organizacja pomocy osobom niepełnosprawnym w jednostkach samorządu gminnego

Zainteresowanie gminy szkoleniami dla pracowników organizowanymi przez PFRON

Zdecydowana większość przedstawicieli samorządów gminnych wyraża jednak zainteresowanie szkoleniami pracowników organizowanymi przez PFRON. Brak chęci uczestnictwa w nich deklaruje jedynie 15% badanych. Ze szkoleń relatywnie częściej chciałyby skorzystać samorzady dużych gmin (zarówno miejskich, jak wiejskich), obsługujących najwięcej osób niepełnosprawnych.

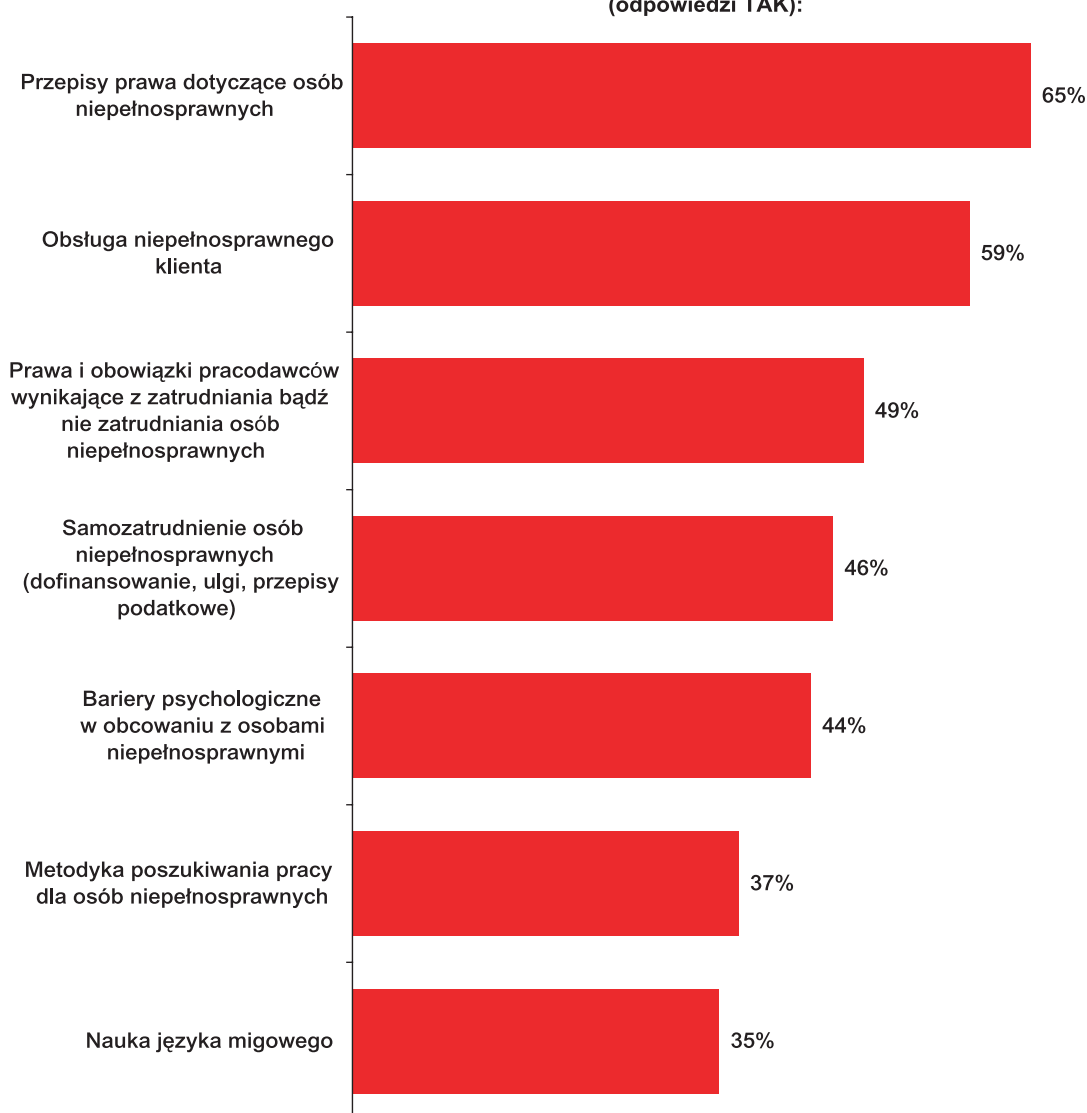
Czy gmina byłaby zainteresowana szkoleniami dla swoich pracowników organizowanymi przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych?

Zainteresowanie gminy szkoleniami dla pracowników organizowanymi przez PFRON

Jeżeli samorządy gminne miałyby decydować się na udział w szkoleniach, to największym zainteresowaniem cieszyłoby się podstawowe szkolenie w zakresie przepisów prawa dotyczącego niepełnosprawnych. Ponad połowa wyraziła również swoje zainteresowanie szkoleniem w zakresie obsługi osób niepełnosprawnych, a połowa chciałaby czegoś więcej dowiedzieć się o prawach i obowiązkach pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne. Mniejszą popularnością cieszy się szkolenie w zakresie metodyki poszukiwania pracy dla niepełnosprawnych, a także „miękkie” szkolenia z zakresu przełamywania barier psychologicznych w obcowaniu z osobami niepełnosprawnymi, czy nauki języka migowego.

Zainteresowanie gminy następującymi szkoleniami dla swoich pracowników organizowanymi przez PFRON (odpowiedzi TAK):

N=2117

Zainteresowanie gminy szkoleniami dla pracowników organizowanymi przez PFRON

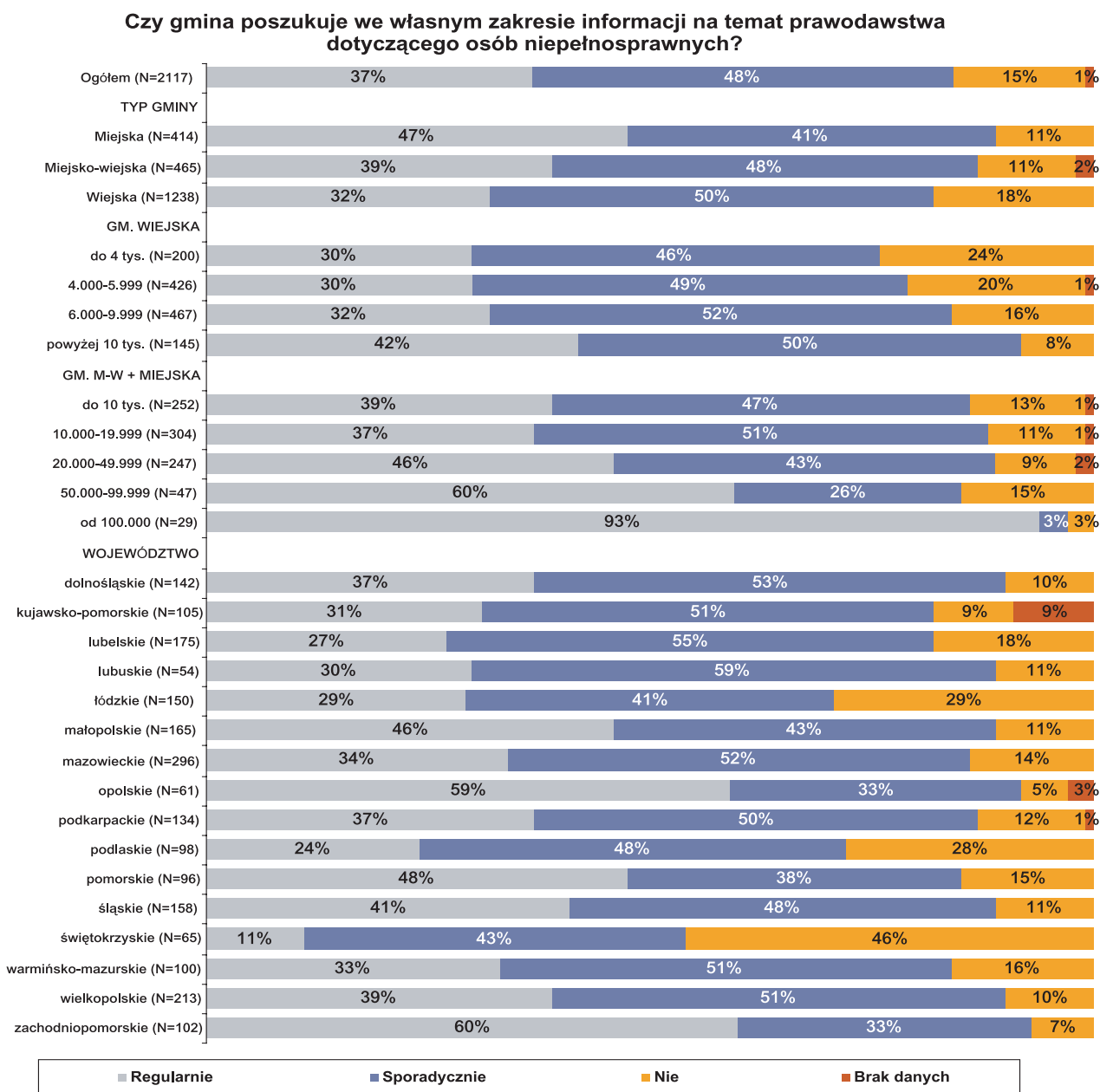
Tabela 2. Średnia liczba pracowników, których gmina chciałaby przeszkolić w następujących zakresach ze względu na województwo (N=2117).

	Ogółem	dolnośląskie	kujawsko-pomorskie	lubelskie	lubuskie	łódzkie	małopolskie	mazowieckie	opolskie	podkarpackie	podlaskie	pomorskie	śląskie	świętokrzyskie	warmińsko-mazurskie	wielkopolskie	zachodniopomorskie
Obsługa niepełnosprawnego klienta	2.9	2.5	3.4	3.3	4.6	1.8	2.2	2.4	2.4	2.4	3.4	3.1	3.6	1.5	3.9	3.7	3.4
Przepisy prawa dotyczące osób niepełnosprawnych	2.4	2.1	2.8	2.4	4.2	1.9	1.9	2.2	2.5	1.9	2.3	2.7	2.8	1.3	2.9	2.3	3.4
Prawa i obowiązki pracodawców wynikające z zatrudniania bądź nie zatrudniania osób niepełnosprawnych	2.1	2.0	4.0	1.6	2.8	1.3	2.0	1.9	2.4	2.2	2.1	2.5	2.8	1.3	2.0	2.3	2.4
Samozatrudnienie osób niepełnosprawnych (dofinansowanie, ulgi, przepisy podatkowe)	2.1	1.6	1.4	1.7	1.9	1.3	1.6	1.8	2.6	2.2	2.2	3.3	3.1	1.4	4.6	2.3	2.0
Metodyka poszukiwania pracy dla osób niepełnosprawnych	2.1	1.6	3.5	1.9	2.5	1.5	1.8	1.6	2.9	1.8	2.3	3.4	2.5	1.7	2.1	2.2	2.5
Bariery psychologiczne w obcowaniu z osobami niepełnosprawnymi	2.9	2.4	4.2	3.3	6.8	1.7	2.4	2.2	3.5	1.6	2.2	3.2	4.0	1.3	4.6	3.0	3.4
Nauka języka migowego	2.6	2.2	4.8	3.0	6.0	2.3	2.0	2.1	2.8	1.7	3.7	1.7	2.8	1.2	3.0	2.8	2.8
Inne szkolenia	2.5	1.8	1.9	2.1	2.4	2.3	2.0	1.8	1.8	3.0	2.9	2.3	4.1	1.7	4.9	2.9	2.7

Źródła informacji na temat prawodawstwa dotyczącego osób niepełnosprawnych

Praktycznie wszystkie gminy w kraju aktywnie poszukują informacji na temat prawodawstwa dotyczącego osób niepełnosprawnych, z czego 37% czyni to regularnie. Jedynie 15% gmin w ogóle nie poszukuje tego typu informacji.

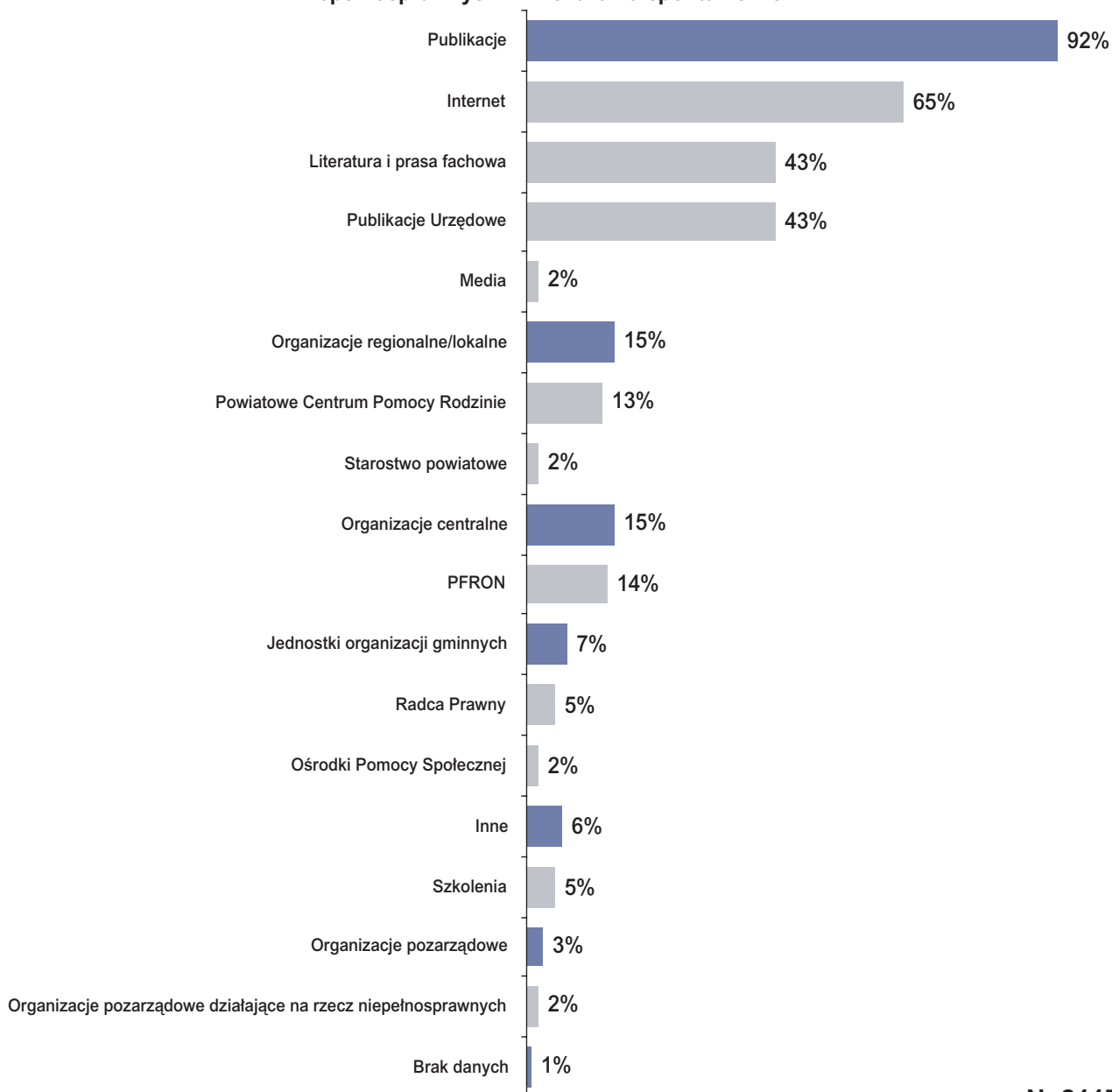
Zaangażowanie w regularne poszukiwanie informacji zależy od typu i wielkości gminy. Gminy miejskie znacznie częściej niż gminy wiejskie samodzielnie poszukują informacji. Podobnie jest wśród największych gmin, gdzie prawie 93% aktywnie i regularnie poszukuje informacji o prawodawstwie dotyczącym osób niepełnosprawnych. Tak działających dużych gmin jest blisko dwa razy więcej niż małych gmin.

Źródła informacji na temat prawodawstwa dotyczącego osób niepełnosprawnych

Gminy najczęściej szukają informacji o prawodawstwie dotyczącym osób niepełnosprawnych w różnego typu publikacjach. Jednym z najczęściej wskazywanych źródeł jest Internet. Jako kolejne, przedstawiciele samorządów gminnych, wskazywali literaturę i prasę fachową, a także publikacje urzędowe. Warto podkreślić, iż gminy relatywnie rzadko zgłaszają się w tym celu do jednostek powiatowych – PCPR’ów czy starostw.

Skąd gmina czerpie informacje na temat prawodawstwa dotyczącego osób niepełnosprawnych? – wskazania spontaniczne

N=2117

7. Rola organizacji pozarządowych w procesie rehabilitacji społecznej i zawodowej niepełnosprawnych

Rola organizacji pozarządowych w procesie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych

W rozdziale tym omówione zostały następujące zagadnienia:

Rola organizacji pozarządowych w procesie rehabilitacji społecznej i zawodowej niepełnosprawnych.

- ✓ *Czy na terenie gminy działają organizacje pozarządowe, fundacje lub stowarzyszenia, które pracują na rzecz osób niepełnosprawnych? Chodzi o organizacje rzeczywiście działające (a nie istniejące tylko z nazwy), systematycznie podejmujące różnego rodzaju działania na rzecz osób niepełnosprawnych.*
- ✓ *Czy na terenie gminy są organizacje pozarządowe zajmujące się następującymi obszarami?*
  - *Rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych poprzez podnoszenie kwalifikacji zawodowych*
  - *Opieka i pomoc nad osobami niepełnosprawnymi*
  - *Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych*
- ✓ *Proszę podać godne polecenia przykłady działalności organizacji pozarządowych z Pana(i) gminy na rzecz osób niepełnosprawnych?*
- ✓ *Jak dużo w zakresie pomocy niepełnosprawnym robią następujące organizacje pozarządowe?*
- ✓ *Proszę pomyśleć o wszystkich organizacjach pozarządowych z Pana(i) gminy działających na rzecz osób niepełnosprawnych. Czy w Pana(i) opinii działalność ta*
  - *Jest dobrze planowana i ma charakter długofalowy*
  - *Zazwyczaj ma charakter doraźny, lecz zdarzają się również bardziej długofalowe działania*
  - *Ma charakter doraźny i nie jest specjalnie planowana*

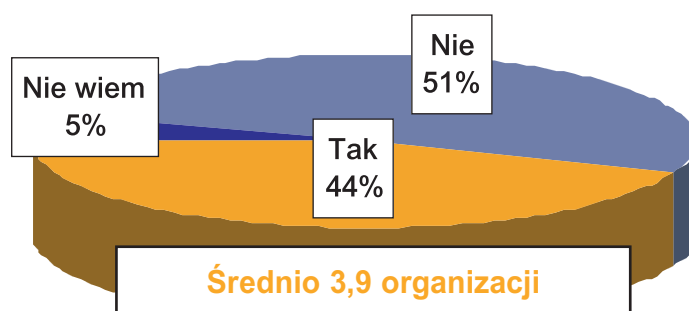
Współpraca samorządów gminnych z organizacjami pozarządowymi

- ✓ *Jak wygląda współpraca urzędu gminy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych?*
- ✓ *Czy w 2005 roku organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych składały wnioski o dofinansowanie z budżetu gminy?*
- ✓ *Ile organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych w 2005 wnioskowało o dofinansowanie z budżetu gminy?*
- ✓ *Jaka była łączna kwota dofinansowania organizacji pozarządowych w 2005 roku na ich działania na rzecz osób niepełnosprawnych?*
- ✓ *Proszę wymienić, jakie działania organizacji pozarządowych (na rzecz niepełnosprawnych) zostały dofinansowane w 2005?*

Rola organizacji pozarządowych w procesie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych

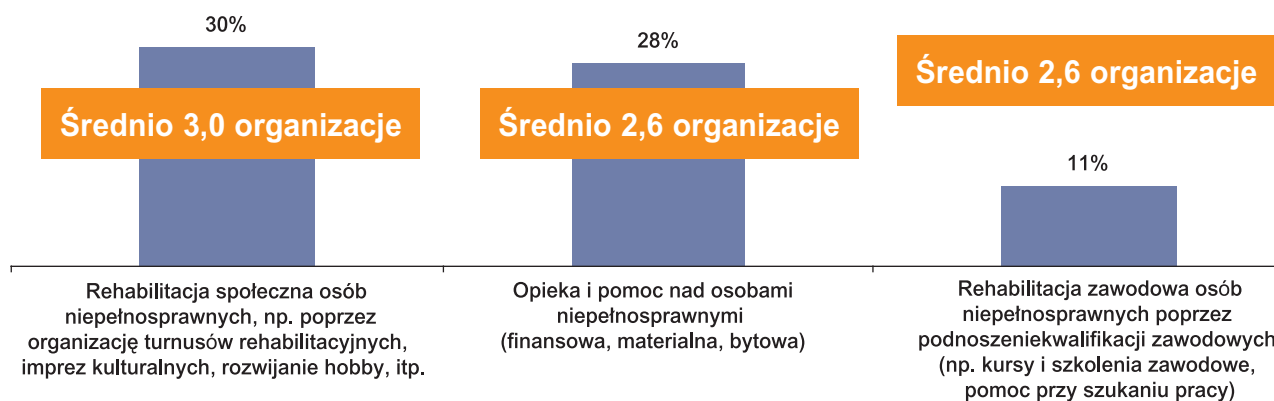
Organizacje pozarządowe pracujące na rzecz osób niepełnosprawnych działają, zgodnie z deklaracjami samorządowców, w 44% procentach gmin – średnio 4 organizacje. Najwięcej jest organizacji zajmujących się rehabilitacją społeczną (występują w 30% gmin) i opieką nad osobami niepełnosprawnymi (występują w 28% gmin). Najmniej popularnym obszarem działalności organizacji pozarządowych jest rehabilitacja zawodowa. Organizacje tego typu występują jedynie w co dziesiątej gminie w Polsce.

Czy na terenie gminy działają organizacje pozarządowe, fundacje lub stowarzyszenia, które pracują na rzecz osób niepełnosprawnych i ile jest tego typu organizacji?
Chodzi o organizacje rzeczywiście działające.

N=2117

Czy na terenie gminy działają organizacje pozarządowe, fundacje lub stowarzyszenia, które pracują na rzecz osób niepełnosprawnych i ile jest tego typu organizacji?
Chodzi o organizacje rzeczywiście działające.

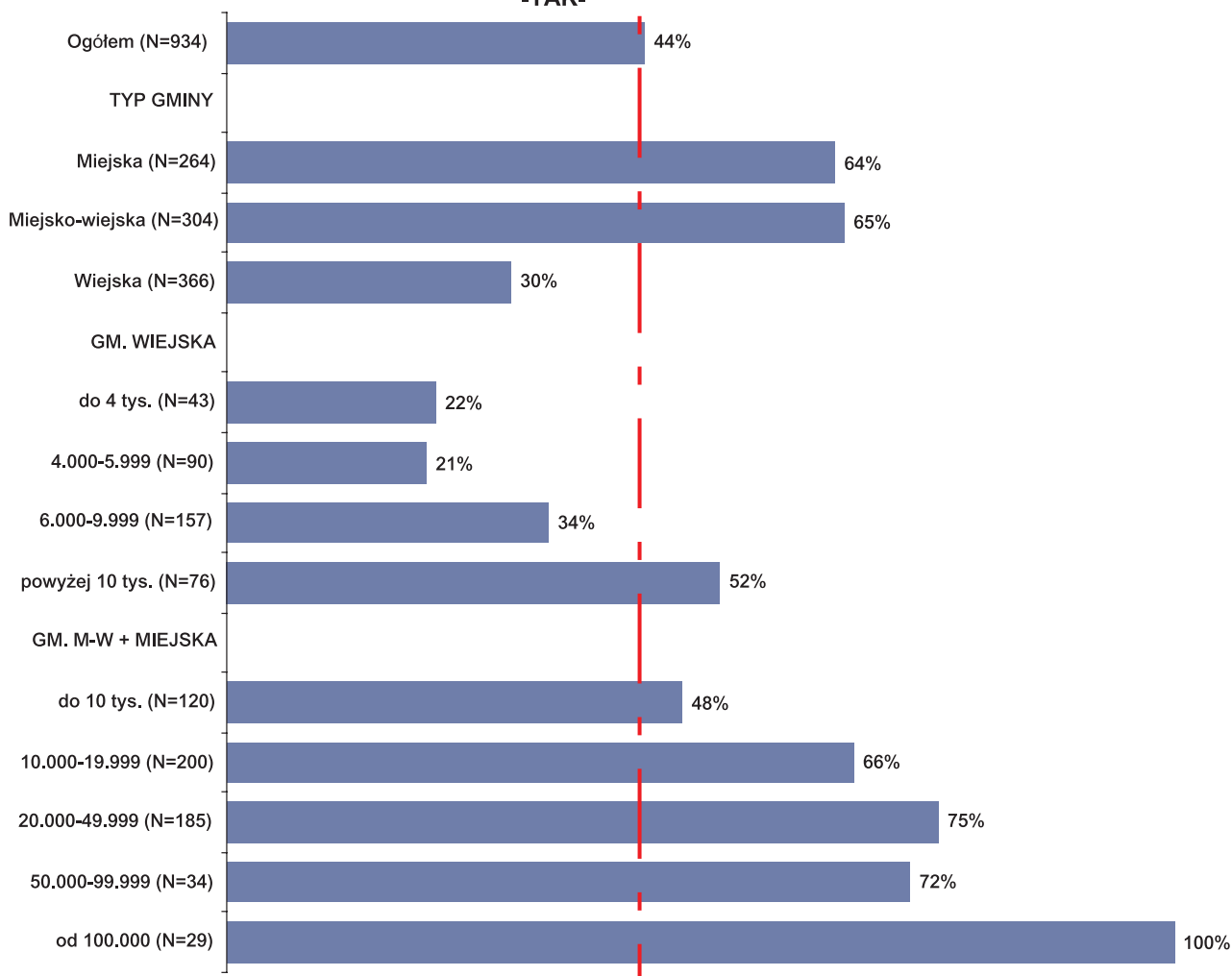
N=2117

Rola organizacji pozarządowych w procesie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych

Powszechność występowania organizacji pozarządowych istotnie wiąże się z typem oraz wielkością gminy. W gminach miejskich i miejsko-wiejskich jest ich ponad dwa razy więcej niż w gminach wiejskich. Najbardziej ograniczony dostęp do świadczonej przez nie pomocy mają niepełnosprawni z najmniejszych gmin wiejskich.

Czy na terenie gminy działają organizacje pozarządowe, fundacje lub stowarzyszenia, które pracują na rzecz osób niepełnosprawnych?
Chodzi o organizacje rzeczywiście działające.

-TAK-

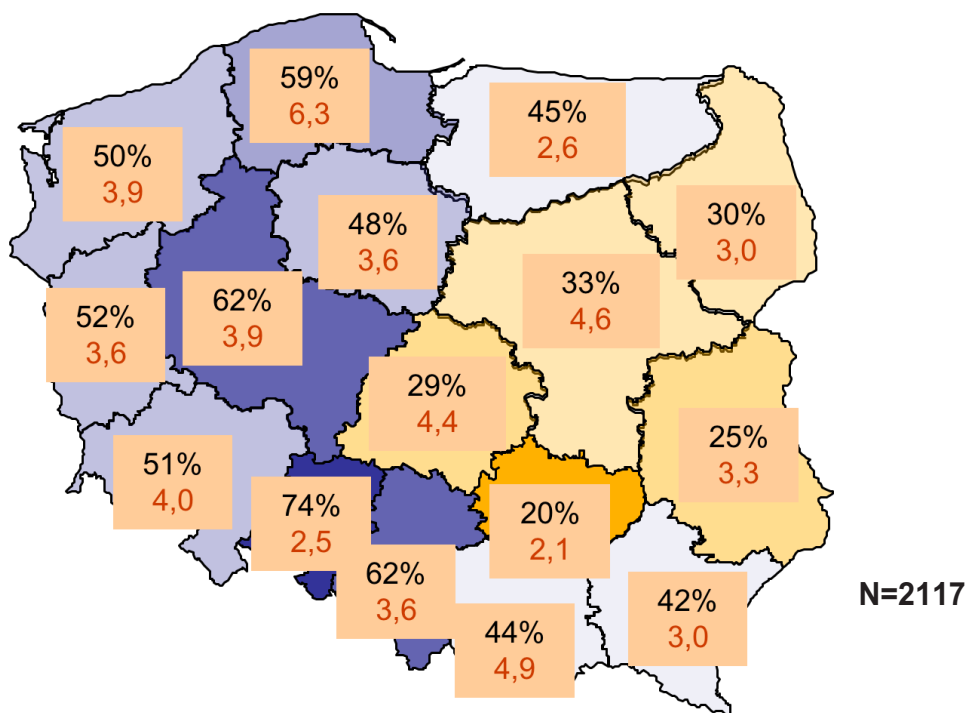

Rola organizacji pozarządowych w procesie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych

Warto zwrócić uwagę na regionalne zróżnicowanie występowania organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych. Najwięcej jest ich w zachodniej części kraju, im bardziej na wschód, tym organizacje pozarządowe są coraz większą rzadkością.

Czy na terenie gminy działają organizacje pozarządowe, fundacje lub stowarzyszenia, które pracują na rzecz osób niepełnosprawnych i ile jest tego typu organizacji?

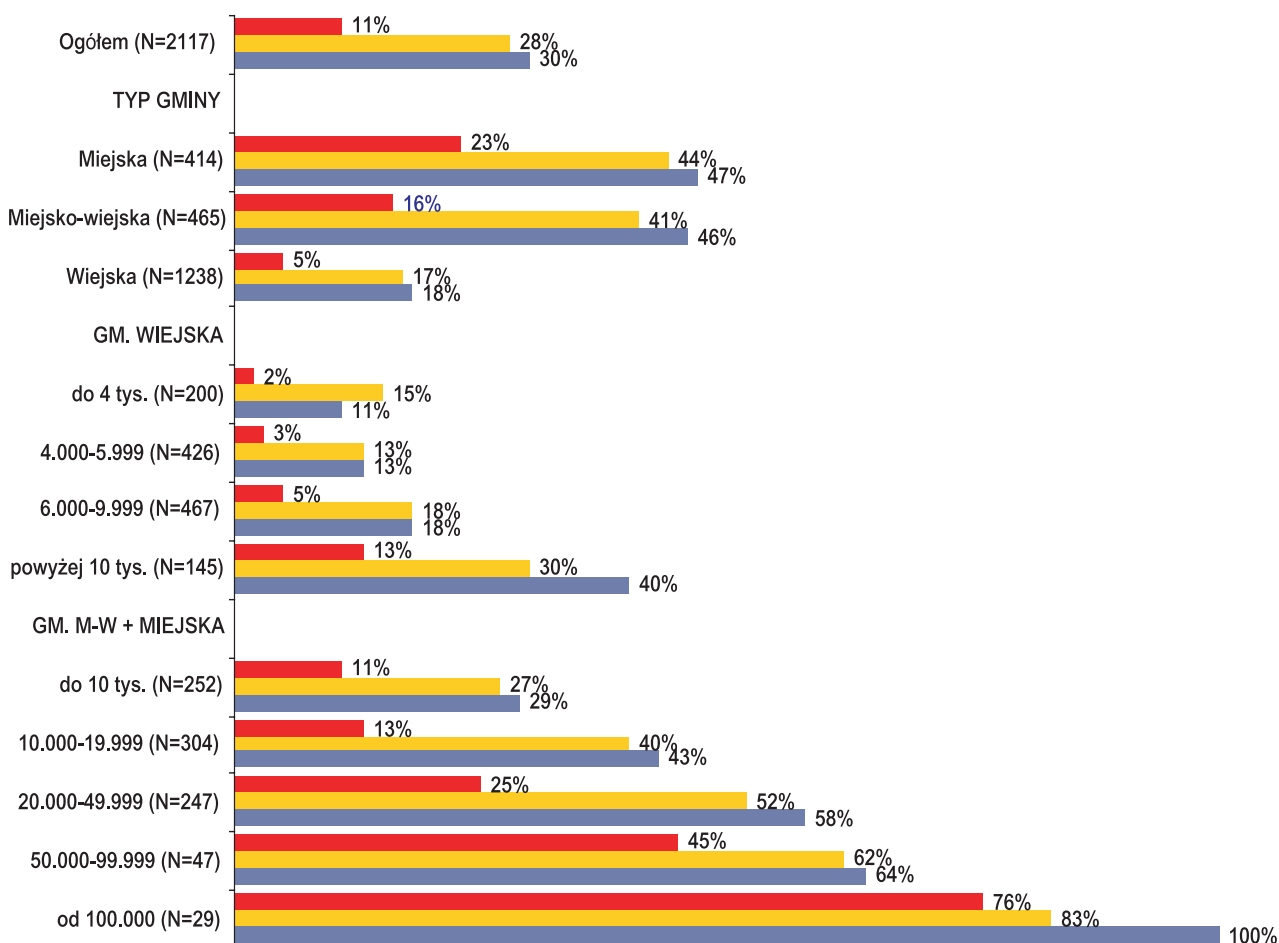
W POSZCZEGÓLNYCH WOJEWÓDZTWACH
ODSETEK ODPOWIEDZI TAK + ŚREDNIA LICZBA ORGANIZACJI

Rola organizacji pozarządowych w procesie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych

Rodzaj i obszar świadczonej pomocy przez organizacje pozarządowe jest kolejnym czynnikiem pogłębiającym różnice między gminami wiejskimi i miejskimi. W małych gminach wiejskich częściej działają organizacje pozarządowe, zajmujące się pomocą materialną i finansową osobom niepełnosprawnym. Natomiast w większych gminach miejskich najczęściej świadczoną formą pomocy jest rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych.

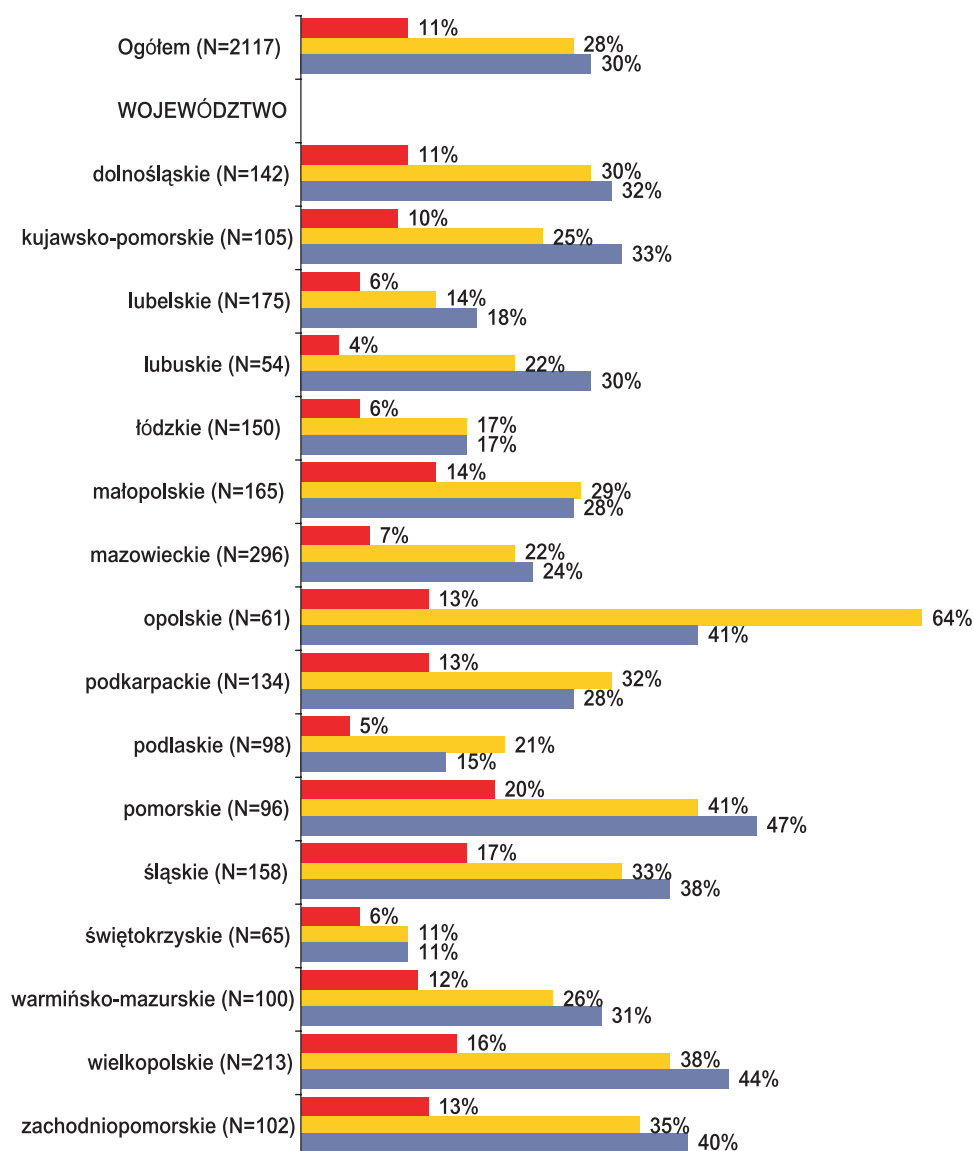
Czy na terenie gminy są organizacje pozarządowe zajmujące się następującymi obszarami?

- Rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych poprzez podnoszenie kwalifikacji zawodowych (np. kursy i szkolenia zawodowe, pomoc przy szukaniu pracy)
- Opieka i pomoc nad osobami niepełnosprawnymi (finansowa, materialna, bytowa)
- Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych, np. poprzez organizację turnusów rehabilitacyjnych, imprez kulturalnych, rozwijanie hobby, itp.

Rola organizacji pozarządowych w procesie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych

Czy na terenie gminy są organizacje pozarządowe zajmujące się następującymi obszarami?

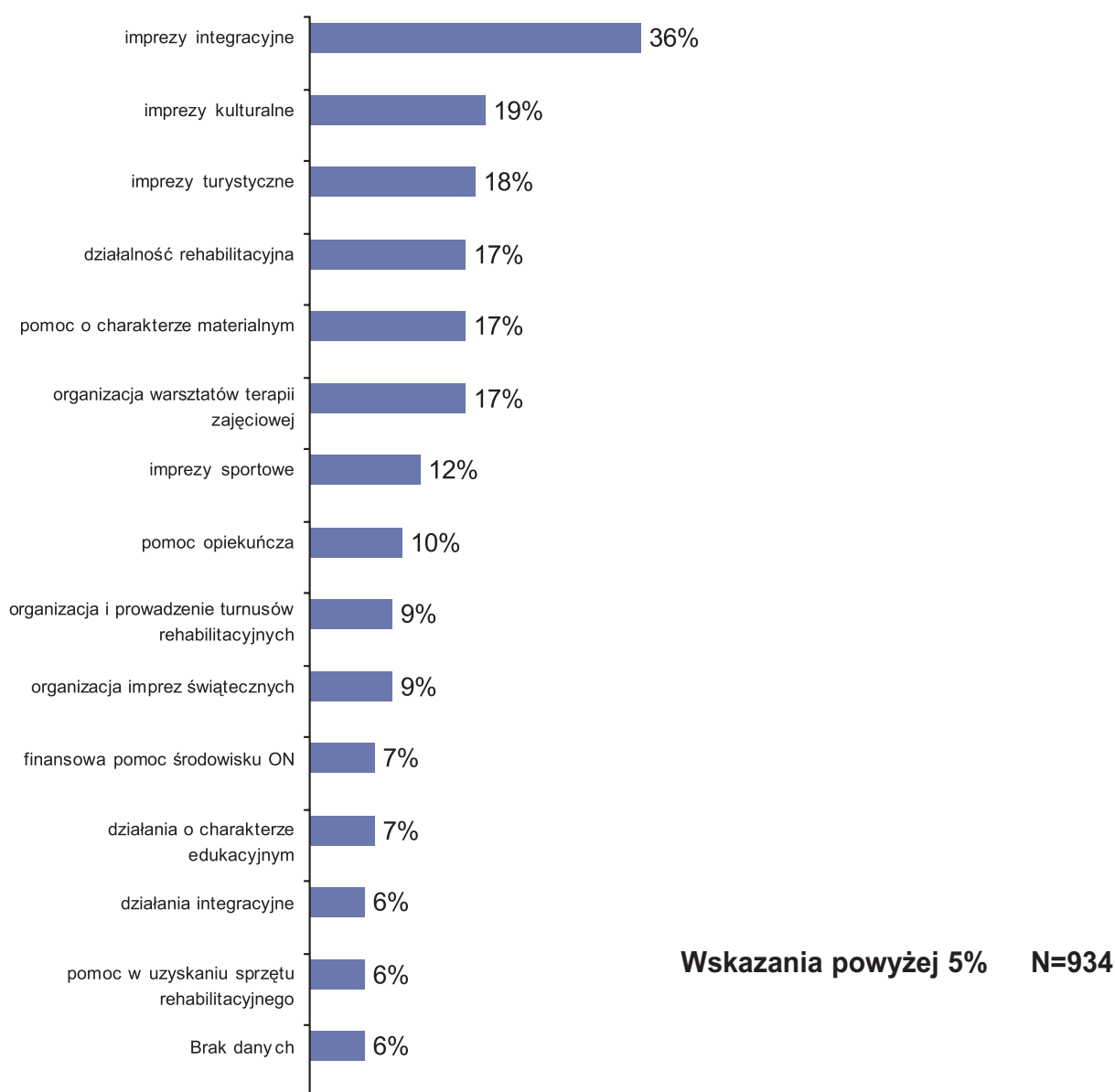

- Rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych poprzez podnoszenie kwalifikacji zawodowych (np. kursy i szkolenia zawodowe, pomoc przy szukaniu pracy)
- Opieka i pomoc nad osobami niepełnosprawnymi (finansowa, materialna, bytowa)
- Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych, np. poprzez organizację turnusów rehabilitacyjnych, imprez kulturalnych, rozwijanie hobby, itp.

Rola organizacji pozarządowych w procesie rehabilitacji społecznej i zawodowej niepełnosprawnych

Samorządy gminne postrzegają organizacje pozarządowe głównie przez pryzmat ich działalności w zakresie rehabilitacji społecznej. Jako godne polecenia wymieniają ich zasługi w zakresie organizowania imprez integracyjnych, kulturalnych czy turystycznych. Zauważana jest także działalność na rzecz rehabilitacji zdrowotnej, organizacji warsztatów terapii zajęciowej czy wreszcie pomocy materialnej. Praktycznie niewidoczne pozostają natomiast ich inicjatywy w zakresie rehabilitacji zawodowej, w szczególności jeżeli chodzi o pomoc niepełnosprawnym w poszukiwaniu pracy.

Przykłady działalności organizacji pozarządowych z terenu gminy na rzecz osób niepełnosprawnych - wskazania spontaniczne

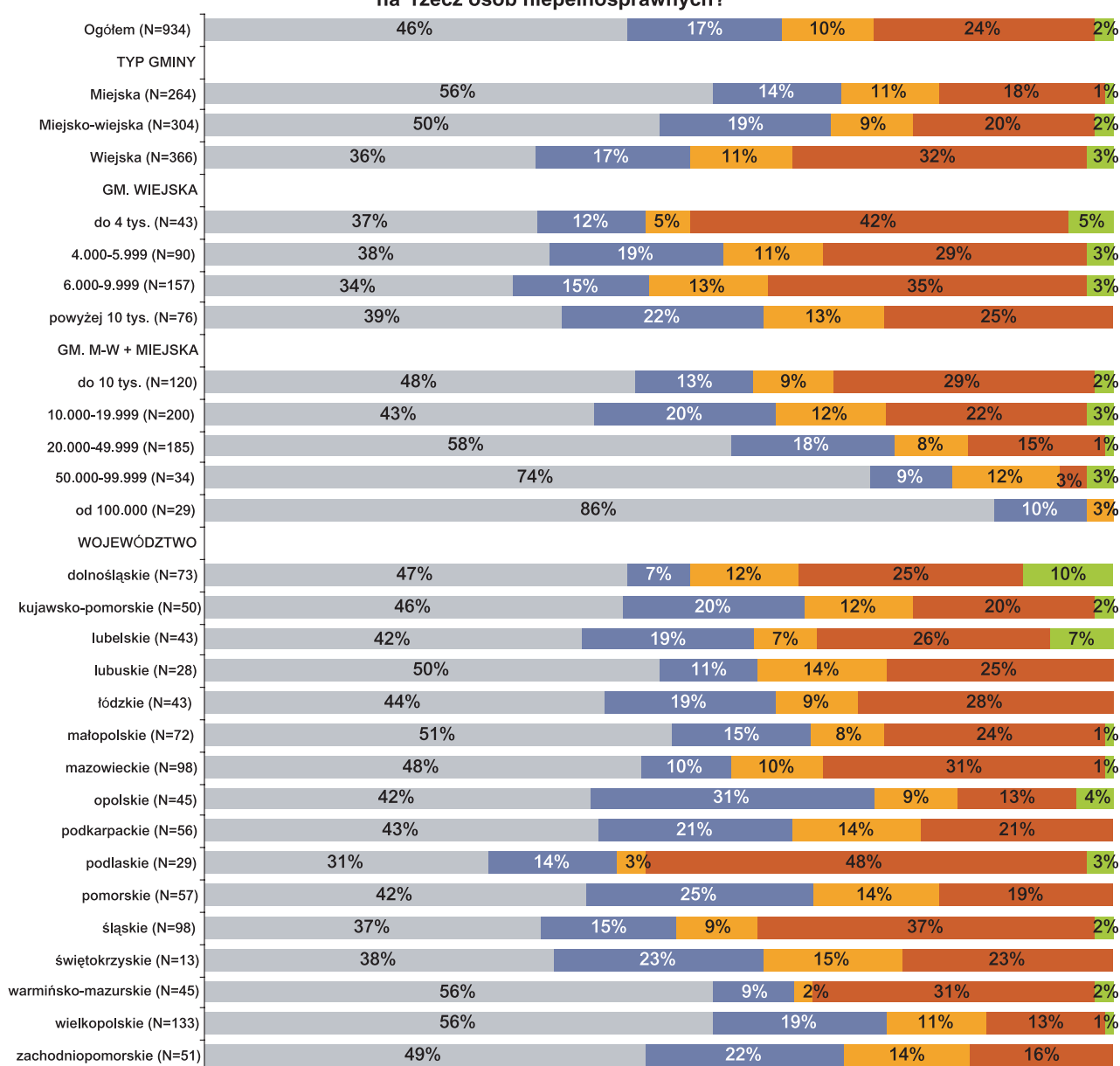

Rola organizacji pozarządowych w procesie rehabilitacji społecznej i zawodowej niepełnosprawnych

Zapewne dużym minusem działalności organizacji pozarządowych w Polsce, jest to, iż bardzo rzadko (przynajmniej w opinii samorządowców) podejmują kooperację między sobą, na rzecz realizacji wspólnych, większych projektów. W dużym stopniu ogranicza to jakość oferty kierowanej przez nie do osób niepełnosprawnych.

Jak wygląda współpraca między różnymi organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych?

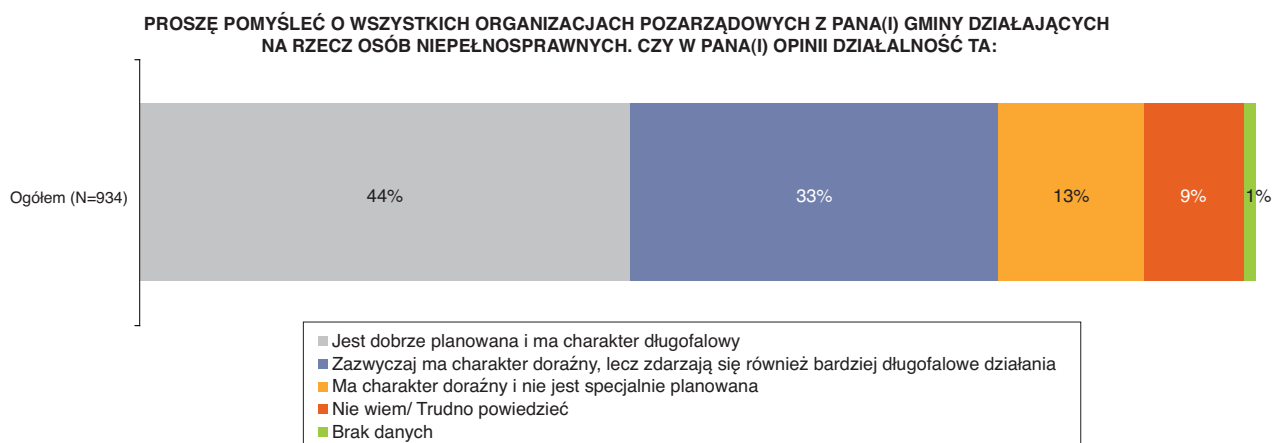
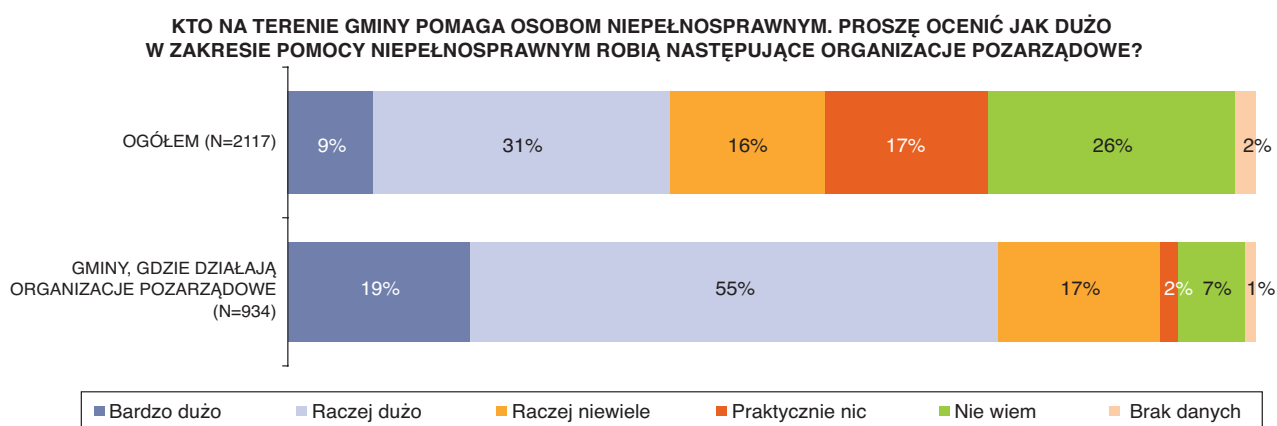
■ Organizacje te zazwyczaj działają samodzielnie, choć zdarzają się wspólne projekty
■ Organizacje te bardzo często wspólnie realizują różne projekty
■ Organizacje nie współpracują ze sobą
■ Nie wiem/Trudno powiedzieć
■ Brak danych

Rola organizacji pozarządowych w procesie rehabilitacji społecznej i zawodowej niepełnosprawnych

Znaczącą rolę organizacji pozarządowych w procesie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych doskonale obrazują oceny wystawiane im przez samorządy. Ogółem 40% gmin docenia ich działalność w tym zakresie, a wśród gmin, w których organizacje te rzeczywiście funkcjonują, odsetek ten jest dużo wyższy (74%). Co więcej w gminach tych organizacje pozarządowe są istotnie lepiej oceniane od jednostek powiatowych (62%).

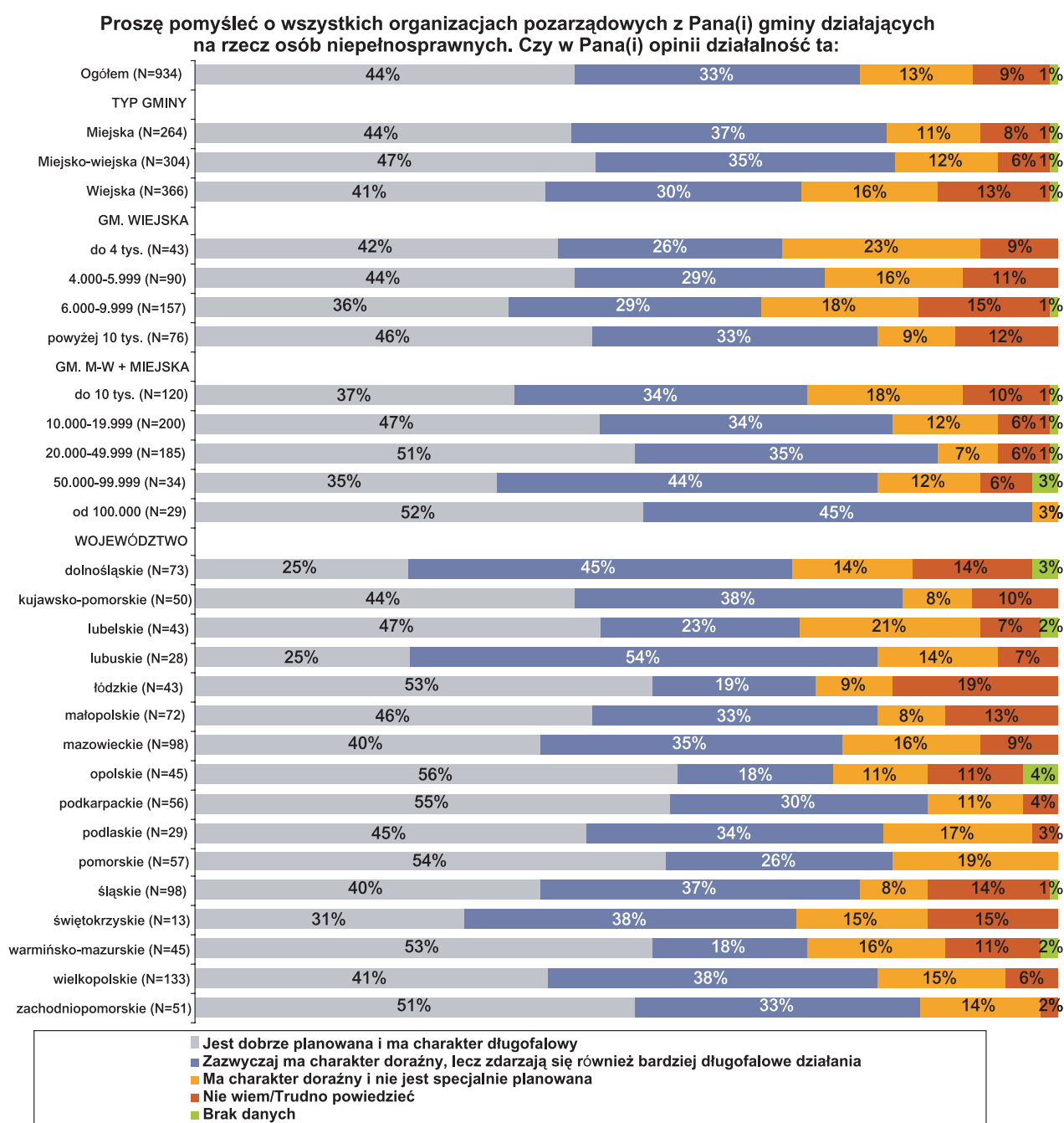
Gminy doceniają również to, iż organizacje pozarządowe inicjują działania na rzecz niepełnosprawnych (ogółem 40%). Gdy pod uwagę weźmiemy wyłącznie gminy, gdzie organizacje pozarządowe działają, to okazuje się, iż są one głównym, tuż obok samorządu gminnego (80%), inicjatorem działań na rzecz niepełnosprawnych (74%).

W 44% przypadkach samorządowcy postrzegają działalność organizacji pozarządowych jako dobrze zaplanowaną i długofalową. Jedynie 13% wyraźnie negatywnie ocenia jakość ich pracy.

Rola organizacji pozarządowych w procesie rehabilitacji społecznej i zawodowej niepełnosprawnych

Działalność organizacji pozarządowych (w odbiorze przedstawicieli samorządów gminnych) ma bardziej systematyczny i zorganizowany charakter w gminach miejskich i miejsko-wiejskich (przede wszystkim tych największych), niż w gminach wiejskich. Na planowość działań organizacji pozarządowych zwracano przede wszystkim uwagę w województwie opolskim i podkarpackim, łódzkim oraz warmińsko-mazurskim.

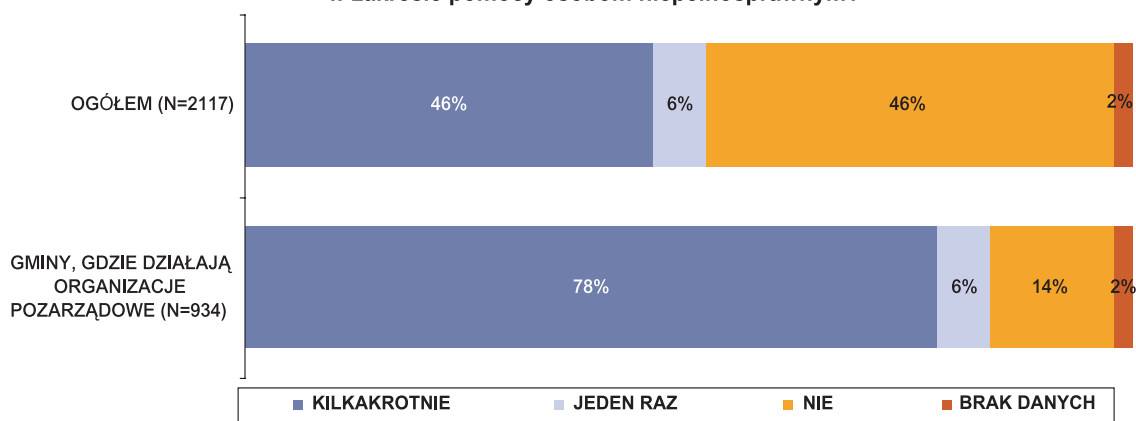

Współpraca samorządów gminnych z organizacjami pozarządowymi

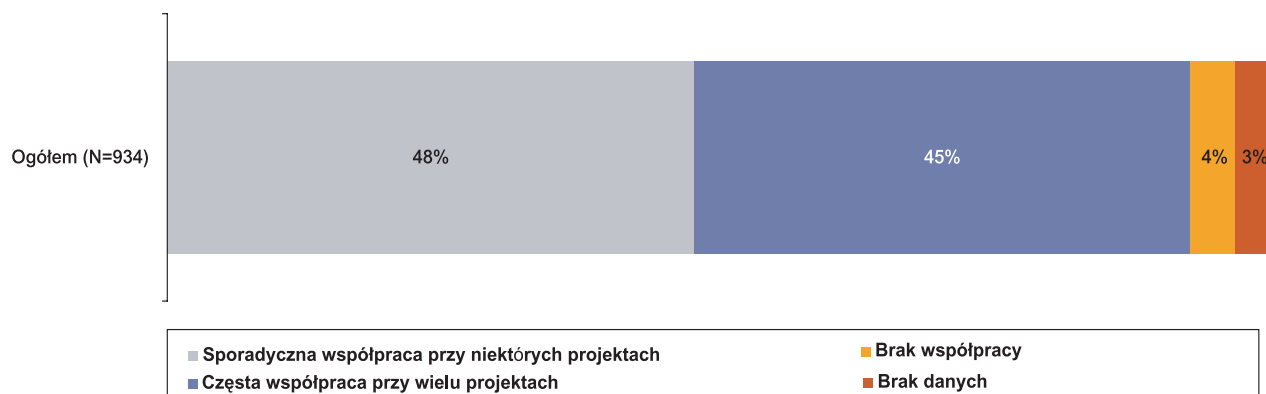
Doceniając organizacje pozarządowe, samorzady gminne bardzo chętnie wchodzą z nimi w kooperację, szczególnie w tych gminach, gdzie organizacje mają swoją siedzibę na terenie gminy. W 2005 roku taką współpracę podejmowała ponad połowa gmin w Polsce (52%) i zdecydowana większość gmin, w których funkcjonują organizacje (84%). Warto również zaznaczyć, iż w prawie połowie gmin nawiązana współpraca ma stały i planowy charakter.

Organizacje pozarządowe są również bardzo cennym źródłem informacji dla samorządów o osobach niepełnosprawnych (o czym wcześniej już pisaliśmy).

Czy w 2005 r. gmina podejmowała współpracę z organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym?

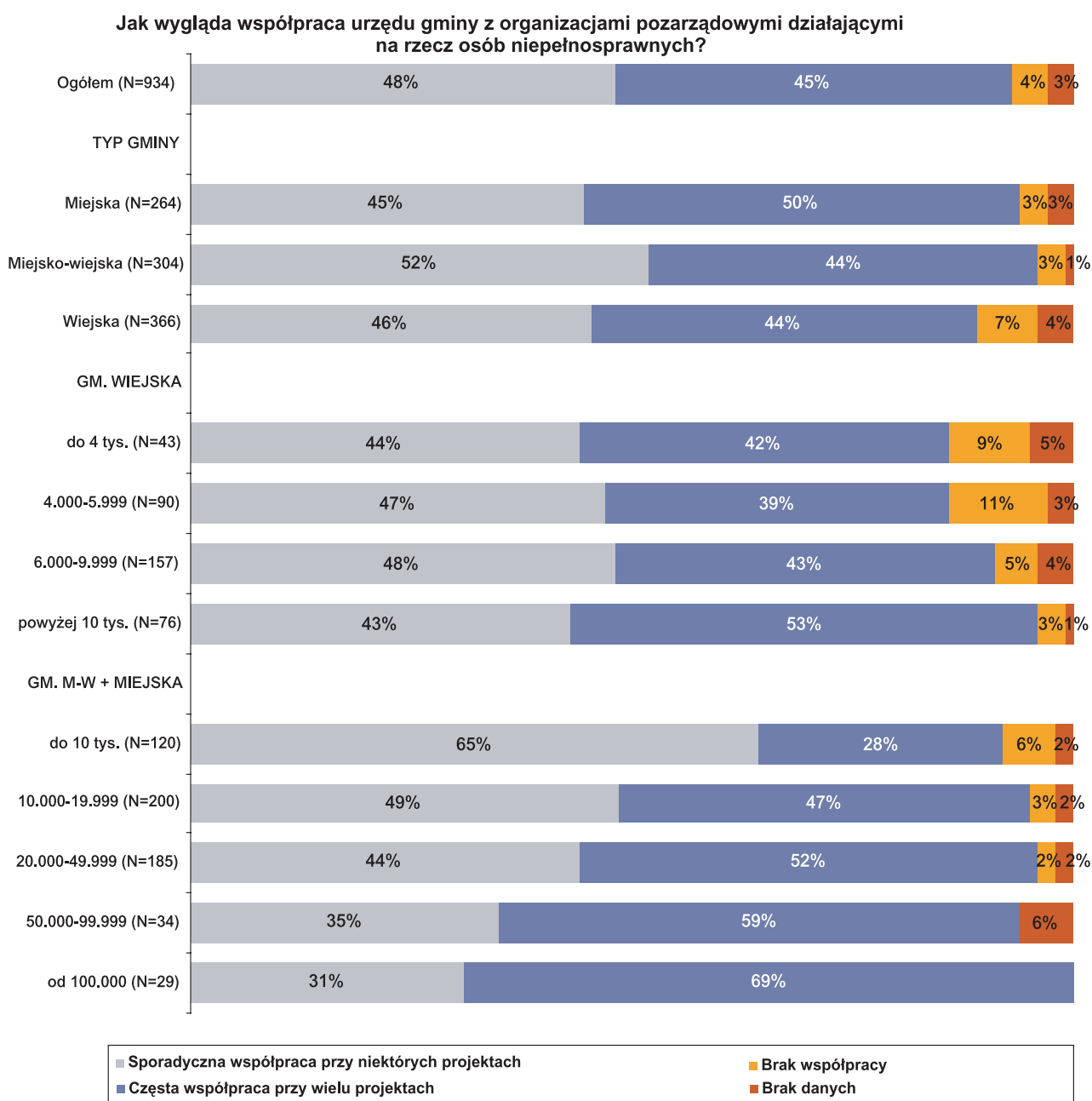

Jak wygląda współpraca urzędu gminy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych?

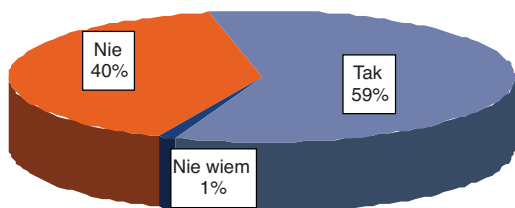
Współpraca samorządów gminnych z organizacjami pozarządowymi

Stałą i długotrwałą współpracę z organizacjami samorządowymi relatywnie częściej podejmują samorzady gmin miejskich. Charakter kooperacji w dużej mierze wiąże się również z wielkością gminy. Bardziej zorganizowana jest ona w gminach większych, w szczególności w gminach miejskich i miejsko-wiejskich powyżej 50 tys. mieszkańców.

Współpraca samorządów gminnych z organizacjami pozarządowymi

CZY W 2005 ROKU ORGANIZACJE POZARZĄDOWE DZIAŁAJĄCE NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH SKŁADAŁY WNIOSKI O DOFINANSOWANIE Z BUDŻETU GMINY?

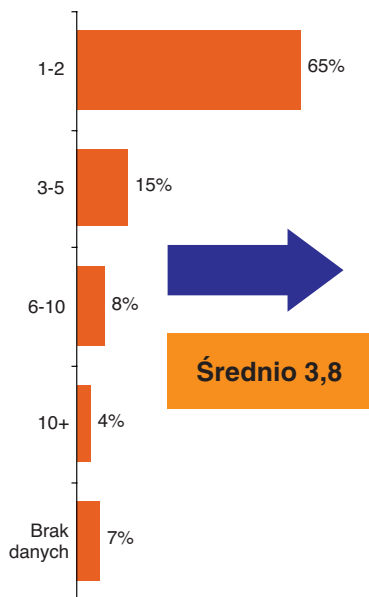

N=551

Dobłą współpracę organizacje pozarządowych z samorządami gminnymi potwierdzają dane dotyczące dofinansowania ich działalności. W 2005 roku 59% gmin, w których działają organizacje pozarządowe spotkało się z prośbą o wsparcie finansowe. Praktycznie wszystkie samorzady pozytywnie rozpatrzyły złożone wnioski. Średnio finansowano działalność 3,1 organizacji, na średnią kwotę 86 tys. zł. Oczywiście kwota dofinansowania zasadniczo różni się ze względu na typ, wielkość gminy oraz województwo – osiąga rozpiętość od 12 tys. w najmniejszych gminach wiejskich do, prawie pół miliona w największych gminach miejskich.

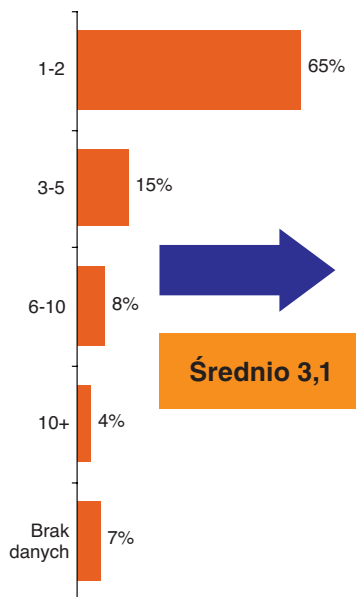
GMINNE DOFINANSOWANIE ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH DZIAŁAJĄCYCH NA RZECZ NIEPEŁNOSPRAWNYCH

ILE ORGANIZACJI WNIOSKOWAŁO W 2005 ROKU O DOFINANSOWANIE Z BUDŻETU GMINY?

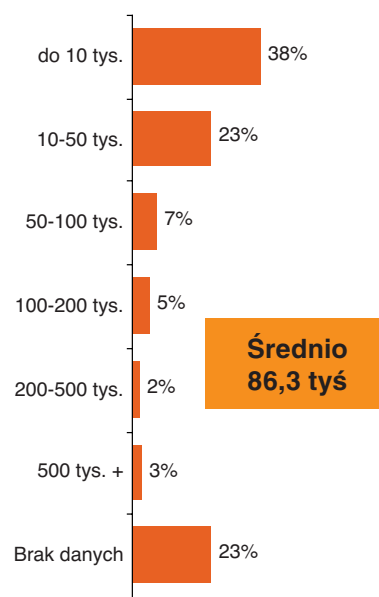
N=551

ILE ORGANIZACJI WNIOSKOWAŁO W 2005 ROKU O DOFINANSOWANIE Z BUDŻETU GMINY?

N=551

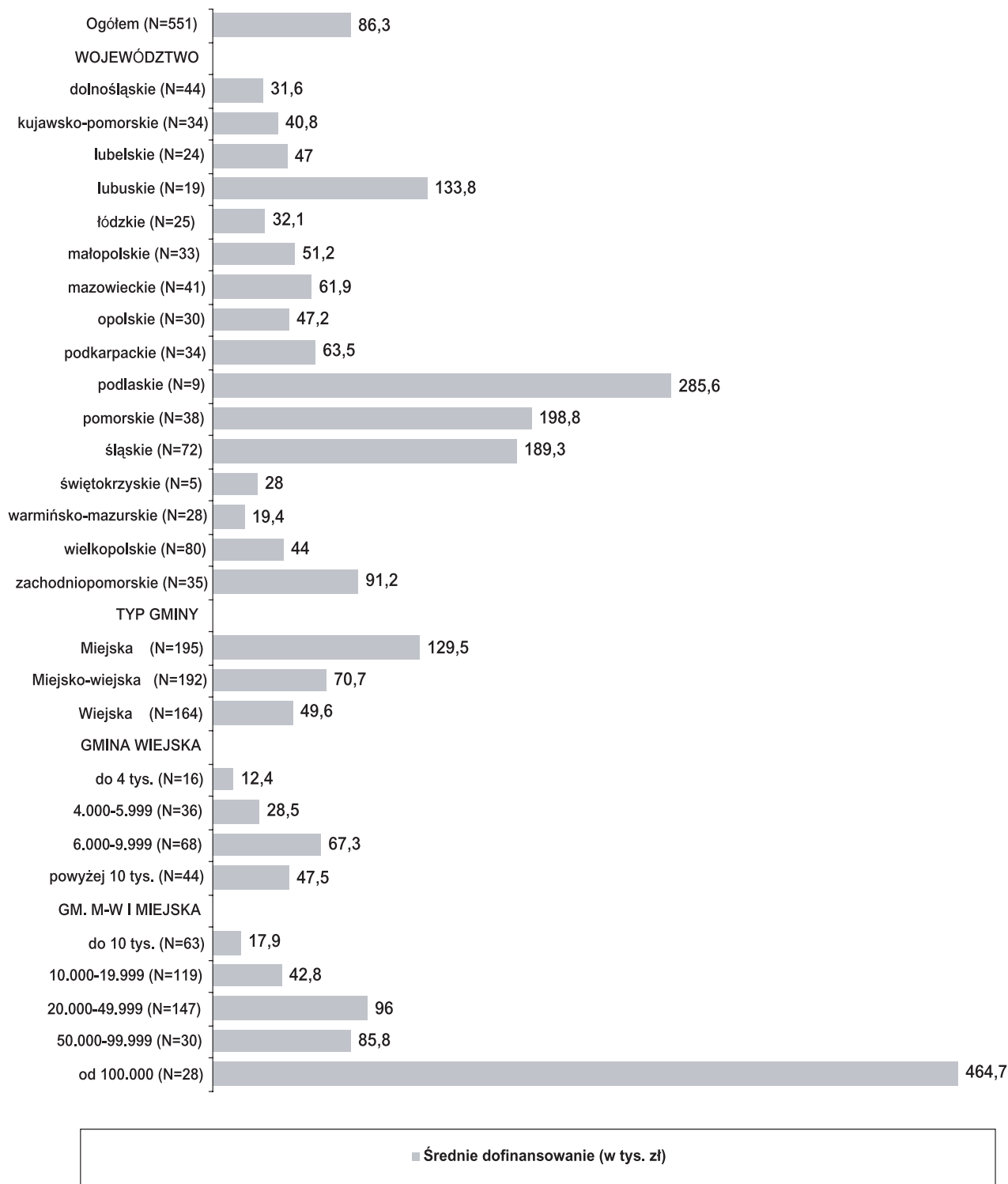
KWOTA DOFINANSOWANIA

N=551

Współpraca samorządów gminnych z organizacjami pozarządowymi

Jaka była łączna kwota dofinansowania organizacji pozarządowych na ich działania na rzecz osób niepełnosprawnych?

Współpraca samorządów gminnych z organizacjami pozarządowymi

Większą selektywność w wyborze dofinansowywanych organizacji wykazywały samorządy z gmin miejskich, które odrzucały średnio ok. 15% wniosków. Wynika to prawdopodobnie z faktu, że w miastach działa więcej organizacji pozarządowych, a i świadomość potrzeb niepełnosprawnych jest większa, co pozwala na łatwiejsze odróżnianie wniosków dobrych od złych. Samorządy gmin wiejskich udzielają natomiast pomocy finansowej praktycznie wszystkim organizacjom, które się do nich zgłaszają. Relatywnie największą kwotę na dofinansowanie organizacji pozarządowych przeznaczono w województwie podlaskim, pomorskim, śląskim oraz lubuskim. W tym ostatnim przypadku samorządy dofinansowywały w sumie mniej organizacji (lecz za to na większą kwotę).

Tabela 1. Dofinansowanie z budżetu gminy organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych ze względu na województwo (N=551).

	Ogółem	dolnośląskie	kujawsko-pomorskie	lubelskie	lubuskie	łódzkie	małopolskie	mazowieckie	opolskie	podkarpackie	podlaskie	pomorskie	śląskie	świętokrzyskie	warmińsko-mazurskie	wielkopolskie	zachodniopomorskie
Średnia liczba organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych wnioskujących o dofinansowanie z budżetu gminy w 2005 r.	3,5	2,1	3	2,5	2,4	1,9	4,1	9,2	1,4	2,4	4,4	4,2	3,5	1	2,3	2,7	6,3
Średnia liczba organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych, które otrzymały dofinansowanie w 2005 r.	3,1	2	2,8	2,3	2,2	1,8	3,6	6,6	1,4	2,1	4,4	3,8	3,3	1	2	2,3	6,1
Średnia łączna kwota dofinansowania organizacji pozarządowych w 2005 roku na ich działania na rzecz osób niepełnosprawnych (w tys. PLN.)	86,3	31,6	40,8	47	134	32,1	51,2	61,9	47,2	63,5	286	198,8	189	28	19,4	44	91,2

Tabela 2. Dofinansowanie z budżetu gminy organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych ze względu na typ gminy (N=551).

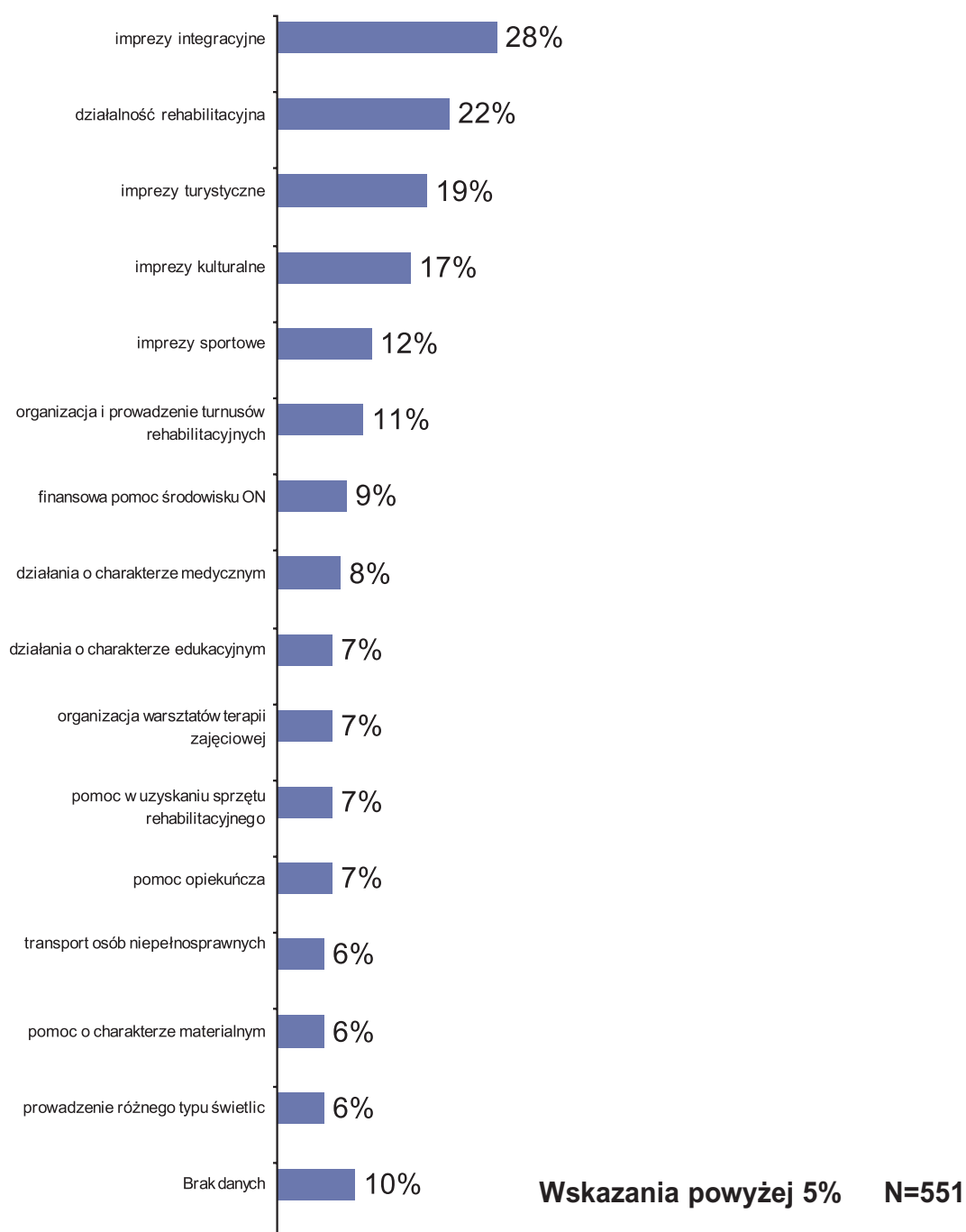
	Ogółem	Miejska	Miejsko-wiejska	Wiejska
Średnia liczba organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych wnioskujących o dofinansowanie z budżetu gminy w 2005 r.	3,5	6,2	2,2	1,9
Średnia liczba organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych, które otrzymały dofinansowanie w 2005 r.	3,1	5,3	2	1,8
Średnia łączna kwota dofinansowania organizacji pozarządowych w 2005 roku na ich działania na rzecz osób niepełnosprawnych (w tys. PLN)	86,3	129,5	70,7	49,6

Współpraca samorządów gminnych z organizacjami pozarządowymi

Gminy najczęściej dofinansowywały działalność organizacji pozarządowych w zakresie rehabilitacji społecznej – przede wszystkim, organizowanie imprez integracyjnych, turystycznych, kulturalnych, sportowych, a także w zakresie rehabilitacji zdrowotnej.

Jakie działania organizacji pozarządowych były dofinansowywane w 2005 roku -
wskazania spontaniczne

8. Finansowanie zadań na rzecz niepełnosprawnych w samorządach gminnych

Finansowanie zadań na rzecz niepełnosprawnych w samorządach gminnych

W rozdziale tym omówione zostały następujące zagadnienia:

- Finansowanie zadań realizowanych na rzecz osób niepełnosprawnych w opinii gmin:
  - ✓ *Czy ze środków gminy finansowane lub dofinansowane są:*
    - Szkoła integracyjna
    - Przedszkole integracyjne
    - Klub/świątlica/ośrodek dla osób niepełnosprawnych
    - Pracownia komputerowa dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych
    - Poradnia zdrowotna ze specjalizacją dla osób niepełnosprawnych
    - Poradnia psychologiczna dla osób niepełnosprawnych
    - Inne placówki, jakie?
  - ✓ *W jaki sposób planowane są wydatki na rzecz osób niepełnosprawnych?*
  - ✓ *W jaki sposób środki na realizację zadań dotyczących osób niepełnosprawnych zapisywane są w budżecie?*
  - ✓ *Jaką kwotę zaplanowano w budżecie gminy na 2005 rok na realizację zadań dotyczących osób niepełnosprawnych?*
  - ✓ *Ile w 2005 roku wyniosły w budżecie gminy koszty związane z realizacją zadań dotyczących osób niepełnosprawnych?*
  - ✓ *Ile w 2005 roku wyniosły w budżecie gminy wydatki związane z realizacją zadań dotyczących osób niepełnosprawnych?*
  - ✓ *Z jakich źródeł, i w jakiej części, pochodziły w 2005 roku środki finansowe gminy na realizację zadań dotyczących osób niepełnosprawnych?*
    - Ze środków własnych gminy
    - Ze środków powiatu
    - Ze środków województwa
    - Z dotacji celowych budżetu państwa
    - Z subwencji z budżetu państwa
    - Ze środków sponsorów (np. darowizny)
    - Z funduszy Unii Europejskiej
    - Z kredytów, pożyczek
    - Z innych źródeł, jakich?
  - ✓ *Jaką kwotę na realizację zadań dotyczących osób niepełnosprawnych zaplanowano w budżecie gminy na 2006 rok?*

Finansowanie zadań na rzecz niepełnosprawnych w samorządach gminnych

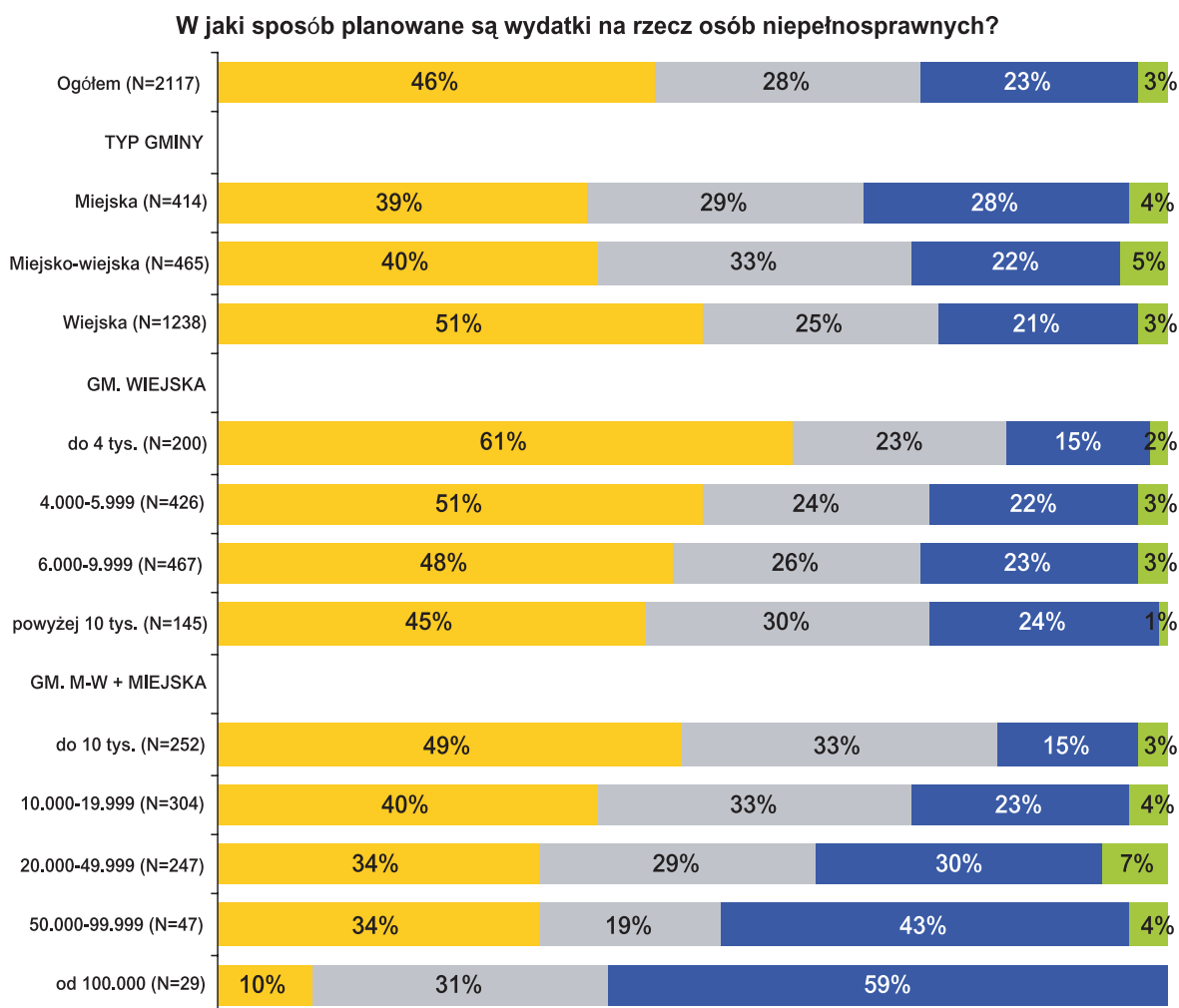
- ❑ Rola środków z funduszy unijnych w realizacji działań na rzecz osób niepełnosprawnych w gminie:

- ✓ *Czy w 2005 roku gmina ubiegała się (składała wnioski) o fundusze unijne na dofinansowanie zadań dotyczących osób niepełnosprawnych w ramach następujących programów:*
  - *Sektorowego Programu Operacyjnego – Rozwój Zasobów Ludzkich (SPO RZL)*
  - *Zintegrowanego Programu Operacyjnego – Rozwój Regionalny (ZPORR)*
- ✓ *Proszę opisać, czego dotyczyły) wniosek/wnioski gminy. Na jakie zadania chciano uzyskać dofinansowanie z funduszy unijnych?*
- ✓ *Proszę podać, w ramach jakiego programu gmina chciała uzyskać te środki?*
- ✓ *Czy gmina w 2005 roku otrzymała z funduszy unijnych środki na realizację zgłoszonych projektów?*
- ✓ *Na realizację jakich zadań, dotyczących osób niepełnosprawnych, gmina otrzymała fundusze z Unii Europejskiej?*
- ✓ *Czy w tym lub w przyszłym roku gmina planuje ubiegać się o środki unijne na potrzeby osób niepełnosprawnych?*
- ✓ *Na realizację jakich zadań związanych z potrzebami osób niepełnosprawnych gmina planuje złożyć wnioski o środki z funduszy unijnych?*

Finansowanie zadań na rzecz niepełnosprawnych w samorządach gminnych

Blisko połowa gmin w ogóle nie umieszcza wydatków na rzecz osób niepełnosprawnych w swoim budżecie, ale środki te wygospodarowuje na bieżąco. 28% gmin częściowo planuje tego typu wydatki. Na uwagę zasługuje jednak fakt, iż więcej niż co piąta gmina w Polsce (23%) budżetuje pełną kwotę planowanych wydatków.

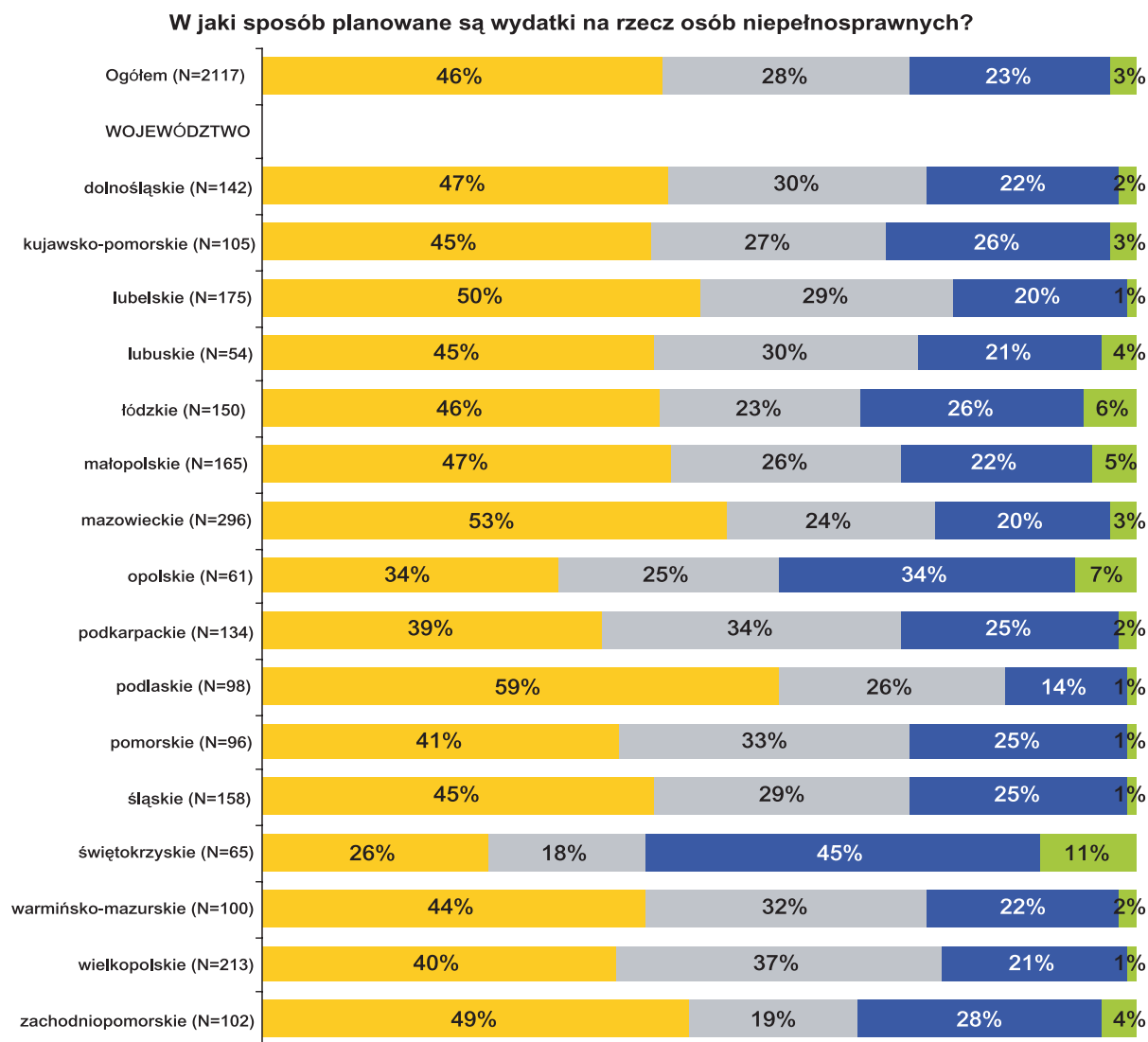
Planowanie wydatków na rzecz osób niepełnosprawnych jest silnie związane z typem i wielkością gminy – im większa jest dana jednostka terytorialna, tym częściej planuje tego typu wydatki, rzadziej zaś wygospodarowuje środki na bieżąco.

- W budżecie w ogóle nie planuje się wydatków na rzecz osób niepełnosprawnych. Wszystkie przeznaczone na ten cel środki wygospodarowywane są na bieżąco
- W budżecie planowana jest tylko część wydatków, reszta wygospodarowywana jest na bieżąco
- Pełna kwota planowanych wydatków zapisywana jest w budżecie
- Brak danych

Finansowanie zadań na rzecz niepełnosprawnych w samorządach gminnych

Z najlepszą sytuacją pod względem planowania wydatków mamy do czynienia w województwach świętokrzyskim i opolskim. W świętokrzyskim aż 45% gmin planuje całość wydatków na rzecz niepełnosprawnych w budżecie. W Opolskiem czyni to co trzecia gmina. Najgorzej jest w województwach podlaskim i mazowieckim, gdzie ponad połowa gmin w ogóle nie planuje wydatków, a pieniądze znajduje, gdy zachodzi taka potrzeba.

- W budżecie w ogóle nie planuje się wydatków na rzecz osób niepełnosprawnych. Wszystkie przeznaczone na ten cel środki wygospodarowywane są na bieżąco
- W budżecie planowana jest tylko część wydatków, reszta wygospodarowywana jest na bieżąco
- Pełna kwota planowanych wydatków zapisywana jest w budżecie
- Brak danych

Finansowanie zadań na rzecz niepełnosprawnych w samorządach gminnych

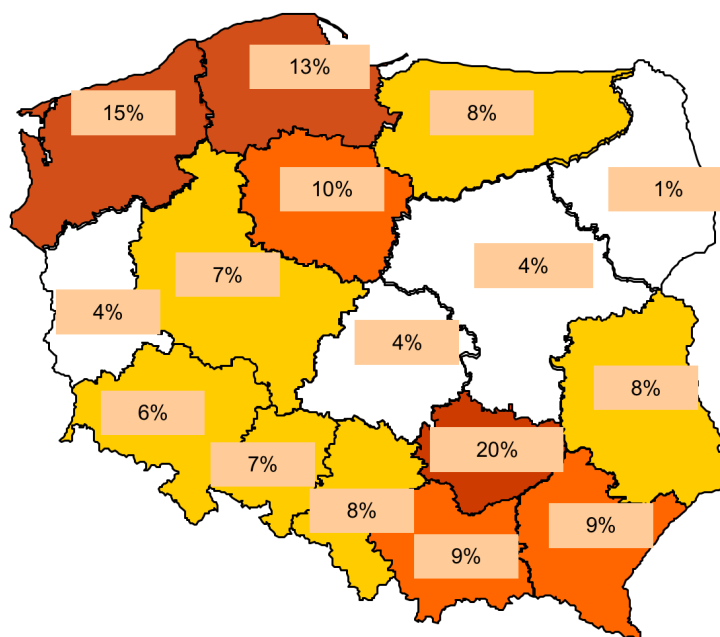
Jedynie 8% gmin ujmuje środki na realizację zadań dotyczących osób niepełnosprawnych jako osobną pozycję w budżecie. Najczęściej tego typu wydatki w ogóle nie są wyszczególniane, ale włączane w wydatki na różne cele (45% gmin). Niemal równie często (40%) środki na realizację zadań dotyczących osób niepełnosprawnych ujmowane są jako część wydatków przeznaczonych na cele społeczne i socjalne.

Wydatki na rzecz osób niepełnosprawnych częściej figurują jako osobna pozycja w budżetach gmin w dobrej sytuacji finansowej, a także przede wszystkim w gminach miejskich. Procent takich gmin rośnie także wraz ze wzrostem liczby mieszkańców, i w szczególności wraz ze wzrostem liczby osób niepełnosprawnych zamieszkujących na terenie gminy.

W gminach mniejszych zdecydowanie częstszą praktyką jest umieszczanie wydatków dotyczących osób niepełnosprawnych wśród środków na różne cele.

W województwie świętokrzyskim, w którym niemal połowa gmin planuje wydatki na rzecz osób niepełnosprawnych w swoich budżetach, co piąta gmina ujmuje je jako osobną pozycję. W województwie tym stosunkowo najmniej jest gmin, które w ogóle nie wyszczególniają tego typu wydatków, ale uwzględniają je w środkach na różne cele.

Odsetek gmin ujmujących środki na realizację zadań dotyczących osób niepełnosprawnych jako osobną pozycję w budżecie W POSZCZEGÓLNYCH WOJEWÓDZTWACH

N=2117

Finansowanie zadań na rzecz niepełnosprawnych w samorządach gminnych

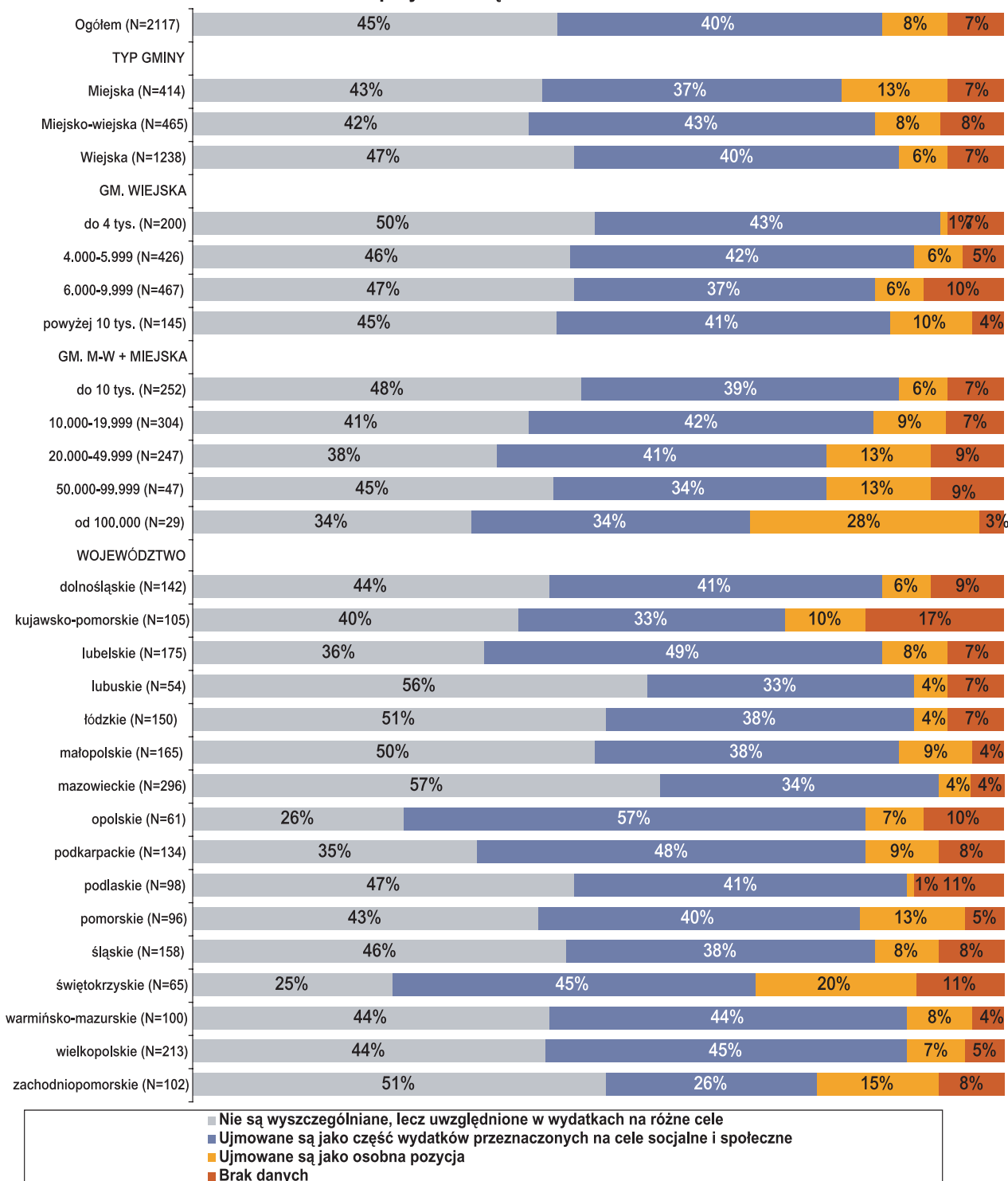
Częściej niż przeciętnie środki na realizację zadań dotyczących osób niepełnosprawnych ujmują w swoich budżetach jako osobną pozycję także gminy z regionu Pomorza – z województw kujawsko-pomorskiego, pomorskiego i zachodniopomorskiego. Jednak w województwie zachodniopomorskim ponad połowa gmin w ogóle nie wyszczególnia środków na potrzeby niepełnosprawnych, ale uwzględnia je w wydatkach na różne cele.

Z najgorszą sytuacją pod tym względem mamy również do czynienia w województwach lubuskim, łódzkim, mazowieckim i podlaskim, gdzie mniej niż 5% gmin ujmuje wydatki na rzecz osób niepełnosprawnych jako osobną pozycję budżecie, zaś więcej niż co druga w ogóle nie wyszczególnia tych pozycji w budżecie, ale umieszcza je w wydatkach na różne cele.

Ujmowanie wydatków na rzecz osób niepełnosprawnych jako części wydatków przeznaczonych na cele socjalne i społeczne najczęściej obserwujemy wśród gmin z województw lubelskiego, opolskiego i podkarpackiego (od 48 do 57% gmin).

Finansowanie zadań na rzecz niepełnosprawnych w samorządach gminnych

W jaki sposób środki na realizację zadań dotyczących osób niepełnosprawnych zapisywane są w budżecie?

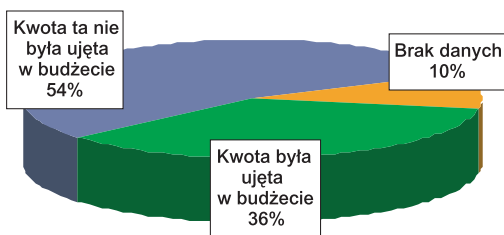

Finansowanie zadań na rzecz niepełnosprawnych w samorządach gminnych

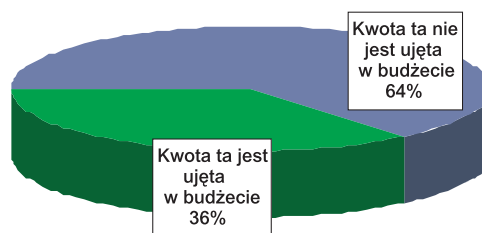
Praktyka w zakresie budżetowania wydatków gmin dotyczących osób niepełnosprawnych pomiędzy latami 2005 i 2006 nie uległa znaczącym zmianom. Nieco więcej niż co trzecia gmina (36%) ujmowała tego typu wydatki w budżecie na rok 2005 i zaplanowała je w budżecie na rok 2006. Natomiast 64% gmin w żaden sposób nie umieszcza w budżetach wydatków na realizację zadań dotyczących osób niepełnosprawnych. W przypadku budżetu z roku 2005 dla co dziesiątej gminy nie ma danych dotyczących praktyki w zakresie budżetowania tego typu wydatków, ale biorąc pod uwagę dane dla roku 2006 można podejrzewać, iż są to gminy, które nie ujmują wydatków dotyczących osób niepełnosprawnych w budżetach.

Pomiędzy rokiem 2005 i 2006 nie zmieniła się też zasadniczo struktura gmin pod względem wydatków – wśród gmin, które planują wydatki na rzecz niepełnosprawnych obserwujemy takie same odsetki gmin planujące poziom wydatków w poszczególnych przedziałach. Natomiast przeciętnie wydatki na cele związane z niepełnosprawnymi pomiędzy rokiem 2005 i 2006 wzrosły, wedle deklaracji gmin, o ponad 150 tys. złotych.

Czy zaplanowano w budżecie gminy w 2005 roku kwotę na realizację zadań dotyczących niepełnosprawnych?

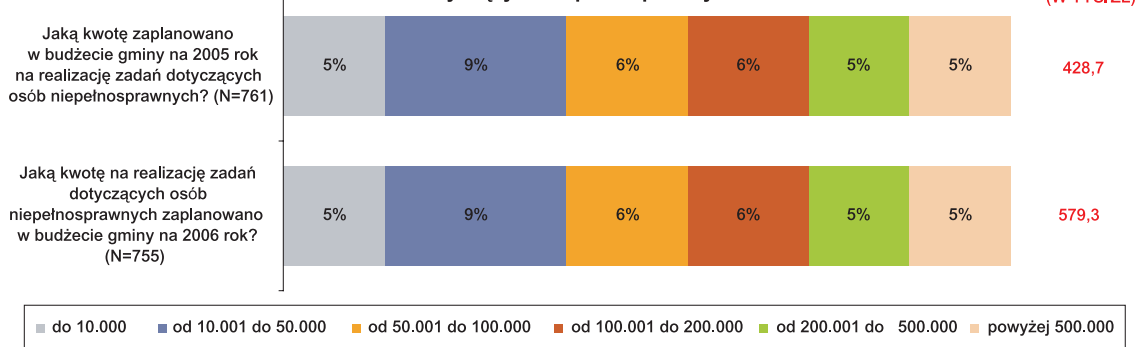

Czy zaplanowano w budżecie gminy w 2006 roku kwotę na realizację zadań dotyczących niepełnosprawnych?

N = 217

Jaką kwotę zaplanowano w budżecie gminy w 2005 i 2006 roku na realizację zadań dotyczących niepełnosprawnych?

Finansowanie zadań na rzecz niepełnosprawnych w samorządach gminnych

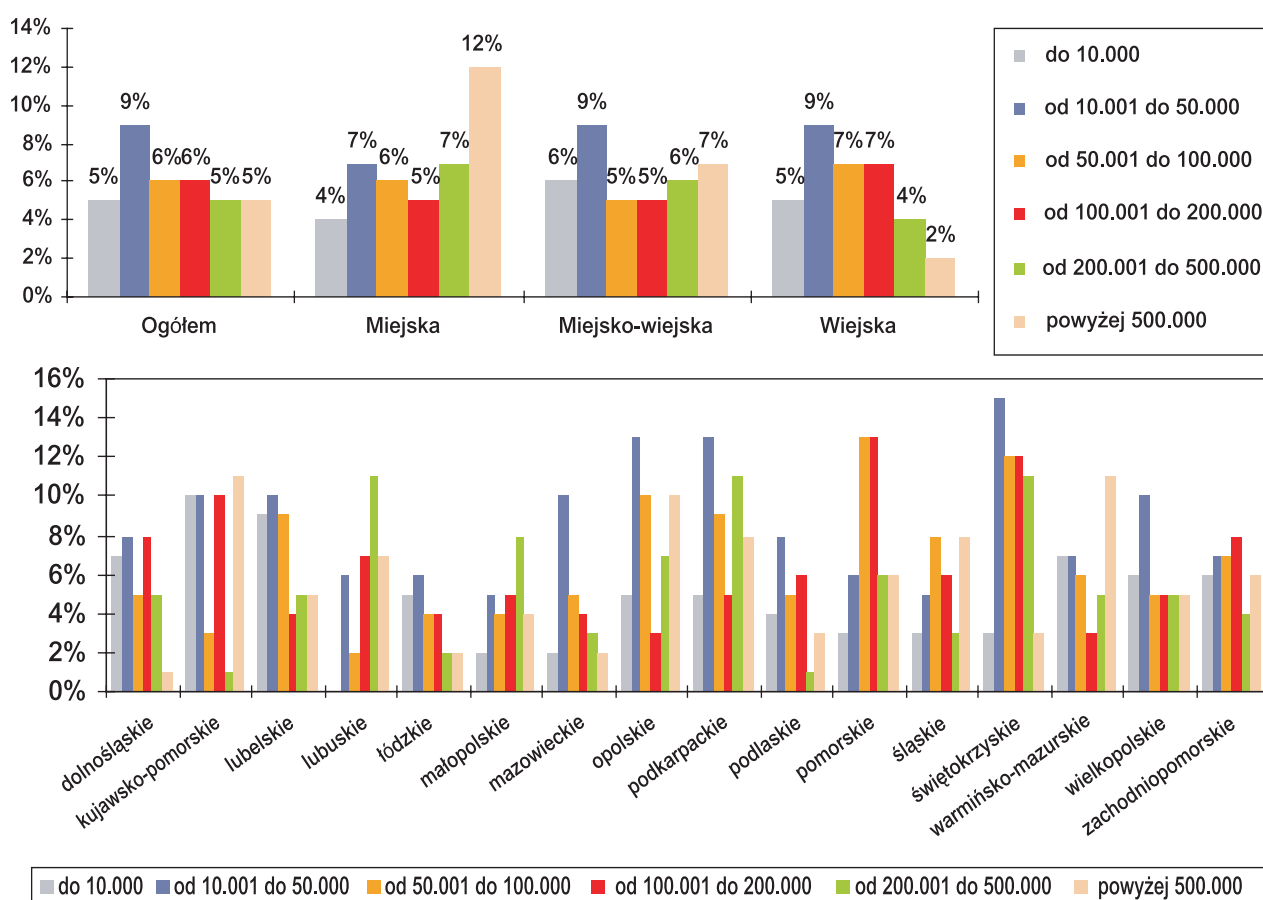
Wysokość wydatków zaplanowanych w budżecie na rok 2005 na realizację zadań dotyczących osób niepełnosprawnych zależy od typu gminy, a także jej sytuacji – oceny kondycji finansowej, ale też liczby niepełnosprawnych mieszkańców.

Gminy miejskie wydają na rzecz niepełnosprawnych przeciętnie wyższe kwoty, choć różnica ta wynika głównie z większego udziału gmin o najwyższych wydatkach – powyżej 500 tys.

Warto podkreślić, iż w województwie świętokrzyskim, gdzie mieliśmy do czynienia z największym udziałem gmin, które umieszczają w swoich budżetach całość wydatków, wydatki te należą do najniższych w kraju – większość z nich koncentruje się w przedziale 10 tys. – 100 tys. zł.

Wysokość kwoty zaplanowanej w budżecie gminy na 2005 rok na realizację zadań dotyczących osób niepełnosprawnych ze względu na typ gminy i województwo

(WŚRÓD GMIN UJMĄCYCH TE WYDATKI W BUDŻECIE)

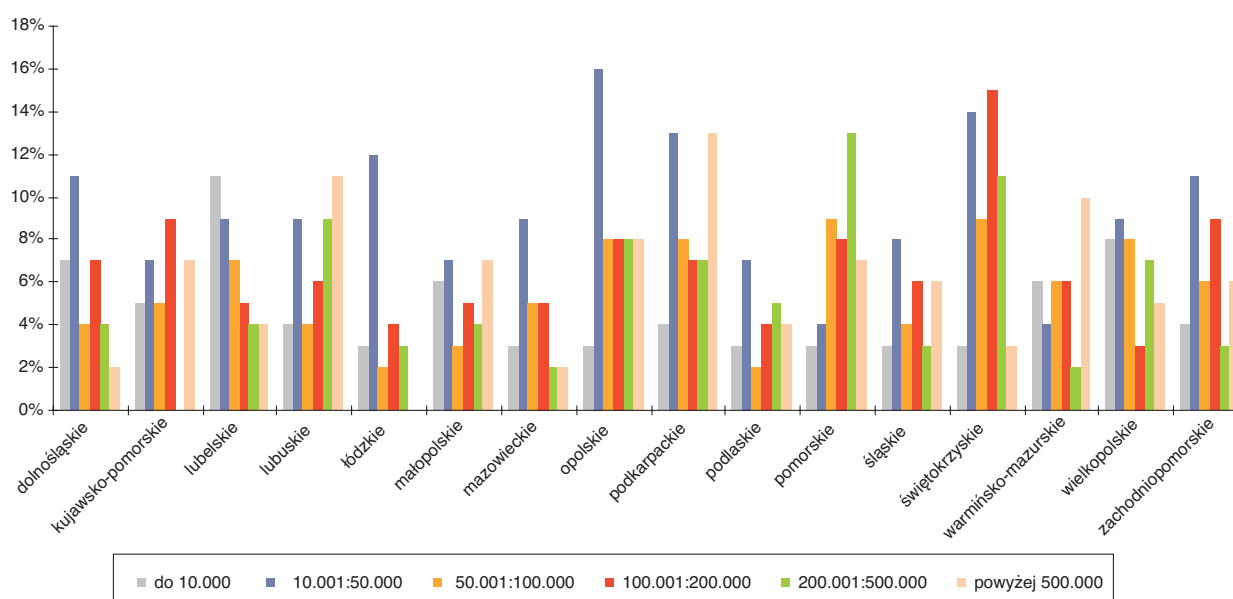
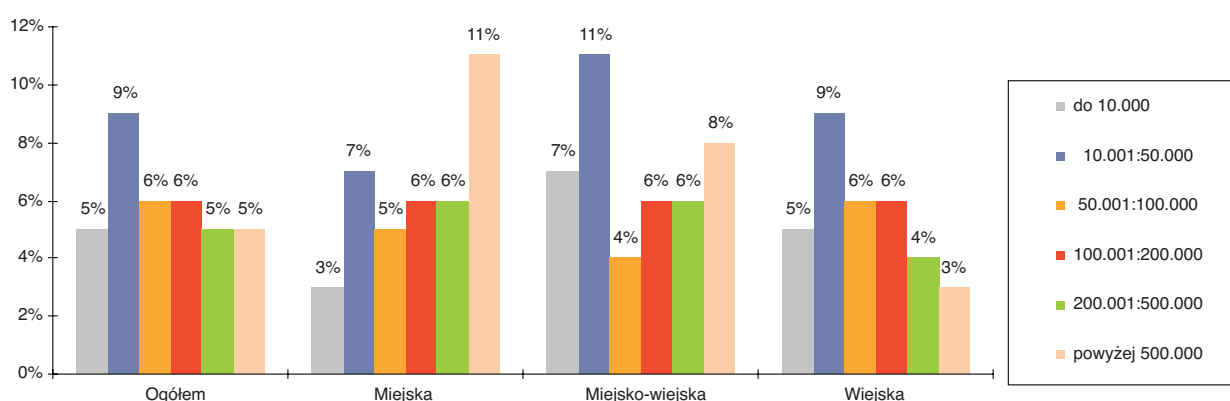
Finansowanie zadań na rzecz niepełnosprawnych w samorządach gminnych

Wydatki na rzecz osób niepełnosprawnych zaplanowane w budżecie na rok 2006 były nieco wyższe niż rok wcześniej. Również tutaj przeciętne wydatki gmin miejskich są wyższe, niż gmin miejsko-wiejskich i wiejskich – podobnie jak rok wcześniej, wynika to z wysokiego udziału w strukturze gmin miejskich jednostek o najwyższym poziomie wydatków.

Struktura gmin pod względem zaplanowanych na 2006 rok wydatków nie uległa drastycznym zmianom w stosunku do roku 2005. Podobnie jak rok wcześniej obserwujemy stosunkowo duży udział niskich wydatków w województwach opolskim, podkarpackim i świętokrzyskim.

Wysokość kwoty zaplanowanej w budżecie gminy na 2006 rok na realizację zadań dotyczących osób niepełnosprawnych ze względu na typ gminy i województwo

(WŚRÓD GMIN UJMĄCYCH TE WYDATKI W BUDŻECIE)

Finansowanie zadań na rzecz niepełnosprawnych w samorządach gminnych

Biorąc pod uwagę skalę kraju w „przeciętnej” gminie nieco ponad połowa środków finansowych (51,82%) na realizację zadań dotyczących osób niepełnosprawnych pochodzi ze środków własnych gminy. Następne pod względem udziału w wydatkach na rzecz niepełnosprawnych źródło finansowania to dotacje celowe budżetu państwa – niemal 20% środków. Ze środków województwa i powiatu pochodzi kolejne 20% środków finansowych (odpowiednio 11,12% i 8,06%). Ostatnie 10–12% środków pochodzi ze zróżnicowanych źródeł – z subwencji budżetu państwa, od sponsorów (np. darowizny), z funduszy unijnych, kredytów, pożyczek i innych źródeł.

Co piąta gmina nie udostępniła danych co do struktury źródeł finansowania zadań realizowanych na rzecz osób niepełnosprawnych.

Wprawdzie udział środków własnych gminy w finansowaniu zadań na rzecz niepełnosprawnych w żadnym województwie przeciętnie nie przekracza 60%, ale obserwujemy duże zróżnicowanie udziału poszczególnych źródeł finansowania w strukturze środków finansowych w zależności od regionu. Najwięcej środków własnych na wsparcie osób niepełnosprawnych przeznaczają (procentowo) gminy w województwach lubelskim, śląskim, świętokrzyskim, warmińsko-mazurskim i wielkopolskim – powyżej 56%. Zdecydowanie mniejszy niż przeciętnie jest udział środków własnych gminy w województwach lubuskim, podlaskim i pomorskim. W województwach tych, a także w województwie podkarpackim z kolei zdecydowanie wyższy (przekraczający 25%) jest udział w finansowaniu działań na rzecz niepełnosprawnych dotacji celowych z budżetu państwa. W województwach lubuskim i podlaskim, a także mazowieckim wyższy niż przeciętnie jest także udział subwencji z budżetu państwa w strukturze finansowych środków na rzecz osób niepełnosprawnych.

Dużo większy niż przeciętnie, udział środków z powiatu obserwujemy w przypadku województw małopolskiego, warmińsko-mazurskiego i zachodniopomorskiego (powyżej 12%). Natomiast udział środków z województwa jest większy w przypadku województw łódzkiego, opolskiego i podkarpackiego (powyżej 14%).

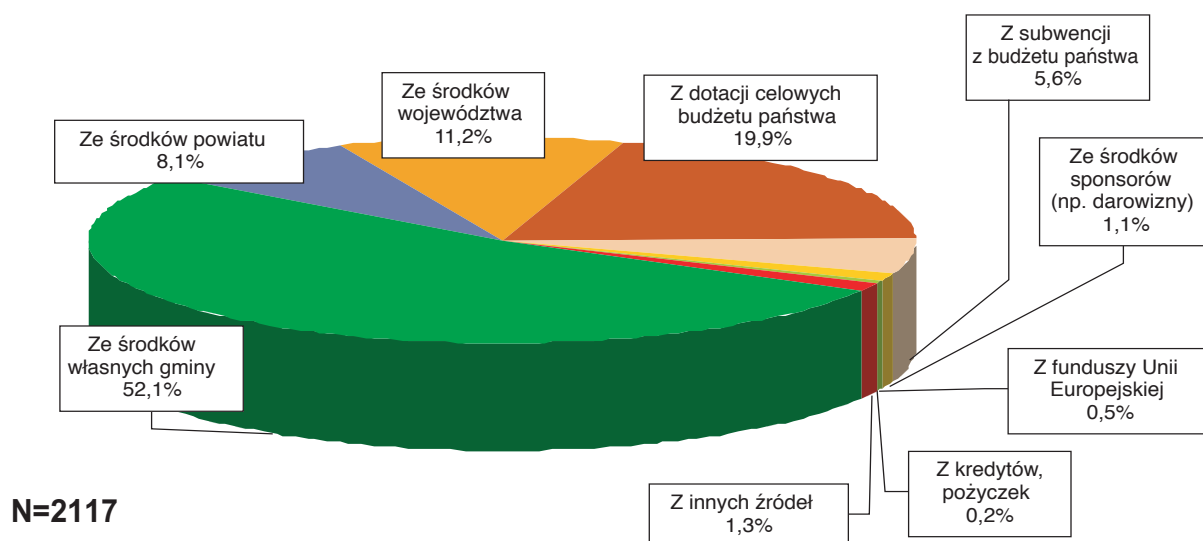
Pewne zróżnicowania źródeł finansowania zadań na rzecz osób niepełnosprawnych obserwujemy również w zależności od typu gminy – gminy miejskie i miejsko-wiejskie nieco częściej niż wiejskie wykorzystują do tego celu środki własne gminy, gminy wiejskie natomiast nieco częściej korzystają z dotacji celowych budżetu państwa.

Udział środków własnych wśród środków finansowych gminy na realizację zadań dotyczących osób niepełnosprawnych spada na korzyść innych źródeł w przypadku gmin, które przeprowadziły rozpoznanie potrzeb osób niepełnosprawnych, a także w przypadku gmin o mniejszej liczbie osób niepełnosprawnych zamieszkujących na ich terenie.

Finansowanie zadań na rzecz niepełnosprawnych w samorządach gminnych

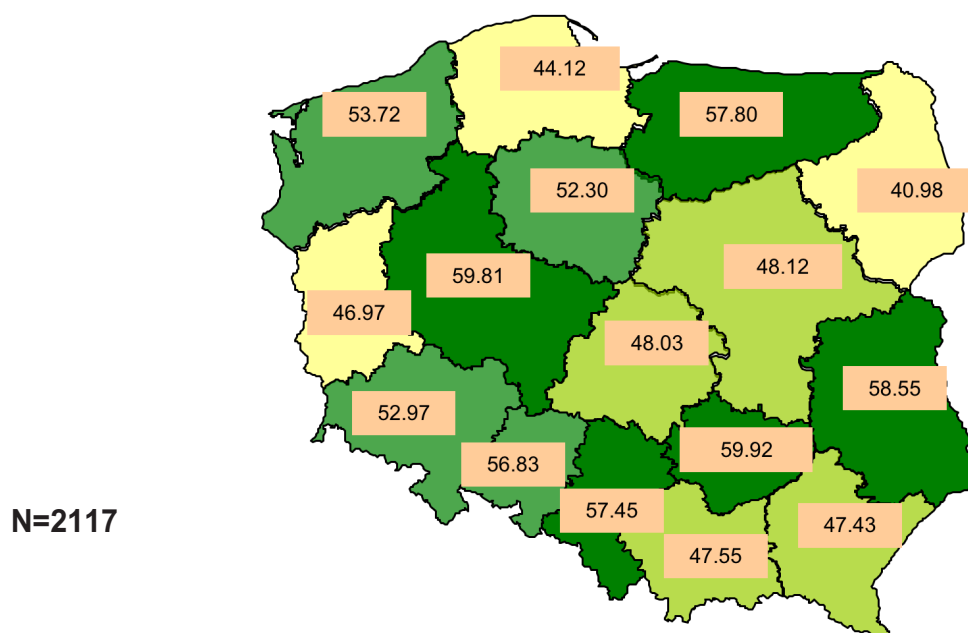
Z jakich źródeł pochodziły w 2005 roku środki finansowe gminy na realizację zadań dotyczących osób niepełnosprawnych?

PRZECIĘTNA STRUKTURA ŹRÓDEŁ ŚRODKÓW FINANSOWYCH

Średni udział środków własnych gminy w finansowaniu zadań dotyczących osób niepełnosprawnych (w %)

W POSZCZEGÓLNYCH WOJEWÓDZTWACH

Finansowanie zadań na rzecz niepełnosprawnych w samorządach gminnych

Tabela 1. jakich źródeł i w jakiej części pochodziły w 2005 roku środki finansowe gminy na realizację zadań dotyczących osób niepełnosprawnych ze względu na województwo (ŚREDNIE)

	Ogółem (N=2117)	dolnośląskie (N=142)	kujawsko-pomorskie (N=105)	lubelskie (N=175)	lubuskie (N=54)	łódzkie (N=150)	małopolskie (N=165)	mazowieckie (N=296)	opolskie (N=61)	podkarpackie (N=134)	podlaskie (N=98)	pomorskie (N=96)	śląskie (N=158)	świętokrzyskie (N=65)	warmińsko-mazurskie (N=100)	wielkopolskie (N=213)	zachodniopomorskie (N=102)
Ze środków własnych gminy	51,82	52,97	52,3	58,55	47	48,03	47,6	48,1	56,8	47,4	41	44,12	57,5	59,92	57,8	59,8	53,72
Z dotacji celowych budżetu państwa	19,78	23,93	21,2	15,36	25,5	21,9	21,4	22,7	17	25,2	26,7	25,35	14,4	9,46	14,1	13,6	16,92
Ze środków województwa	11,12	6,47	12,52	13,91	11,6	16,83	8,17	10,1	14,4	15,1	9,87	12,17	8,18	9,72	9,09	10,8	10,19
Ze środków powiatu	8,06	5,34	5,92	6,03	0,79	8,37	15,3	6,81	2,53	5,15	7,33	7,35	8,3	9,82	12,8	7,17	13,93
Z subwencji z budżetu państwa	5,56	8,28	2,27	2,5	11,2	1,38	4,38	9,63	0,68	6,28	11,6	6,98	5,34	5,6	3,92	3,59	3,57
Z innych źródeł	1,27	0,06	3,55	2,05	1,92	0	1,43	0,26	1,55	0,88	1,95	2,31	4,29	0,1	0,94	0,75	0,18
Ze środków sponsorów (np. darowizny)	1,13	0,92	1,2	0,35	0,16	1,83	0,58	0,73	2,66	0,33	0,12	1,2	1,2	2,74	0,43	3,34	1,17
Z funduszy Unii Europejskiej	0,51	1,24	0,33	0,21	0	0,24	1,09	0,51	1,74	0,04	1,46	0,49	0,33	0,4	0	0,33	0,3
Z kredytów, pożyczek	0,21	0,32	0	0	0	0,75	0,03	0,14	0,47	0	0	0	0,43	0,2	0,8	0,2	0,12
Brak danych	20%	33%	43%	18%	30%	16%	9%	13%	23%	10%	16%	16%	18%	23%	12%	29%	19%

Tabela 2. jakich źródeł i w jakiej części pochodziły w 2005 roku środki finansowe gminy na realizację zadań dotyczących osób niepełnosprawnych ze względu na typ i wielkość gminy (ŚREDNIE)

	Typ gminy			Wielkość gminy								
	Miejska (N=414)	Miejsko-wiejska (N=465)	Wiejska (N=1238)	Gmina wiejska			Gmina M-W + Miejska					
				do 4 tys. (N=200)	4.000-5.999 (N=426)	6.000-9.999 (N=467)	od 10 tys. (N=145)	do 10 tys. (N=252)	10.000-19.999 (N=304)	20.000-49.999 (N=247)	50.000-99.999 (N=47)	od 100.000 (N=29)
Ze środków własnych gminy	53,61	54,59	50,31	48,51	48,63	52,31	51,34	55,59	54,65	53,72	54,39	40,76
Z dotacji celowych budżetu państwa	18,36	16,59	21,33	21,6	22,41	20,25	21,18	16,67	17,4	18,7	13,82	18,56
Ze środków województwa	9,9	10,33	11,78	11,99	13,53	11,02	8,83	9,67	10,3	10,3	15,33	3,92
Ze środków powiatu	7,77	9,2	7,75	9,18	7,38	7,22	8,54	11,37	7,87	6,45	7,24	9,92
Z subwencji z budżetu państwa	5,71	5,41	5,57	4,91	5,58	5,58	6,42	4,58	4,76	8,05	4,42	3,4
Z innych źródeł	2,46	1,44	0,85	0,51	0,56	0,98	1,7	0,96	1,63	0,63	2,94	20,24
Ze środków sponsorów (np. darowizny)	1,08	1,18	1,13	1,78	0,87	1,01	1,34	0,97	1,54	0,82	1,21	0,8
Z funduszy Unii Europejskiej	0,77	0,67	0,38	0,31	0,21	0,56	0,42	0,11	0,99	0,86	0,61	1,88
Z kredytów, pożyczek	0,06	0,38	0,2	0,25	0,13	0,32	0	0,1	0,13	0,51	0	0,4
Brak danych	24%	23%	17%	17%	17%	18%	14%	23%	22%	25%	30%	14%

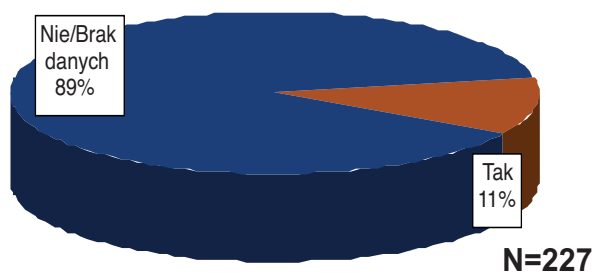

Rola środków z funduszy unijnych w realizacji działań na rzecz osób niepełnosprawnych w gminie

Jedynie 11% gmin poszukiwało źródeł finansowania zadań na rzecz osób niepełnosprawnych wśród funduszy unijnych i złożyło wnioski o dofinansowanie w tej sprawie. Programy, w ramach których gminy ubiegały się o fundusze są bardzo zróżnicowane – część gmin składała też wnioski do kilku programów. Najpopularniejszy okazał się Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego, w ramach którego o fundusze ubiegała się blisko połowa spośród wszystkich gmin składających w 2005 roku wnioski.

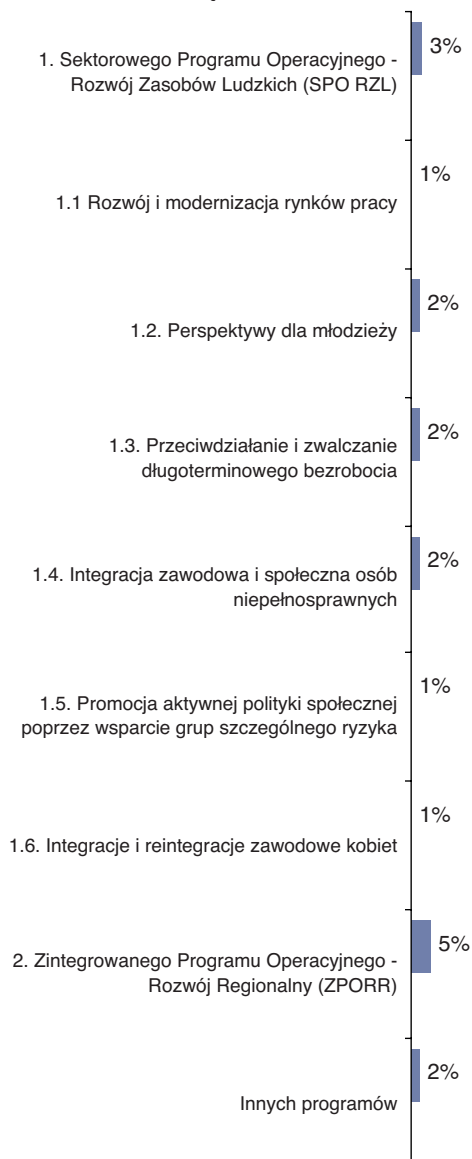
To, czy gmina ubiegała się o fundusze unijne na potrzeby zadań związanych z niepełnosprawnymi, zależy od typu gminy (miejskie czynią to częściej), ale też od liczby mieszkańców – im większa jest dana gmina, tym częściej składa wnioski o dofinansowanie.

Czy w 2005 roku gmina ubiegała się (składała wnioski) o fundusze unijne na dofinansowanie zadań dotyczących osób niepełnosprawnych?

Średnia kwota dofinansowania (w tys.) 899,7

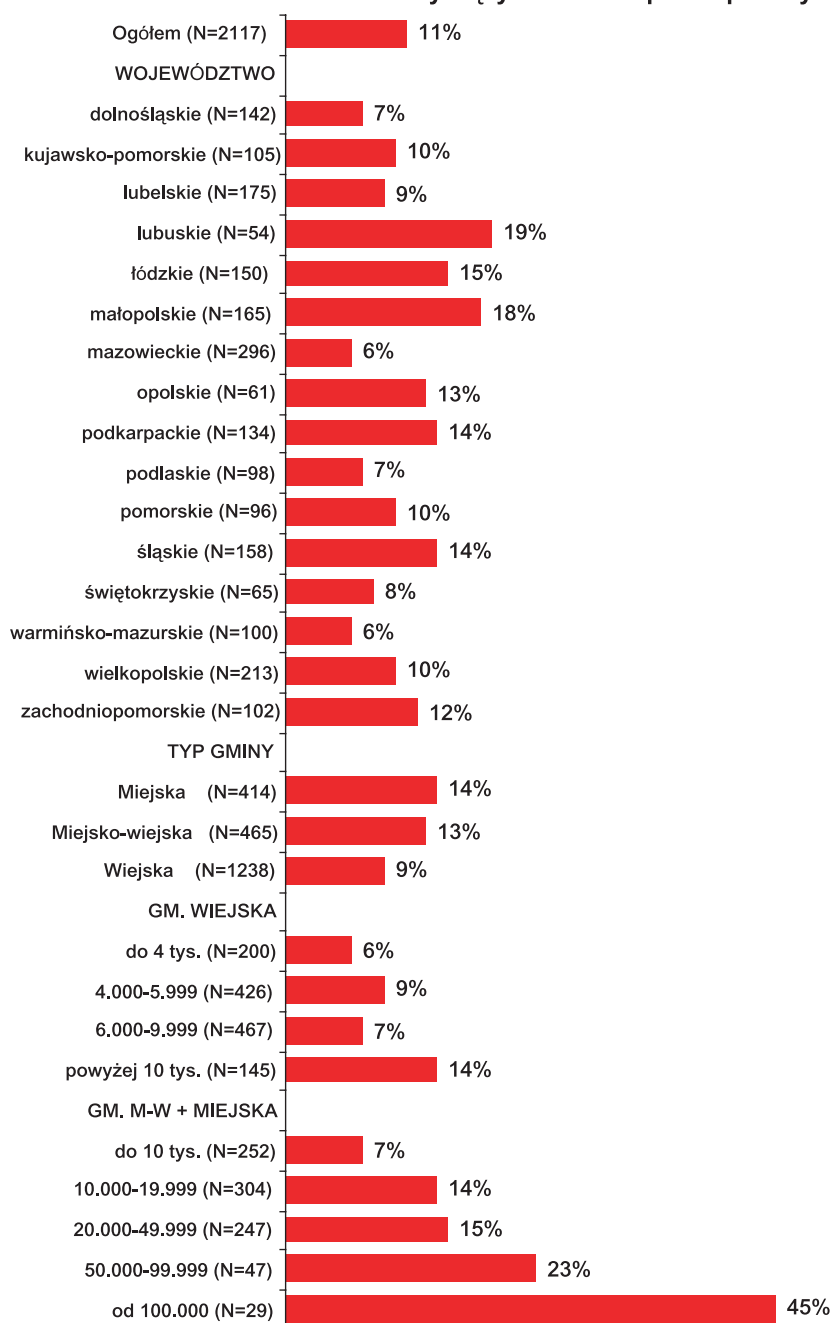
PROGRAMY, W RAMACH JAKICH GMINA UBIEGAŁA SIĘ (SKŁADAŁA WNIOSKI) O FUNDUSZE UNIJNE NA DOFINANSOWANIE ZADAŃ DOTYCZĄCYCH NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Rola środków z funduszy unijnych w realizacji działań na rzecz osób niepełnosprawnych w gminie

Obserwujemy też duże zróżnicowanie odsetka gmin ubiegających się o unijne fundusze na zadania dotyczące osób niepełnosprawnych w zależności od województwa. Tego typu działanie jest najczęstsze w przypadku województw lubuskiego, małopolskiego i łódzkiego. Najrzadziej natomiast o fundusze występują gminy z województw mazowieckiego, warmińsko-mazurskiego, podlaskiego i dolnośląskiego.

Czy w 2005 roku gmina ubiegała się (składała wnioski) o fundusze unijne na dofinansowanie zadań dotyczących osób niepełnosprawnych (odpowiedzi TAK)?

Rola środków z funduszy unijnych w realizacji działań na rzecz osób niepełnosprawnych w gminie

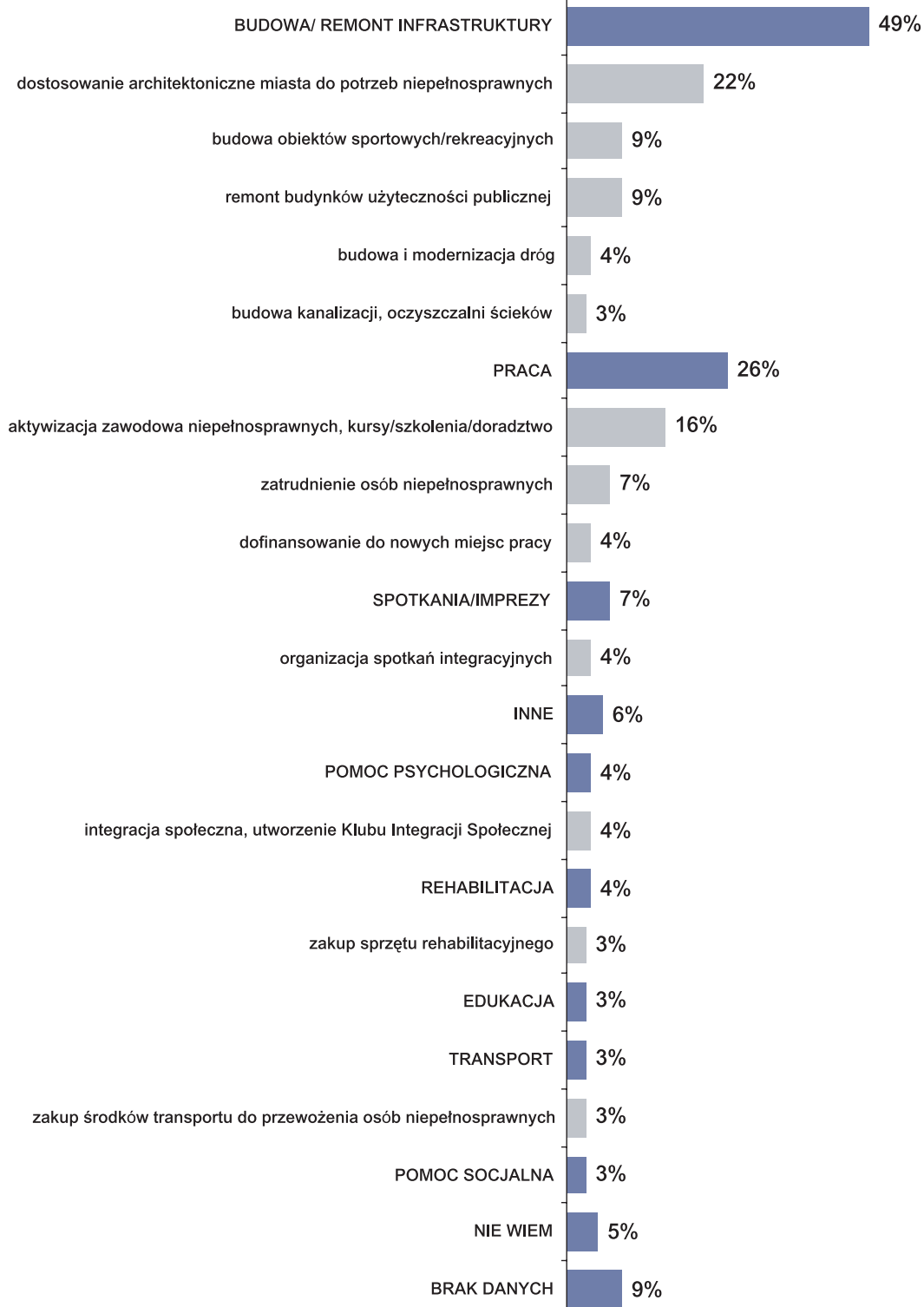
Wśród gmin, które ubiegały się o fundusze unijne na zadania związane z pomocą osobom niepełnosprawnym, blisko połowa miała zamiar uzyskać środki na różnego typu cele związane z budową lub remontem infrastruktury – w tym najczęściej na likwidację barier architektonicznych na terenie gminy, dostosowanie architektoniczne do potrzeb niepełnosprawnych.

Nieco więcej, niż co czwarta gmina ubiegała się o fundusze na cele związane z aktywizacją zawodową osób niepełnosprawnych. Pozostałe działania, na które chciano uzyskać dofinansowanie były zróżnicowane i obejmowały takie cele jak integracja społeczna, pomoc psychologiczna i socjalna, a także rehabilitacja, edukacja i transport.

Typ gminy jest ściśle związany z działaniami, na które gminy miały zamiar uzyskać środki. W przypadku gmin wiejskich zdecydowanie częściej (56%) ubiegano się o środki na budowę lub remont infrastruktury. Natomiast ubieganie się o fundusze unijne na działania związane z pracą i aktywizacją zawodową osób niepełnosprawnych jest praktyką dużo częstszą w przypadku gmin miejskich.

Rola środków z funduszy unijnych w realizacji działań na rzecz osób niepełnosprawnych w gminie

Na jakie zadania chciano uzyskać dofinansowanie z funduszy unijnych? – wskazania spontaniczne

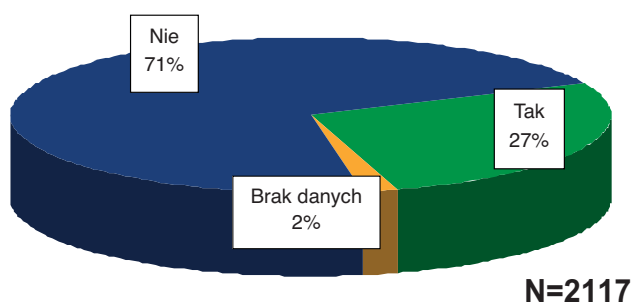
N=227

Rola środków z funduszy unijnych w realizacji działań na rzecz osób niepełnosprawnych w gminie

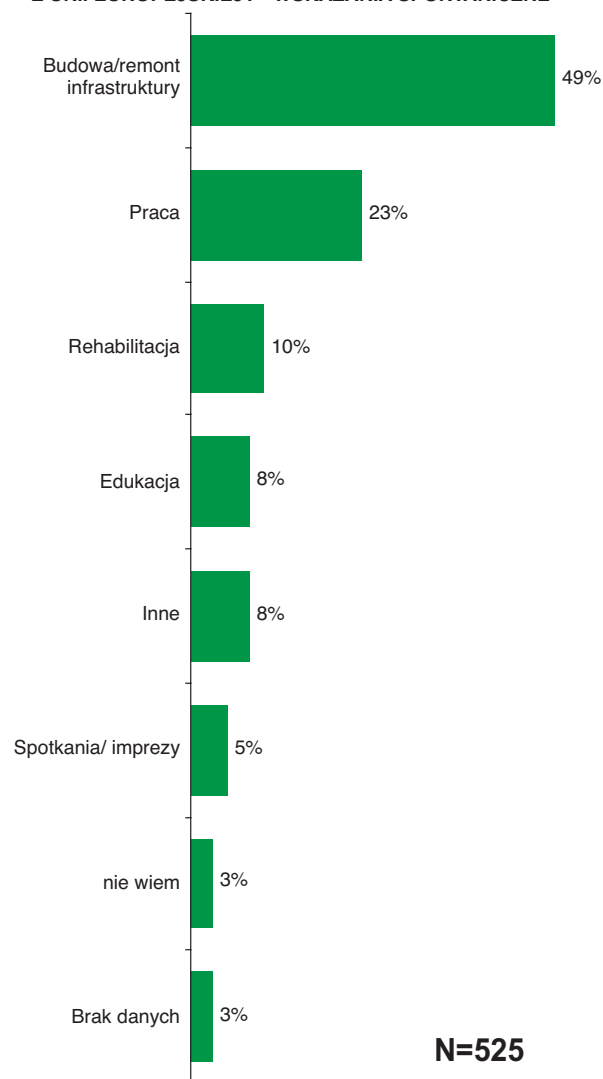
Spośród 11% gmin ubiegających się o fundusze unijne jedynie nieco ponad jedna czwarta (27%) otrzymała środki na realizację zgłoszonych projektów. Przeciętna kwota przyznanego dofinansowania to 899,7 tys. zł, choć de facto przynajmniej 65% dotacji nie przekracza tej kwoty. Jedynie co trzecia gmina uzyskała środki powyżej 500 tys. zł.

Struktura projektów, na które zostały przyznane środki jest bardzo zbliżona do struktury zgłoszonych projektów – blisko połowę stanowiły działania związane z budową lub remontem infrastruktury, 23% to projekty z zakresu aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.

Czy gmina w 2005 roku otrzymała z funduszy unijnych środki na realizację zgłoszonych projektów?

NA REALIZACJĘ JAKICH ZADAŃ DOTYCZĄCYCH OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH GMINA OTRZYMAŁA FUNDUSZE Z UNII EUROPEJSKIEJ? - WSKAZANIA SPONTANICZNE

Rola środków z funduszy unijnych w realizacji działań na rzecz osób niepełnosprawnych w gminie

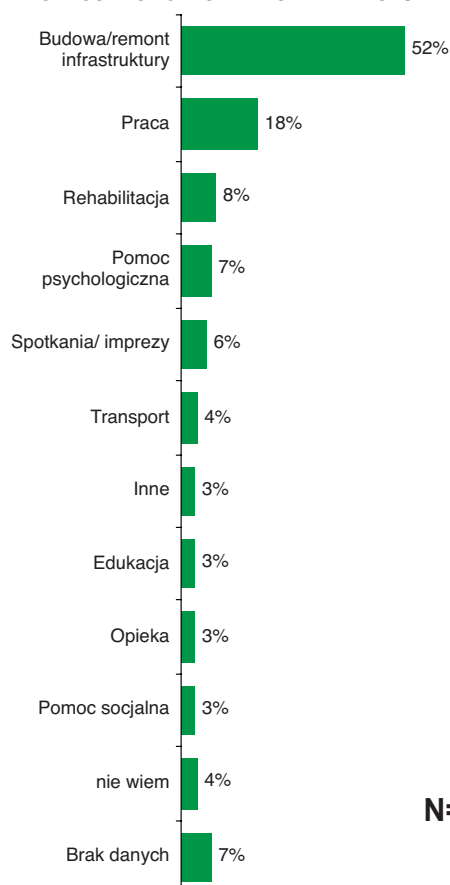
Co czwarta gmina w momencie badania planowała w 2006 lub 2007 roku ubiegać się o dofinansowanie działań na rzecz osób niepełnosprawnych z funduszy unijnych. W stosunku do deklaracji ubiegania się o środki w 2005 roku obserwujemy zatem ponad dwukrotny wzrost. Co dziesiąta gmina planuje ubiegać się o fundusze na więcej, niż jeden projekt.

Relatywnie najczęściej chęć ubiegania się o środki unijne na cele związane z pomocą niepełnosprawnym deklarują gminy miejsko-wiejskie (30%), najrzadziej zaś wiejskie (22%). Odsetek gmin, które zamierzają ubiegać się o pomoc unijną na zadania związane z potrzebami niepełnosprawnych wzrasta silnie wraz z wielkością gminy, niezależnie od jej typu. Wśród największych gmin miejsko-wiejskich i miejskich niemal 60% planuje złożenie wniosku.

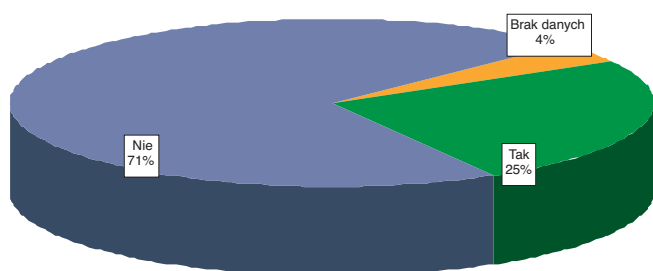
Stosunkowo największe zainteresowanie pomocą unijną na rzecz niepełnosprawnych (co najmniej 30%) obserwujemy wśród gmin województw małopolskiego, wielkopolskiego i lubuskiego. Odsetek gmin, które chcą ubiegać się o środki unijne jest najmniejszy w województwach świętokrzyskim i warmińsko-mazurskim (co najwyżej 15% gmin).

Struktura zadań, na których realizację gminy chciałyby otrzymać fundusze unijne, zasadniczo się nie zmieniła. Nadal najbardziej popularnymi projektami – szczególnie w gminach wiejskich – są te związane z budową lub remontem infrastruktury (głównie likwidacja barier architektonicznych). Niemal co piąta gmina (szczególnie gminy miejskie) planuje złożyć wniosek o dofinansowanie zadań związanych z aktywizacją zawodową osób niepełnosprawnych.

NA REALIZACJĘ JAKICH ZADAŃ ZWIĄZANYCH Z POTRZEBAMI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH GMINA PLANUJE ZŁOŻYĆ WNIOSKI O ŚRODKI Z FUNDUSZY UNIJNYCH? - WSKAZANIA SPONTANICZNE

Czy w tym lub w przyszłym roku gmina planuje ubiegać się o środki unijne na potrzeby osób niepełnosprawnych?

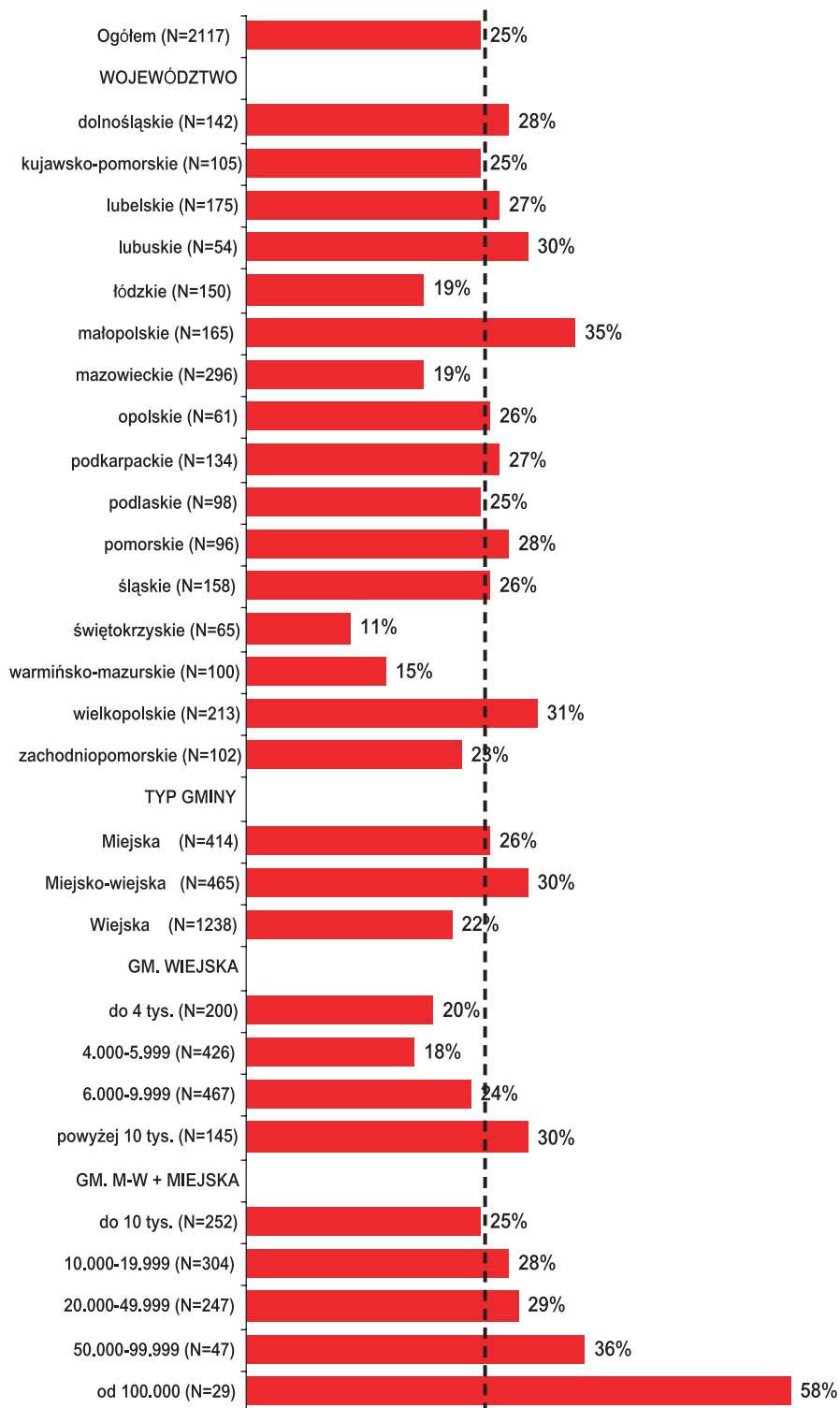

N=2117

N=525

Rola środków z funduszy unijnych w realizacji działań na rzecz osób niepełnosprawnych w gminie

Czy w tym lub w przyszłym roku gmina planuje ubiegać się o środki unijne na potrzeby osób niepełnosprawnych? (odpowiedzi TAK, DLA KILKU PROJEKTÓW + TAK, DLA JEDNEGO PROJEKTU):

9. Ogólna ocena działalności gmin w zakresie realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych

Ogólna ocena działalności gmin w zakresie realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych

W rozdziale tym omówione zostały następujące zagadnienia:

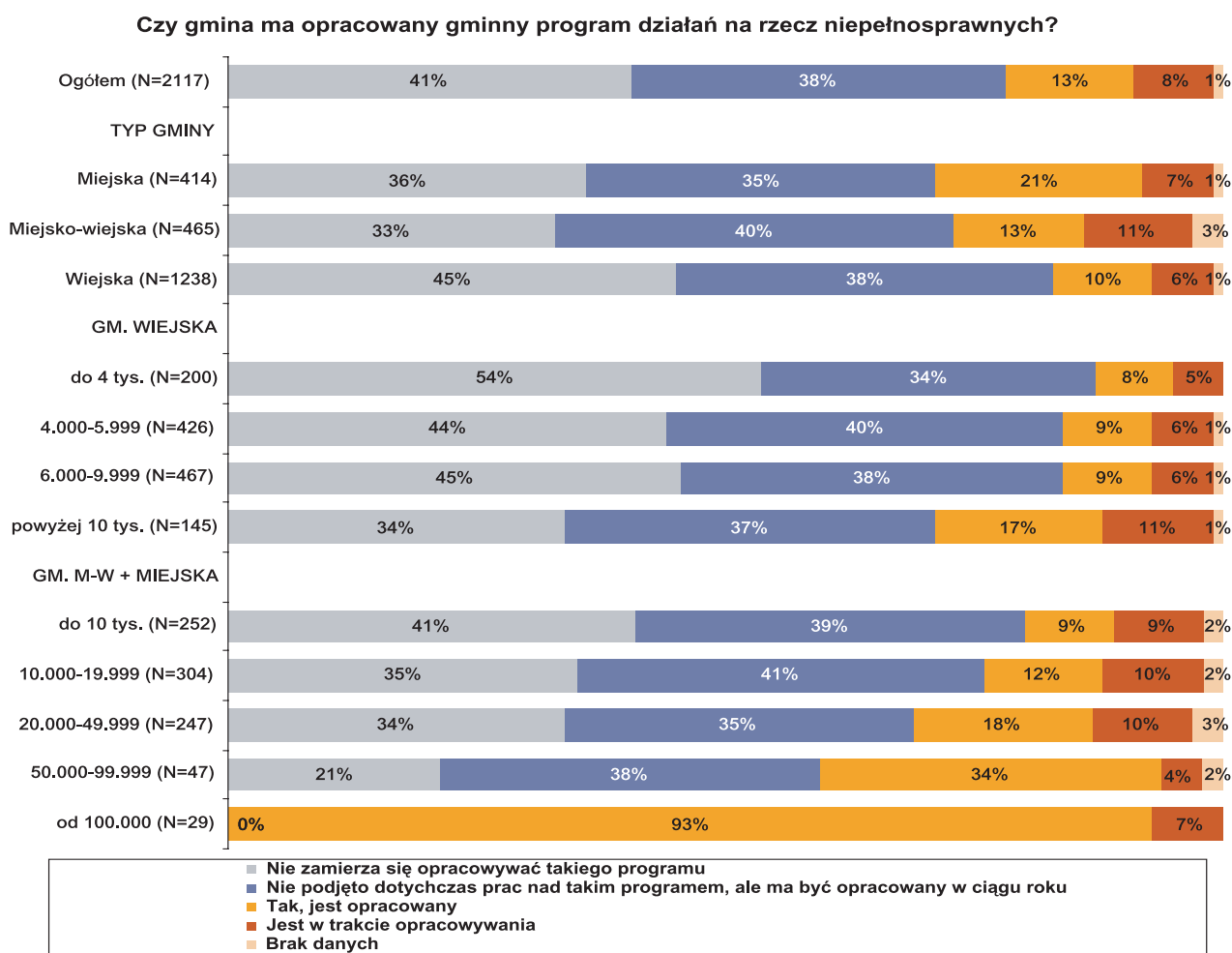
- ❑ Ogólna ocena działalności w zakresie realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych
  - ✓ *Czy gmina ma opracowany gminny program działań na rzecz osób niepełnosprawnych?*
  - ✓ *Jak ogólnie rzecz biorąc ocenia Pan(i) działania gminy na rzecz osób niepełnosprawnych?*
  - ✓ *Proszę porównać działania gminy na rzecz osób niepełnosprawnych w bieżącym roku i 3 lata temu. Czy obecnie, w porównaniu do okresu sprzed 3 lat..*
  - ✓ *Jak ocenia Pan(i) możliwości, jakie stwarza gmina osobom niepełnosprawnym w zakresie:*
    - *podjęcia pracy*
    - *rehabilitacji i leczenia*
    - *uprawiania sportu*
    - *uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych, różnych imprezach*
    - *poruszania się po terenie gminy, pokonywania przeszkód architektonicznych*
    - *uzyskania pomocy finansowej (pieniężnej)*
    - *uzyskania pomocy i opieki bytowej*
    - *uzyskania pomocy materialnej*
    - *edukacji i pomocy w zdobyciu wykształcenia*
    - *szkolenia i doksztalcania*
    - *rozwijania indywidualnych zainteresowań i hobby*
    - *integracji, spotkań z innymi osobami niepełnosprawnymi*
    - *integracji, spotkań z osobami pełnosprawnymi*
  - ✓ *Proszę podać przykłady działań czy inicjatyw zrealizowanych w 2005 lub 2006 roku na rzecz pomocy i poprawy jakości życia osób niepełnosprawnych w gminie.*
  - ✓ *Z jakimi problemami osoby niepełnosprawne najczęściej zgłaszają się do gminy i jej jednostek organizacyjnych?*
  - ✓ *Jak w Pana(i) opinii gmina radzi sobie z załatwianiem spraw, z którymi zgłaszają się osoby niepełnosprawne?*
  - ✓ *Jaki średnio odsetek spraw i problemów, z jakimi zgłaszają się osoby niepełnosprawne, udaje się pozytywnie załatwić?*
  - ✓ *Jakie problemy osób niepełnosprawnych są najłatwiejsze do załatwienia dla gminy?*
  - ✓ *Jakie problemy osób niepełnosprawnych są najtrudniejsze do załatwienia dla gminy?*

Ogólna ocena działalności gmin w zakresie realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych

Jednym ze wskaźników, które pozwalają ocenić działalność samorządów gminnych w zakresie realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych jest istnienie opracowanego gminnego programu działań na rzecz tej grupy.

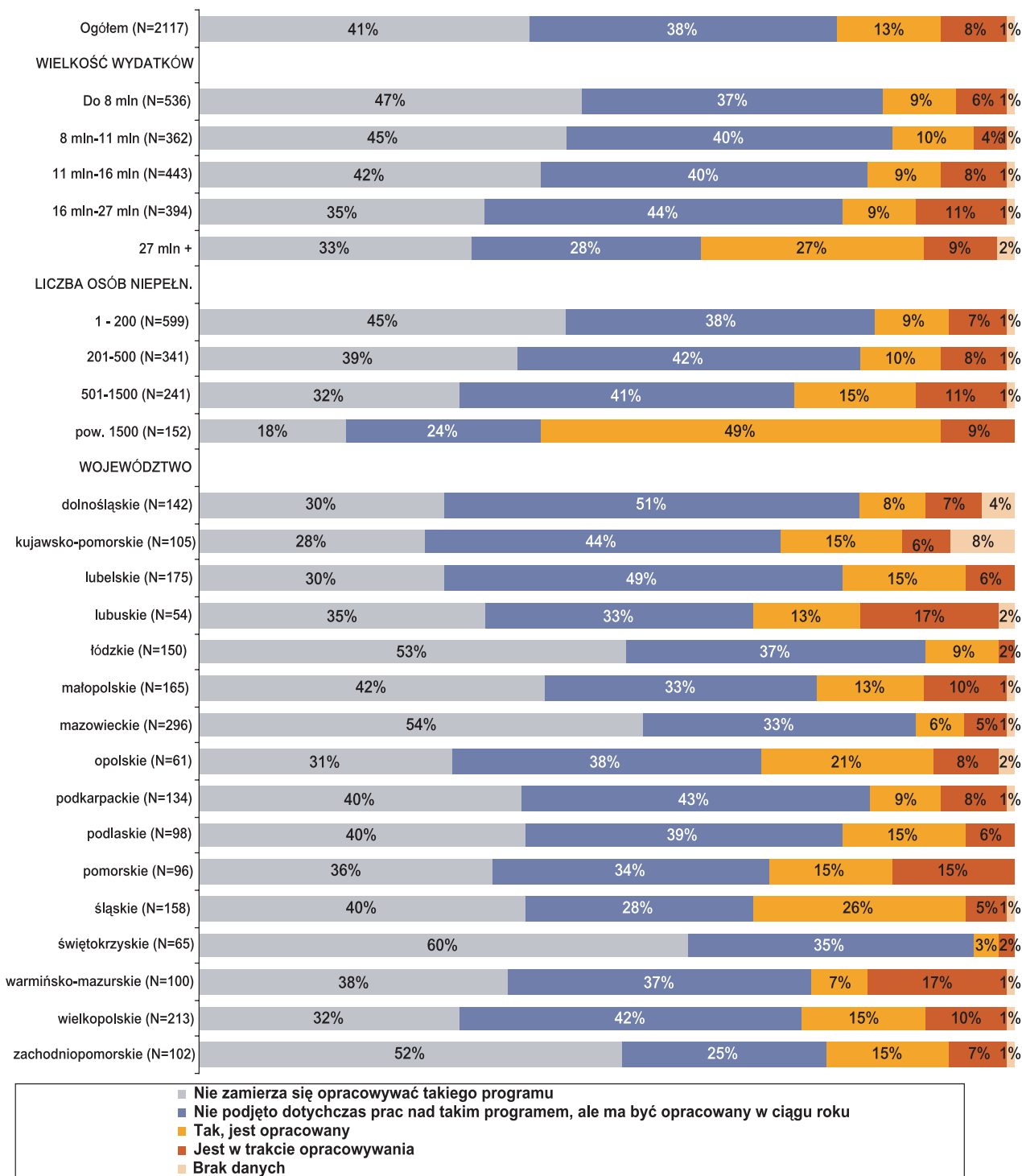
Obecnie co piąta gmina ma opracowany lub jest w trakcie opracowywania gminnego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych. Jednak warto podkreślić, że prawie 40% deklaruje, że taki program ma być opracowany w ciągu najbliższego roku (pytanie, w jakim stopniu ta deklaracja przełoży się na rzeczywistość).

Posiadanie gminnego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych związane jest przede wszystkim z wielkością gminy, wysokością jej wydatków oraz liczbą osób niepełnosprawnych zamieszkujących na jej terenie. Zdecydowanie najczęściej program taki mają opracowane największe gminy miejskie i miejsko-wiejskie, a więc gminy z najwyższymi wydatkami i największą liczbą osób niepełnosprawnych.

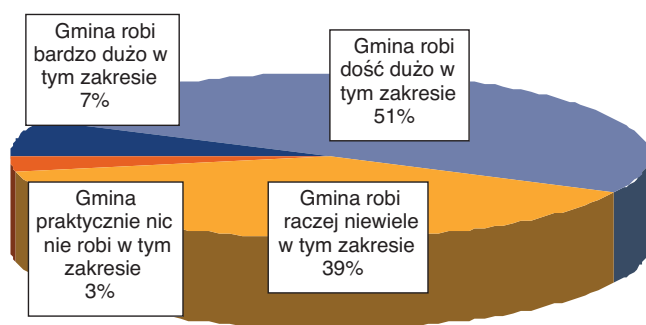
Ogólna ocena działalności gmin w zakresie realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych

Czy gmina ma opracowany gminny program działań na rzecz niepełnosprawnych?

Ogólna ocena działalności gmin w zakresie realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych

Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób niepełnosprawnych oceniane są przez jej przedstawicieli dość niejednoznacznie. Połowa z nich uważa, że gmina robi dość dużo w tym zakresie. Jednak z drugiej strony prawie 40% ocenia, że niewiele się robi na rzecz niepełnosprawnych.

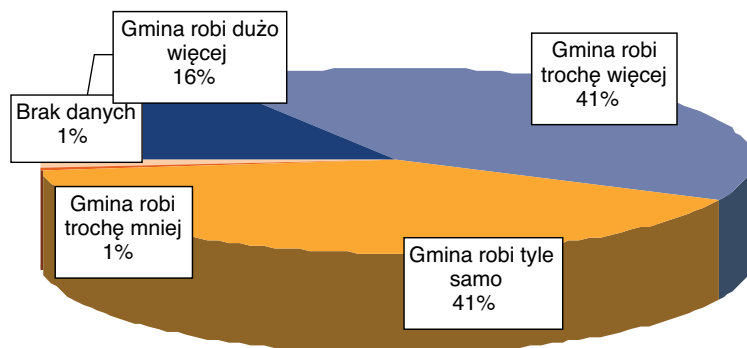

N=2117

W przypadku oceny działalności gminy na rzecz osób niepełnosprawnych zaobserwować można podobne zależności, jak w przypadku posiadania przez gminę gminnego programu działań skierowanych do tej grupy. Najwięcej w tym zakresie robią największe gminy miejskie i miejsko-wiejskie oraz gminy z największą liczbą osób niepełnosprawnych. Wyniki te nie są zaskakujące, ponieważ tego typu gminy częściej mają do czynienia z problemami osób niepełnosprawnych i zmuszone są do podejmowania działań pod tym względem.

W poszczególnych województwach różnie oceniana jest działalność gminy na rzecz osób niepełnosprawnych. Najmniej pozytywnych opinii na ten tematy wyrażały gminy z centralnej Polski, najwięcej zaś z zachodniej i południowej części kraju.

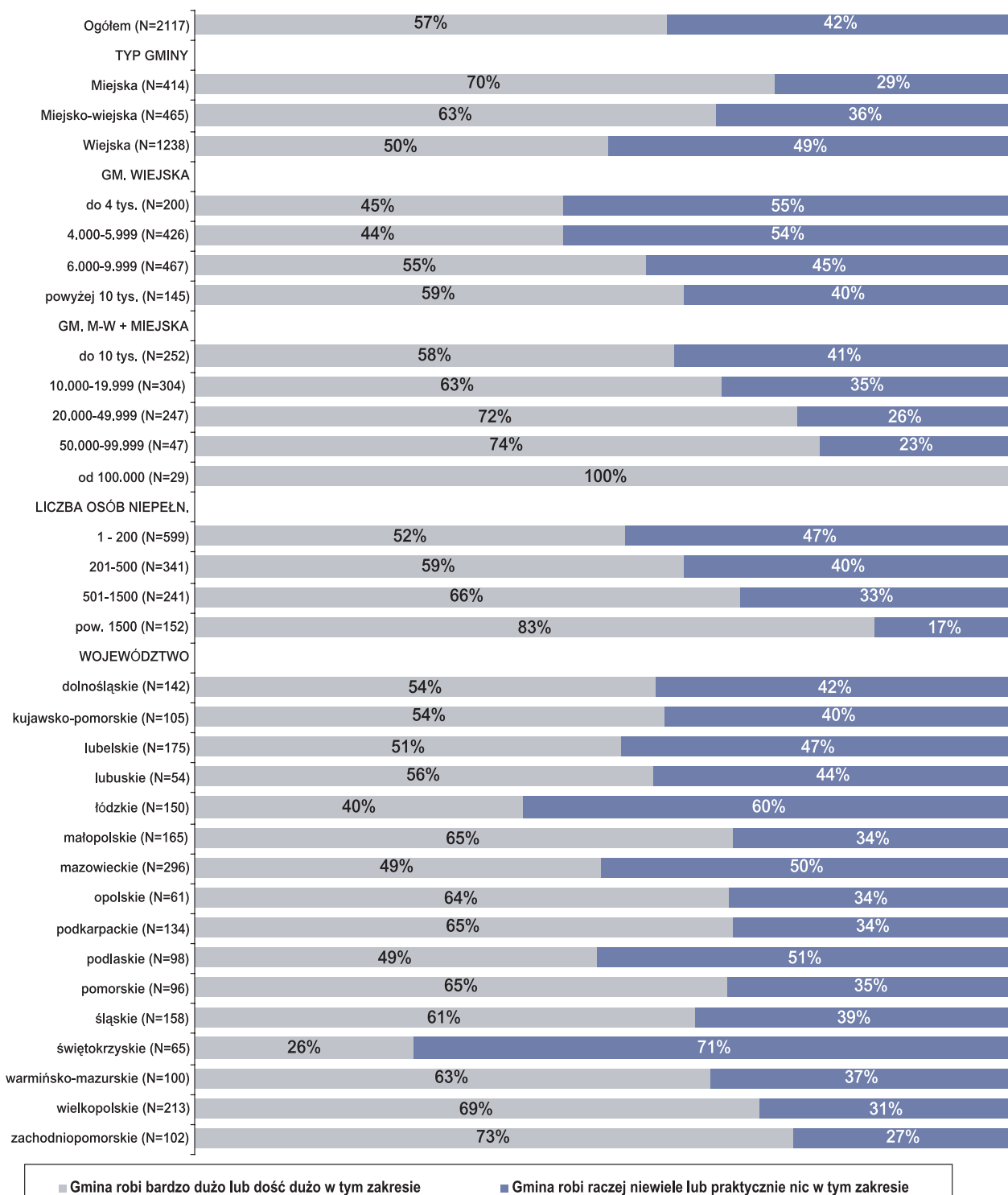
Samorządowcy nie dostrzegają raczej wyraźnej poprawy w działalności gminy na rzecz osób niepełnosprawnych w przeciągu trzech ostatnich lat. Badani przedstawiciele samorządów gminnych oceniają, że gmina robi obecnie tyle samo lub trochę więcej w porównaniu do okresu sprzed 3 lat.

N=2117

Ogólna ocena działalności gmin w zakresie realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych

Jak ogólnie ocenia Pan(i) działania gminy na rzecz osób niepełnosprawnych?

Ogólna ocena działalności gmin w zakresie realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych

Samorzędy gminne z dużą rezerwą wypowiadają się również na temat możliwości, jakie gmina stwarza osobom niepełnosprawnym w różnych obszarach ich życia.

Przedstawiciele samorządów gminnych pozytywnie oceniali swoje działania w zakresie uzyskania pomocy i opieki bytowej, pomocy finansowej (pieniężnej) oraz pomocy materialnej. Wyniki badania pokazują, że gminom najłatwiej udzielać niepełnosprawnym mieszkańcom pomocy bezpośredniej, związanej z ich życiem codziennym. Pod tym względem dysponują największymi środkami i możliwościami.

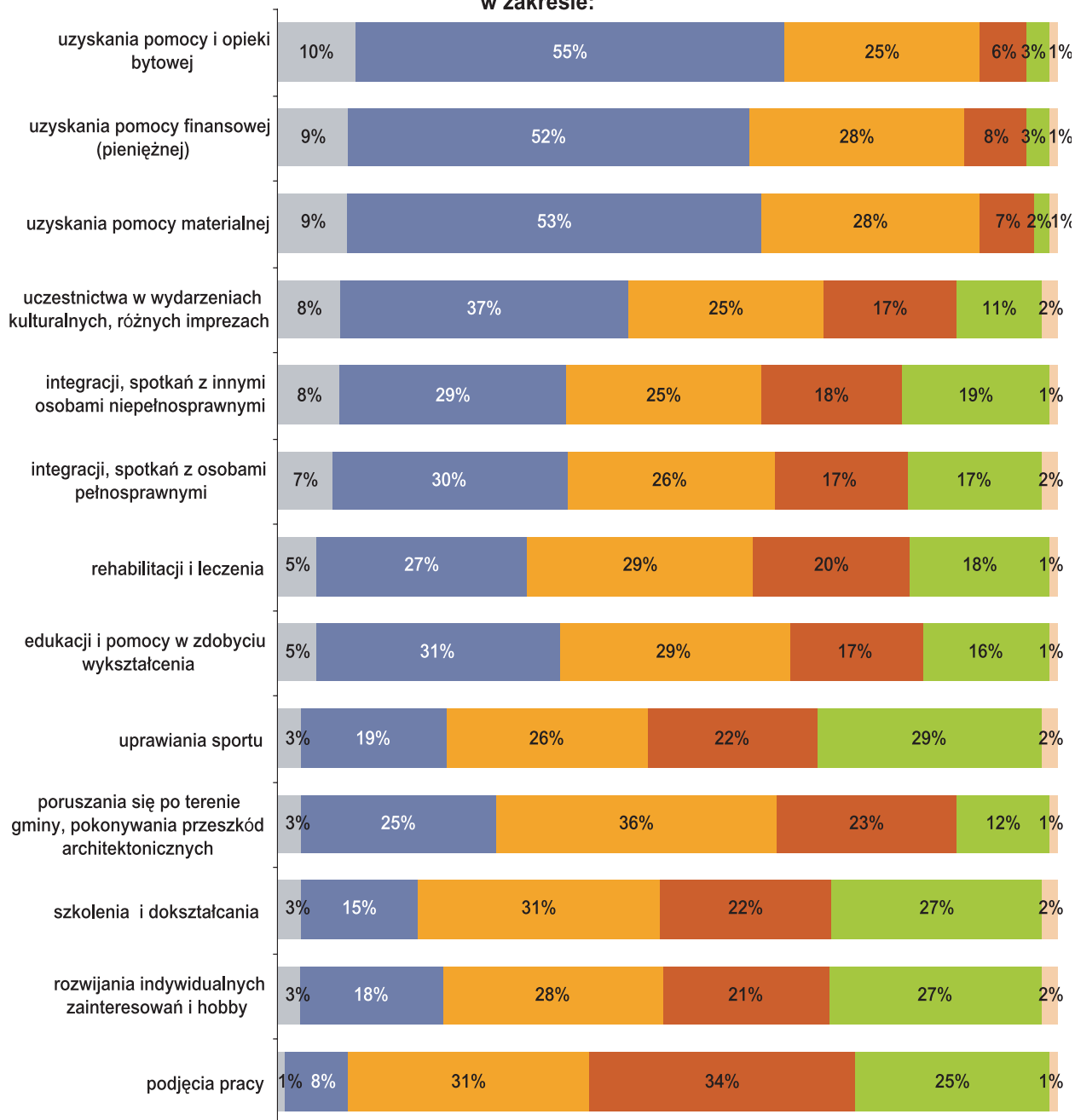
Z drugiej strony niepełnosprawni mają natomiast najmniejsze szanse na uzyskanie od gminy pomocy w zakresie rehabilitacji zawodowej – podjęcia pracy, szkolenia i doksztalcania, uprawiania sportu – rozwijania indywidualnych zainteresowań lub hobby. Działania takie wymagają już od gmin większego zaangażowania i przeznaczenia na nie większych środków, zatem realizowane są rzadziej, zapewne w miarę posiadanych przez siebie możliwości.

Relatywnie najbardziej zadowolone ze swojej działalności na rzecz niepełnosprawnych, w badanych 13 obszarach, są gminy z województw południowej Polski (małopolskie, opolskie i podkarpackie) i z Pomorza. Najgorsze oceny wystawiają sobie gminy z województwa świętokrzyskiego, mazowieckiego, podlaskiego oraz lubelskiego.

Zadowolenie gmin z własnej aktywności na rzecz niepełnosprawnych rośnie również wraz z wielkością i zasobnością gminy. Gminy wiejskie, w szczególności te najmniejsze wystawiają sobie najgorsze oceny we wszystkich badanych obszarach. Warto zaznaczyć, iż relatywnie najmniejsze dysproporcje między gminami wiejskimi i miejskimi obserwujemy w ocenie najprostszyc form pomocy – gminy wiejskie praktycznie równie często jak gminy miejskie starają się wspierać niepełnosprawnych w zakresie pomocy finansowej, materialnej oraz pomocy bytowej i opieki.

Ogólna ocena działalności gmin w zakresie realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych

Jak ocenia Pan(i) możliwości, jakie stwarza gmina osobom niepełnosprawnym w zakresie:

■ Bardzo duże
 ■ Raczej duże
 ■ Raczej małe
 ■ Bardzo małe
 ■ Żadne
 ■ Brak danych

N=2117

Ogólna ocena działalności gmin w zakresie realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych

Tabela 1 i 2. Jak ocenia Pan(i) możliwości, jakie stwarza gmina osobom niepełnosprawnym w następującym zakresie ze względu na województwo, typ i wielkość gminy.

	Ogółem (N=2117)	dolnośląskie (N=142)	kujawsko-pomorskie (N=105)	lubelskie (N=175)	lubuskie (N=54)	łódzkie (N=150)	małopolskie (N=165)	mazowieckie (N=296)	opolskie (N=61)	podkarpackie (N=134)	podlaskie (N=98)	pomorskie (N=96)	śląskie (N=158)	świętokrzyskie (N=65)	warmińsko-mazurskie (N=100)	wielkopolskie (N=213)	zachodniopomorskie (N=102)
Podjęcia pracy	2.2	2.3	2.4	2.2	2.3	1.9	2.4	2.1	2.2	2.3	2.2	2.6	2.3	1.6	2.6	2.4	2.2
Rehabilitacji i leczenia	2.8	2.7	2.7	2.6	2.9	2.4	3.2	2.6	3.2	3.3	2.5	3.1	3.1	2.1	2.9	3.0	2.9
Uprawiania sportu	2.4	2.5	2.3	2.2	2.6	2.1	2.8	2.1	2.6	2.6	2.2	2.8	2.6	1.6	2.7	2.7	2.7
Uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych, różnych imprezach	3.2	3.1	3.4	3.0	3.4	2.7	3.5	2.7	3.4	3.4	3.0	3.7	3.5	2.0	3.3	3.5	3.1
Poruszania się po terenie gminy, pokonywania przeszkód architektonicznych	2.8	2.8	2.9	2.7	2.9	2.5	3.1	2.6	2.9	3.2	2.6	3.3	3.0	2.1	3.1	2.9	2.8
Uzyskania pomocy finansowej (pieniężnej)	3.6	3.5	3.5	3.4	3.6	3.2	3.8	3.6	3.9	3.8	3.4	3.7	3.8	2.9	3.6	3.5	3.7
Uzyskania pomocy i opieki bytowej	3.6	3.6	3.6	3.4	3.8	3.2	3.8	3.6	4.0	3.8	3.6	3.9	3.9	3.0	3.7	3.7	3.7
Uzyskania pomocy materialnej	3.6	3.6	3.6	3.4	3.6	3.3	3.8	3.5	3.9	3.8	3.5	3.7	3.9	3.0	3.6	3.5	3.6
Edukacji i pomocy w zdobyciu wykształcenia	2.9	2.9	3.0	3.0	2.9	2.5	3.3	2.8	3.3	3.3	2.7	3.2	3.0	1.8	2.9	3.2	2.6
Szkolenia i doskazywanie	2.4	2.4	2.5	2.5	2.4	2.0	2.8	2.2	2.7	2.8	2.2	2.8	2.5	1.5	2.6	2.6	2.4
Rozwijania indywidualnych zainteresowań i hobby	2.5	2.4	2.6	2.4	2.6	2.0	2.9	2.0	2.7	2.8	2.1	2.9	2.7	1.6	2.8	2.7	2.6
Integracji, spotkań z innymi osobami niepełnosprawnymi	2.9	2.8	3.1	2.7	3.2	2.3	3.2	2.5	3.2	3.1	2.5	3.6	3.2	1.7	3.0	3.2	3.0
Integracji, spotkań z osobami pełnosprawnymi.	2.9	2.8	3.2	2.7	3.2	2.3	3.2	2.6	3.3	3.1	2.5	3.6	3.3	1.7	3.1	3.2	3.0
ŚREDNIO	2.9	2.9	3.0	2.8	3.0	2.5	3.2	2.7	3.2	3.2	2.7	3.3	3.1	2.0	3.1	3.1	2.9

	Typ gminy			Wielkość gminy									
	Miejska (N=414)	Miejsko-wiejska (N=465)	Wiejska (N=1238)	Gmina wiejska				Gmina M-W + Miejska					
				do 4 tys. (N=200)	4.000-5.999 (N=426)	6.000-9.999 (N=467)	od 10 tys. (N=145)	do 10 tys. (N=252)	10.000-19.999 (N=304)	20.000-49.999 (N=247)	50.000-99.999 (N=47)	od 100.000 (N=29)	
Podjęcia pracy	2.4	2.4	2.1	2.1	2.0	2.1	2.5	2.3	2.4	2.5	2.4	3.4	
Rehabilitacji i leczenia	2.9	3.0	2.7	2.5	2.6	2.7	3.2	2.9	2.9	3.0	2.9	3.7	
Uprawiania sportu	2.7	2.7	2.2	2.1	2.2	2.2	2.7	2.5	2.6	3.0	2.9	3.5	
Uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych, różnych imprezach	3.4	3.4	3.0	2.8	2.9	3.0	3.5	3.3	3.4	3.5	3.2	3.8	
Poruszania się po terenie gminy, pokonywania przeszkód architektonicznych	3.0	3.0	2.7	2.7	2.6	2.8	3.0	3.0	3.0	3.0	2.8	3.6	
Uzyskania pomocy finansowej (pieniężnej)	3.6	3.6	3.5	3.4	3.4	3.6	3.6	3.6	3.6	3.7	3.5	3.8	
Uzyskania pomocy i opieki bytowej	3.8	3.7	3.6	3.5	3.5	3.6	3.7	3.7	3.7	3.8	3.7	3.9	
Uzyskania pomocy materialnej	3.7	3.6	3.6	3.5	3.5	3.6	3.7	3.6	3.6	3.7	3.5	3.7	
Edukacji i pomocy w zdobyciu wykształcenia	3.1	3.1	2.8	2.7	2.7	2.9	3.3	2.9	3.1	3.2	3.0	3.9	
Szkolenia i doskazywanie	2.7	2.6	2.3	2.1	2.1	2.3	2.7	2.5	2.7	2.8	2.8	4.0	
Rozwijania indywidualnych zainteresowań i hobby	2.8	2.7	2.3	2.1	2.1	2.3	2.8	2.5	2.8	2.9	2.8	3.5	
Integracji, spotkań z innymi osobami niepełnosprawnymi	3.1	3.2	2.7	2.4	2.5	2.7	3.3	2.9	3.2	3.3	3.2	3.9	
Integracji, spotkań z osobami pełnosprawnymi.	3.2	3.2	2.7	2.5	2.6	2.8	3.3	3.0	3.2	3.3	3.2	3.9	
ŚREDNIO	3.1	3.1	2.8	2.6	2.7	2.8	3.2	3.0	3.1	3.2	3.1	3.7	

Skala: [5] Bardzo duże, [4] Raczej duże, [3] Raczej małe, [2] Bardzo małe, [1] Żadne

Ogólna ocena działalności gmin w zakresie realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych

Osoby niepełnosprawne w większości poszukują w gminie pomocy związanej z problemami ich codziennego życia – pomocy finansowej, bytowej oraz rzeczowej. Do rzadkości nie należą również bardziej „wyspecjalizowane oczekiwania”. Samorzady gminne muszą sprostać potrzebom w zakresie pomocy urzędowej i pomocy na rynku pracy.

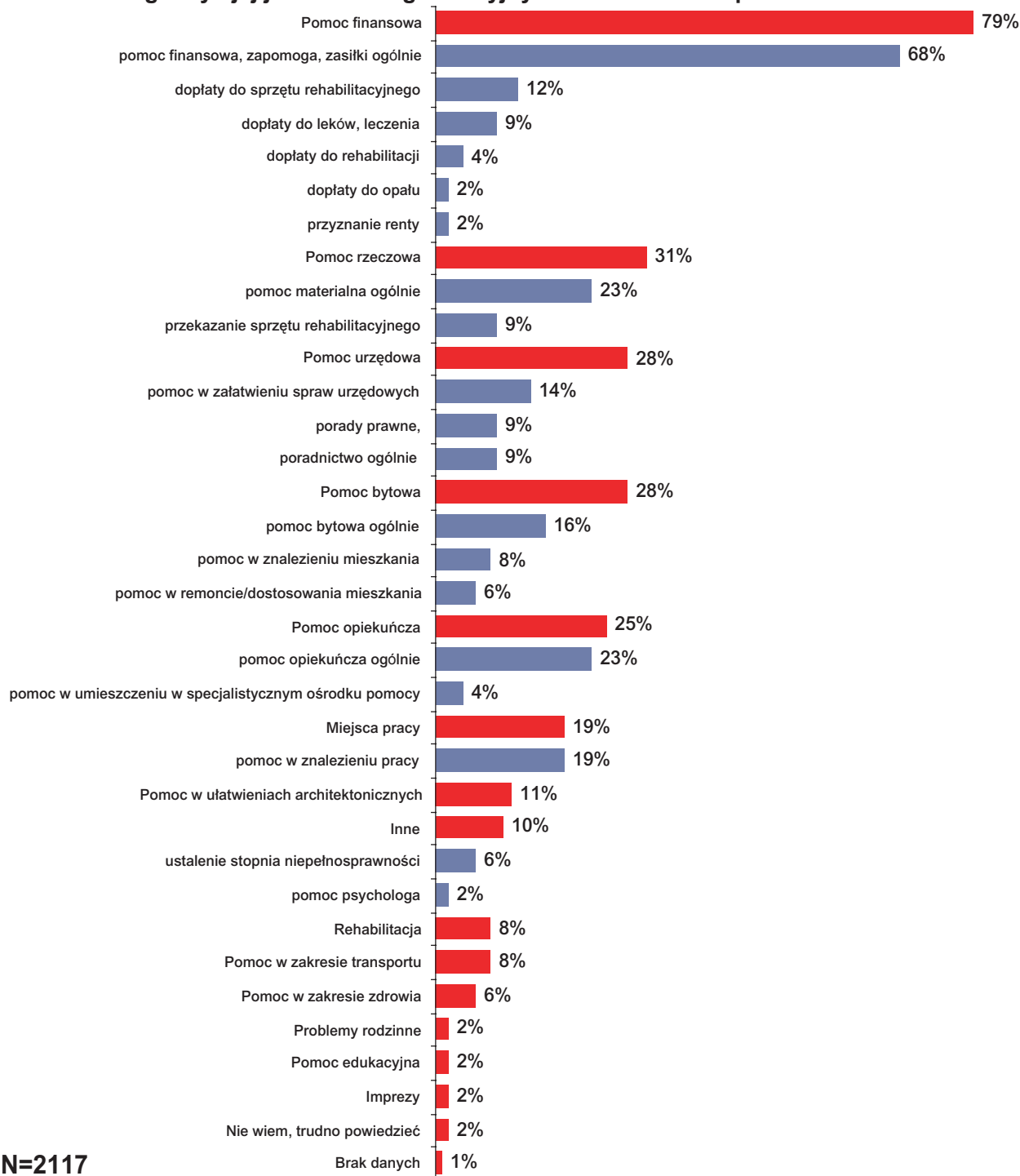
Najczęściej po pomoc finansową zgłaszają się do gmin osoby niepełnosprawne zamieszkałe w województwie podkarpackim, podlaskim i śląskim. Pomoc rzeczowa jest najbardziej potrzebna niepełnosprawnym mieszkańcom województwa kujawsko-pomorskiego, natomiast pomoc bytowa mieszkańcom z województwa warmińsko-mazurskiego.

Niepełnosprawni mieszkańcy z województwa mazowieckiego relatywnie częściej niż w przypadku reszty kraju zgłaszają się po pomoc urzędową, pomoc w aktywizacji zawodowej oraz rehabilitacji. Natomiast zapotrzebowanie na pomoc opiekuńczą, a także pomoc w podjęciu pracy zgłaszali najczęściej niepełnosprawni z województwa świętokrzyskiego.

Oczekiwania wobec samorządów, tylko w niewielkim stopniu wiążą się z typem i wielkością gminy. Mieszkańcy gmin wiejskich relatywnie częściej zgłaszają się po pomoc finansową i po pomoc urzędową. Pomoc rzeczowa jest bardziej potrzebna w gminach miejsko-wiejskich, zaś pomoc bytowa, a także pomoc w znalezieniu miejsc pracy, wprowadzeniu ułatwień architektonicznych oraz rehabilitacji niepełnosprawnym mieszkańcom gmin miejskich.

Ogólna ocena działalności gmin w zakresie realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych

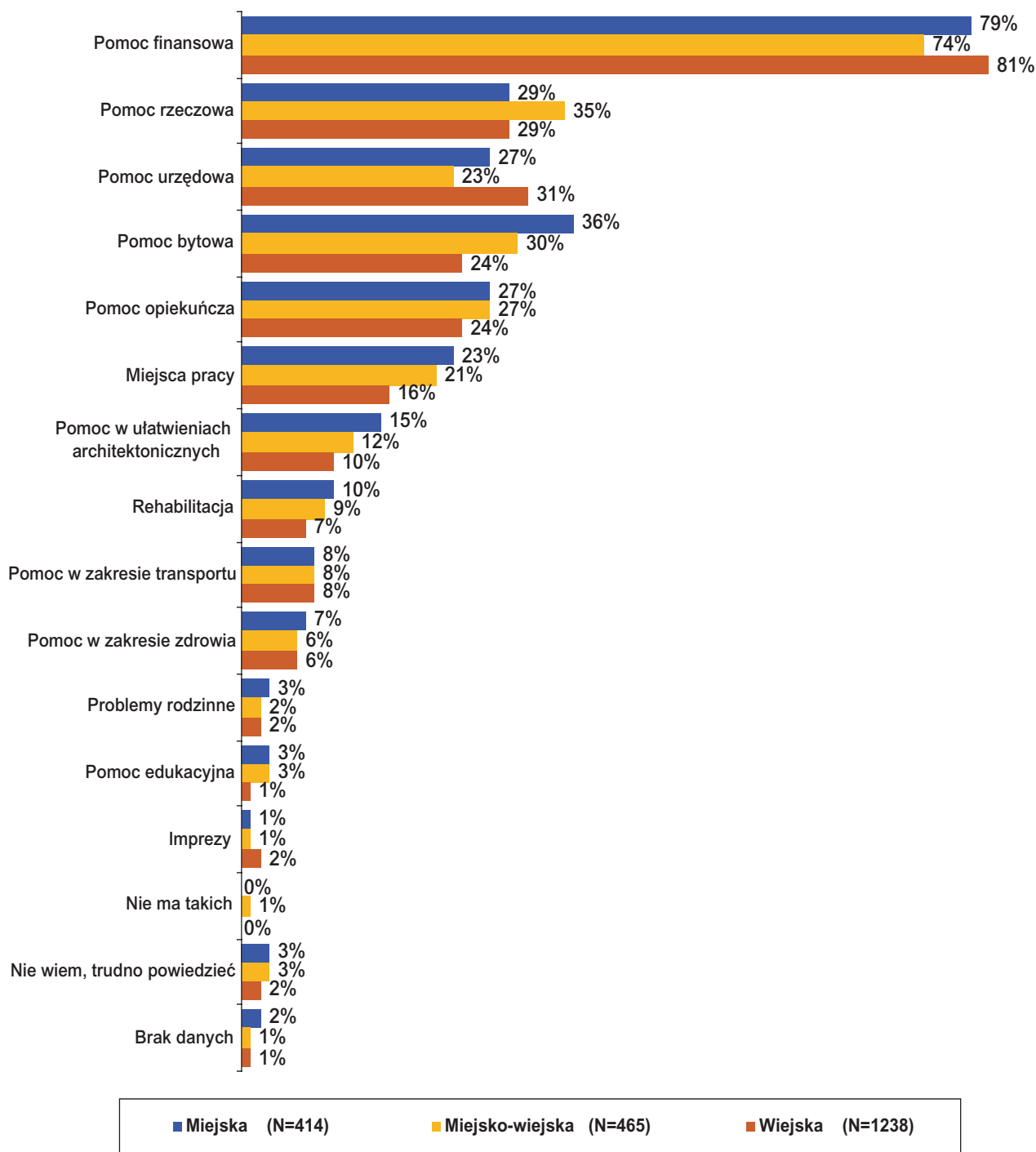
Z jakimi problemami osoby niepełnosprawne najczęściej zgłaszają się do gminy i jej jednostek organizacyjnych? – wskazania spontaniczne

N=2117

Ogólna ocena działalności gmin w zakresie realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych

Z jakimi problemami osoby niepełnosprawne najczęściej zgłaszają się do gminy i jej jednostek organizacyjnych? – wskazania spontaniczne

Ogólna ocena działalności gmin w zakresie realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych

Tabela 3. Problemy, z jakimi zgłaszają się niepełnosprawni do gminy i jej jednostek organizacyjnych w poszczególnych województwach

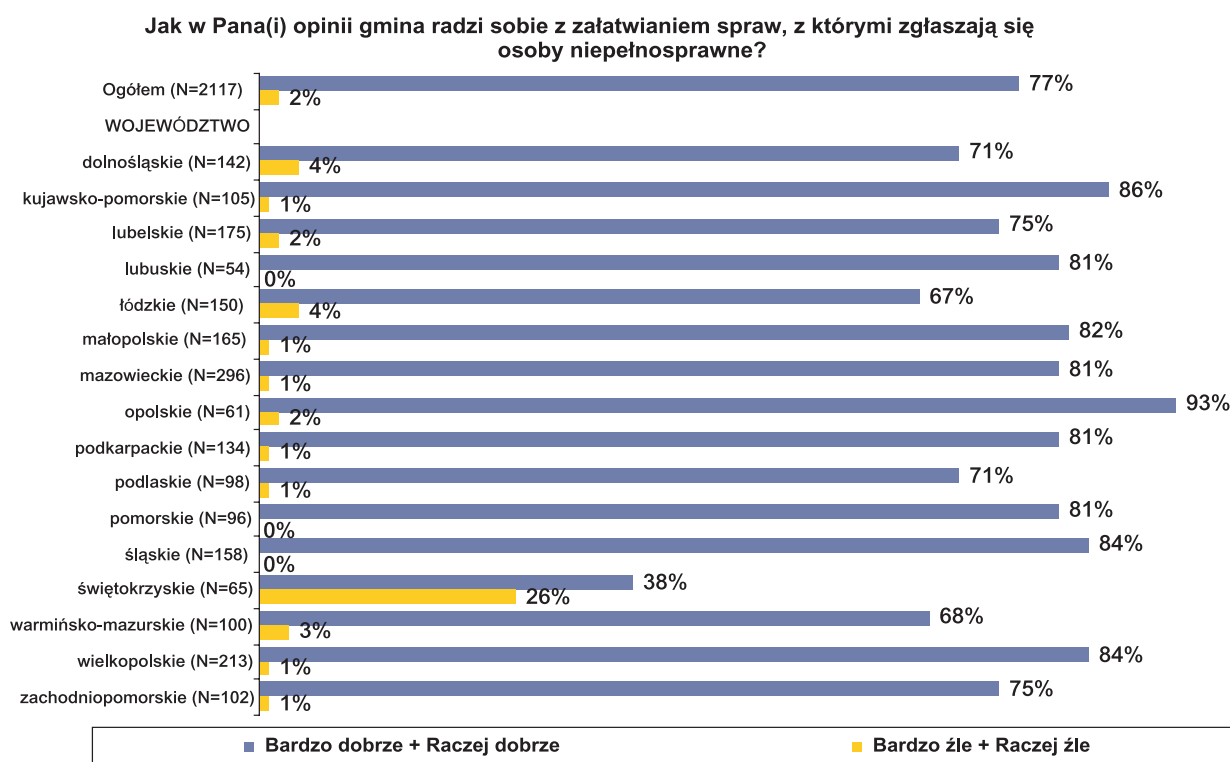
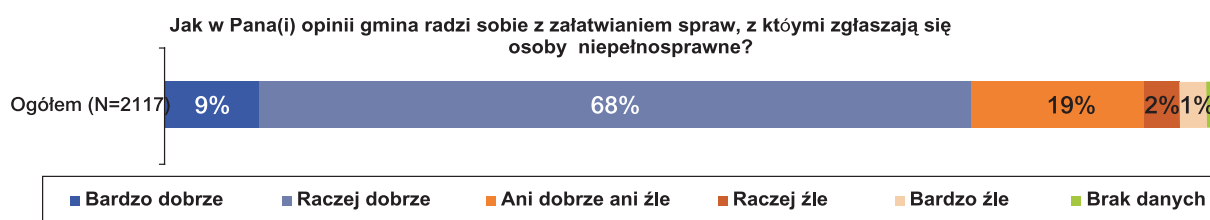
	Ogółem (N=2117)	dolnośląskie (N=142)	kujawsko-pomorskie (N=105)	lubelskie (N=175)	lubuskie (N=54)	łódzkie (N=150)	małopolskie (N=165)	mazowieckie (N=296)	opolskie (N=61)	podkarpackie (N=134)	podlaskie (N=98)	pomorskie (N=96)	śląskie (N=158)	świętokrzyskie (N=65)	warmińsko-mazurskie (N=100)	wielkopolskie (N=213)	zachodniopomorskie (N=102)
Pomoc finansowa	79%	71%	78%	82%	76%	79%	82%	81%	82%	86%	86%	76%	85%	51%	72%	79%	76%
Pomoc rzeczowa	31%	37%	40%	24%	30%	30%	24%	39%	34%	27%	26%	34%	19%	31%	27%	35%	28%
Pomoc urzędowa	28%	21%	29%	22%	26%	30%	32%	39%	25%	34%	22%	30%	32%	26%	17%	24%	20%
Pomoc bytowa	28%	42%	26%	30%	28%	17%	24%	30%	15%	22%	22%	34%	21%	25%	44%	28%	32%
Pomoc opiekuńcza	25%	25%	20%	26%	17%	23%	18%	29%	20%	28%	26%	28%	36%	42%	21%	22%	17%
Miejsca pracy	19%	20%	23%	14%	7%	15%	15%	28%	20%	17%	11%	23%	20%	28%	26%	13%	11%
Pomoc w ułatwieniach architektonicznych	11%	12%	16%	14%	17%	10%	8%	8%	11%	8%	7%	10%	13%	8%	16%	15%	12%
Rehabilitacja	8%	13%	12%	4%	7%	7%	5%	14%	3%	9%	4%	8%	8%	9%	6%	9%	5%
Pomoc w zakresie transportu	8%	11%	7%	5%	7%	5%	5%	11%	3%	11%	5%	9%	11%	6%	6%	9%	14%
Pomoc w zakresie zdrowia	6%	5%	8%	3%	4%	3%	8%	7%	3%	4%	6%	7%	6%	2%	10%	8%	5%
Problemy rodzinne	2%	3%	3%	3%	4%	1%	4%	3%	3%	4%	2%	3%	2%	2%	0%	0%	1%
Pomoc edukacyjna	2%	2%	2%	2%	2%	1%	2%	5%	2%	1%	0%	0%	2%	3%	0%	3%	2%
Imprezy	2%	1%	1%	3%	4%	1%	2%	4%	0%	1%	1%	1%	0%	3%	1%	1%	3%
Nie ma takich	0%	0%	0%	0%	2%	0%	0%	0%	0%	1%	1%	0%	1%	0%	0%	0%	3%
Nie wiem, trudno powiedzieć	2%	3%	4%	1%	4%	5%	7%	0%	2%	0%	1%	2%	1%	3%	2%	3%	2%
Brak danych	1%	4%	2%	1%	0%	1%	0%	1%	3%	1%	0%	0%	1%	5%	1%	0%	2%

Ogólna ocena działalności gmin w zakresie realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych

Przedstawiciele samorządów gminnych oceniają w większości, że gmina dobrze sobie radzi z załatwianiem spraw, z którymi zgłaszają się do niej osoby niepełnosprawne. Średnio udaje się załatwić około 65% takich spraw i problemów.

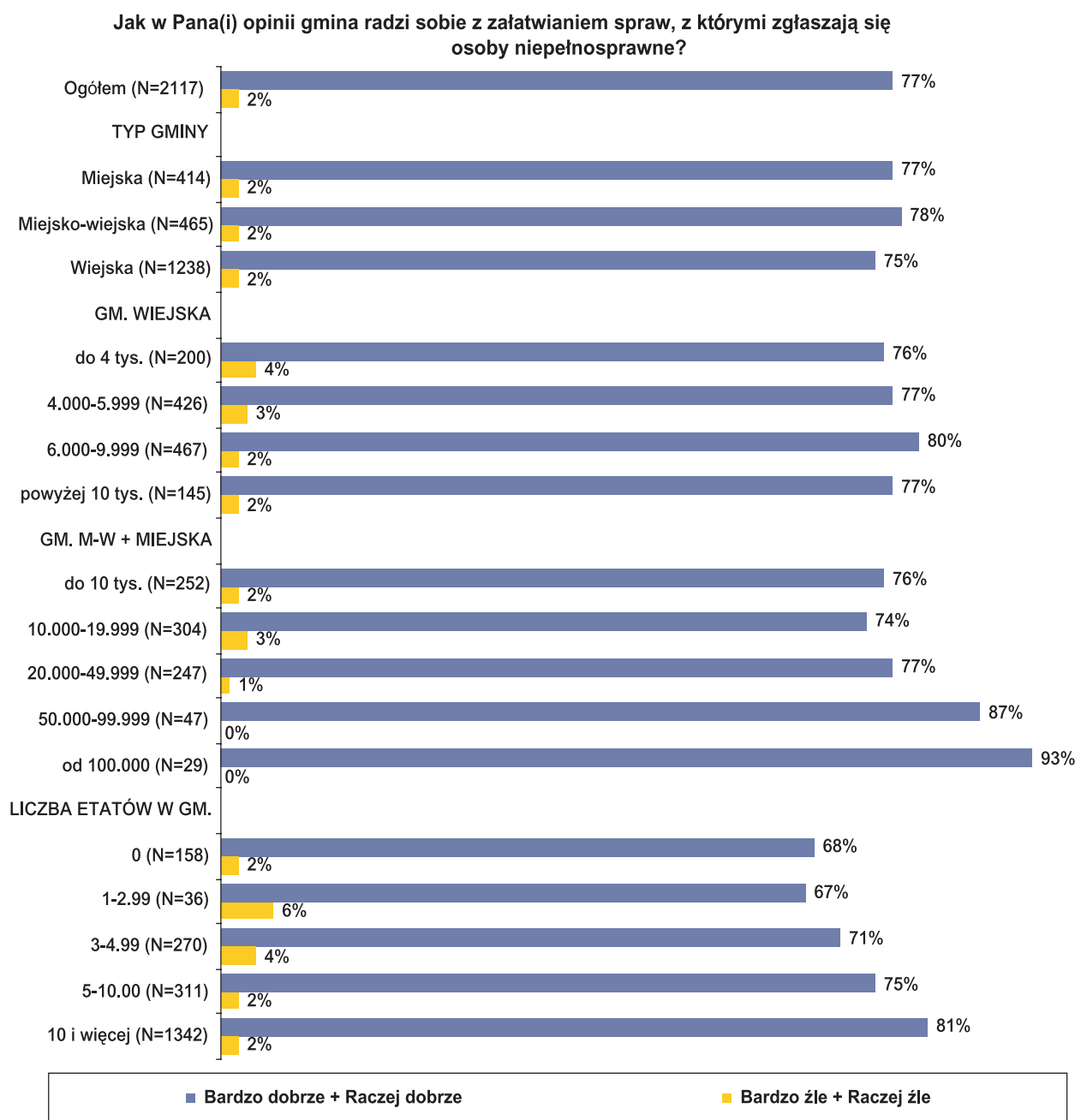
Najbardziej zadowolone ze swojej jakości pracy są gminy z województwa opolskiego, który to region jednocześnie posiada najwyższy odsetek (77,4%) załatwionych spraw i problemów, z jakimi zgłaszają się niepełnosprawni.

Zdecydowanie najgorzej radzą sobie pod tym względem gminy z regionu świętokrzyskiego, w którym jednocześnie udaje się załatwić najmniej spraw niepełnosprawnych mieszkańców gmin – jedynie 38,8%. Jednocześnie, o czym mowa w kolejnych rozdziałach, gminy z tego regionu podejmują najmniej działań na rzecz pomocy i poprawy jakości życia niepełnosprawnych w porównaniu do innych województw.

Ogólna ocena działalności gmin w zakresie realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych

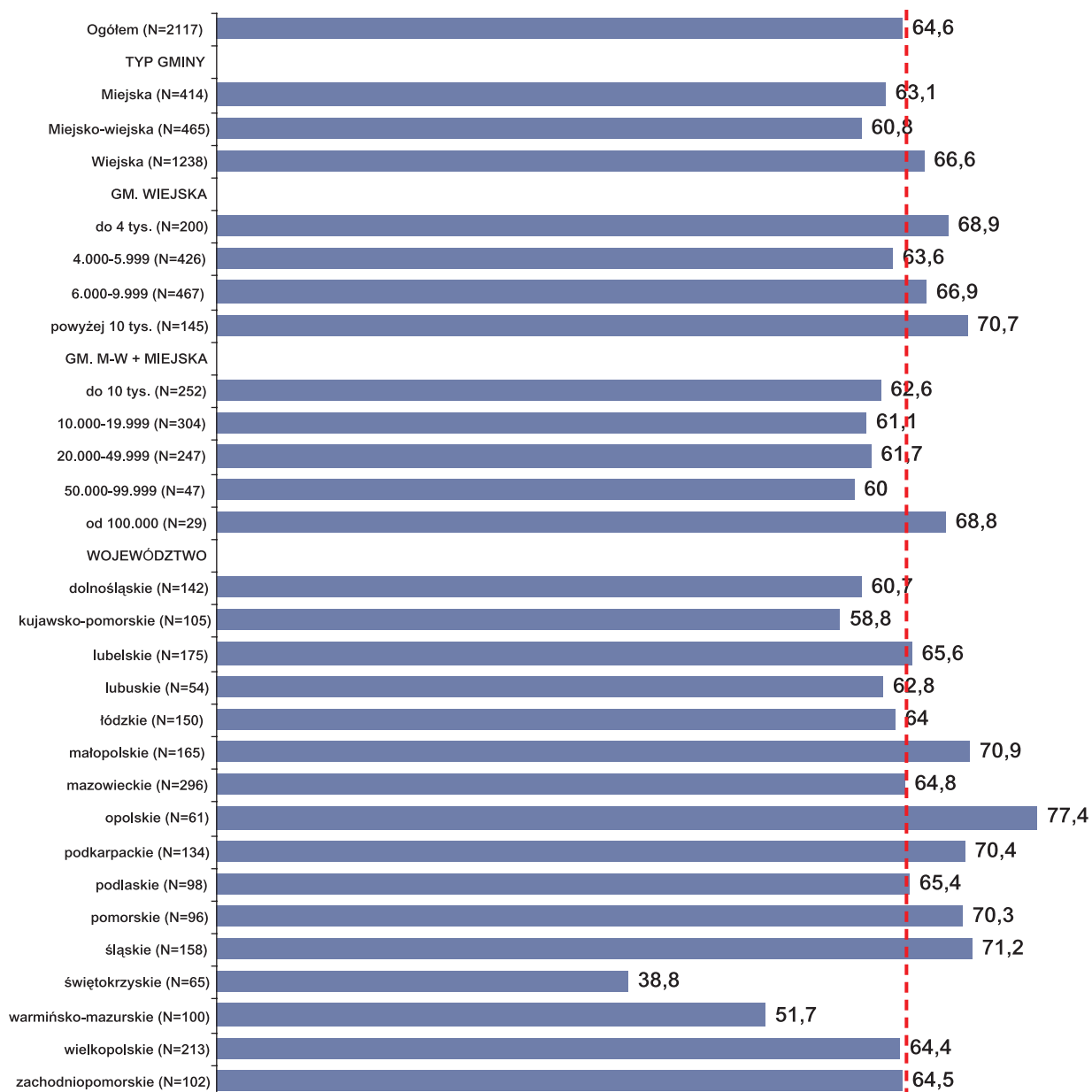
Najbardziej efektywne, w swoim przekonaniu, w załatwianiu spraw, z jakimi zgłaszają się osoby niepełnosprawne są największe gminy miejskie oraz miejsko-wiejskie. Dysponują one największym potencjałem pod tym względem. Udzielanie pomocy niepełnosprawnym ułatwia im liczba pracowników w jednostkach organizacyjnych gminy, którzy zajmują się obsługą niepełnosprawnych. Im większa liczba takich pracowników, tym bardziej pozytywnie oceniane są działania gminy związane z rozwiązywaniem problemów niepełnosprawnych.

Ogólna ocena działalności gmin w zakresie realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych

Wyniki badań wskazują, że najwyższy odsetek załatwionych pozytywnie spraw i problemów, z jakimi zgłaszają się osoby niepełnosprawne, posiadają gminy wiejskie (zwłaszcza te najmniejsze oraz te największe), które jednak w opinii przedstawicieli samorządów gminnych gorzej radzą sobie pod tym względem niż gminy miejskie lub miejsko-wiejskie. Różnica ta może wynikać z faktu, że gminy wiejskie mają do czynienia z inną skalą i rodzajem problemów, niż gminy miejskie lub miejsko-wiejskie. Prostsze i mniej skomplikowane problemy mogą załatwić mniejszym nakładem środków.

Jaki średnio odsetek spraw i problemów, z jakimi zgłaszają się osoby niepełnosprawne, udaje się pozytywnie załatwić? – ŚREDNIE (%)

Ogólna ocena działalności gmin w zakresie realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych

Wyniki badań wskazują, iż gminy najlepiej radzą sobie z najbardziej powszechnymi problemami, ze sprawami, z którymi najczęściej zgłaszają do nich niepełnosprawni. Za najmniej kłopotliwe uznają działania w zakresie pomocy finansowej (udzielania różnego rodzaju zapomóg czy zasiłków), pomocy w załatwianiu różnego rodzaju spraw urzędowo-prawnych, pomocy rzeczowej oraz opiekuńczej.

Gminom najtrudniej natomiast jest załatwić sprawy związane z rehabilitacją zawodową osób niepełnosprawnych (przede wszystkim pomoc w znalezieniu miejsca pracy). W tym zakresie podejmują one najmniej działań, mimo iż co piąty niepełnosprawny oczekuje takiej właśnie pomocy. Istotnym problemem jest również likwidacja barier architektonicznych i pomoc bytowa (między innymi znalezienie mieszkania i przystosowanie go do potrzeb osoby niepełnosprawnej). Mimo iż gminy podejmują inicjatywy w tym obszarze, nie zawsze mogą sprostać partykularnym oczekiwaniom niepełnosprawnych.

Pomoc finansowa jest działaniem najłatwiejszym do załatwienia dla gmin z województwa podkarpackiego, najtrudniej zaś załatwić tego typu problemy gminom z Małopolski. Udzielenie takiej pomocy łatwiej przychodzi gminom wiejskim niż miejskim.

Z podjęciem działań w zakresie pomocy urzędowej najlepiej radzą sobie gminy z województwa pomorskiego, a ponadto ze względu na typ gminy – gminy wiejskie i największe gminy miejskie i miejsko-wiejskie.

Z udzielaniem pomocy rzeczowej najlepiej radzą sobie gminy z lubuskiego oraz łódzkiego, a także gminy miejskie.

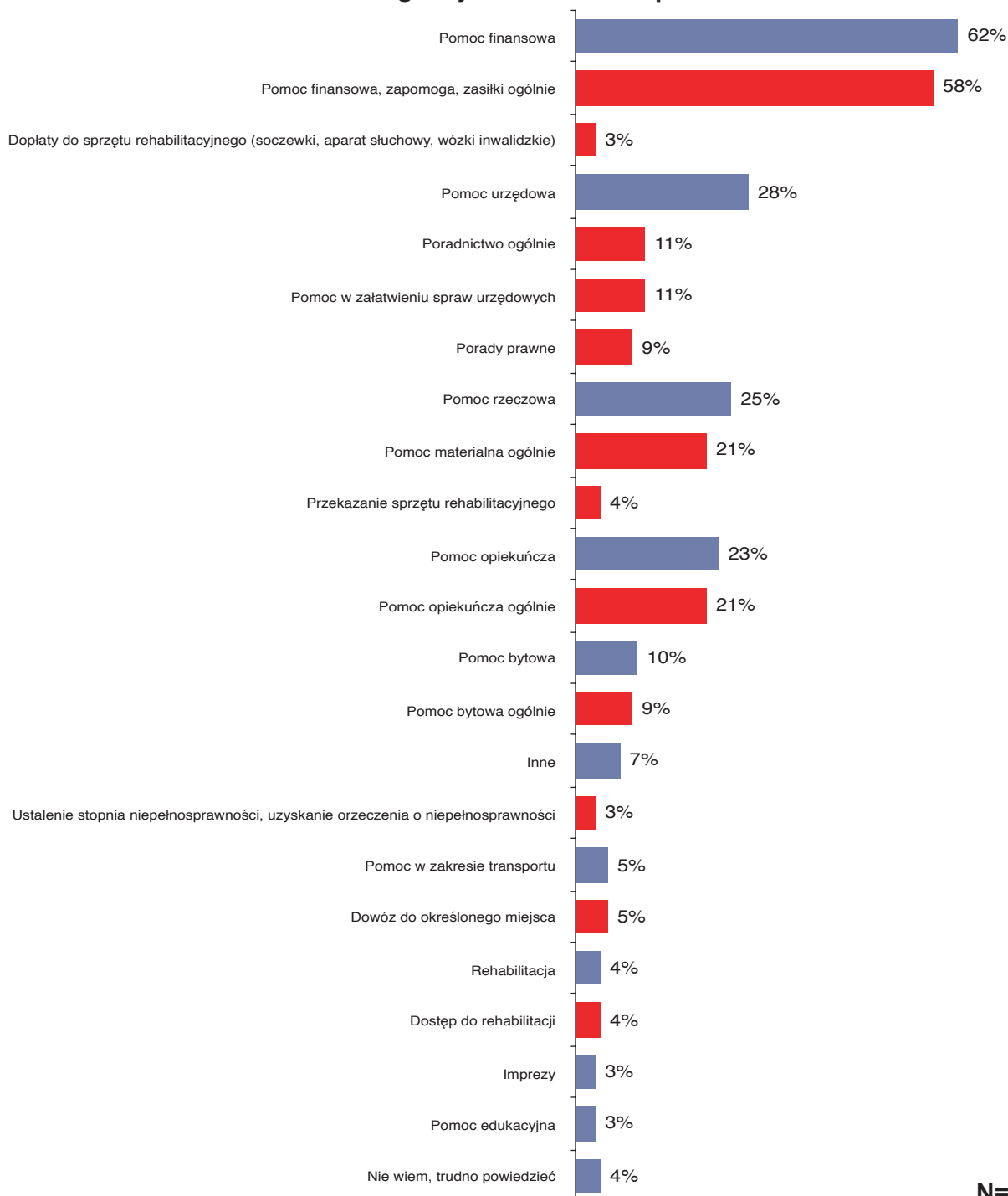
Gminom z województwa świętokrzyskiego najłatwiej załatwić problemy niepełnosprawnych związane z pomocą opiekuńczą, z drugiej strony w województwie tym najtrudniej jednostkom organizacyjnym gminy inicjować działania związane z aktywizacją zawodową niepełnosprawnych.

Pomoc bytowa jest najłatwiejsza do załatwienia dla gmin z województwa warmińsko-mazurskiego, natomiast jest to najtrudniejszy do załatwienia problem dla gmin z zachodniopomorskiego.

Działania w zakresie likwidacji barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych najtrudniej podjąć gminom z województwa lubuskiego oraz śląskiego. Gorzej radzą sobie z tymi problemami największe gminy wiejskie oraz gminy miejskie.

Ogólna ocena działalności gmin w zakresie realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych

Jakie problemy osób niepełnosprawnych są najłatwiejsze do załatwienia dla gminy? – wskazania spontaniczne

N=2117

Ogólna ocena działalności gmin w zakresie realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych

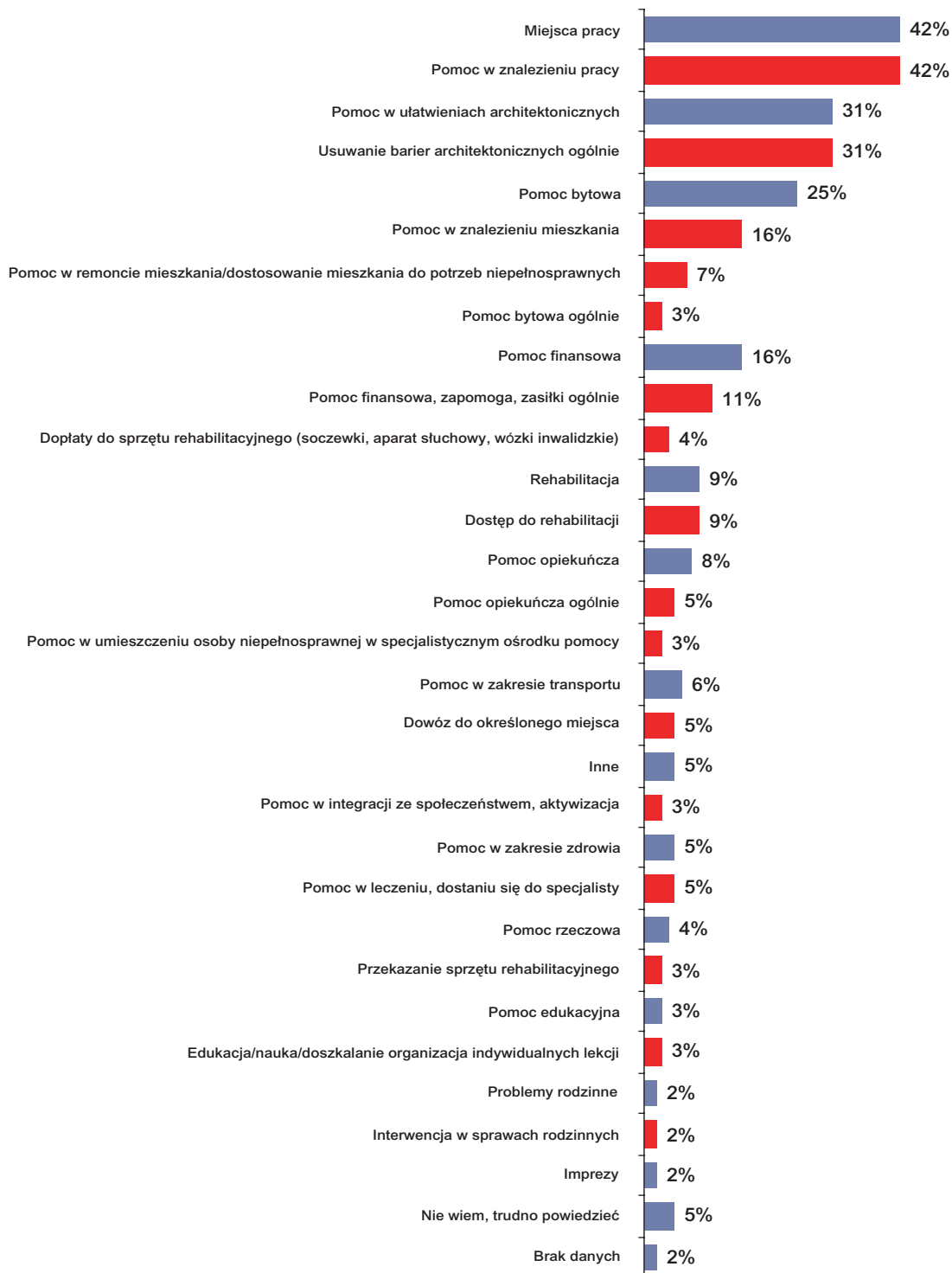
Tabela 4 i 5. Jakie problemy osób niepełnosprawnych są najłatwiejsze do załatwienia dla gminy ze względu na województwo – wskazania spontaniczne.

	dolnośląskie (N=142)	kujawsko-pomorskie (N=105)	lubelskie (N=175)	lubuskie (N=54)	łódzkie (N=150)	małopolskie (N=165)	mazowieckie (N=296)	opolskie (N=61)	podkarpackie (N=134)	podlaskie (N=98)	pomorskie (N=96)	śląskie (N=158)	świętokrzyskie (N=65)	warmińsko-mazurskie (N=100)	wielkopolskie (N=213)	zachodniopomorskie (N=102)
Pomoc finansowa	54%	53%	68%	67%	57%	64%	68%	67%	71%	66%	53%	69%	51%	44%	59%	64%
Pomoc urzędowa	24%	32%	25%	24%	25%	28%	32%	23%	37%	24%	40%	27%	23%	23%	28%	22%
Pomoc rzeczowa	23%	29%	19%	31%	31%	17%	30%	21%	22%	24%	28%	18%	28%	22%	29%	28%
Pomoc opiekuńcza	20%	25%	26%	24%	22%	18%	25%	21%	18%	20%	27%	28%	32%	20%	24%	13%
Pomoc bytowa	13%	10%	5%	7%	7%	10%	10%	8%	5%	3%	11%	16%	6%	17%	12%	11%
Inne	7%	10%	7%	7%	5%	5%	6%	13%	14%	5%	6%	6%	5%	4%	9%	6%
Pomoc w zakresie transportu	8%	7%	1%	9%	4%	5%	3%	2%	8%	1%	10%	8%	2%	3%	6%	11%
Rehabilitacja	6%	8%	3%	2%	3%	3%	3%	2%	6%	1%	5%	9%	3%	2%	6%	8%
Imprezy	5%	5%	4%	7%	2%	2%	3%	3%	4%	1%	3%	4%	0%	2%	3%	1%
Pomoc edukacyjna	4%	3%	3%	2%	1%	3%	3%	2%	2%	4%	1%	4%	0%	0%	3%	2%
Pomoc w ułatwieniach architektonicznych	2%	1%	3%	4%	3%	2%	0%	5%	4%	2%	2%	1%	5%	1%	4%	1%
Pomoc w zakresie zdrowia	2%	2%	3%	0%	0%	1%	2%	5%	1%	1%	2%	1%	0%	3%	0%	1%
Miejsca pracy	2%	4%	1%	2%	1%	2%	1%	0%	1%	1%	0%	3%	2%	0%	0%	1%
Problemy rodzinne	1%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%
Nie ma takich	1%	0%	1%	0%	0%	2%	1%	2%	2%	1%	3%	1%	0%	5%	1%	0%
Nie wiem, trudno powiedzieć	4%	5%	2%	4%	10%	7%	0%	2%	1%	4%	2%	1%	6%	8%	5%	3%
Brak danych	4%	4%	1%	2%	0%	0%	1%	3%	1%	0%	0%	1%	6%	0%	0%	4%

	Typ gminy			Wielkość gminy								
	Miejska (N=414)	Miejsko-wiejska (N=465)	Wiejska (N=1238)	Gmina wiejska				Gmina M-W + Miejska				
				do 4 tys. (N=200)	4.000-5.999 (N=426)	6.000-9.999 (N=467)	od 10 tys. (N=145)	do 10 tys. (N=252)	10.000-19.999 (N=304)	20.000-49.999 (N=247)	50.000-99.999 (N=47)	od 100.000 (N=29)
Pomoc finansowa	58%	56%	65%	67%	63%	66%	67%	62%	55%	57%	49%	55%
Pomoc urzędowa	25%	25%	30%	31%	29%	31%	27%	25%	25%	23%	19%	48%
Pomoc rzeczowa	27%	25%	25%	26%	25%	23%	27%	23%	32%	22%	26%	17%
Pomoc opiekuńcza	29%	27%	19%	19%	17%	21%	21%	23%	30%	32%	26%	17%
Pomoc bytowa	12%	10%	9%	10%	8%	8%	15%	8%	11%	13%	13%	3%
Inne	8%	7%	7%	7%	6%	7%	12%	8%	6%	4%	15%	28%
Pomoc w zakresie transportu	6%	5%	5%	4%	4%	6%	8%	6%	5%	6%	6%	3%
Rehabilitacja	5%	5%	4%	4%	3%	4%	9%	5%	3%	4%	15%	3%
Imprezy	4%	3%	3%	3%	2%	3%	3%	4%	2%	4%	6%	7%
Pomoc edukacyjna	4%	4%	2%	1%	1%	2%	2%	2%	5%	3%	4%	14%
Pomoc w ułatwieniach architektonicznych	3%	1%	2%	2%	2%	3%	1%	1%	1%	3%	6%	7%
Pomoc w zakresie zdrowia	1%	1%	2%	2%	3%	1%	1%	0%	1%	2%	2%	0%
Miejsca pracy	1%	1%	1%	1%	1%	1%	3%	0%	1%	1%	0%	0%
Problemy rodzinne	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Nie ma takich	0%	2%	1%	2%	1%	1%	2%	2%	1%	0%	0%	0%
Nie wiem, trudno powiedzieć	3%	5%	3%	2%	5%	3%	3%	3%	5%	5%	6%	0%
Brak danych	2%	2%	1%	2%	1%	1%	1%	2%	2%	2%	2%	0%

Ogólna ocena działalności gmin w zakresie realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych

Jakie problemy osób niepełnosprawnych są najtrudniejsze do załatwienia dla gminy? – wskazania spontaniczne

N=2117

Ogólna ocena działalności gmin w zakresie realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych

Tabela 6 i 7. Jakie problemy osób niepełnosprawnych są najtrudniejsze do załatwienia dla gminy ze względu na województwo – wskazania spontaniczne.

	dolnośląskie (N=142)	kujawsko-pomorskie (N=105)	lubelskie (N=175)	lubuskie (N=54)	łódzkie (N=150)	małopolskie (N=165)	mazowieckie (N=296)	opolskie (N=61)	podkarpackie (N=134)	podlaskie (N=98)	pomorskie (N=96)	śląskie (N=158)	świętokrzyskie (N=65)	warmińsko-mazurskie (N=100)	wielkopolskie (N=213)	zachodniopomorskie (N=102)
Miejsca pracy	32%	39%	46%	26%	33%	36%	46%	38%	55%	41%	54%	56%	62%	37%	41%	29%
Pomoc w ułatwieniach architektonicznych	32%	36%	36%	43%	25%	36%	23%	30%	40%	22%	35%	42%	25%	22%	31%	28%
Pomoc bytowa	35%	26%	21%	26%	10%	16%	27%	20%	31%	18%	36%	16%	15%	35%	29%	46%
Pomoc finansowa	15%	14%	18%	9%	19%	26%	14%	15%	15%	20%	16%	15%	3%	20%	15%	14%
Rehabilitacja	15%	11%	4%	17%	10%	2%	11%	2%	6%	7%	6%	13%	15%	4%	13%	5%
Pomoc opiekuńcza	11%	10%	8%	7%	11%	10%	7%	10%	13%	10%	3%	13%	3%	6%	6%	3%
Pomoc w zakresie transportu	5%	9%	0%	6%	5%	1%	8%	7%	4%	4%	9%	6%	8%	4%	8%	12%
Inne	4%	5%	6%	6%	5%	8%	9%	5%	7%	2%	9%	2%	5%	0%	6%	4%
Pomoc w zakresie zdrowia	6%	7%	5%	7%	4%	2%	5%	2%	6%	1%	5%	3%	3%	5%	8%	6%
Pomoc rzeczowa	7%	4%	4%	4%	3%	5%	5%	5%	6%	3%	5%	3%	3%	5%	4%	5%
Pomoc edukacyjna	4%	6%	3%	2%	3%	2%	5%	0%	4%	2%	1%	0%	5%	4%	4%	0%
Problemy rodzinne	2%	2%	3%	0%	3%	3%	4%	3%	1%	0%	1%	3%	2%	1%	2%	1%
Imprezy	1%	5%	5%	2%	2%	1%	4%	0%	1%	1%	0%	1%	2%	4%	1%	0%
Pomoc urzędowa	1%	2%	1%	0%	1%	1%	2%	2%	1%	2%	2%	2%	2%	1%	0%	1%
Nie ma takich	1%	0%	1%	2%	2%	1%	1%	3%	4%	1%	2%	1%	0%	2%	2%	2%
Pomoc, która wiąże się z dużymi nakładami finansowymi	0%	2%	1%	0%	1%	1%	0%	0%	3%	3%	0%	1%	0%	0%	2%	0%
Nie wiem, trudno powiedzieć	4%	5%	3%	4%	11%	8%	1%	3%	1%	8%	2%	3%	8%	8%	5%	3%
Brak danych	4%	4%	1%	2%	1%	0%	1%	3%	1%	0%	0%	1%	6%	1%	0%	4%

	Typ gminy			Wielkość gminy									
	Miejska (N=414)	Miejsko-wiejska (N=465)	Wiejska (N=1238)	Gmina wiejska				Gmina M-W + Miejska					
				do 4 tys. (N=200)	4.000-5.999 (N=426)	6.000-9.999 (N=467)	od 10 tys. (N=145)	do 10 tys. (N=252)	10.000-19.999 (N=304)	20.000-49.999 (N=247)	50.000-99.999 (N=47)	od 100.000 (N=29)	
Miejsca pracy	43%	43%	42%	40%	38%	44%	53%	46%	42%	41%	34%	62%	
Pomoc w ułatwieniach architektonicznych	35%	33%	30%	24%	30%	30%	37%	34%	30%	37%	34%	41%	
Pomoc bytowa	35%	31%	20%	17%	21%	20%	19%	29%	33%	34%	34%	55%	
Pomoc finansowa	18%	14%	16%	15%	15%	17%	19%	13%	16%	16%	26%	28%	
Rehabilitacja	7%	10%	9%	12%	8%	9%	10%	12%	10%	5%	6%	0%	
Pomoc opiekuńcza	7%	6%	10%	14%	7%	12%	8%	8%	6%	6%	6%	0%	
Pomoc w zakresie transportu	4%	5%	7%	9%	5%	7%	8%	5%	5%	3%	0%	7%	
Inne	6%	3%	6%	7%	6%	6%	7%	3%	4%	6%	4%	7%	
Pomoc w zakresie zdrowia	7%	3%	5%	6%	4%	6%	3%	6%	4%	4%	9%	14%	
Pomoc rzeczowa	3%	6%	4%	4%	5%	4%	5%	4%	6%	5%	2%	7%	
Pomoc edukacyjna	1%	5%	3%	5%	2%	4%	1%	4%	4%	1%	0%	0%	
Problemy rodzinne	2%	2%	3%	2%	2%	3%	5%	1%	1%	3%	4%	0%	
Imprezy	2%	2%	2%	3%	3%	2%	1%	1%	3%	2%	0%	0%	
Pomoc urzędowa	1%	1%	2%	1%	2%	2%	2%	1%	0%	1%	0%	0%	
Nie ma takich	1%	1%	2%	2%	2%	1%	1%	2%	1%	1%	0%	0%	
Pomoc, która wiąże się z dużymi nakładami finansowymi	0%	1%	1%	1%	1%	1%	2%	1%	0%	0%	0%	0%	
Nie wiem, trudno powiedzieć	4%	6%	4%	3%	6%	4%	3%	3%	6%	7%	4%	0%	
Brak danych	2%	2%	1%	2%	2%	1%	0%	2%	2%	2%	2%	0%	

10. Działalność gmin w zakresie rehabilitacji zawodowej

Działalność gmin w zakresie rehabilitacji zawodowej

W rozdziale tym omówione zostały następujące zagadnienia:

- ❑ Ogólna ocena działalności w zakresie realizacji zadań w zakresie rehabilitacji zawodowej na rzecz osób niepełnosprawnych
  - ✓ *Czy gmina opracowała program walki z bezrobociem wśród osób niepełnosprawnych?*
  - ✓ *Jakie są główne elementy programu walki z bezrobociem wśród osób niepełnosprawnych?*
  - ✓ *Przykłady działań lub inicjatyw zrealizowanych w 2005 lub 2006 roku na rzecz zmniejszenia bezrobocia niepełnosprawnych*
  - ✓ *Czy pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe dla niepełnosprawnych było finansowane lub dofinansowane przez gminę w 2005r.?*
  - ✓ *Czy gmina planuje finansowanie lub dofinansowanie pośrednictwa pracy i poradnictwa dla osób niepełnosprawnych?*
  - ✓ *Czy szkolenia zawodowe i przekwalifikowania dla niepełnosprawnych były finansowane lub dofinansowane przez gminę w 2005r.?*
  - ✓ *Czy gmina planuje finansowanie lub dofinansowanie szkoleń zawodowych i przekwalifikowania dla osób niepełnosprawnych?*
  - ✓ *Czy edukacja dzieci i młodzieży wśród niepełnosprawnych była finansowana lub dofinansowana przez gminę w 2005 r.?*
  - ✓ *Czy gmina planuje finansowanie lub dofinansowanie edukacji dzieci i młodzieży wśród osób niepełnosprawnych?*
  - ✓ *Liczba osób niepełnosprawnych obecnie zatrudnionych w urzędzie gminy lub innych jednostkach organizacyjnych gminy*
  - ✓ *Na jakich stanowiskach zatrudnione są osoby niepełnosprawne pracujące w urzędzie gminy lub jednostkach organizacyjnych gminy?*
  - ✓ *Czy w najbliższej przyszłości planuje się zatrudnić osoby niepełnosprawne w urzędzie gminy lub jej jednostkach organizacyjnych? Ile osób?*
  - ✓ *Jakie czynniki (działania) mogą spowodować zwiększenie zatrudnienia niepełnosprawnych w gminie i jej jednostkach administracyjnych?*

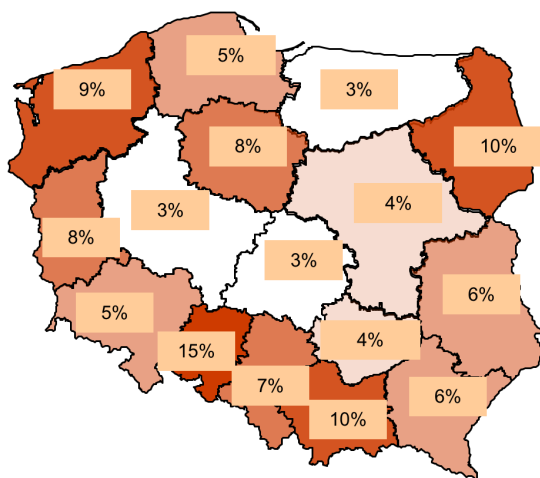
Działalność gmin w zakresie rehabilitacji zawodowej

Ogromna większość gmin (92%) nie ma opracowanego gminnego programu walki z bezrobociem wśród osób niepełnosprawnych.

Jedynie w przypadku 3% gmin taki program został opracowany i zatwierdzony, zaś 1% gmin ma już gotowy, choć jeszcze niezatwierdzony program. Kolejne 3% właśnie jest w trakcie opracowywania tego typu programów.

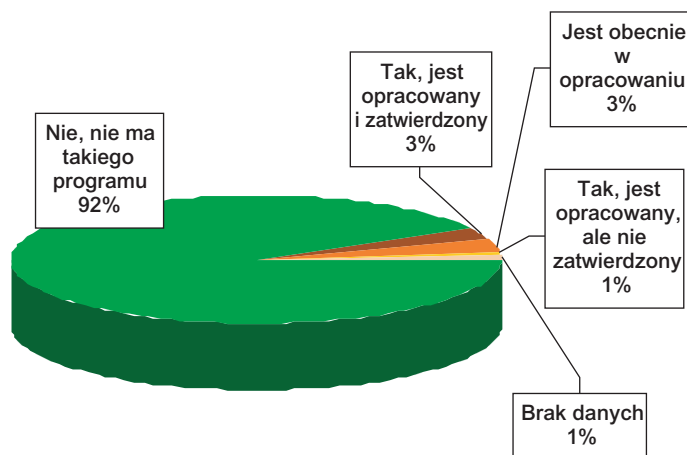
W poszczególnych województwach sytuacja pod względem opracowania programu walki z bezrobociem wśród niepełnosprawnych jest bardzo zróżnicowana. W najlepszych pod tym względem województwach – opolskim, małopolskim i podlaskim, co najmniej 10% gmin opracowało lub opracowuje takie programy. Najgorszą sytuację spotykamy w wielkopolskim, łódzkim, warmińsko-mazurskim oraz mazowieckim i świętokrzyskim, gdzie mniej niż 5% gmin opracowało lub opracowuje programy.

Czy gmina opracowała program walki z bezrobociem wśród osób niepełnosprawnych? (TAK JEST OPRACOWANY + JEST OBECNIE W OPRACOWANIU) W POSZCZEGÓLNYCH WOJEWÓDZTWACH

lub opracowały program obserwujemy wśród jednostek z niską stopą bezrobocia, ale także wśród tych z dość znacznym jego wskaźnikiem. Znamienne jest jednak, iż jedynie 3% gmin o najwyższym bezrobociu w powiecie posiada opracowany tego typu program.

Czy gmina opracowała program walki z bezrobociem wśród osób niepełnosprawnych?

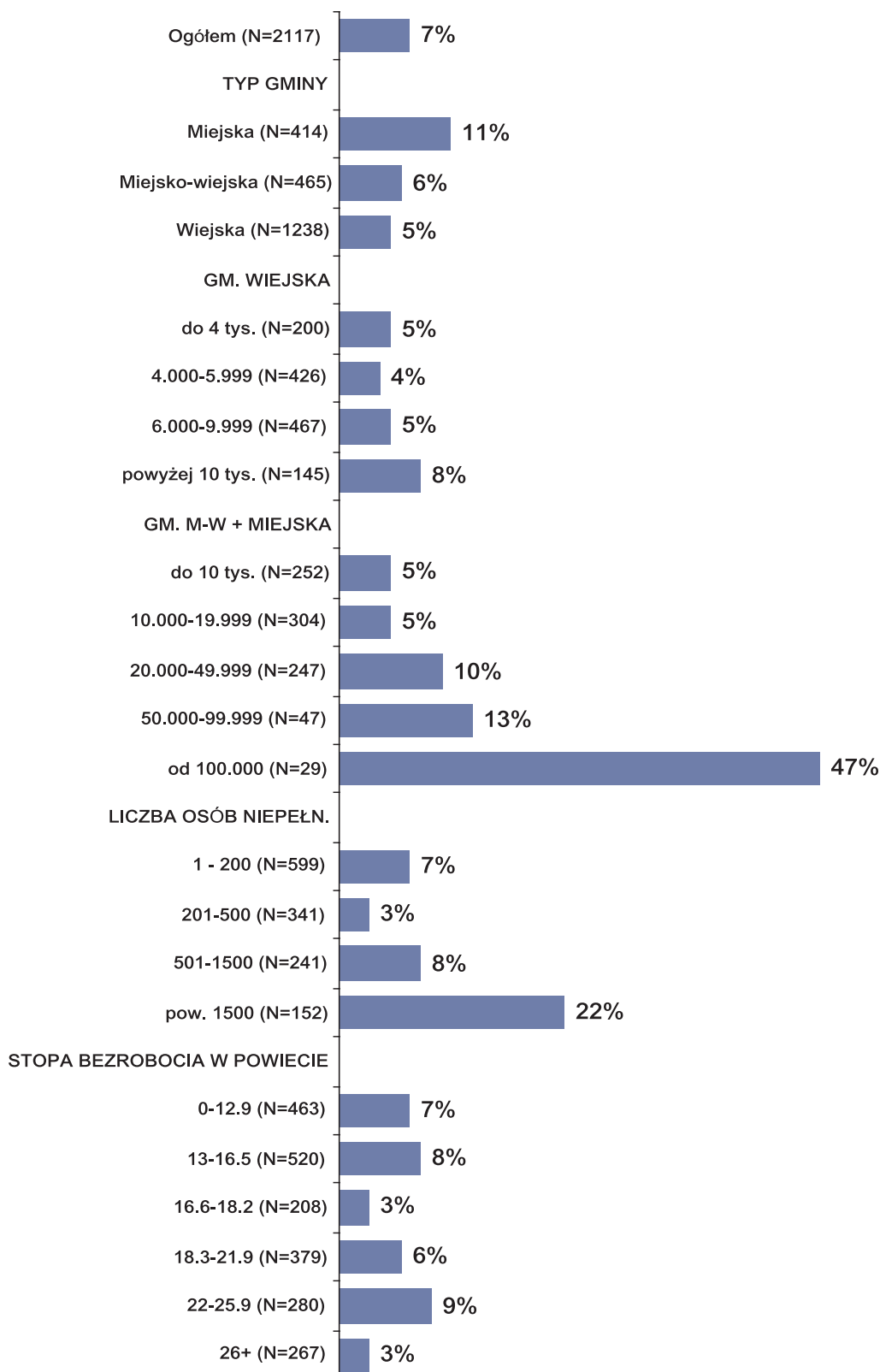

To, czy gmina opracowała lub opracowuje program walki z bezrobociem wśród osób niepełnosprawnych zależy od jej typu, a także wielkości. Gminy miejskie częściej posiadają takie programy. Odsetek jednostek, które podjęły tego typu działanie wzrasta także wraz z ich wielkością, niezależnie od typu, a także wraz z liczbą niepełnosprawnych mieszkańców.

Jeśli chodzi o związek pomiędzy opracowaniem programu a stopą bezrobocia w gminie i powiecie, to nie jest on prosty. Wyższy odsetek gmin, które opracowują lub opracowały program obserwujemy wśród jednostek z niską stopą bezrobocia, ale także wśród tych z dość znacznym jego wskaźnikiem. Znamienne jest jednak, iż jedynie 3% gmin o najwyższym bezrobociu w powiecie posiada opracowany tego typu program.

Działalność gmin w zakresie rehabilitacji zawodowej

Czy gmina opracowała program walki z bezrobociem wśród osób niepełnosprawnych?
TAK JEST OPRACOWANY + JEST OBECNIE W OPRACOWANIU

Działalność gmin w zakresie rehabilitacji zawodowej

Opracowywane gminne programy walki z bezrobociem wśród niepełnosprawnych są zróżnicowane i trudno jest wskazać dominujące, wspólne dla różnych gmin elementy.

Najczęściej wymienianymi spontanicznie elementami tych planów są działania szkoleniowe, doradcze i informacyjne, które są składnikiem nieco więcej, niż co piątego z opracowanych programów (22%). Nieco więcej, niż co dziesiąty program obejmował organizację szkoleń dla bezrobotnych. 8% pomagało niepełnosprawnym w zatrudnieniu, np. prowadząc pośrednictwo pracy.

15% gmin włączyło do swoich programów zadanie tworzenia lub pomocy w tworzeniu miejsc pracy – w ramach tego zadania pojawiły się różne elementy, m.in. tworzenie nowych miejsc pracy specyficznie dla niepełnosprawnych, organizacja prac interwencyjnych, ale też (choć dużo rzadziej) rozwój małej przedsiębiorczości czy organizacja zakładów pracy chronionej.

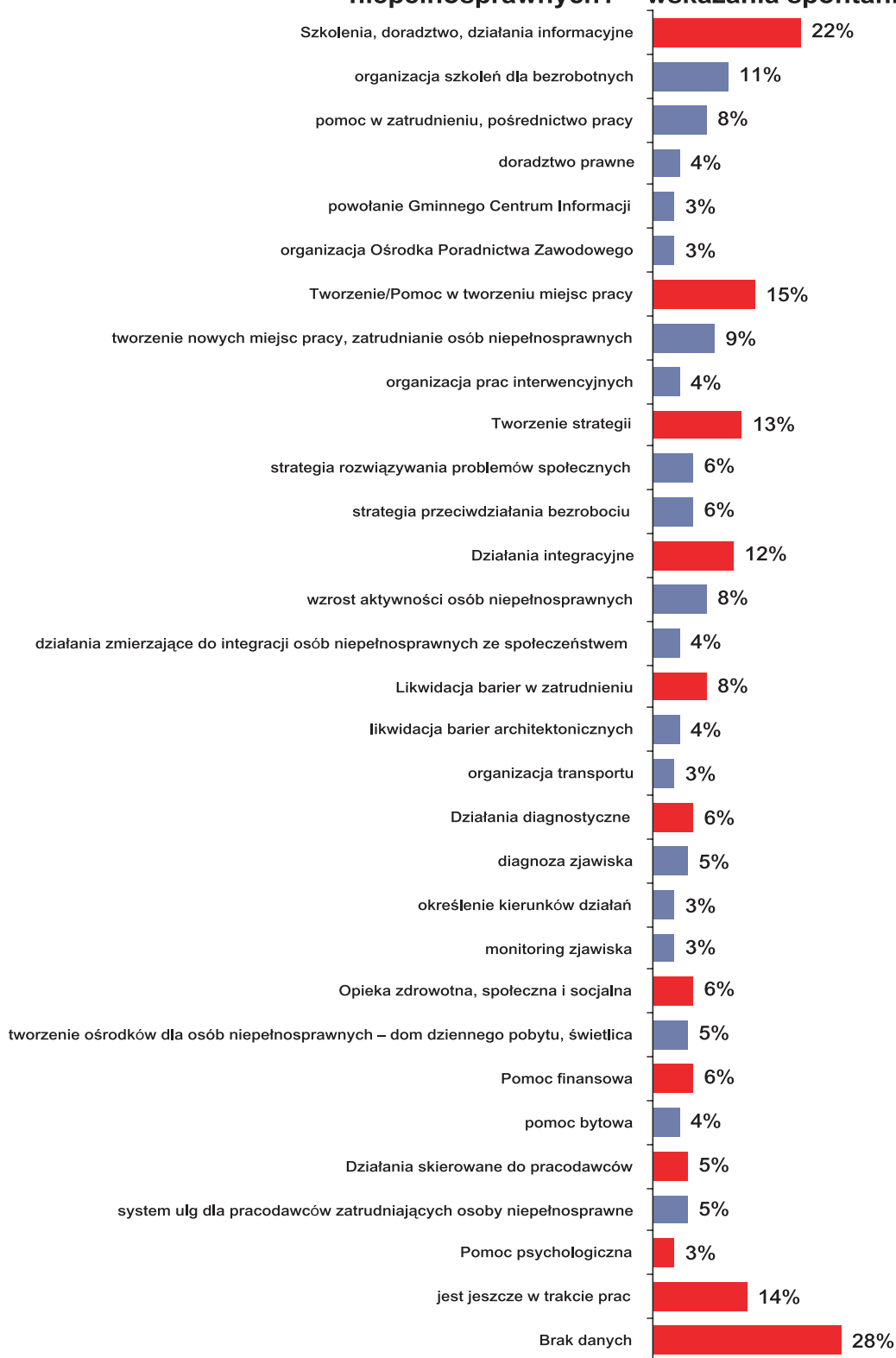
13% gmin swoje programy walki z bezrobociem wśród niepełnosprawnych łączy z tworzeniem strategii rozwiązywania problemów społecznych lub przeciwdziałania bezrobociu. 6% gmin prowadzi z kolei działania diagnostyczne – tworzy diagnozę zjawiska, określa kierunki działań lub monitoruje zjawisko bezrobocia wśród niepełnosprawnych.

Nieco więcej, niż co dziesiąta gmina podejmuje też w ramach programów działania integracyjne, które mają prowadzić do wzrostu aktywności osób niepełnosprawnych lub ich aktywizacji społecznej. Po 6% gmin angażuje się w ramach programów w opiekę zdrowotną, społeczną i socjalną, a także w pomoc finansową i bytową.

W przypadku więcej niż co czwartej gminy nie mamy informacji o elementach opracowanych programów walki z bezrobociem wśród osób niepełnosprawnych.

Działalność gmin w zakresie rehabilitacji zawodowej

Jakie są główne elementy programu walki z bezrobociem wśród osób niepełnosprawnych? – wskazania spontaniczne

N=155

Działalność gmin w zakresie rehabilitacji zawodowej

Niemal 30% gmin, choć nie należy to do ich obowiązków, podejmuje działania w zakresie rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych. 60% gmin zadeklarowało, iż takich działań nie podjęło. 6% gmin nie umiało wskazać przykładów takich działań, zaś w przypadku 5% nie mamy w tym zakresie żadnych danych – gminy te najprawdopodobniej w znakomitej większości po prostu nie podjęły działań.

Najczęściej spotykanymi działaniami są inicjatywy analogiczne do podejmowanych w ramach programów przeciwdziałania bezrobociu wśród niepełnosprawnych, z tą tylko różnicą, iż skala zjawiska jest dużo większa i nie ogranicza się tylko do 155 gmin, które posiadają programy, ale dotyczy 29% spośród ogółu gmin.

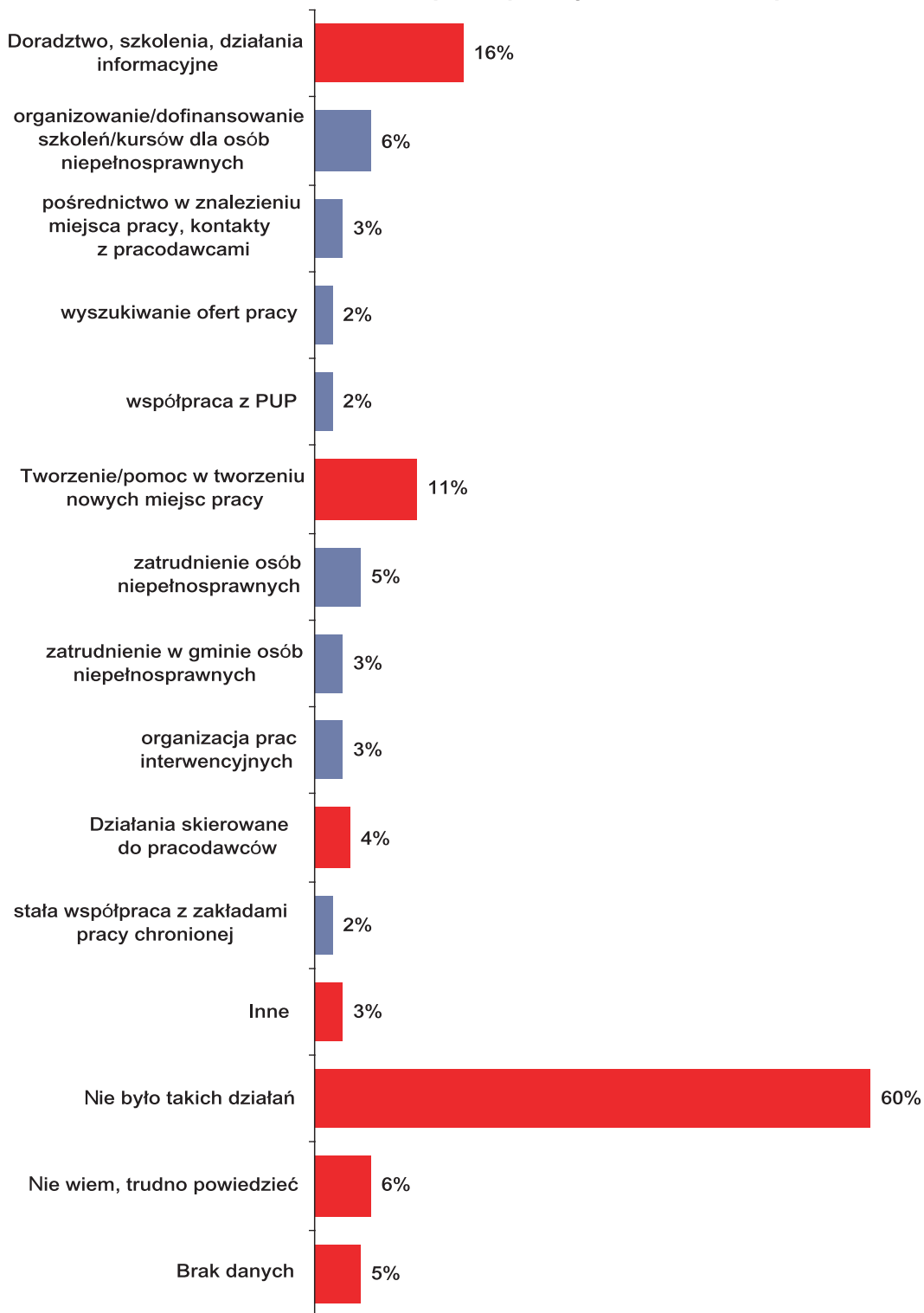
Najwięcej, bo 16% gmin, podejmuje działania obejmujące doradztwo, szkolenia lub działania informacyjne w zakresie aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych. Działania te są jednak bardzo zróżnicowane. 6% gmin wskazuje, iż organizuje lub dofinansowuje szkolenia dla osób niepełnosprawnych. Inne gminy angażują się w pomoc w znalezieniu pracy – pośrednictwo, wyszukiwanie ofert lub współpracę z PUP. W działania doradcze, szkoleniowe i informacyjne angażuje się więcej, niż co piąta gmina w województwach podkarpackim, pomorskim, śląskim i wielkopolskim. Natomiast prawie wcale nie podejmują ich gminy z województw łódzkiego i świętokrzyskiego.

Nieco więcej, niż co dziesiąta gmina podejmuje działania w kierunku tworzenia lub pomocy w tworzeniu nowych miejsc pracy – poprzez pomoc w zatrudnieniu osoby niepełnosprawnej lub zatrudnienie osób niepełnosprawnych w gminie, a także organizację prac interwencyjnych. W działania tego typu istotnie częściej angażują się gminy z województwa lubuskiego (niemal co piąta), a także pomorskiego (14%). Natomiast dużo rzadziej podejmują je gminy z województw opolskiego, świętokrzyskiego i zachodniopomorskiego (6-7% gmin).

Zdecydowanie częściej różnego rodzaju inicjatywy na rzecz rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych podejmują gminy w dobrej sytuacji finansowej, gminy miejskie, a także te o większej liczbie mieszkańców.

Działalność gmin w zakresie rehabilitacji zawodowej

Przykłady działań lub inicjatyw zrealizowanych w 2005 lub 2006 roku na rzecz zmniejszenia bezrobocia niepełnosprawnych – wskazania spontaniczne

N=2117

Działalność gmin w zakresie rehabilitacji zawodowej

Jedynie 6% gmin finansowało lub dofinansowywało w 2005 roku pośrednictwo pracy i doradztwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych. Przeciętnie pośrednictwem pracy było objętych 95 osób, zaś średnia kwota dofinansowania wyniosła nieco ponad 15 000 zł. Warto jednak w tym miejscu zaznaczyć, że podawane przez gminy dane finansowe należy traktować jako przybliżone i obciążone pewnym błędem (wiele gmin odmówiło podania tego typu danych, a te, które je podały, często polegały jedynie na własnych szacunkach; ponadto zdarzały się błędy w zapisie kwot przez respondentów).

Ogółem, obserwujemy zmniejszenie chęci angażowania się w działania związane z pośrednictwem pracy i doradztwem dla niepełnosprawnych, choć gminy, które planują tego typu działania chcą zwiększyć ich skalę. W stosunku do 2005 roku obserwujemy wzrost pod względem liczby osób niepełnosprawnych, które planuje się objąć tym działaniem w następnych 12 miesiącach. Gminy chcą też zwiększyć kwoty finansowania lub dofinansowania tego typu działań.

Czy pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe dla niepełnosprawnych było finansowane lub dofinansowane przez gminę w 2005 r.?

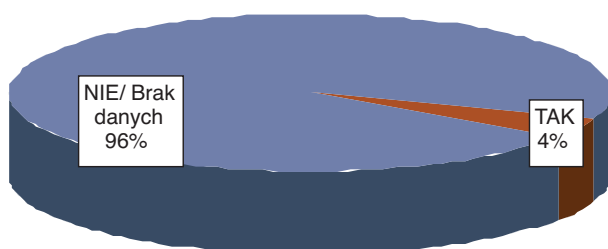

N=2117

	Średnia
Średnia liczba osób niepełnosprawnych objętych tym działaniem	95
Średnia kwota dofinansowania (w PLN)	15.044 zł

N=128

Czy gmina planuje finansowanie lub dofinansowanie pośrednictwa pracy i poradnictwa dla osób niepełnosprawnych?

N=2117

	Średnia
Średnia liczba osób niepełnosprawnych, które planuje się objąć tym działaniem	100
Średnia kwota, jaką planuje się przeznaczyć na to działanie (w PLN)	16.792 zł

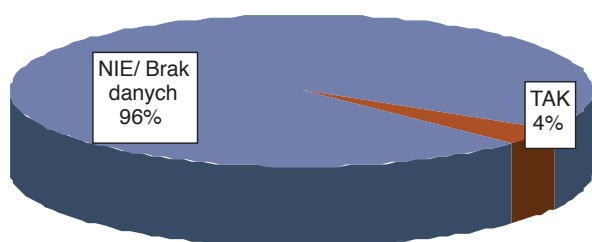
N=84

Działalność gmin w zakresie rehabilitacji zawodowej

Nieco mniej gmin, niż miało to miejsce w przypadku działań związanych z pośrednictwem pracy i doradztwem, chce podejmować działania związane ze szkoleniami zawodowymi i przekwalifikowującymi. Ponadto działaniami tymi objętych zostało przeciętnie mniej osób (zaledwie 45 w skali roku), choć średnia kwota dofinansowania była w tym przypadku dużo wyższa.

Podobnie jak w przypadku wcześniejszego działania, również i tutaj gminy deklarują ograniczenie aktywności. Tylko 3% gmin planuje finansować lub dofinansowywać w następnych 12 miesiącach szkolenia zawodowe i przekwalifikowujące dla niepełnosprawnych. Obserwujemy też niemal dwukrotny spadek średniej liczby osób, które planuje się objąć tymi działaniami, choć planowana wysokość dofinansowania w stosunku do 2005 roku uległa zwiększeniu.

Czy szkolenia zawodowe i przekwalifikowania dla niepełnosprawnych były finansowane lub dofinansowane przez gminę w 2005 r.?

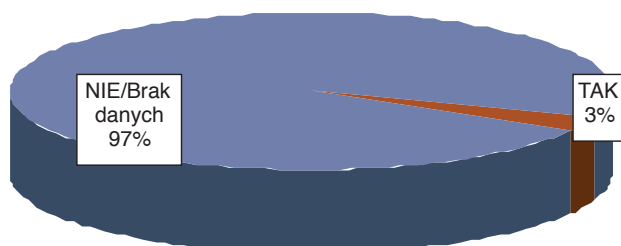

N=2117

	Średnia
Średnia liczba osób niepełnosprawnych objętych tym działaniem	95
Średnia kwota dofinansowania (w PLN)	15.044 zł

N=88

Czy gmina planuje finansowanie lub dofinansowanie szkoleń zawodowych i przekwalifikowania dla osób niepełnosprawnych?

N=2117

	Średnia
Średnia liczba osób niepełnosprawnych, które planuje się objąć tym działaniem	100
Średnia kwota, jaką planuje się przeznaczyć na to działanie (w PLN)	16.792 zł

N=61

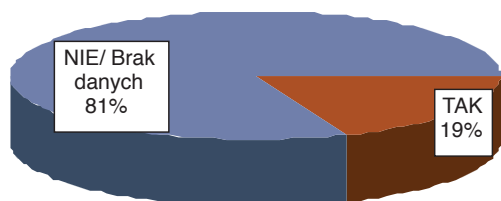

Działalność gmin w zakresie rehabilitacji zawodowej

Zdecydowanie najczęściej gminy angażują się w działania związane z edukacją dzieci i młodzieży. Niemal co piąta gmina deklaruje, iż w 2005 roku podejmowała tego typu działania. Przeciętnie objęto nimi 109 osób w gminie, choć kwota dofinansowania była bardzo wysoka i przekroczyła milion złotych. Nie można jednak wykluczyć, że kwota ta uwzględnia wszystkie wydatki ponoszone przez gminy na oświatę.

Także i w przypadku tego działania gminy zamierzają zmniejszyć swoją aktywność. Jedynie 14% gmin planuje finansowanie lub dofinansowywanie działań związanych z edukacją dzieci i młodzieży w ciągu następnego roku. Według deklarowanych planów niemal dwukrotnie spadnie liczba osób objętych tymi działaniami. Zmniejszy się też przeciętna kwota dofinansowania.

Czy edukacja dzieci i młodzieży wśród niepełnosprawnych była finansowana lub dofinansowana przez gminę w 2005 r.?

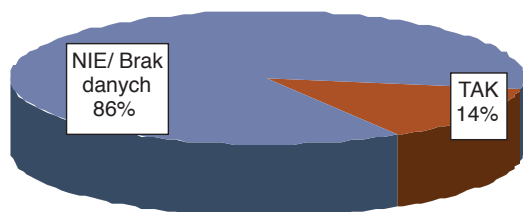

N=2117

	Średnia
Średnia liczba osób niepełnosprawnych objętych tym działaniem	109
Średnia kwota dofinansowania (w PLN)	1.083.456 zł

N=396

Czy gmina planuje finansowanie lub dofinansowanie edukacji dzieci i młodzieży wśród osób niepełnosprawnych?

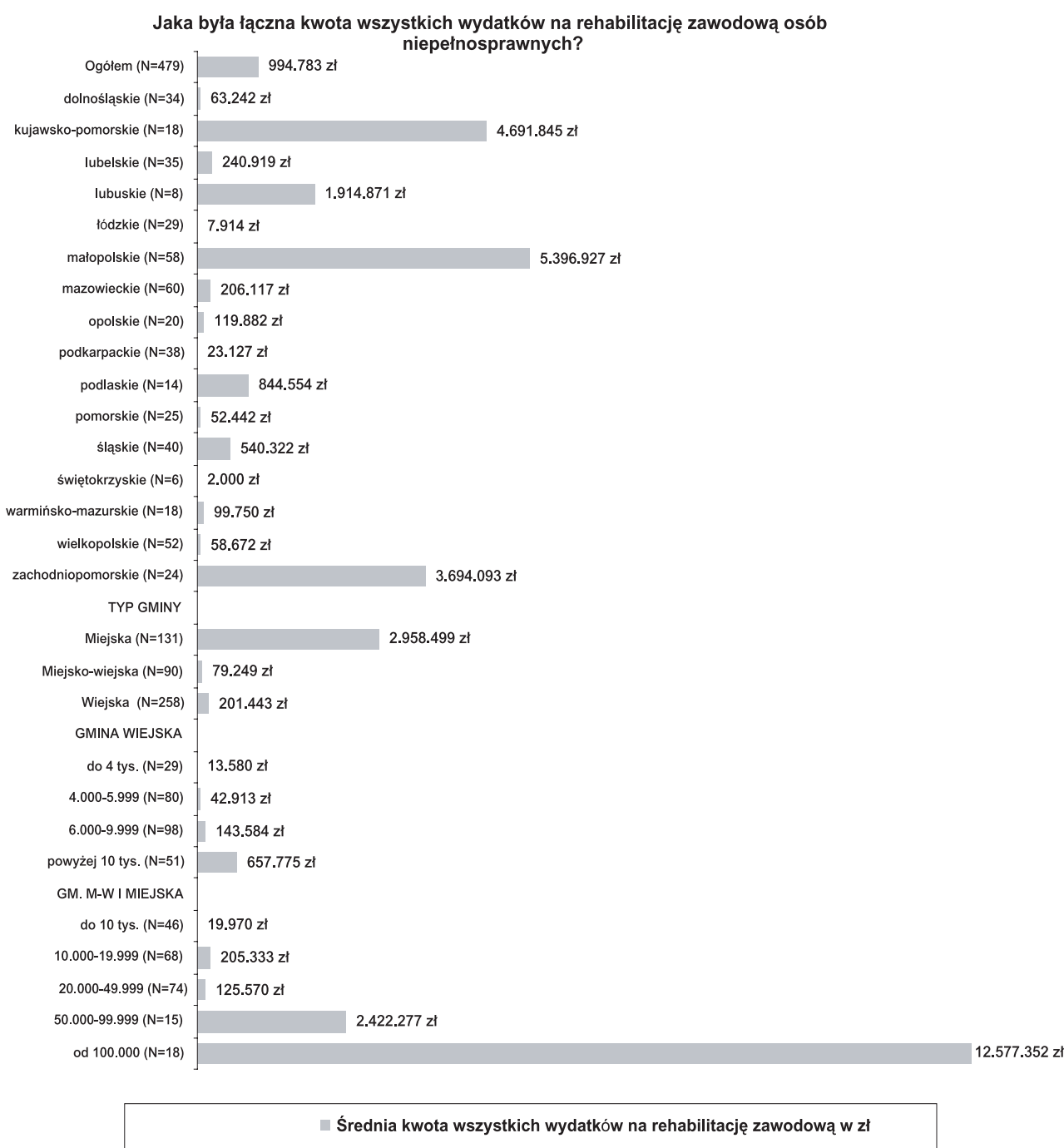
N=2117

	Średnia
Średnia liczba osób niepełnosprawnych, które planuje się objąć tym działaniem	58
Średnia kwota, jaką planuje się przeznaczyć na to działanie (w PLN)	979.315 zł

N=303

Działalność gmin w zakresie rehabilitacji zawodowej

Łączna kwota wydatków na działania z zakresu rehabilitacji zawodowej (niezależnie od jej rodzaju) wynosi średnio około 995.000 zł i jest zróżnicowana w poszczególnych województwach i typach gmin. Ponownie należy tu jednak wspomnieć o tym, że są to dane jedynie przybliżone, prawdopodobnie uwzględniające także wydatki na oświatę w ogóle. Warto także zauważyć, że pochodzą one od stosunkowo niewielkiej liczby gmin.

Działalność gmin w zakresie rehabilitacji zawodowej

Tabela 1. Działalność gmin w zakresie rehabilitacji zawodowej, ze względu na typ i wielkość gminy

	Typ gminy			Wielkość gminy								
	Miejska (N=414)	Miejsko- wiejska (N=465)	Wiejska (N=1238)	Gmina wiejska				Gmina M-W + Miejska				
				do 4 tys. (N=200)	4.000- 5.999 (N=426)	6.000- 9.999 (N=467)	od 10 tys. (N=145)	do 10 tys. (N=252)	10.000- 19.999 (N=304)	20.000- 49.999 (N=247)	50.000- 99.999 (N=47)	od 100.000 (N=29)
Edukacja dzieci i młodzieży	24%	15%	18%	13%	17%	18%	30%	14%	18%	25%	17%	34%
Pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe	12%	6%	4%	3%	3%	5%	8%	7%	6%	10%	15%	28%
Szkolenia zawodowe i przekwalifikowania	9%	3%	3%	1%	2%	4%	6%	2%	3%	6%	17%	48%

Tabela 2. Działalność gmin w zakresie rehabilitacji zawodowej, ze względu na województwo

	dolnośląskie (N=142)	kujawsko-pomorskie (N=105)	lubelskie (N=175)	lubuskie (N=54)	łódzkie (N=150)	małopolskie (N=165)	mazowieckie (N=296)	opolskie (N=61)	podkarpackie (N=134)	podlaskie (N=98)	pomorskie (N=96)	śląskie (N=158)	świętokrzyskie (N=65)	warmińsko-mazurskie (N=100)	wielkopolskie (N=213)	zachodniopomorskie (N=102)
Edukacja dzieci i młodzieży	20%	14%	18%	7%	15%	29%	17%	30%	25%	13%	22%	20%	5%	15%	20%	20%
Pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe	8%	7%	4%	6%	5%	12%	3%	5%	7%	2%	8%	4%	5%	8%	7%	9%
Szkolenia zawodowe i przekwalifikowania	4%	8%	2%	6%	3%	8%	3%	3%	4%	3%	2%	6%	0%	5%	3%	8%

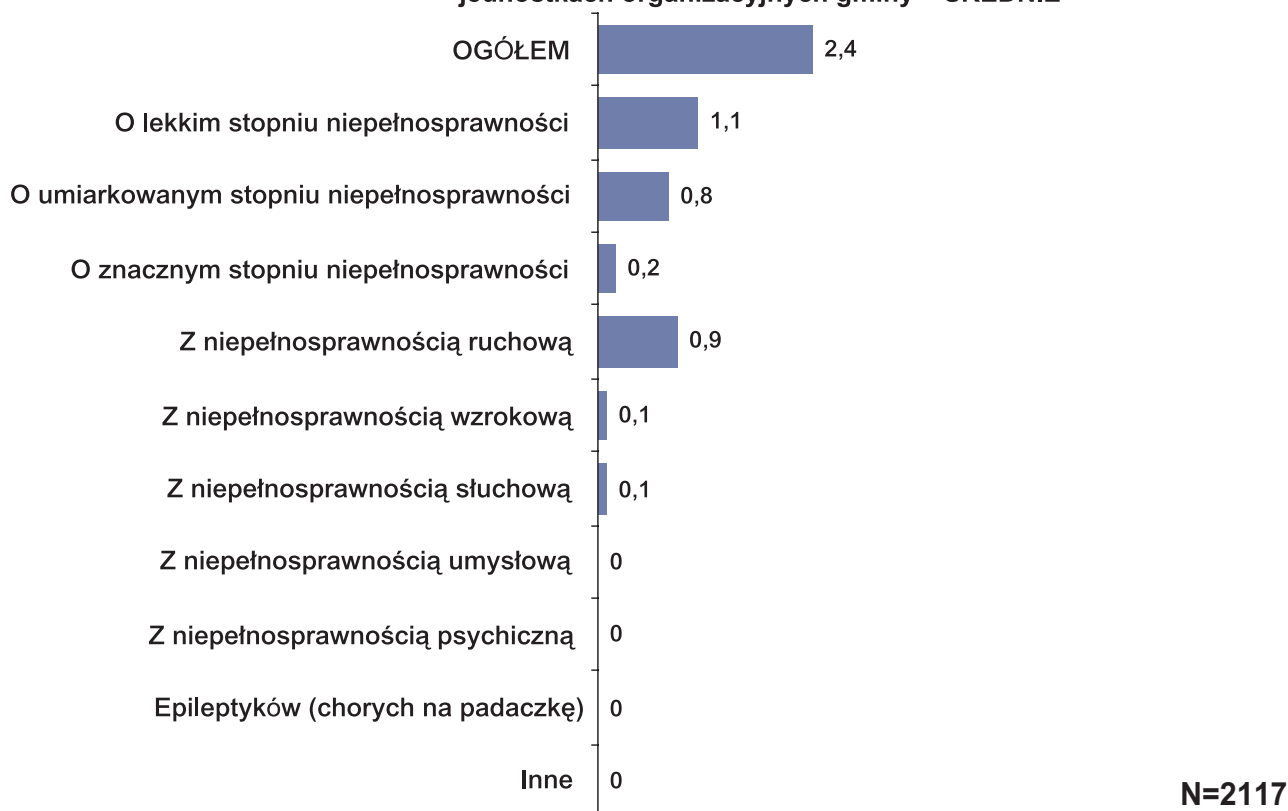
Działania w zakresie rehabilitacji zawodowej istotnie częściej podejmują samorządy z największych gmin miejskich, rzadkością są one w gminach wiejskich, w szczególności tych najmniejszych.

Największą aktywność w tym zakresie wykazują samorządy z województwa małopolskiego, opolskiego, podkarpackiego, pomorskiego oraz zachodniopomorskiego.

Gmina jako pracodawca osób niepełnosprawnych

Osoby niepełnosprawne rzadko są zatrudniane w urzędzie gminy lub jej jednostkach organizacyjnych. Obecnie zatrudnionych jest średnio 2–3 osoby. Głównie są to osoby o lekkim bądź umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, częściej osoby niepełnosprawne ruchowo.

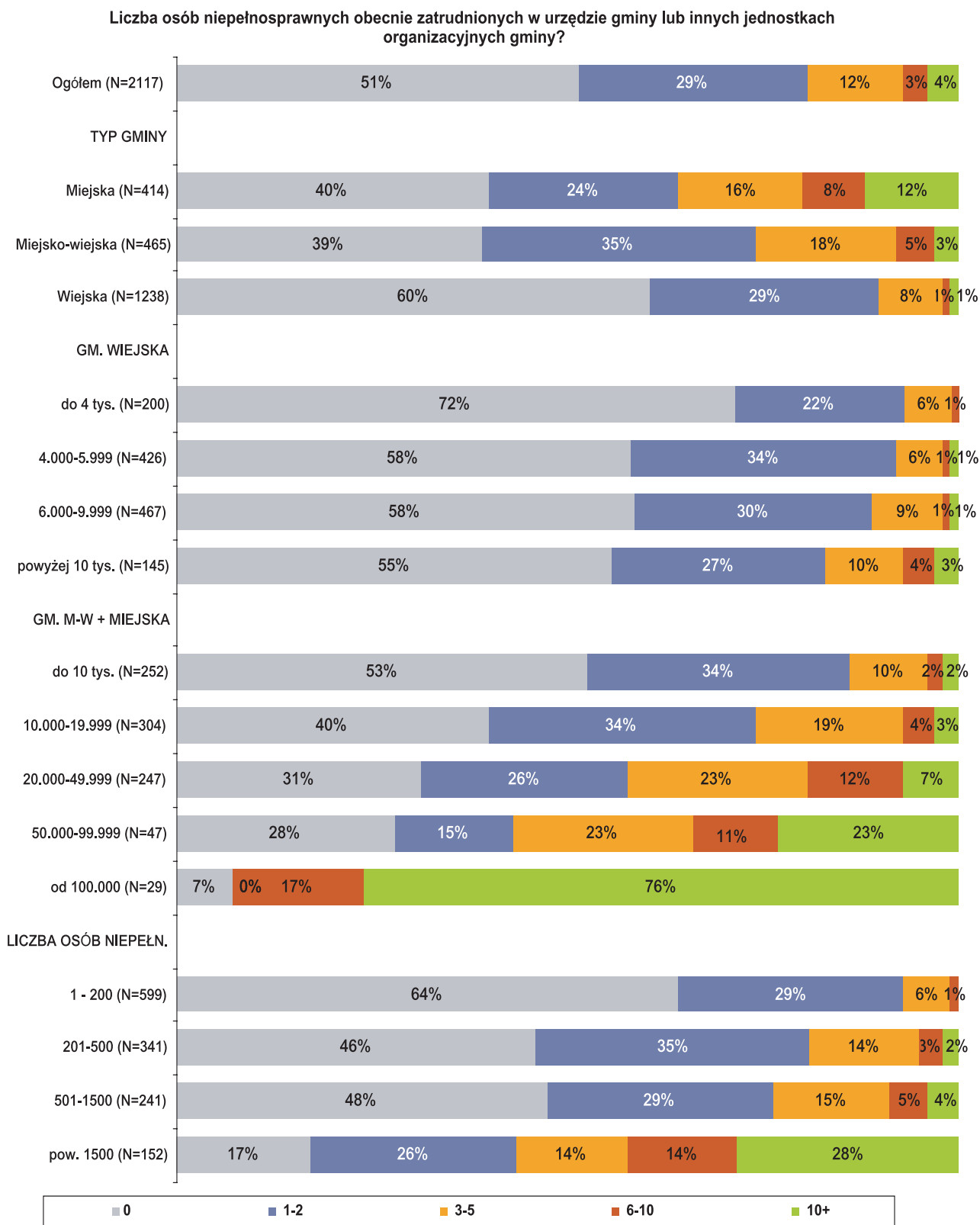
Liczba osób niepełnosprawnych obecnie zatrudnionych w urzędzie gminy lub innych jednostkach organizacyjnych gminy – ŚREDNIE

Relatywnie najwięcej osób niepełnosprawnych zatrudniają gminy miejskie i miejsko-wiejskie, szczególnie te największe.

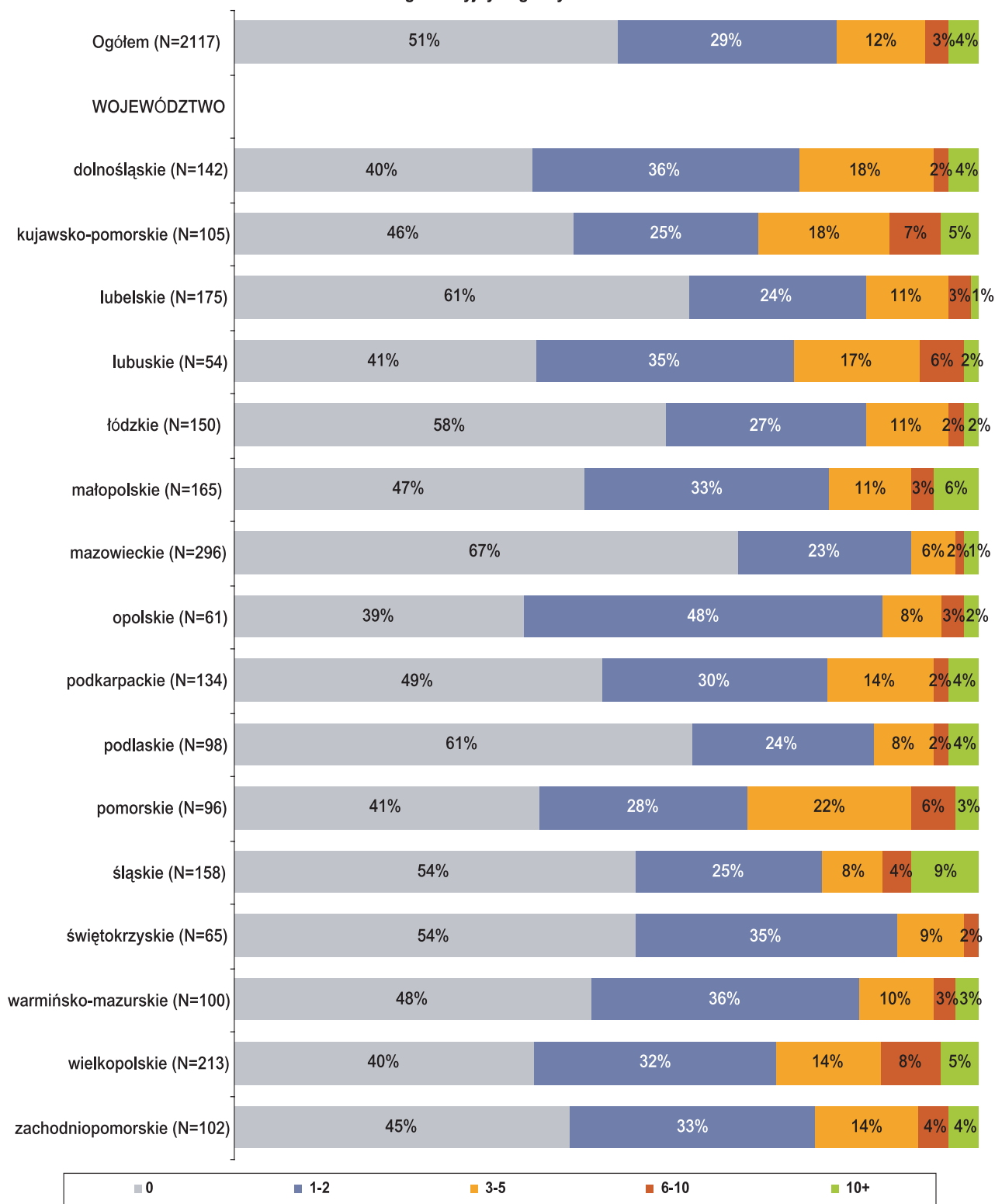
Niepełnosprawni częściej zatrudniani są w gminach z południowej i zachodniej Polski, natomiast rzadziej znajdują pracę w urzędach gminy lub jej innych jednostkach organizacyjnych w centralnej i wschodniej części kraju.

Gmina jako pracodawca osób niepełnosprawnych

Gmina jako pracodawca osób niepełnosprawnych

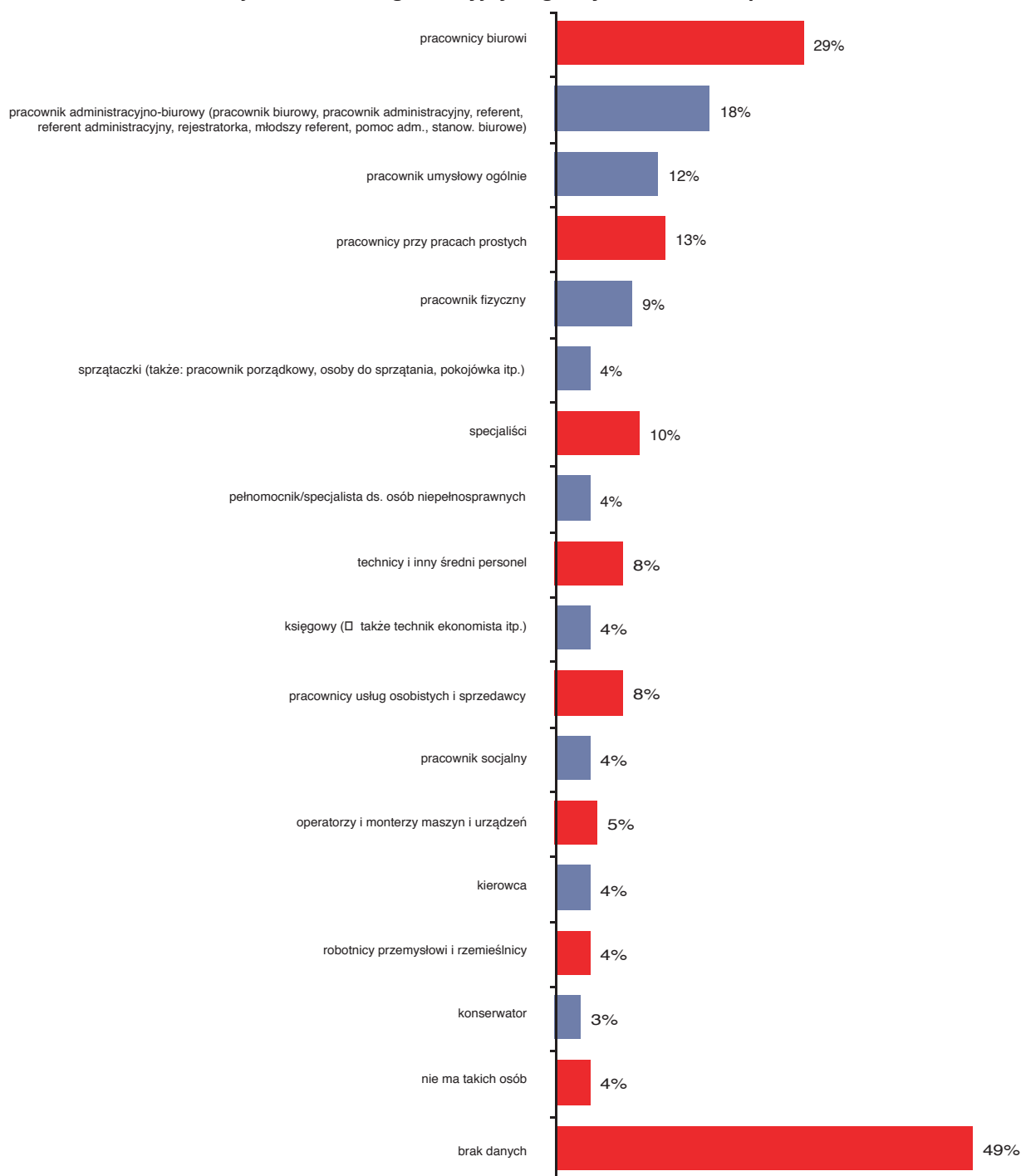
Liczba osób niepełnosprawnych obecnie zatrudnionych w urzędzie gminy lub innych jednostkach organizacyjnych gminy?

Gmina jako pracodawca osób niepełnosprawnych

Gminy, jeżeli zatrudniają osoby niepełnosprawne to głównie na stanowiskach pracowników biurowych, nieco rzadziej powierzają im prace proste (fizyczne) lub specjalistyczne.

Na jakich stanowiskach zatrudnione są osoby niepełnosprawne pracujące w urzędzie gminy lub jednostkach organizacyjnych gminy – wskazania spontaniczne

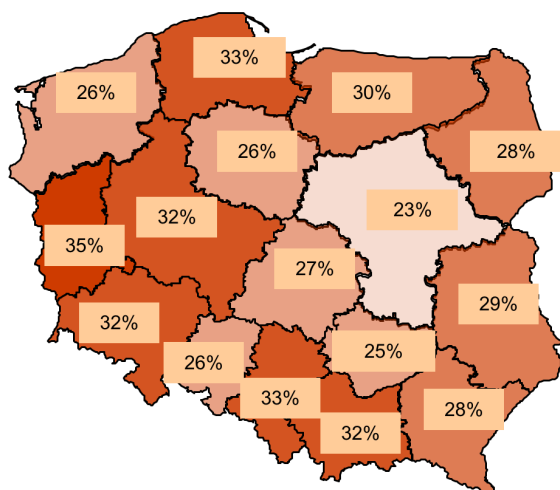
N=2117

Gmina jako pracodawca osób niepełnosprawnych

Gminy w małym stopniu są zainteresowane zatrudnieniem w najbliższej przyszłości osób niepełnosprawnych w swojej administracji. Jedynie co trzecia gmina ma takie plany.

Warto zauważyć, że te gminy, które obecnie zatrudniają niepełnosprawnych planują dalej powierzać stanowiska pracy takim osobom. Widać zatem, że niepełnosprawni pracownicy dobrze wywiązują się z powierzonych im obowiązków i zyskują zaufanie swoich pracodawców.

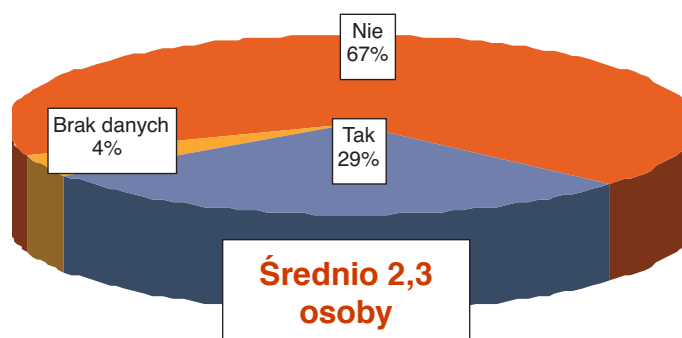
Odsetek gmin planujących zatrudnić osoby niepełnosprawne w urzędzie gminy lub jej jednostkach organizacyjnych W POSZCZEGÓLNYCH WOJEWÓDZTWACH

N=2117

Największy odsetek gmin wyrażających chęć zatrudnienia w przyszłości w swoich strukturach niepełnosprawnych posiadają województwa z zachodniej i południowej Polski, które jednocześnie już zatrudniają znaczną liczbę takich osób. Natomiast najmniejsze zainteresowanie powierzeniem stanowiska pracy w urzędzie gminy lub w jej jednostkach organizacyjnych osobom niepełnosprawnym wyrażają gminy z centralnej Polski. Gminy te również obecnie nie zatrudniają znaczącej liczby osób z tej grupy mieszkańców.

Czy w najbliższej przyszłości planuje się zatrudnić osoby niepełnosprawne w urzędzie gminy lub jej jednostkach organizacyjnych? Ile osób?

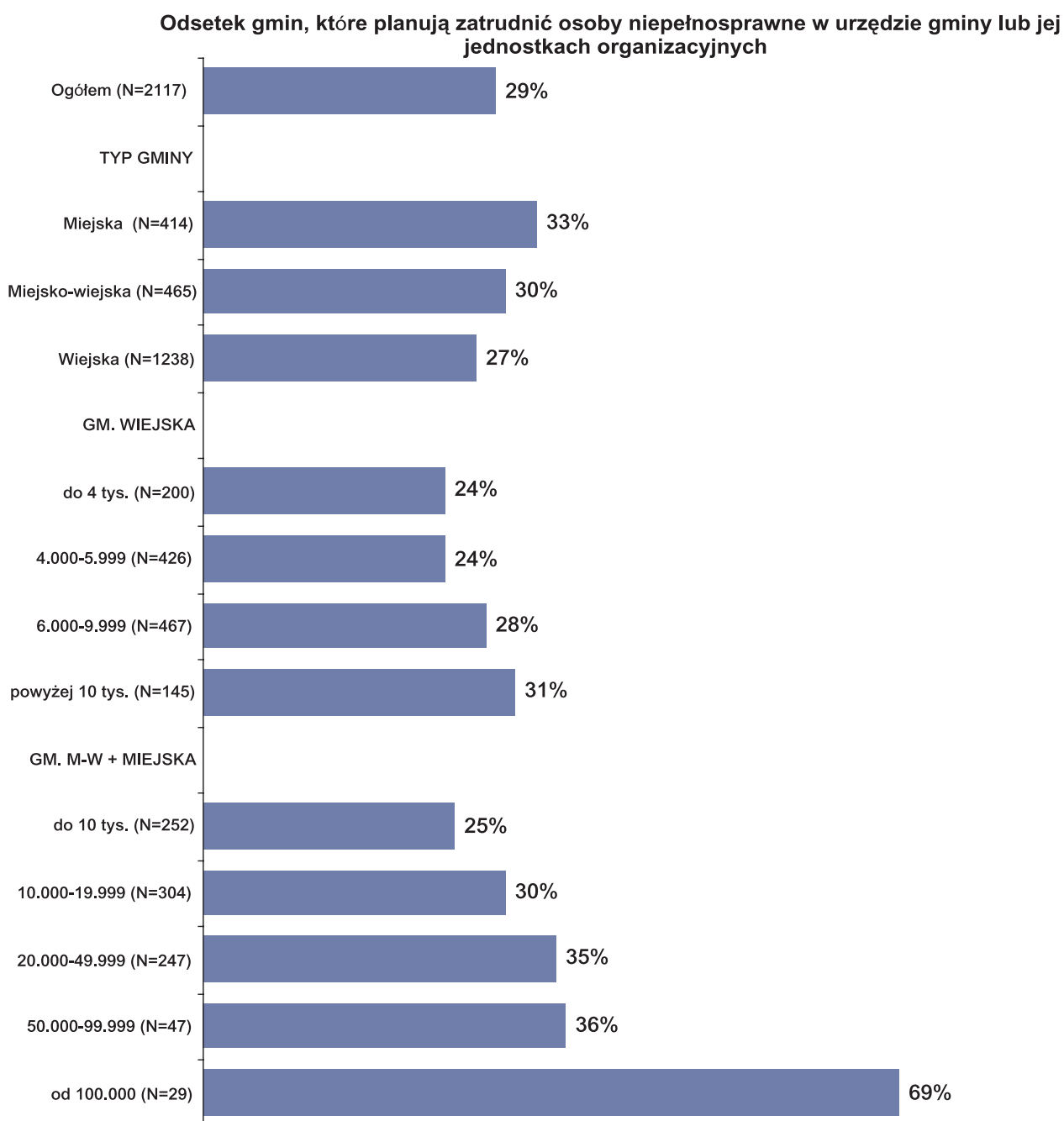
N=2117

Gmina jako pracodawca osób niepełnosprawnych

Tendencję do dalszego zatrudniania osób niepełnosprawnych przez gminy, które robią to obecnie w dużym zakresie, potwierdza analiza wyników z uwzględnieniem typu i wielkości gminy oraz liczebności tej grupy w gminie.

W największym stopniu zainteresowane zatrudnianiem takich pracowników są gminy miejskie i miejsko-wiejskie, szczególnie te największe, a także gminy z największą liczbą niepełnosprawnych.

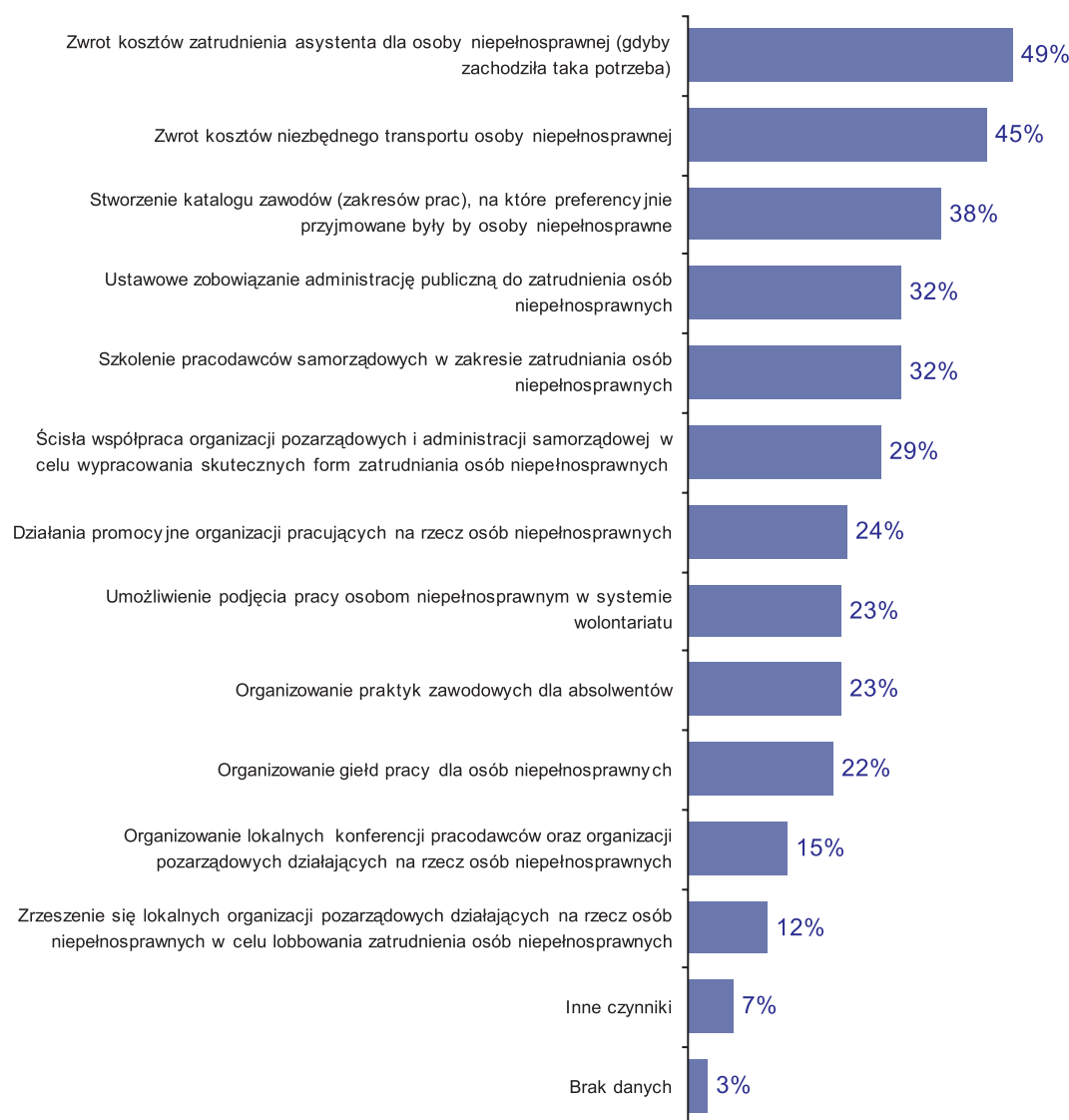

Gmina jako pracodawca osób niepełnosprawnych

Ograniczone zainteresowanie powierzaniem stanowisk w administracji gminy osobom niepełnosprawnym wynika z konieczności podjęcia dodatkowych działań, które ułatwiłyby takim osobom wykonywanie ich pracy.

Gminy zwiększyłyby zatrudnienie takich osób w swoich strukturach, jeżeli otrzymałyby odpowiednią pomoc w tym zakresie. Dotyczy to zwłaszcza zwrotu kosztów zatrudnienia asystenta dla niepełnosprawnego pracownika, czy też niezbędnego w tym przypadku transportu. Gminy oczekują nie tylko wsparcia finansowego, ale również pomocy formalnej w postaci wprowadzenia odpowiednich przepisów regulujących zatrudnienie takich osób, a także przeprowadzenia specjalnie przygotowanych szkoleń dla pracodawców samorządowych.

Jakie czynniki (działania) mogą spowodować zwiększenie zatrudnienia niepełnosprawnych w gminie i jej jednostkach administracyjnych?

N=2117

11. Działalność gmin w zakresie rehabilitacji społecznej

Działania gmin w zakresie rehabilitacji społecznej

W rozdziale tym omówione zostały następujące zagadnienia:

Działania gmin w zakresie rehabilitacji społecznej

- *pomoc w formie materialnej (rzeczowej)*
  - *pomoc w formie kredytowej (pożyczki)*
  - *pomoc w formie pieniężnej (w tym zapomogi)*
  - *pomoc w formie opieki bytowej (pomoc w codziennym życiu)*
  - *pomoc prawna*
  - *turnusy rehabilitacyjne*
  - *tworzenie i działalność warsztatów terapii zajęciowej*
  - *rehabilitacja medyczna*
  - *likwidacja barier architektonicznych*
  - *likwidacja barier w komunikowaniu się*
  - *likwidacja barier technicznych*
  - *kultura osób niepełnosprawnych*
  - *rekreacja osób niepełnosprawnych*
  - *turystyka osób niepełnosprawnych*
  - *zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny*
  - *zaopatrzenie w sprzęt ortopedyczny (wózki, kule, protezy, itp.)*
  - *zaopatrzenie w środki pomocnicze*
  - *pomoc w zakresie remontów mieszkań itp.*
  - *pomoc psychologiczna dla osób niepełnosprawnych*
  - *Inne działania, jakie?*
- ✓ *Czy działanie to było finansowane lub dofinansowane przez gminę w 2005 roku?*
- ✓ *Ile osób niepełnosprawnych zostało objętych tym działaniem w 2005 roku?*
- ✓ *Ile wynosiła kwota dofinansowania na to działanie w 2005 roku? Podać w zł.*
- ✓ *Czy gmina w ciągu najbliższych 12 miesięcy planuje finansować lub dofinansowywać następujące działanie?*
- ✓ *Ile osób gmina planuje objąć tym działaniem?*
- ✓ *Jaką kwotę gmina planuje przeznaczyć na ten cel? Podać w zł.*
- ✓ *Jak często pracownicy socjalni gminy kontaktują się z osobami niepełnosprawnymi?*
- ✓ *Ile osób niepełnosprawnych obecnie pozostaje pod opieką pracowników socjalnych?*
- ✓ *Czy ze środków gminy finansowane lub dofinansowane są:*
- *Szkoła integracyjna*
  - *Przedszkole integracyjne*
  - *Klub/świątlica/ośrodek dla osób niepełnosprawnych*
  - *Pracownia komputerowa dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych*
  - *Poradnia zdrowotna ze specjalizacją dla osób niepełnosprawnych*
  - *Poradnia psychologiczna dla osób niepełnosprawnych*
  - *Inne placówki, jakie?*

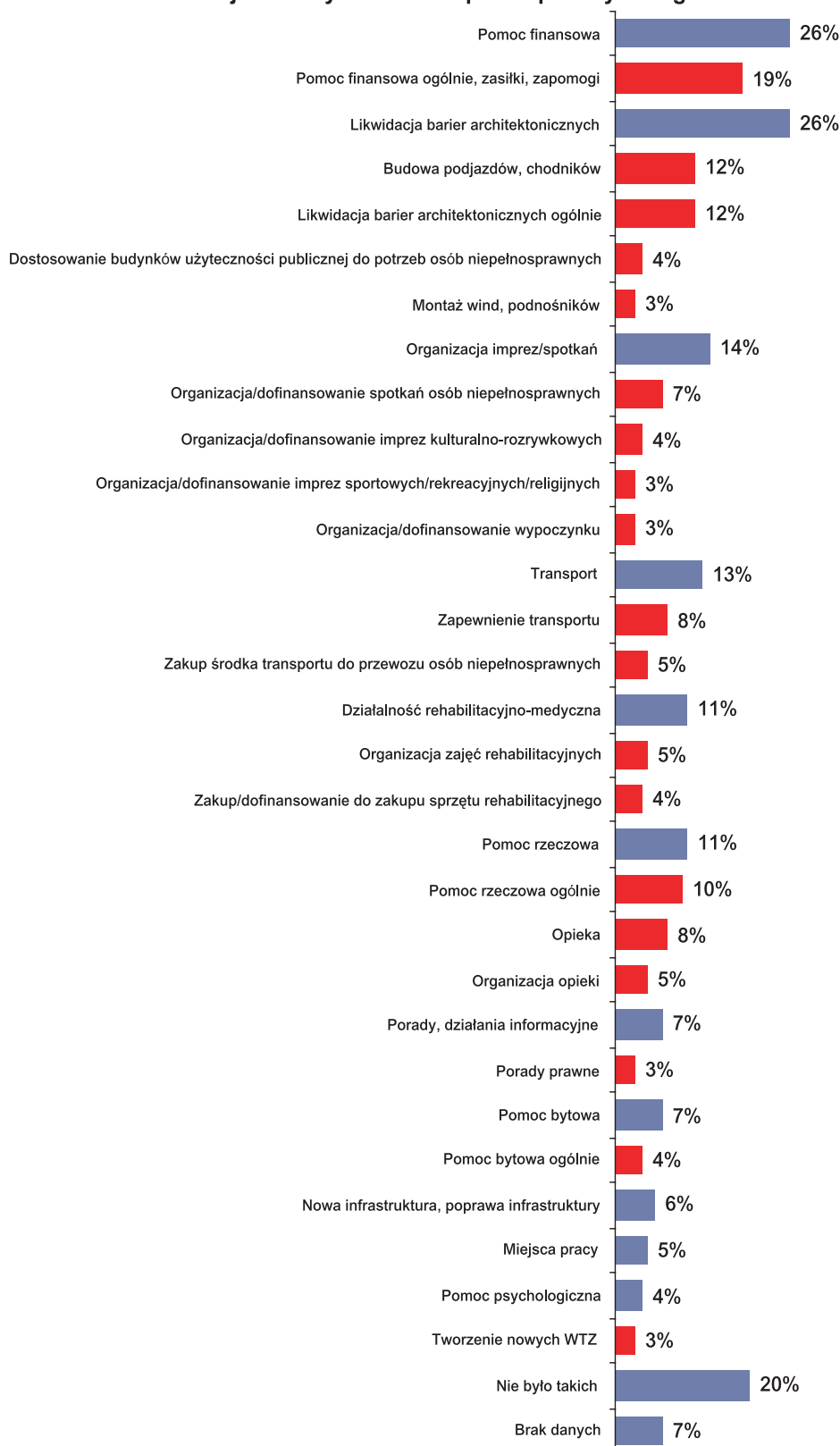
Działania gmin w zakresie rehabilitacji społecznej

W przeciwieństwie do działań w zakresie rehabilitacji zawodowej, gminy bardzo chętnie szczył się swoimi dokonaniem w zakresie poprawy jakości życia osób niepełnosprawnych. Jedynie 27% gmin w Polsce nie podejmowało lub nie potrafiło zidentyfikować żadnych działań w tym zakresie. Najczęściej były to gminy z województwa świętokrzyskiego, kujawsko-pomorskiego, łódzkiego, oraz dolnośląskiego.

Mówiąc o godnych polecenia praktykach i działaniach podejmowanych na rzecz osób niepełnosprawnych gminy chwał się przede wszystkim udzielaniem pomocy finansowej w różnych formach (zapomogi, zasiłki), a w drugiej kolejności likwidacją barier architektonicznych. Zwracano również uwagę na pomoc w zakresie organizacji transportu oraz udział gmin w różnego typu imprezach dla osób niepełnosprawnych. Nie bez znaczenia pozostaje również fakt, iż część gmin we własnym zakresie angażuje się w pomoc w zakresie rehabilitacji zdrowotnej, a także prowadzi doradztwo dla osób niepełnosprawnych.

Działania gmin w zakresie rehabilitacji społecznej

Przykłady działań i inicjatyw zrealizowanych w 2005 lub 2006 roku na rzecz pomocy i poprawy jakości życia osób niepełnosprawnych w gminie – wskazania spontaniczne

N=2117

Działania gmin w zakresie rehabilitacji społecznej

Tabela 1 i 2. Przykłady działań lub inicjatyw zrealizowanych w 2005 lub 2006 roku na rzecz pomocy i poprawy jakości życia osób niepełnosprawnych w gminie ze względu na województwo, typ i wielkość gminy

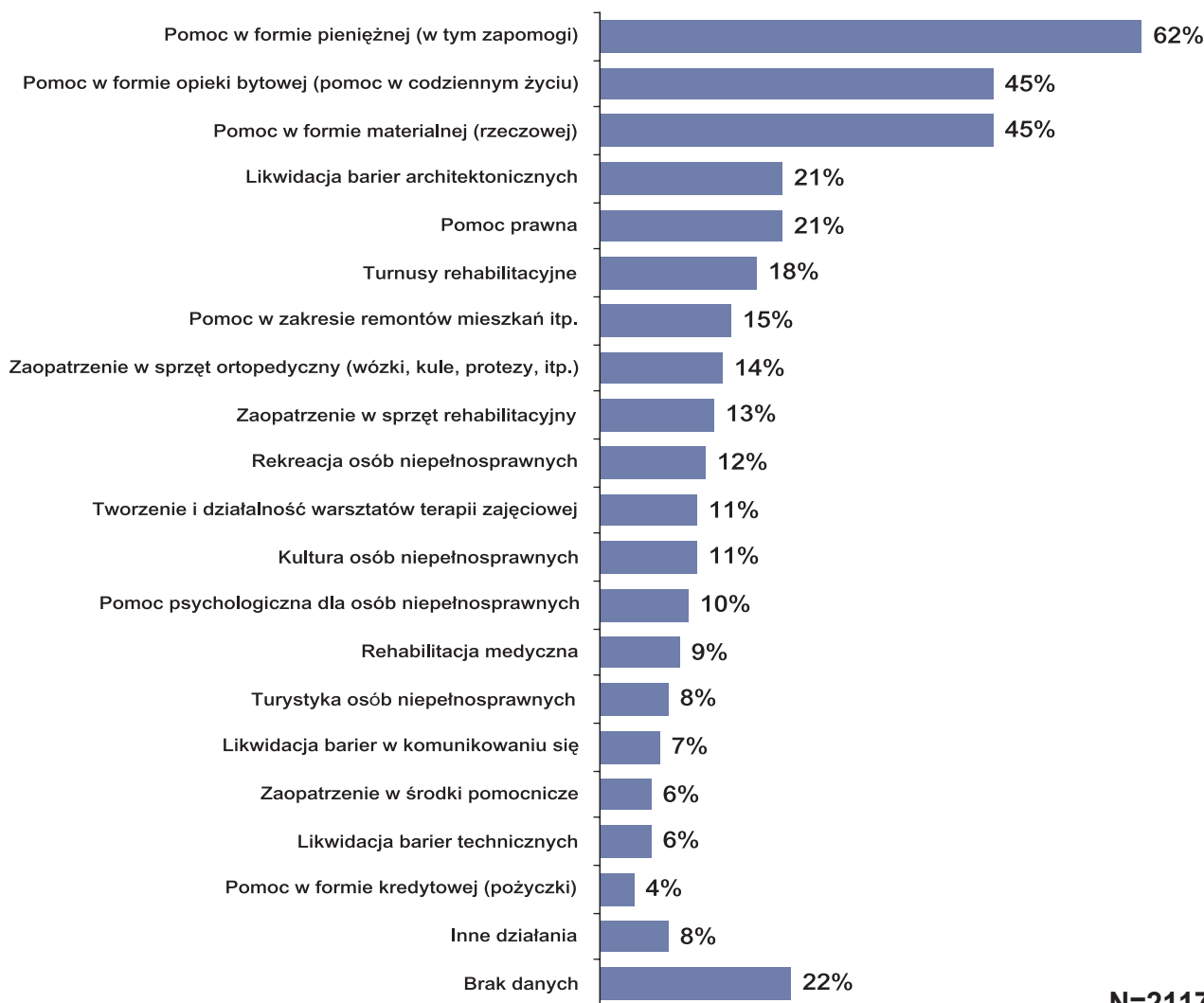
	dolnośląskie (N=142)	kujawsko-pomorskie (N=105)	lubelskie (N=175)	lubuskie (N=54)	łódzkie (N=150)	małopolskie (N=165)	mazowieckie (N=296)	opolskie (N=61)	podkarpackie (N=134)	podlaskie (N=98)	pomorskie (N=96)	śląskie (N=158)	świętokrzyskie (N=65)	warmińsko-mazurskie (N=100)	wielkopolskie (N=213)	zachodniopomorskie (N=102)
Pomoc finansowa	14%	10%	23%	28%	21%	42%	51%	21%	33%	22%	13%	21%	3%	24%	18%	29%
Likwidacja barier architektonicznych	26%	22%	23%	26%	18%	32%	19%	34%	31%	21%	38%	34%	14%	31%	27%	25%
Organizacja imprez/spotkań	13%	13%	6%	9%	10%	16%	12%	23%	21%	13%	27%	11%	3%	17%	22%	18%
Transport	10%	12%	9%	11%	11%	15%	12%	10%	17%	10%	26%	20%	3%	14%	14%	17%
Działalność rehabilitacyjno-medyczna	10%	8%	10%	9%	8%	15%	16%	20%	13%	6%	4%	9%	2%	9%	15%	18%
Pomoc rzeczowa	5%	3%	7%	11%	9%	13%	24%	7%	12%	12%	6%	5%	2%	17%	13%	14%
Opieka	7%	6%	13%	11%	8%	8%	13%	3%	7%	4%	2%	13%	0%	7%	4%	3%
Porady, działania informacyjne	6%	6%	5%	7%	5%	8%	10%	5%	12%	10%	4%	8%	3%	3%	11%	7%
Pomoc bytowa	6%	3%	6%	15%	5%	12%	11%	7%	6%	6%	4%	4%	0%	8%	5%	6%
Nowa infrastruktura, poprawa infrastruktury	4%	5%	6%	6%	6%	9%	6%	7%	7%	6%	11%	6%	0%	3%	8%	6%
Miejsca pracy	5%	7%	5%	7%	0%	10%	4%	7%	2%	4%	8%	7%	2%	5%	7%	1%
Pomoc psychologiczna	4%	5%	5%	4%	5%	8%	4%	5%	1%	4%	1%	6%	3%	1%	5%	7%
Pomoc socjalna	0%	1%	1%	0%	1%	1%	0%	0%	0%	1%	0%	1%	0%	0%	1%	0%
Nie było takich	25%	30%	25%	24%	33%	8%	10%	13%	15%	23%	25%	16%	63%	21%	20%	13%
Brak danych	10%	17%	5%	2%	11%	1%	3%	7%	3%	12%	2%	4%	14%	12%	5%	11%

	Typ gminy			Wielkość gminy									
	Miejska (N=414)	Miejsko-wiejska (N=465)	Wiejska (N=1238)	Gmina wiejska				Gmina M-W + Miejska					
				do 4 tys. (N=200)	4.000-5.999 (N=426)	6.000-9.999 (N=467)	od 10 tys. (N=145)	do 10 tys. (N=252)	10.000-19.999 (N=304)	20.000-49.999 (N=247)	50.000-99.999 (N=47)	od 100.000 (N=29)	
Pomoc finansowa	26%	26%	23%	28%	29%	27%	30%	25%	23%	26%	21%	24%	
Likwidacja barier architektonicznych	26%	28%	28%	24%	15%	26%	25%	29%	26%	30%	36%	21%	
Organizacja imprez/spotkań	14%	17%	17%	13%	13%	12%	12%	16%	19%	17%	13%	14%	
Transport	13%	16%	12%	13%	9%	12%	13%	12%	13%	14%	19%	34%	
Działalność rehabilitacyjno-medyczna	11%	11%	14%	11%	12%	11%	10%	12%	12%	12%	17%	14%	
Pomoc rzeczowa	11%	9%	11%	12%	14%	13%	13%	14%	11%	9%	4%	3%	
Opieka	8%	7%	9%	8%	5%	6%	10%	6%	9%	8%	11%	3%	
Porady, działania informacyjne	7%	9%	7%	7%	5%	7%	8%	10%	5%	8%	9%	31%	
Pomoc bytowa	7%	10%	5%	7%	6%	6%	7%	8%	5%	8%	13%	7%	
Nowa infrastruktura, poprawa infrastruktury	6%	7%	11%	4%	3%	3%	5%	7%	12%	8%	6%	10%	
Miejsca pracy	5%	6%	5%	5%	5%	3%	6%	4%	5%	4%	9%	28%	
Pomoc psychologiczna	4%	6%	5%	4%	4%	4%	3%	6%	5%	5%	13%	7%	
Pomoc socjalna	0%	0%	1%	0%	1%	0%	1%	0%	1%	1%	0%	0%	
Nie było takich	20%	17%	17%	23%	30%	24%	20%	18%	17%	17%	17%	0%	
Brak danych	7%	9%	7%	6%	8%	5%	6%	5%	9%	11%	9%	3%	

Działania gmin w zakresie rehabilitacji społecznej

Zaangażowanie gmin w działalność na rzecz poprawy jakości życia osób niepełnosprawnych nie jest zjawiskiem marginalnym. Wręcz przeciwnie, samorzady gminne bardzo często biorą na siebie część zadań realizowanych przez powiaty. I tak, przeciętna gmina podejmuje w ciągu roku 4-5 działań na rzecz osób niepełnosprawnych (włączając działania na rzecz rehabilitacji zawodowej, omówione w poprzednim rozdziale). Najczęściej są to działania najprostsze (a zarazem najbardziej oczekiwane przez niepełnosprawnych) niewymagające zaangażowania specjalnych środków, czasu i kompetencji, takie jak pomoc finansowa, materialna oraz opieka bytowa. Warto zaznaczyć jednak, iż co piąta gmina finansuje lub dofinansowuje działania związane z likwidacją barier architektonicznych, a także pomoc prawną. Do rzadkości nie należy również pomoc w rehabilitacji medycznej zarówno poprzez zaopatrzenie w sprzęt ortopedyczny i rehabilitacyjny, jak i organizację turnusów rehabilitacyjnych. Co dziesiąta gmina finansuje również pewne zadania w obszarze kultury i rekreacji osób niepełnosprawnych.

Czy to działanie było finansowane lub dofinansowane? (odpowiedzi TAK)

N=2117

Działania gmin w zakresie rehabilitacji społecznej

Tabela 3. Działania gmin na rzecz niepełnosprawnych w 2005 roku

	dolnośląskie (N=142)	kujawsko-pomorskie (N=105)	lubelskie (N=175)	lubuskie (N=54)	łódzkie (N=150)	małopolskie (N=165)	mazowieckie (N=296)	opolskie (N=61)	podkarpackie (N=134)	podlaskie (N=98)	pomorskie (N=96)	śląskie (N=158)	świętokrzyskie (N=65)	warmińsko-mazurskie (N=100)	wielkopolskie (N=213)	zachodniopomorskie (N=102)
Pomoc w formie pieniężnej (w tym zapomogi)	45%	50%	66%	56%	51%	79%	70%	62%	75%	60%	58%	75%	34%	49%	62%	66%
Pomoc w formie opieki bytowej (pomoc w codziennym życiu)	39%	45%	50%	52%	37%	66%	44%	41%	53%	36%	50%	48%	17%	39%	42%	42%
Pomoc w formie materialnej (rzeczowej)	35%	40%	38%	41%	41%	68%	45%	39%	52%	40%	44%	50%	48%	30%	42%	55%
Likwidacja barier architektonicznych	17%	15%	11%	15%	17%	38%	19%	25%	28%	11%	25%	34%	5%	20%	21%	31%
Pomoc prawna	21%	20%	18%	19%	22%	41%	18%	20%	17%	18%	21%	21%	3%	16%	24%	23%
Turnusy rehabilitacyjne	21%	16%	10%	28%	15%	24%	17%	20%	16%	8%	27%	17%	6%	11%	20%	26%
Pomoc w zakresie remontów mieszkań itp.	18%	13%	14%	13%	14%	23%	18%	13%	10%	12%	16%	11%	2%	8%	17%	18%
Zaopatrzenie w sprzęt ortopedyczny (wózki, kule, protezy, itp.)	13%	17%	8%	17%	11%	22%	18%	13%	16%	4%	18%	13%	5%	6%	16%	24%
Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny	10%	12%	9%	9%	14%	17%	15%	8%	19%	5%	21%	13%	2%	6%	13%	21%
Rekreacja osób niepełnosprawnych	13%	15%	7%	7%	7%	15%	7%	10%	11%	7%	21%	23%	2%	8%	18%	18%
Tworzenie i działalność warsztatów terapii zajęciowej	8%	19%	9%	15%	7%	18%	6%	13%	13%	5%	11%	22%	5%	2%	14%	16%
Kultura osób niepełnosprawnych	12%	15%	6%	13%	11%	10%	6%	15%	10%	5%	18%	16%	2%	5%	14%	18%
Pomoc psychologiczna dla osób niepełnosprawnych I	13%	13%	11%	11%	7%	13%	10%	15%	10%	7%	11%	11%	2%	6%	12%	8%
Rehabilitacja medyczna	8%	3%	5%	13%	12%	14%	7%	20%	10%	3%	9%	16%	2%	4%	12%	14%
Turystyka osób niepełnosprawnych	6%	10%	5%	9%	7%	15%	3%	13%	8%	6%	9%	9%	2%	3%	8%	12%
Likwidacja barier w komunikowaniu się	6%	10%	4%	6%	8%	7%	5%	13%	7%	4%	9%	11%	2%	7%	8%	19%
Zaopatrzenie w środki pomocnicze	3%	9%	3%	6%	9%	7%	7%	3%	7%	5%	9%	9%	0%	6%	7%	10%
Likwidacja barier technicznych	4%	5%	5%	9%	3%	9%	2%	11%	8%	2%	6%	12%	0%	0%	4%	17%
Pomoc w formie kredytowej (pożyczki)	3%	7%	4%	4%	1%	4%	3%	2%	3%	5%	4%	8%	0%	0%	4%	4%

Działania gmin w zakresie rehabilitacji społecznej

Tabela 4. Działania gmin na rzecz niepełnosprawnych w 2005 roku

	Typ gminy			Wielkość gminy									
	Miejska (N=414)	Miejsko- wiejska (N=465)	Wiejska (N=1238)	Gmina wiejska						Gmina M-W + Miejska			
				do 4 tys. (N=200)	4.000- 5.999 (N=426)	6.000- 9.999 (N=467)	od 10 tys. (N=145)	do 10 tys. (N=252)	10.000- 19.999 (N=304)	20.000- 49.999 (N=247)	50.000- 99.999 (N=47)	od 100.000 (N=29)	
Pomoc w formie pieniężnej (w tym zapomogi)	65%	57%	64%	60%	62%	66%	70%	59%	59%	64%	66%	55%	
Pomoc w formie opieki bytowej (pomoc w codziennym życiu)	51%	45%	43%	32%	41%	47%	51%	43%	47%	53%	57%	45%	
Pomoc w formie materialnej (rzeczowej)	46%	44%	45%	40%	44%	46%	50%	44%	43%	49%	49%	11%	
Likwidacja barier architektonicznych	32%	20%	19%	12%	18%	18%	31%	20%	23%	26%	36%	76%	
Pomoc prawna	27%	19%	20%	16%	20%	20%	24%	20%	18%	28%	38%	28%	
Turnusy rehabilitacyjne	25%	17%	15%	13%	14%	15%	24%	16%	15%	22%	38%	76%	
Pomoc w zakresie remontów mieszkań itp.	19%	15%	14%	5%	16%	15%	16%	15%	12%	23%	17%	24%	
Zaopatrzenie w sprzęt ortopedyczny (wózki, kule, protezy, itp.)	21%	11%	14%	8%	13%	15%	19%	13%	11%	15%	23%	62%	
Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny	20%	12%	11%	9%	10%	9%	21%	12%	12%	16%	28%	66%	
Rekreacja osób niepełnosprawnych	21%	14%	8%	4%	7%	8%	19%	10%	15%	22%	23%	59%	
Tworzenie i działalność warsztatów terapii zajęciowej	19%	12%	8%	3%	7%	8%	19%	9%	12%	17%	30%	76%	
Kultura osób niepełnosprawnych	18%	11%	8%	6%	6%	7%	17%	7%	13%	19%	17%	55%	
Pomoc psychologiczna dla osób niepełnosprawnych I	16%	10%	9%	6%	7%	10%	12%	7%	11%	18%	19%	34%	
Rehabilitacja medyczna	11%	13%	8%	5%	7%	8%	13%	10%	11%	14%	15%	24%	
Turystyka osób niepełnosprawnych	12%	7%	6%	5%	4%	7%	10%	6%	7%	12%	13%	45%	
Likwidacja barier w komunikowaniu się	15%	6%	5%	4%	4%	6%	9%	6%	5%	11%	28%	76%	
Zaopatrzenie w środki pomocnicze	11%	5%	6%	5%	7%	4%	8%	4%	4%	10%	13%	45%	
Likwidacja barier technicznych	10%	6%	4%	2%	1%	5%	9%	6%	4%	8%	17%	59%	
Pomoc w formie kredytowej (pożyczki)	6%	3%	3%	2%	3%	3%	1%	2%	2%	4%	13%	41%	

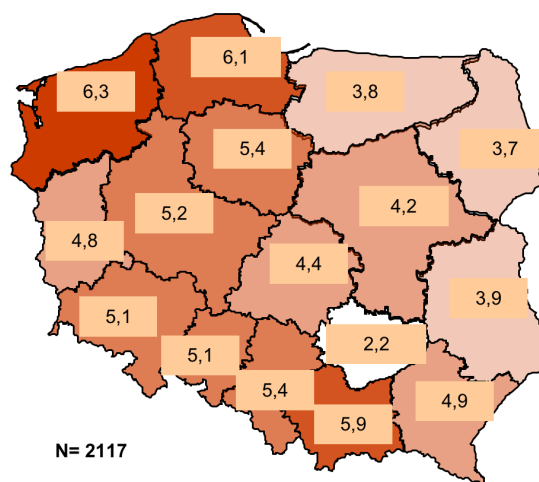
Gminy wiejskie zasadniczo zdecydowanie rzadziej podejmują poszczególne działania na rzecz osób niepełnosprawnych. Dotyczy to przede wszystkim działań mniej powszechnych, a zarazem wymagających większych środków i zaangażowania. Jedynie w przypadku pomocy w formie finansowej oraz pomocy w formie materialnej możemy mówić o podobnym poziomie aktywności gmin wiejskich i miejskich.

Działania gmin w zakresie rehabilitacji społecznej

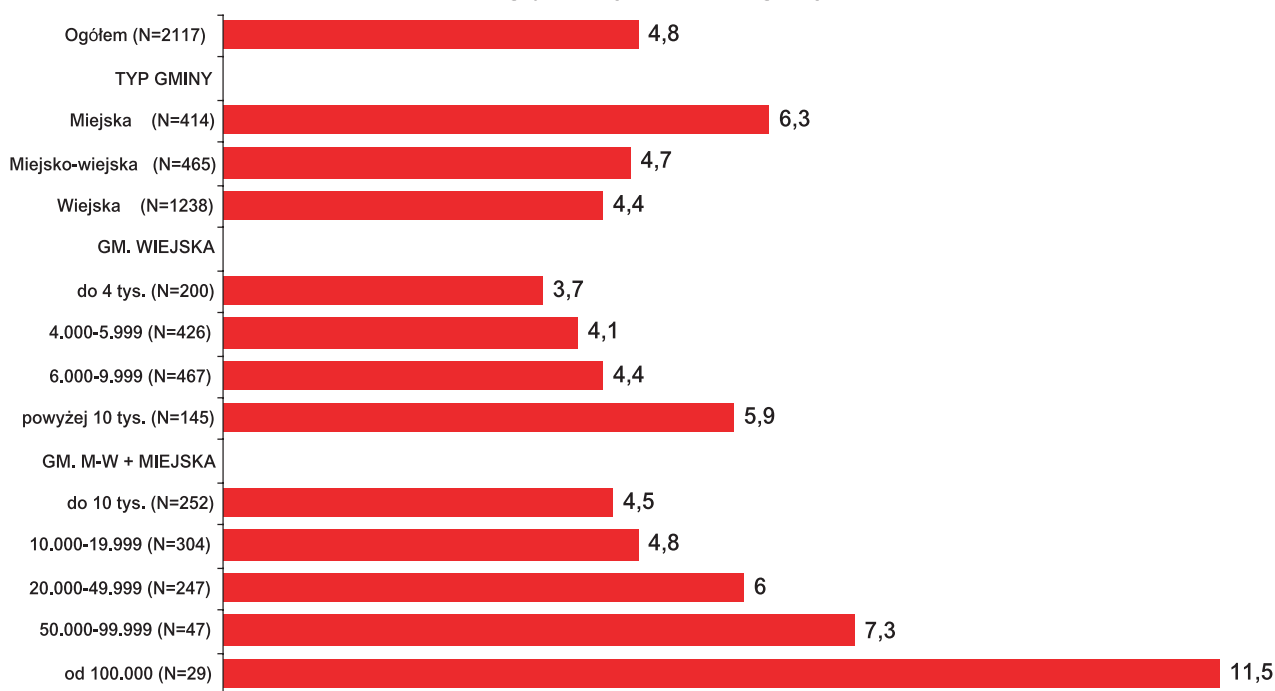
Zakres działalności podejmowanej przez gminy na rzecz niepełnosprawnych w dużym stopniu wiąże się z typem i wielkością gminy. Jest także silnie zróżnicowany regionalnie. Obserwujemy ogromne dysproporcje w aktywności gmin miejskich i wiejskich (z korzyścią na rzecz tych pierwszych). Ponadto, niezależnie od typu gminy, im więcej mieszkańców ma dana jednostka, tym częściej podejmuje działania na rzecz niepełnosprawnych.

Gdy spojrzymy na mapę zróżnicowania terytorialnego podejmowanych działań, wyraźnie zaznacza się podział terytorialny na Polskę wschodnią i zachodnią (za wyjątkiem województwa lubuskiego). We wschodniej części kraju, w szczególności w województwie świętokrzyskim, podlaskim i warmińsko – mazurskim liczba podejmowanych przez gminy działań jest wyraźnie niższa, niż w pozostałej części kraju i nie przekracza średniej.

Średnia liczba podejmowanych przez gminę działań na rzecz osób niepełnosprawnych W POSZCZEGÓLNYCH WOJEWÓDZTWACH

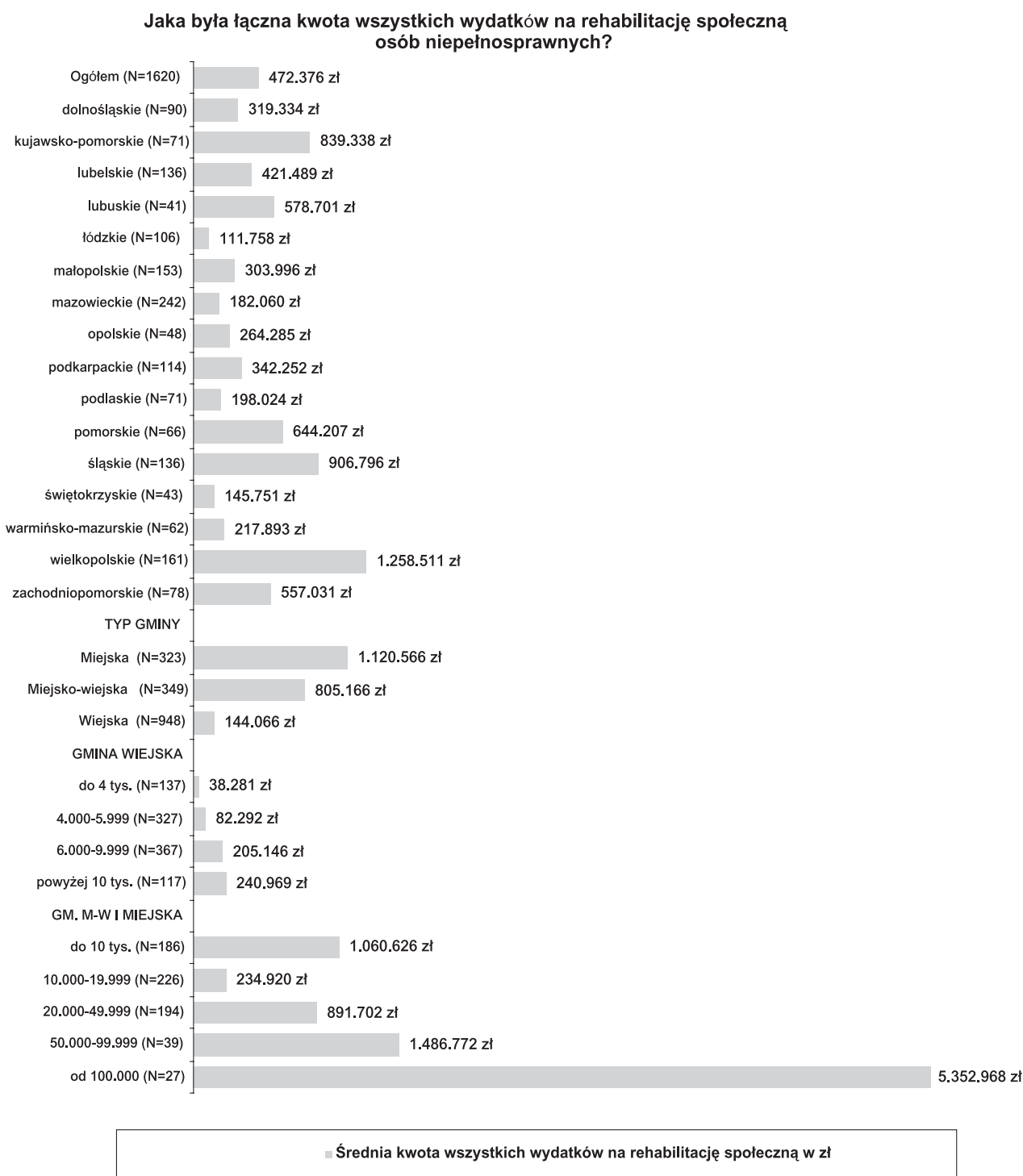

Średnia liczba podejmowanych przez gminę działań na rzecz osób niepełnosprawnych ze względu na typ i wielkość gminy

Działalność gmin w zakresie rehabilitacji społecznej

Łączna kwota wydatków na działania z zakresu rehabilitacji społecznej (niezależnie od jej rodzaju) wynosi średnio niewiele ponad 470.000 zł. Najwięcej środków na rehabilitację społeczną przeznaczają gminy miejskie, zwłaszcza te liczące powyżej 100.000 mieszkańców. Gminy wiejskie natomiast dysponują znacznie mniejszymi budżetami.

Działania gmin w zakresie rehabilitacji społecznej

Działania, w które angażują się gminy, są zróżnicowane zarówno pod względem liczby osób niepełnosprawnych objętych danym działaniem, jak również pod względem kwoty dofinansowania. Gminy, na wszystkie podejmowane przez siebie działania na rzecz osób niepełnosprawnych przeznaczają średnio 110 tys. zł.

Najwięcej pieniędzy przeznaczanych jest na najbardziej powszechne działania, z których jednocześnie korzysta najwięcej osób – pomoc w formie pieniężnej, pomoc w formie materialnej oraz likwidację barier architektonicznych. Nieporównywalnie duże środki, w stosunku do liczby korzystających z nich osób, idą na pomoc w formie opieki bytowej, pomoc kredytową oraz na pomoc w zakresie remontów mieszkań. Bardzo małym kosztem realizowane są działania w zakresie rekreacji, kultury i turystyki osób niepełnosprawnych.

Tabela 5. Liczba osób niepełnosprawnych objętych działaniami w zakresie rehabilitacji społecznej oraz kwota dofinansowania poszczególnych działań przez gminę w 2005 r.

	Liczba gmin, w których działanie było finansowane lub dofinansowane	Średnia liczba osób niepełnosprawnych objętych tym działaniem	Średnia kwota dofinansowania (w PLN)
Pomoc w formie pieniężnej (w tym zapomogi)	1320	152	221.143 zł
Pomoc w formie opieki bytowej (pomoc w codziennym życiu)	952	40	252.210 zł
Pomoc w formie materialnej (rzeczowej)	947	102	89.686 zł
Likwidacja barier architektonicznych	454	196	96.778 zł
Pomoc prawna	445	53	13.831 zł
Turnusy rehabilitacyjne	371	122	91.307 zł
Pomoc w zakresie remontów mieszkań itp.	314	8	86.654 zł
Zaopatrzenie w sprzęt ortopedyczny (wózki, kule, protezy, itp.)	303	66	84.538 zł
Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny	273	34	89.693 zł
Rekreacja osób niepełnosprawnych	258	221	15.259 zł
Tworzenie i działalność warsztatów terapii zajęciowej	237	37	276.436 zł
Kultura osób niepełnosprawnych	224	209	18.927 zł
Pomoc psychologiczna dla osób niepełnosprawnych	221	108	26.442 zł
Rehabilitacja medyczna	199	83	37.924 zł
Turystyka osób niepełnosprawnych	159	116	15.663 zł
Likwidacja barier w komunikowaniu się	157	98	72.127 zł
Zaopatrzenie w środki pomocnicze	136	102	62.610 zł
Likwidacja barier technicznych	120	188	34.255 zł
Pomoc w formie kredytowej (pożyczki)	76	41	519.610 zł

Działania gmin w zakresie rehabilitacji społecznej

W porównaniu z działaniami zrealizowanymi przez gminy w 2005 roku, plany na następne 12 miesięcy przedstawiają się skromniej. Jedna trzecia gmin w ogóle nie wskazała planowanych działań. W przypadku pozostałych gmin mamy do czynienia z mniejszą aktywnością w porównaniu z rokiem 2005. Może to oznaczać, że gminy dążą do zmniejszenia swojego zaangażowania w pomoc niepełnosprawnym, które to zadanie zasadniczo nie leży w ich zakresie. Z drugiej jednak strony prawdopodobne jest, iż część działań na rzecz osób niepełnosprawnych jest podejmowana przez gminy ze względu na nagłą potrzebę, konieczność, w sytuacji, której nie da się przewidzieć. Jednak, jak pokazują dane, gminy od tego typu działań się nie uchylają i często wychodzą naprzeciw potrzebom osób niepełnosprawnych.

Nadal jednak gminy planują angażować się najczęściej w działania związane ze wsparciem materialnym – pomocą w formie pieniężnej, w formie opieki bytowej oraz w formie materialnej. Podobnie jak w 2005 roku, następne miejsca na liście zajęły likwidacja barier architektonicznych oraz pomoc prawna.

Działania planowane w ciągu następnych 12 miesięcy oraz działania gmin w 2005 roku (odpowiedzi TAK)

N=2117

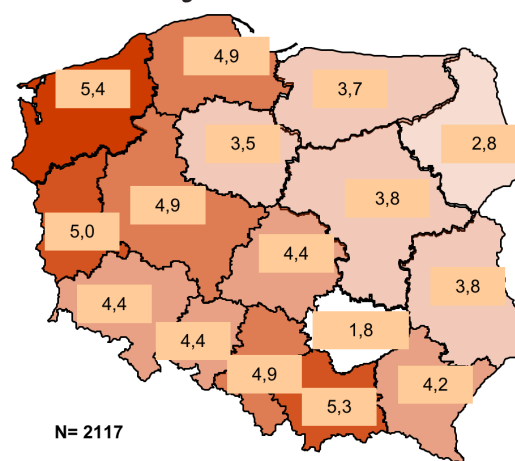
Działania gmin w zakresie rehabilitacji społecznej

Mamy do czynienia ze spadkiem średniej liczby działań planowanych przez gminy na następne 12 miesięcy. Zależność tę obserwujemy zarówno na poziomie kraju, jak i w poszczególnych województwach, w podziale na typ i wielkość gminy.

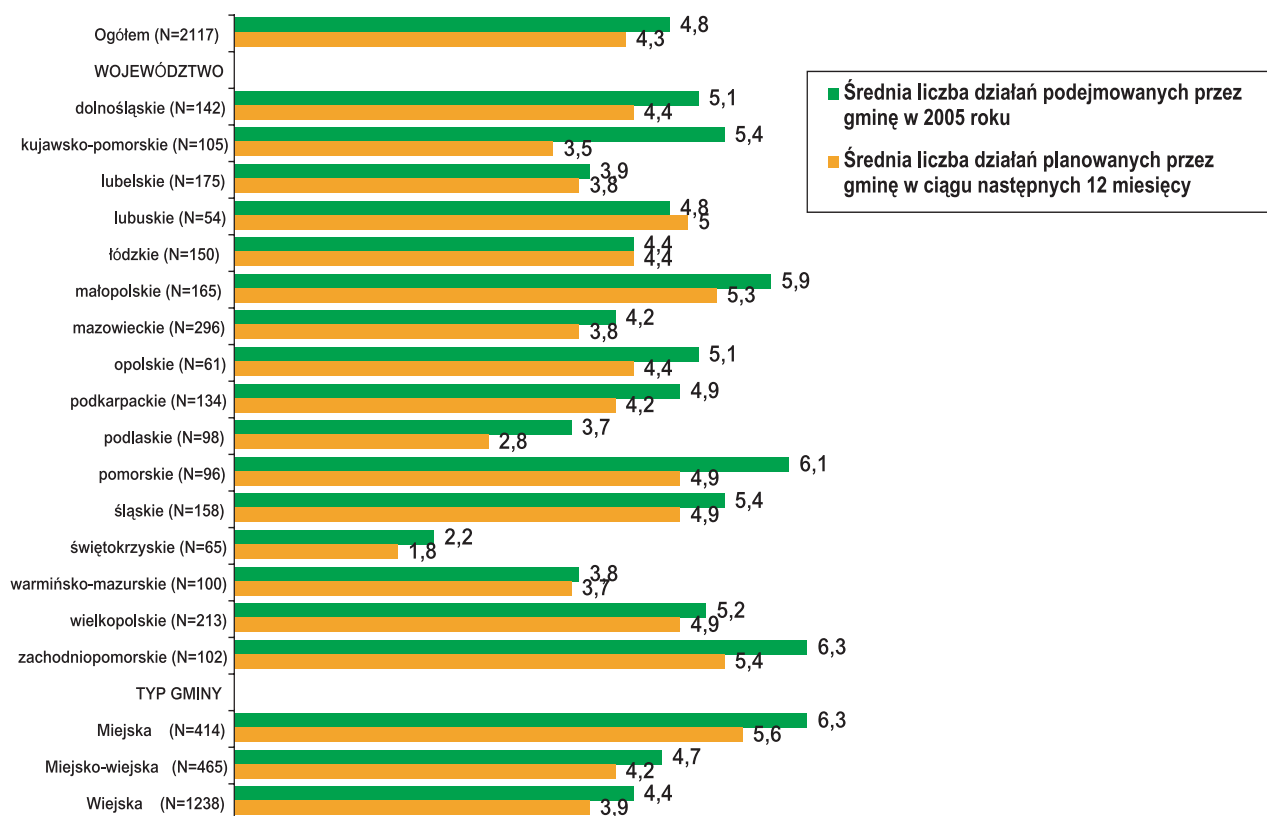
Zróznicowanie planowanych działań pozostaje podobne, jak w przypadku działań zrealizowanych w 2005 roku. We wschodniej części kraju gminy planują zdecydowanie mniej działań w porównaniu z częścią zachodnią i południową. Jedynym województwem, w którym gminy w porównaniu z rokiem 2005 planują podjęcie większej liczby działań, jest województwo lubuskie.

Podobnie, jak w 2005 roku, gminy miejskie planują podjęcie przeciętnie większej liczby działań. Liczba planowanych działań wzrasta także z wielkością gminy, niezależnie od jej typu.

Średnia liczba planowanych przez gminę działań na rzecz osób niepełnosprawnych
W POSZCZEGÓLNYCH WOJEWÓDZTWACH

Średnia liczba podejmowanych w 2005 roku i planowanych przez gminę działań na rzecz osób niepełnosprawnych ze względu na typ gminy i województwo

Działania gmin w zakresie rehabilitacji społecznej

Obserwujemy podobne zróżnicowanie działań planowanych na następne 12 miesięcy i zrealizowanych w 2005 roku.

Gminy raczej planują utrzymanie lub zmniejszenie liczby osób obejmowanych swoimi działaniami na rzecz niepełnosprawnych. Działania, które mają objąć przeciętnie więcej osób w porównaniu z 2005 rokiem to zasadniczo zadania najpotrzebniejsze, w najbardziej bezpośredni sposób wspierające osoby niepełnosprawne – pomoc materialna i pieniężna, pomoc w rehabilitacji (turnusy rehabilitacyjne, rehabilitacja medyczna i zaopatrzenie w sprzęt i środki pomocnicze).

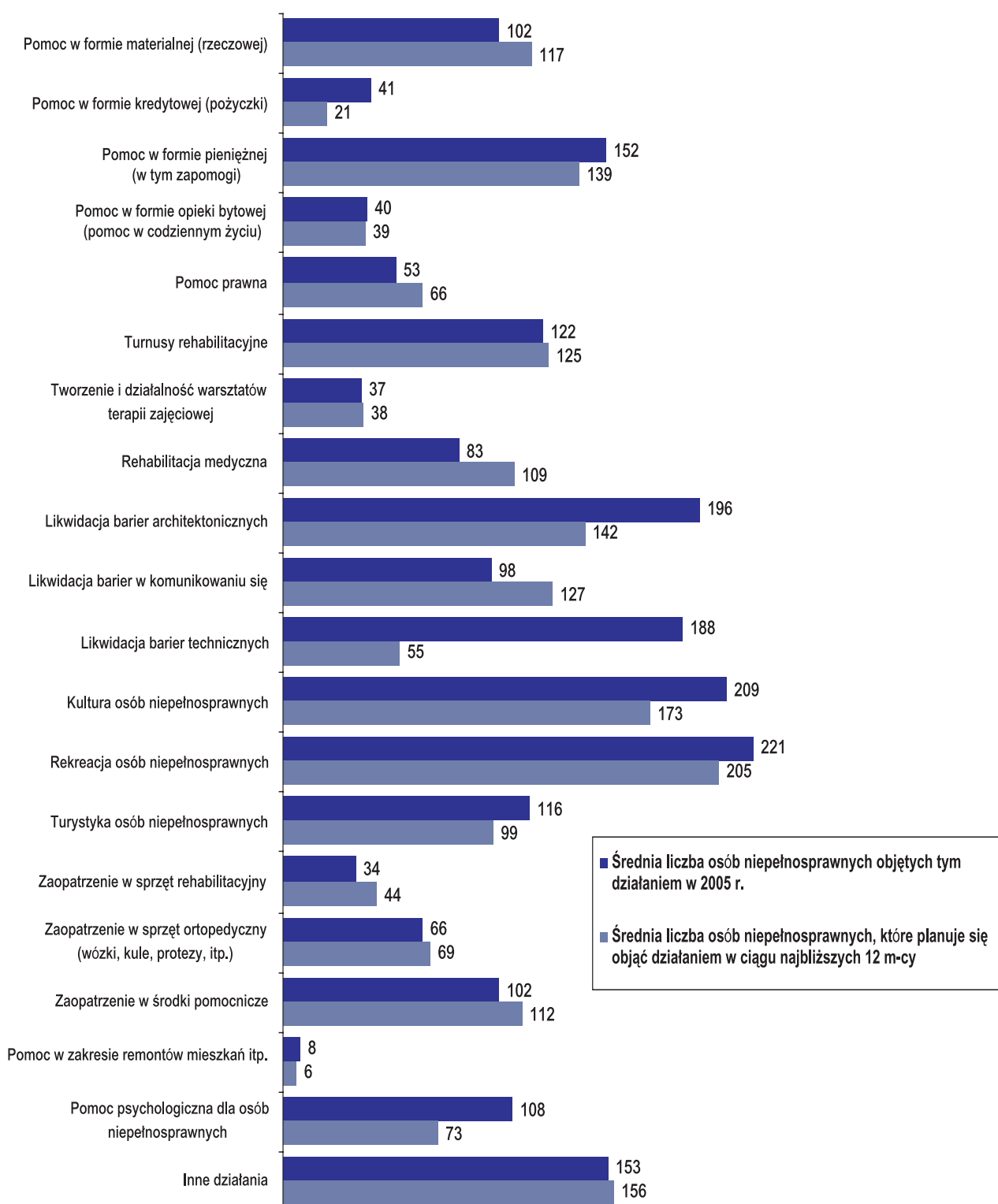
Świadczy to chęci zaangażowania się w bezpośrednią i najpilniejszą pomoc mieszkańcom. Potrzeby społeczne i kulturalne wyraźnie spychane są na dalszy plan i traktowane przez gminy jako zdecydowanie mniej ważne – w planach działania te mają dotyczyć mniejszej liczby osób, niż w 2005 roku.

Tabela 6. Liczba osób niepełnosprawnych, które planuje się objąć działaniami w zakresie rehabilitacji społecznej oraz kwota dofinansowania, którą gmina planuje przeznaczyć na poszczególne działania.

	Liczba gmin, w których planuje się finansowanie lub dofinansowanie działania	Średnia liczba osób niepełnosprawnych, które planuje się objąć tym działaniem	Średnia kwota dofinansowania (w PLN)
Pomoc w formie materialnej (rzeczowej)	764	117	55.807 zł
Pomoc w formie kredytowej (pożyczki)	46	21	86.447 zł
Pomoc w formie pieniężnej (w tym zapomogi)	1098	139	224.226 zł
Pomoc w formie opieki bytowej (pomoc w codziennym życiu)	784	39	278.117 zł
Pomoc prawna	324	66	16.008 zł
Turnusy rehabilitacyjne	257	125	106.830 zł
Tworzenie i działalność warsztatów terapii zajęciowej	172	38	282.505 zł
Rehabilitacja medyczna	161	109	42.738 zł
Likwidacja barier architektonicznych	338	142	118.882 zł
Likwidacja barier w komunikowaniu się	110	127	73.925 zł
Likwidacja barier technicznych	87	55	32.533 zł
Kultura osób niepełnosprawnych	173	173	17.007 zł
Rekreacja osób niepełnosprawnych	197	205	16.702 zł
Turystyka osób niepełnosprawnych	114	99	10.630 zł
Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny	171	44	19.732 zł
Zaopatrzenie w sprzęt ortopedyczny (wózki, kule, protezy, itp.)	192	69	98.690 zł
Zaopatrzenie w środki pomocnicze	110	112	52.097 zł
Pomoc w zakresie remontów mieszkań itp.	209	6	5.482 zł
Pomoc psychologiczna dla osób niepełnosprawnych	166	73	20.582 zł
Inne działania	116	156	77.005 zł

Działania gmin w zakresie rehabilitacji społecznej

Średnia liczba osób objętych działaniem w 2005 r. i w ciągu najbliższych 12 miesięcy (w zł)

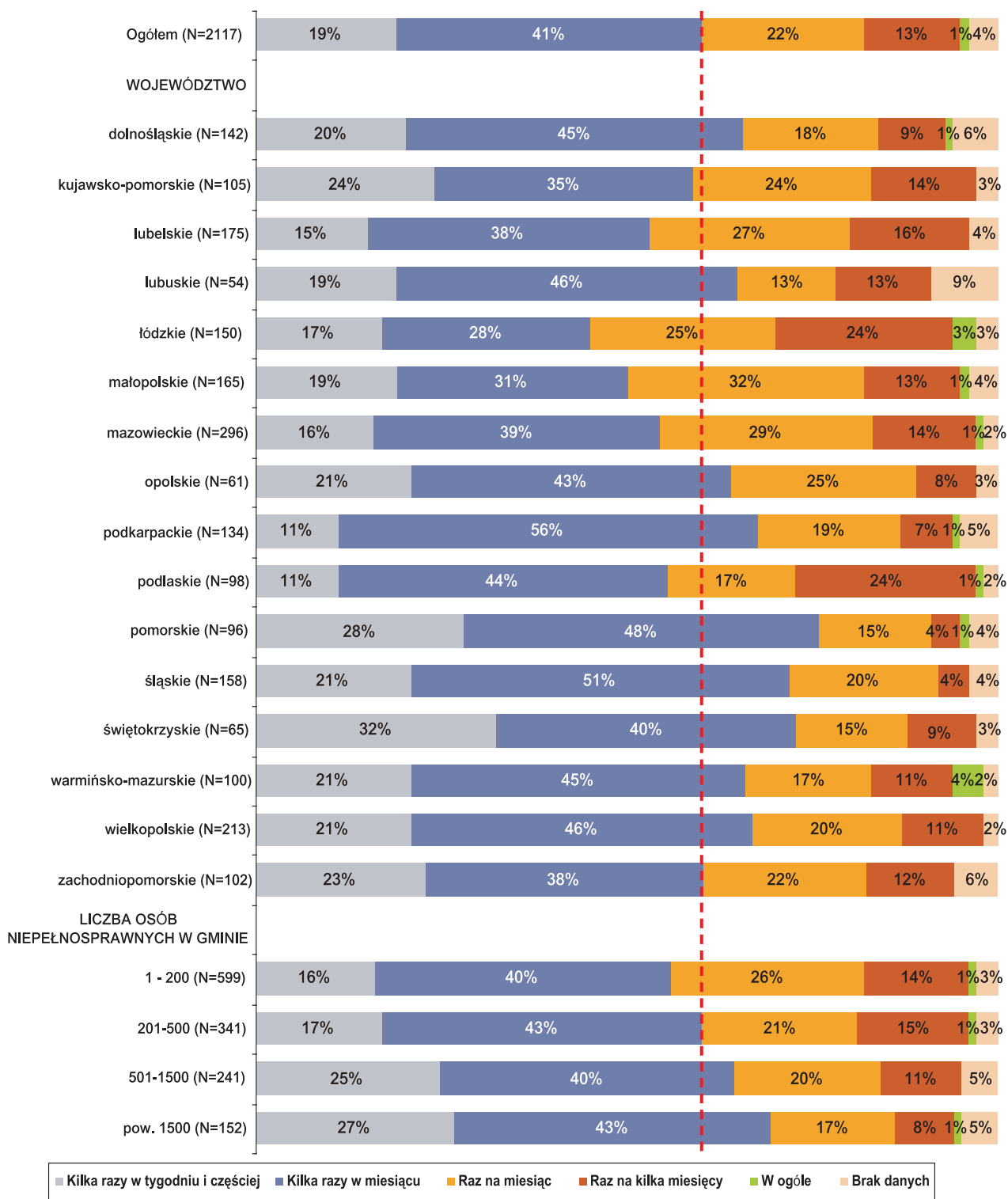
Działania gmin w zakresie rehabilitacji społecznej

W zdecydowanej większości gmin pracownicy socjalni kontaktują się z osobami niepełnosprawnymi przynajmniej raz w miesiącu. Przeciętnie w 60% gmin taki kontakt następuje nawet kilka razy w miesiącu, zaś w co piątej gminie nawet kilka razy w tygodniu. Sytuacja, w której pracownicy socjalni w ogóle nie kontaktują się z niepełnosprawnymi jest bardzo rzadka. Co ciekawe, pracownicy socjalni wykazują większą aktywność w kontaktach z niepełnosprawnymi w największych gminach, gdzie jednocześnie grono potrzebujących pomocy jest najliczniejsze. Odczytywać to można jako pozytywny sygnał świadczący o przystosowywaniu się tych urzędów do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz o przejęciu od powiatu części obowiązków, które w gestii gminy nie leżą.

Częstotliwość odwiedzin pracowników socjalnych u osób niepełnosprawnych jest zróżnicowana ze względu na województwo. Najczęściej osoby niepełnosprawne są odwiedzane w województwach pomorskim, śląskim i świętokrzyskim (więcej niż 70% gmin deklaruje, iż odwiedzi-ny zdarzają się przynajmniej kilka razy w miesiącu). Z najgorszą sytuacją mamy do czynienia w województwach łódzkim i małopolskim – odsetek gmin, w których pracownicy odwiedzają niepełnosprawnych co najmniej kilka razy w tygodniu jest w ich przypadku najniższy i nie przekracza 50%.

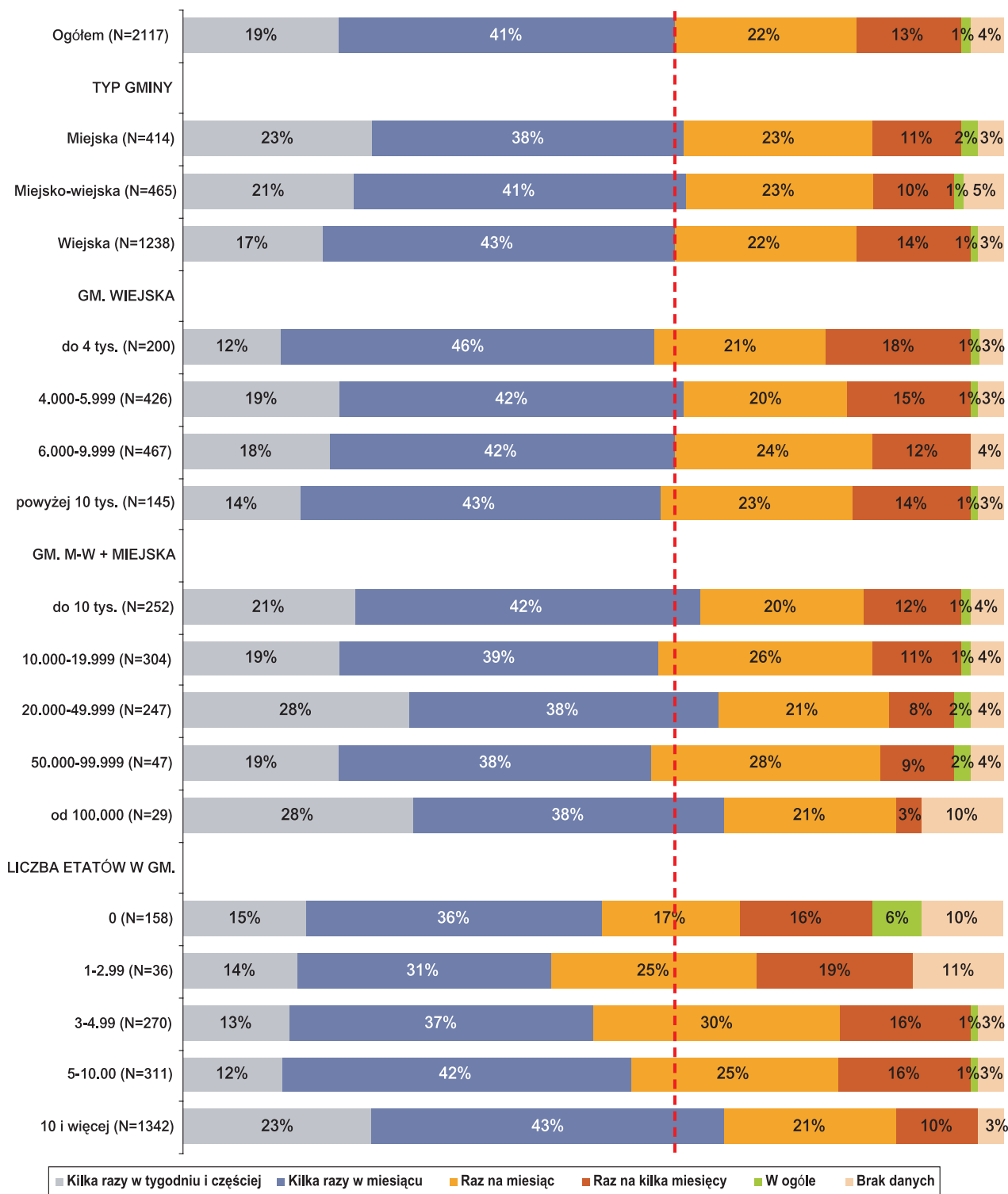
Działania gmin w zakresie rehabilitacji społecznej

Jak często pracownicy socjalni gminy kontaktują się z osobami niepełnosprawnymi?

Działania gmin w zakresie rehabilitacji społecznej

Jak często pracownicy socjalni gminy kontaktują się z osobami niepełnosprawnymi?

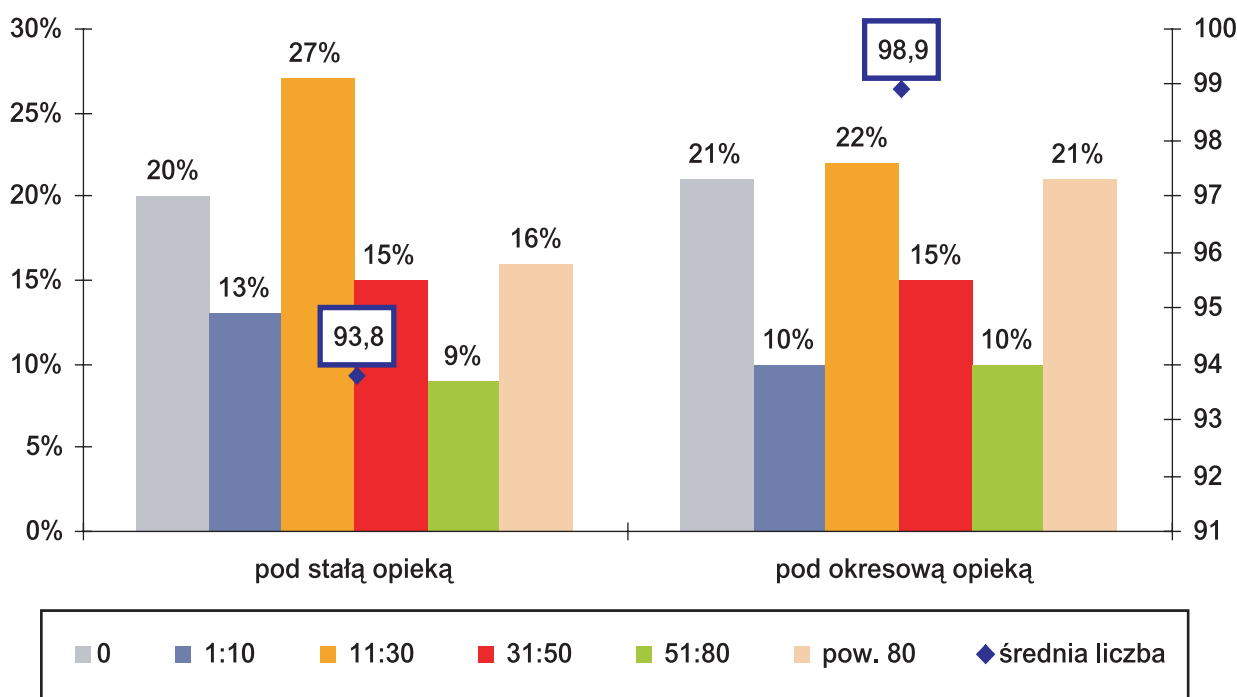
Działania gmin w zakresie rehabilitacji społecznej

Przeciętnie pod opieką pracowników socjalnych pozostają ponad 192 osoby niepełnosprawne – w tym 93-94 pod stałą, zaś blisko 99 pod okresową opieką.

Gminy w dobrej sytuacji finansowej obejmują opieką stałą i okresową dużo więcej osób niepełnosprawnych, niż gminy w sytuacji złej lub ani dobrej, ani złej. Można tu postawić wniosek, iż gminy starają się pomagać niepełnosprawnym mieszkańcom w miarę swoich możliwości finansowych i kadrowych – a zatem gdyby przekazać w ich ręce odpowiednie fundusze, mogłyby objąć pomocą większą liczbę osób.

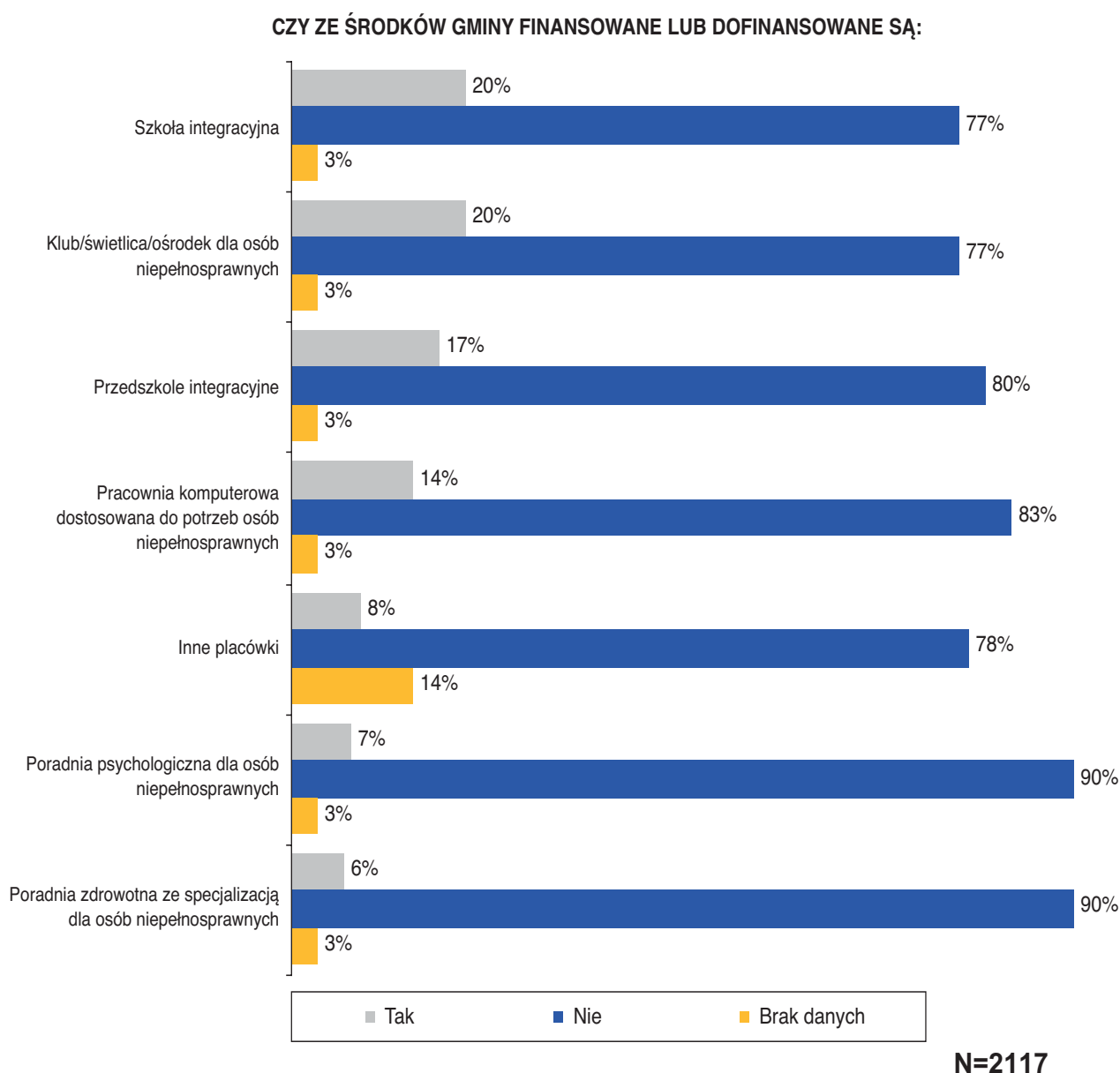
Przeciętna liczba niepełnosprawnych obejmowanych opieką wzrasta także wraz z wielkością gminy. Gminy miejskie – zapewne z racji wielkości – mają pod opieką stałą lub okresową dużo więcej osób, niż gminy miejsko-wiejskie i wiejskie.

Ile osób niepełnosprawnych obecnie pozostaje pod opieką pracowników socjalnych?

Działania gmin w zakresie rehabilitacji społecznej

Biorąc pod uwagę ograniczony budżet gminy, stosunkowo często angażują się w finansowanie lub dofinansowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę sytuacji osób niepełnosprawnych. Najczęściej środki finansowe trafiają do dzieci i młodzieży. Co piąta gmina finansuje lub dofinansowuje szkoły integracyjne, kluby, świetlice lub ośrodki dla osób niepełnosprawnych. Nieco mniej gmin angażuje się w dofinansowywanie przedszkoli integracyjnych lub pracowni komputerowych umożliwiających osobom niepełnosprawnym korzystanie z komputera czy Internetu.

Działania gmin w zakresie rehabilitacji społecznej

Stosunkowo najmniejszą chęć do finansowania lub dofinansowania różnego typu placówek prezentują gminy z województw centralnych – kujawsko-pomorskiego i łódzkiego, wschodnich – lubelskiego, podlaskiego i świętokrzyskiego, a także na zachodzie z województwa lubuskiego.

Zaangażowanie w pomoc poradniom psychologicznym częściej można obserwować w przypadku województw dolnośląskiego i opolskiego, zaś w pomoc poradniom zdrowotnym w przypadku województw łódzkiego i warmińsko-mazurskiego. Gminy z województw małopolskiego, podkarpackiego, śląskiego, wielkopolskiego i zachodniopomorskiego częściej niż przeciętnie dofinansowują oba te typy placówek.

W pomoc skierowaną do dzieci i młodzieży – przedszkola i szkoły integracyjne zdecydowanie częściej angażują się gminy w województwach opolskim, śląskim, warmińsko-mazurskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim. Natomiast dofinansowanie ośrodków dla osób niepełnosprawnych częściej spotykamy w województwie małopolskim, podkarpackim, pomorskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim.

Tabela 7. Czy ze środków gminy finansowane lub dofinansowane są (odpowiedzi TAK):

	Ogółem (N=2117)	dolnośląskie (N=142)	kujawsko-pomorskie (N=105)	lubelskie (N=175)	lubuskie (N=54)	łódzkie (N=150)	małopolskie (N=165)	mazowieckie (N=296)	opolskie (N=61)	podkarpackie (N=134)	podlaskie (N=98)	pomorskie (N=96)	śląskie (N=158)	świętokrzyskie (N=65)	warmińsko-mazurskie (N=100)	wielkopolskie (N=213)	zachodniopomorskie (N=102)
Klub/świątelnia/ośrodek dla osób niepełnosprawnych	20%	19%	18%	14%	20%	13%	24%	16%	20%	23%	10%	31%	28%	11%	17%	26%	27%
Szkoła integracyjna	20%	20%	11%	17%	17%	11%	21%	19%	26%	17%	14%	20%	28%	12%	23%	27%	24%
Przedszkole integracyjne	17%	14%	12%	15%	13%	13%	18%	12%	36%	13%	12%	14%	27%	8%	22%	24%	23%
Pracownia komputerowa dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych	14%	15%	10%	11%	9%	7%	10%	15%	16%	16%	15%	20%	17%	8%	13%	18%	13%
Inne placówki	8%	5%	9%	7%	4%	5%	4%	6%	11%	9%	7%	7%	11%	3%	7%	15%	11%
Poradnia psychologiczna dla osób niepełnosprawnych	7%	10%	3%	7%	6%	6%	11%	7%	11%	10%	2%	6%	8%	2%	5%	6%	12%
Poradnia zdrowotna ze specjalizacją dla osób niepełnosprawnych	6%	4%	1%	7%	6%	9%	10%	6%	2%	9%	1%	6%	9%	3%	8%	6%	7%

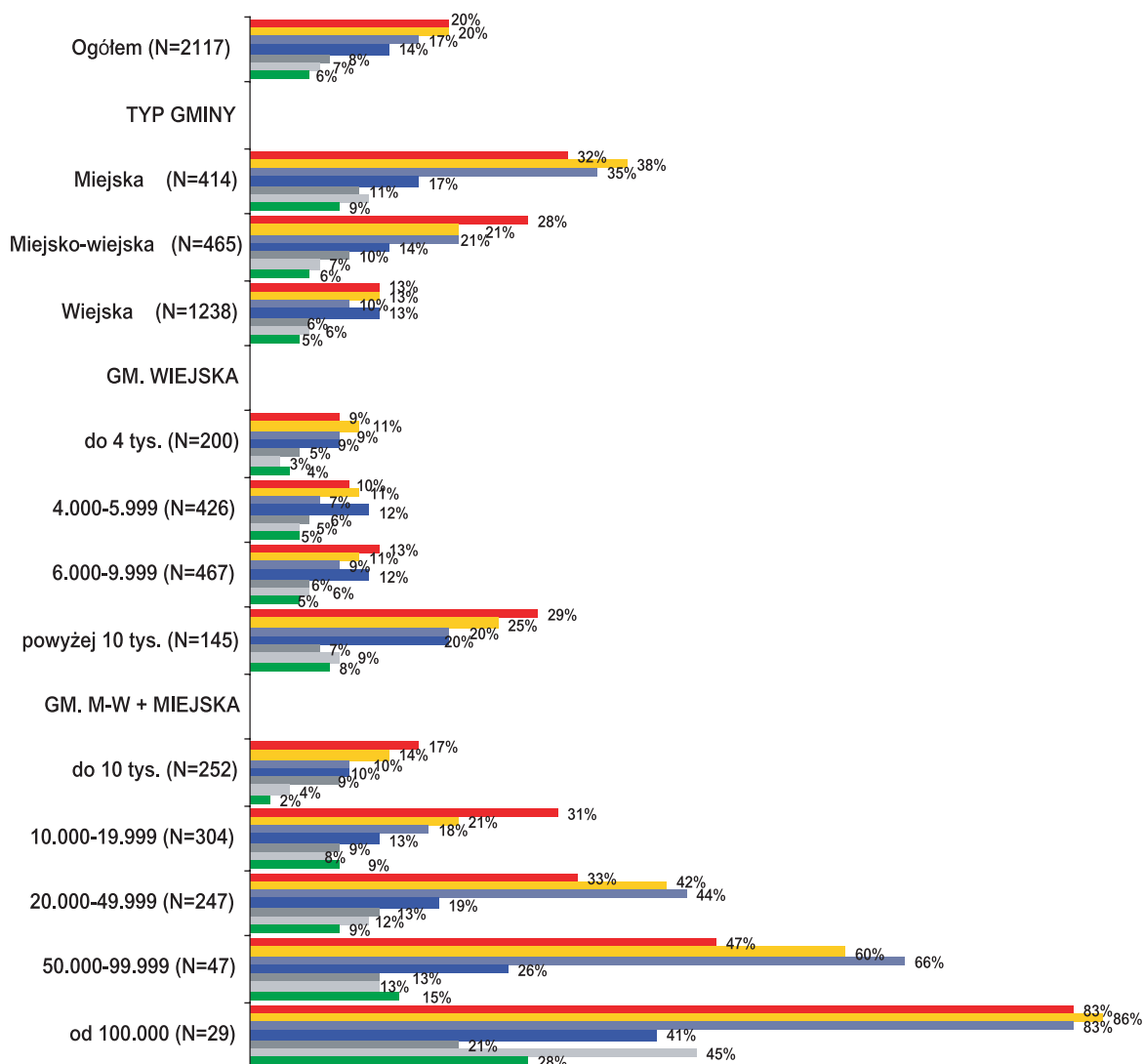
W finansowanie lub dofinansowanie placówek częściej angażują się gminy, które przeprowadziły rozpoznanie potrzeb w zakresie różnych aspektów środowiska osób niepełnosprawnych. To, czy gmina udzieli finansowej pomocy różnego typu placówkom zależy również silnie od liczby osób niepełnosprawnych zamieszkujących na terenie gminy. Im więcej takich osób, tym większa aktywność gmin w tym zakresie. Prawidłowość ta świadczy o gotowości do świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym zwłaszcza w sytuacji, gdy skala ich problemów jest większa.

Działania gmin w zakresie rehabilitacji społecznej

Chęci i możliwości zapewnienia przez gminy finansowania lub dofinansowania placówkom wspierającym osoby niepełnosprawne silnie związane są z sytuacją samych gmin.

Zdecydowanie częściej tego typu pomocy udzielają gminy miejskie, najrzadziej zaś wiejskie. Odsetek gmin wspierających poszczególne placówki wzrasta również wraz z wielkością gminy (niezależnie od typu) oraz jej zamożnością.

Czy ze środków gminy finansowane lub dofinansowane są (odpowiedzi TAK):

- Klub/świątlica/ośrodek dla osób niepełnosprawnych
- Szkoła integracyjna
- Przedszkole integracyjne
- Pracownia komputerowa dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych
- Inne placówki
- Poradnia psychologiczna dla osób niepełnosprawnych
- Poradnia zdrowotna ze specjalizacją dla osób niepełnosprawnych

**12. Ocena ustawy o rehabilitacji zawodowej
i społecznej oraz zatrudnieniu
osób niepełnosprawnych
przez samorządy gminne**

Ocena ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych przez samorządy gminne

W rozdziale tym omówione zostały następujące zagadnienia:

- ❑ Ocena ustawowego systemu finansowania i podziału zadań w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.
  - ✓ *Jak gmina ocenia obowiązujący w Polsce ustawowy system finansowania i podziału zadań w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych?*
- ❑ Przejęcie przez gminę od powiatu zadań ustawowych w opinii przedstawicieli jednostek samorządu gminnego.
  - ✓ *Czy gmina chciałaby przejąć od powiatu część zadań ustawowych w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych?*
  - ✓ *Które zadania gmina chciałaby przejąć od powiatu?*
  - ✓ *Dlaczego gmina chce przejąć te zadania?*
  - ✓ *Dlaczego gmina nie chciałaby przejąć części ustawowych zadań w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych?*

Ocena ustawowego systemu finansowania i podziału zadań w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych

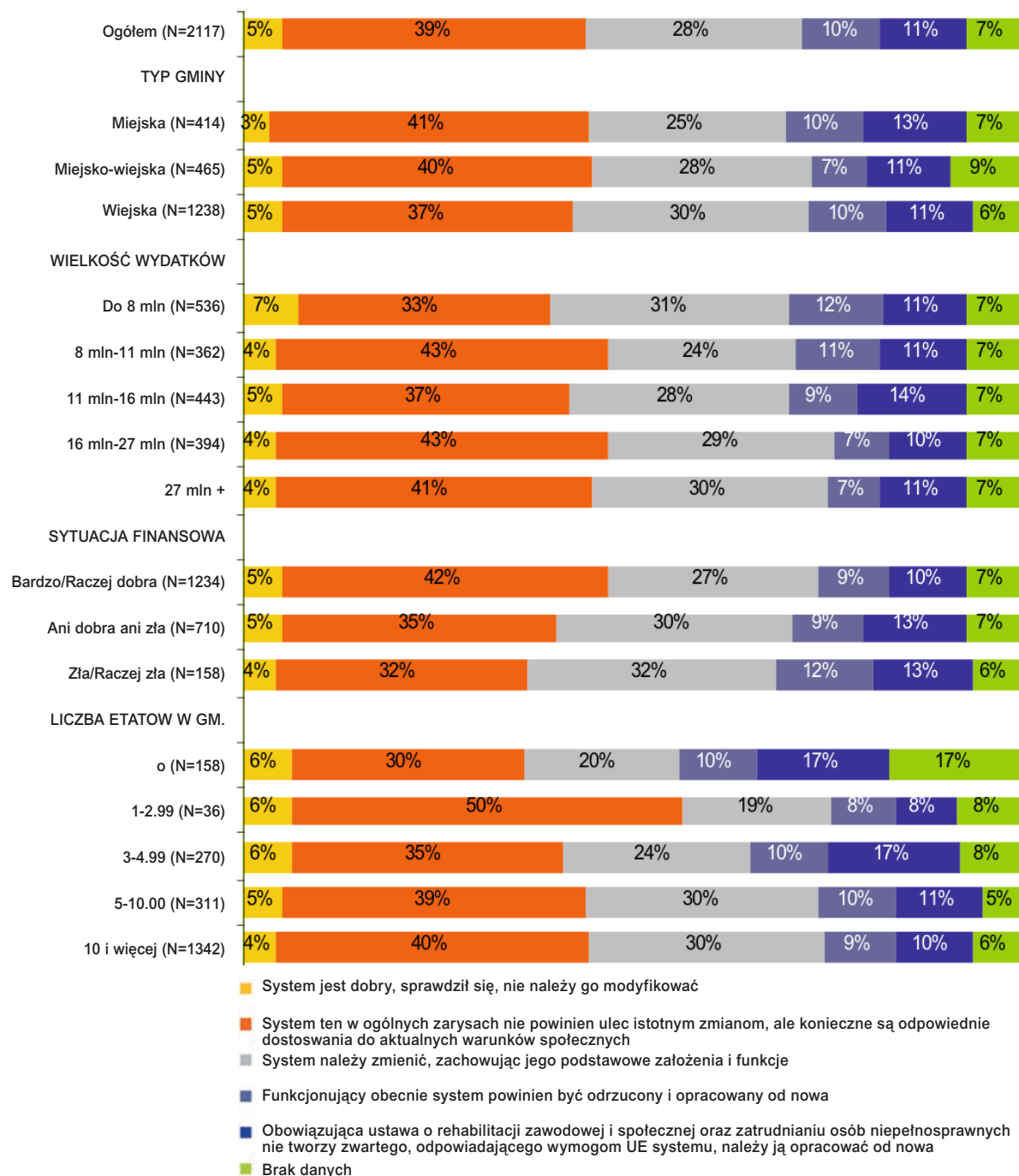
Wyniki badań pokazują, iż samorządy gminne zgłaszają wiele zastrzeżeń do obowiązującego w Polsce prawodawstwa dotyczącego rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. Jedynie 5% opowiada się za utrzymaniem systemu w niezmienionej formie. Przeważa natomiast opinia, iż obecne ustawodawstwo jest w swoich ogólnych zarysach i założeniach dobre, należy je jednak zmodyfikować tak, aby było one lepiej dostosowane do społecznych realiów naszego kraju (67%). Podkreślić należy jednak, iż co piąta gmina (21%) w całości odrzuca obowiązujący ustawowy system.

Ocena obecnego systemu organizacji wsparcia dla osób niepełnosprawnych w dużej mierze jest pochodną sytuacji finansowej gminy. Za utrzymaniem obowiązującego prawa, lub jedynie małymi zmianami dostosowawczymi relatywnie częściej opowiadają się gminy lepiej sobie radzące. Konsekwentnie, najbardziej radykalne w swoich poglądach są gminy określające swoją sytuację finansową jako złą i dysponujące najmniejszymi budżetami.

Znaczne różnice w ocenie ustawowego systemu finansowania i podziału zadań w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych są widoczne w skali województw. Bardziej stanowcze poglądy w tym względzie wyrażają samorządy gminne z województwa dolnośląskiego, łódzkiego, mazowieckiego, opolskiego, podlaskiego, pomorskiego oraz warmińsko-mazurskiego. Mniejszych zmian, jedynie dostosowujących system do społecznych realiów domagają się natomiast samorządy z województwa lubelskiego, małopolskiego, podkarpackiego oraz świętokrzyskiego.

Ocena ustawowego systemu finansowania i podziału zadań w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych

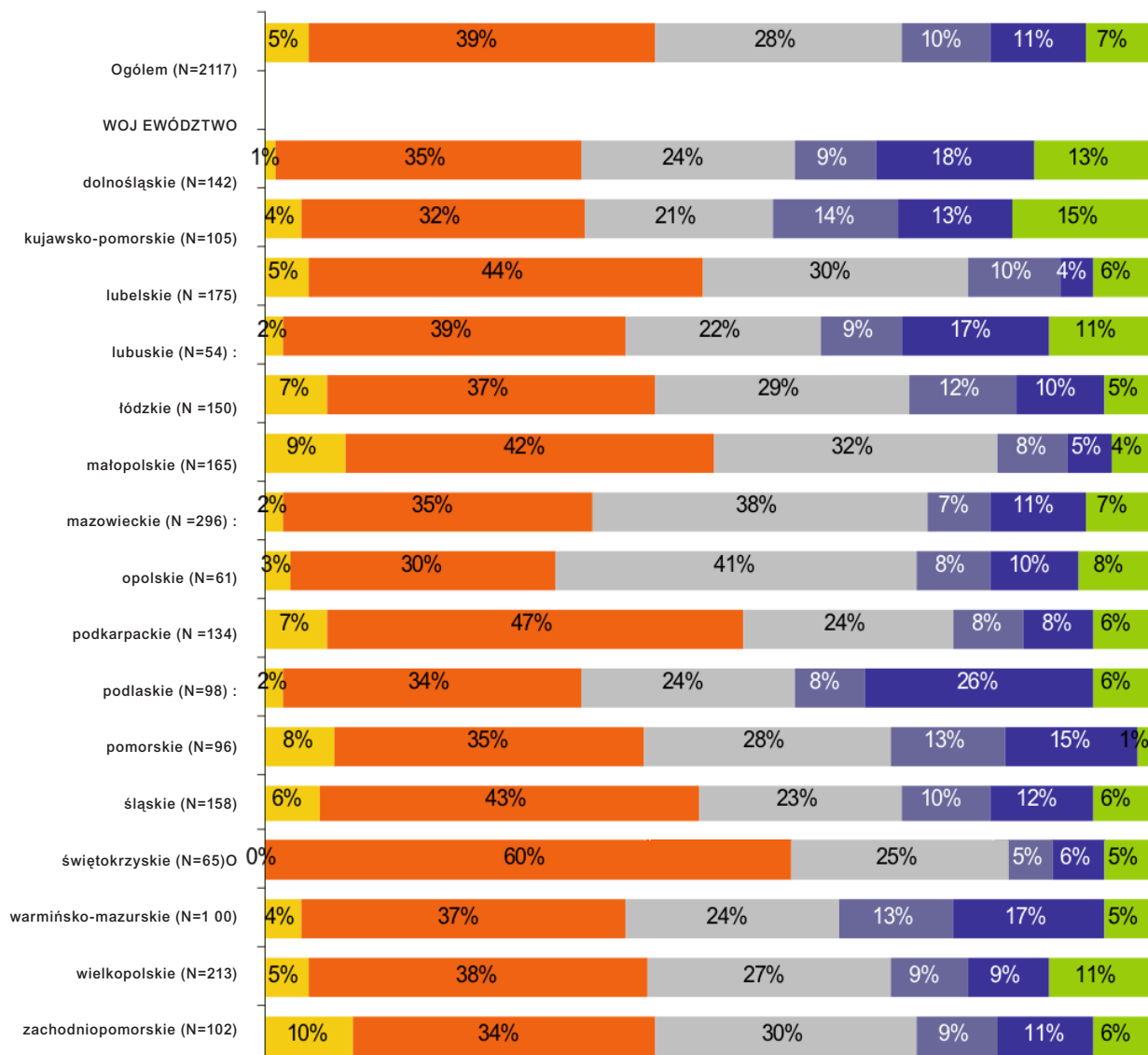
JAK GMINA OCENIA OBOWIĄZUJĄCY W POLSCE USTAWOWY SYSTEM FINANSOWANIA I PODZIAŁU ZADAŃ W ZAKRESIE REHABILITACJI ZAWODOWEJ I SPOŁECZNEJ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH?

Ocena ustawowego systemu finansowania i podziału zadań w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych

JAK GMINA OCENIA OBOWIĄZUJĄCY W POLSCE USTAWOWY SYSTEM FINANSOWANIA I PODZIAŁU ZADAŃ W ZAKRESIE REHABILITACJI ZAWODOWEJ I SPOŁECZNEJ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH?

- System jest dobry, sprawdził się, nie należy go modyfikować
- System ten w ogólnych zarysach nie powinien ulec istotnym zmianom, ale konieczne są odpowiednie dostosowania do aktualnych warunków społecznych
- System należy zmienić, zachowując jego podstawowe założenia i funkcje
- Funkcjonujący obecnie system powinien być odrzucony i opracowany od nowa
- Obowiązująca ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych nie tworzy zwanego, odpowiadającego wymogom UE systemu, należy ją opracować od nowa
- Brak danych

Przejęcie przez gminę od powiatu zadań ustawowych w opinii przedstawicieli jednostek samorządu gminnego

Jednocześnie przedstawiciele badanych samorządów gminnych sprzeciwiają się przejmowaniu od powiatu choćby części zadań ustawowych w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. Pomysł ten spotykał z poparciem jedynie 8% badanych przez nas gmin.

Wyrażaną niechęć wobec przejmowania od powiatów części zadań ustawowych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej motywowano przede wszystkim:

- posiadaniem przez gminy gorszego zaplecza i możliwości (55%). Przedstawiciele gmin wskazują tutaj na brak odpowiednio wyszkolonej kadry, obciążenie gminy już wyznaczonymi jej obowiązkami, a także trudności lokalowe.
- przyczynami finansowymi (46%). Zdaniem przedstawicieli gmin przejęcie części obowiązków, może wiązać się ze zbyt dużym obciążeniem budżetu gminy.
- brakiem potrzeb (11%). Zdaniem przedstawicieli gmin, istnieją inne jednostki bardziej kompetentne w tej kwestii.

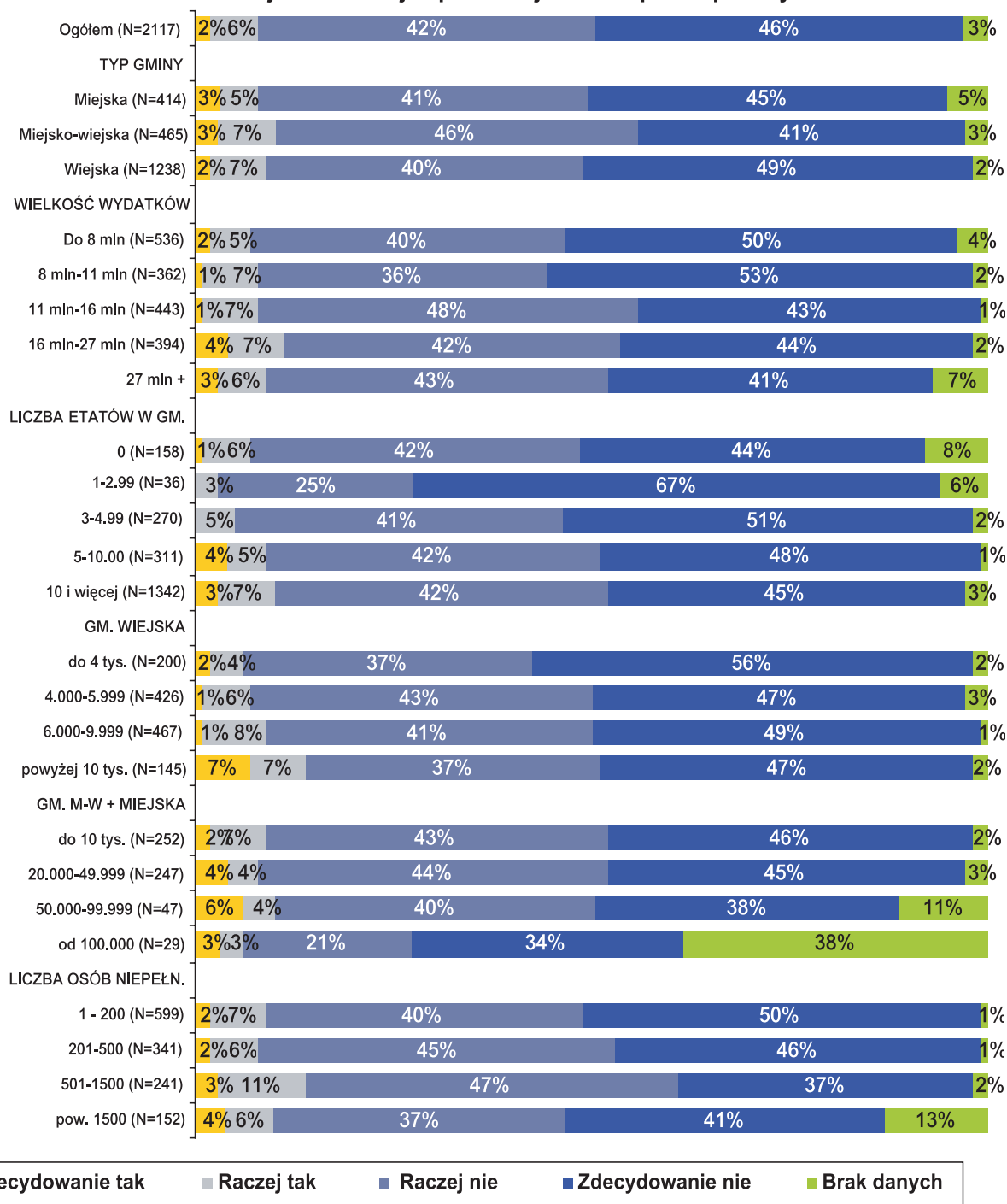
Nieliczne samorządy, które gotowe są na tak radykalną zmianę w systemie organizacji wsparcia dla osób niepełnosprawnych gotowe są przejąć od powiatów jednak jedynie najprostsze zadania (które gminy i tak częściowo realizują w swoim zakresie). I tak, najczęściej wskazywano na zarządzanie pomocą finansową (53%), działania w zakresie likwidacji przeszkód architektonicznych (27%), pomoc w znalezieniu pracy (9%), prowadzenie wszelkiego rodzaju ośrodków opieki (8%), a także prowadzenie działań społecznych (6%). Gminy, które chcą przejąć od powiatów część obowiązków twierdzą, iż same mogą bardziej efektywnie wykonywać te zadania. Do najczęściej przytaczanych przez nich argumentów należą:

- posiadanie przez gminy lepszego zaplecza i możliwości niż powiat (73%). Osoby niepełnosprawne mają łatwiejszy dostęp do pomocy, a jednocześnie gmina jest w stanie lepiej dystrybuować pomoc wśród osób niepełnosprawnych. Posiadają także większe doświadczenie w świadczeniu bezpośredniej pomocy mieszkańcom.
- kwestie finansowe (14%). Gmina potrafi efektywniej wykorzystać powierzone jej pieniądze.

Warto podkreślić, iż relatywnie największą gotowość do przyjęcia części ustawowych zadań na rzecz osób niepełnosprawnych wyrażają największe gminy wiejskie (14%), które już dziś zapewne posiadają odpowiedni potencjał do ich realizowania. Odwrotnie, najmniejsze gminy wiejskie, które skarżą się na braki kadrowe i finansowe odczuwają największe obawy w związku z przyjęciem na siebie nowych obowiązków. Gotowość do zmian idzie również w parze z oceną własnej sytuacji finansowej (większą chęć przejmowania obowiązków wyrażają gminy zadowolone z własnej sytuacji finansowej – 10%) oraz podejmowaniem działań na rzecz osób niepełnosprawnych (przede wszystkim gminy, które szczegółowo rozpoznały potrzeby niepełnosprawnych – 16%).

Przejęcie przez gminę od powiatu zadań ustawowych w opinii przedstawicieli jednostek samorządu gminnego

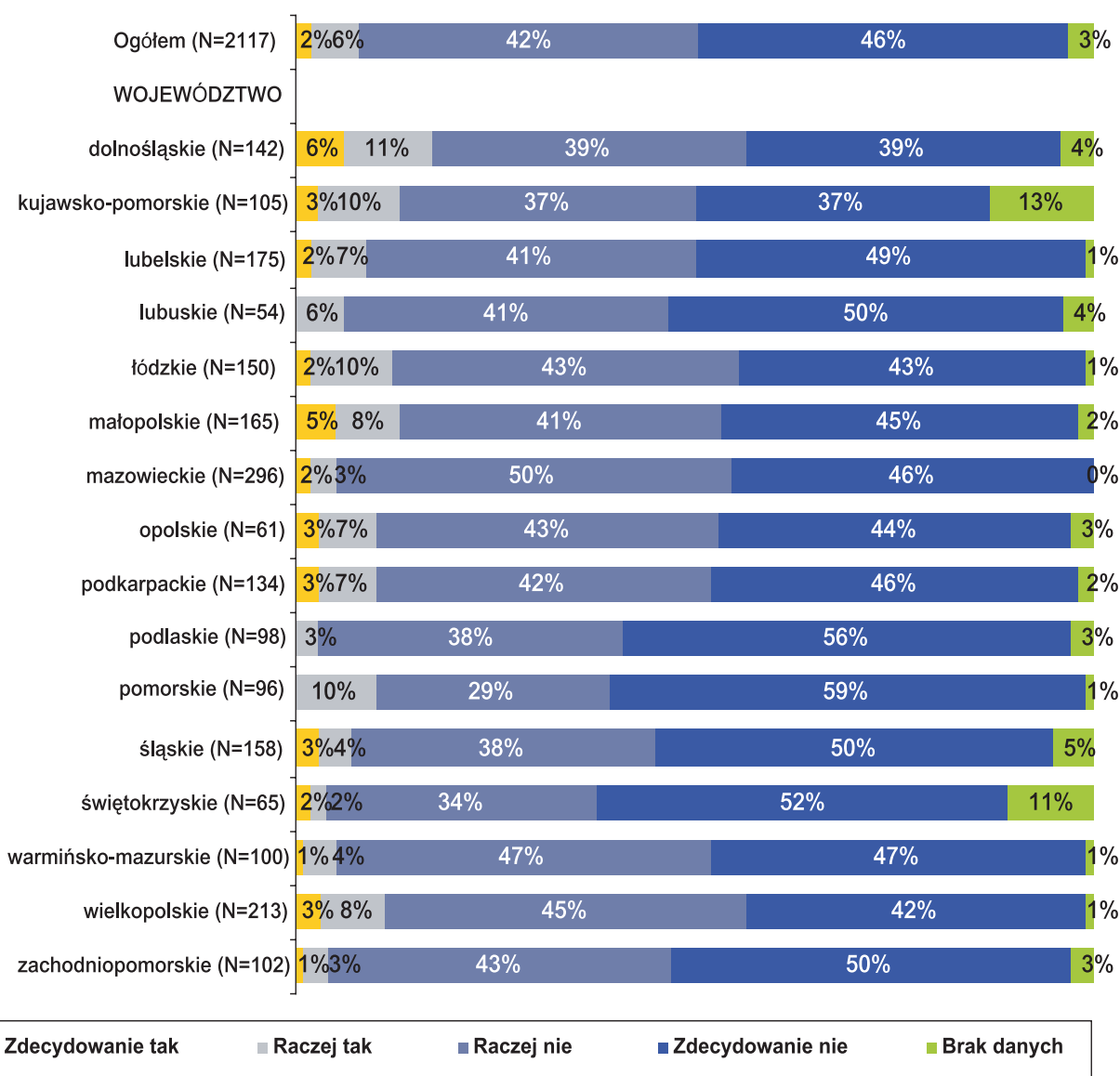
Czy gmina chciałaby przejąć od powiatu część zadań ustawowych w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych?

Przejęcie przez gminę od powiatu zadań ustawowych w opinii przedstawicieli jednostek samorządu gminnego

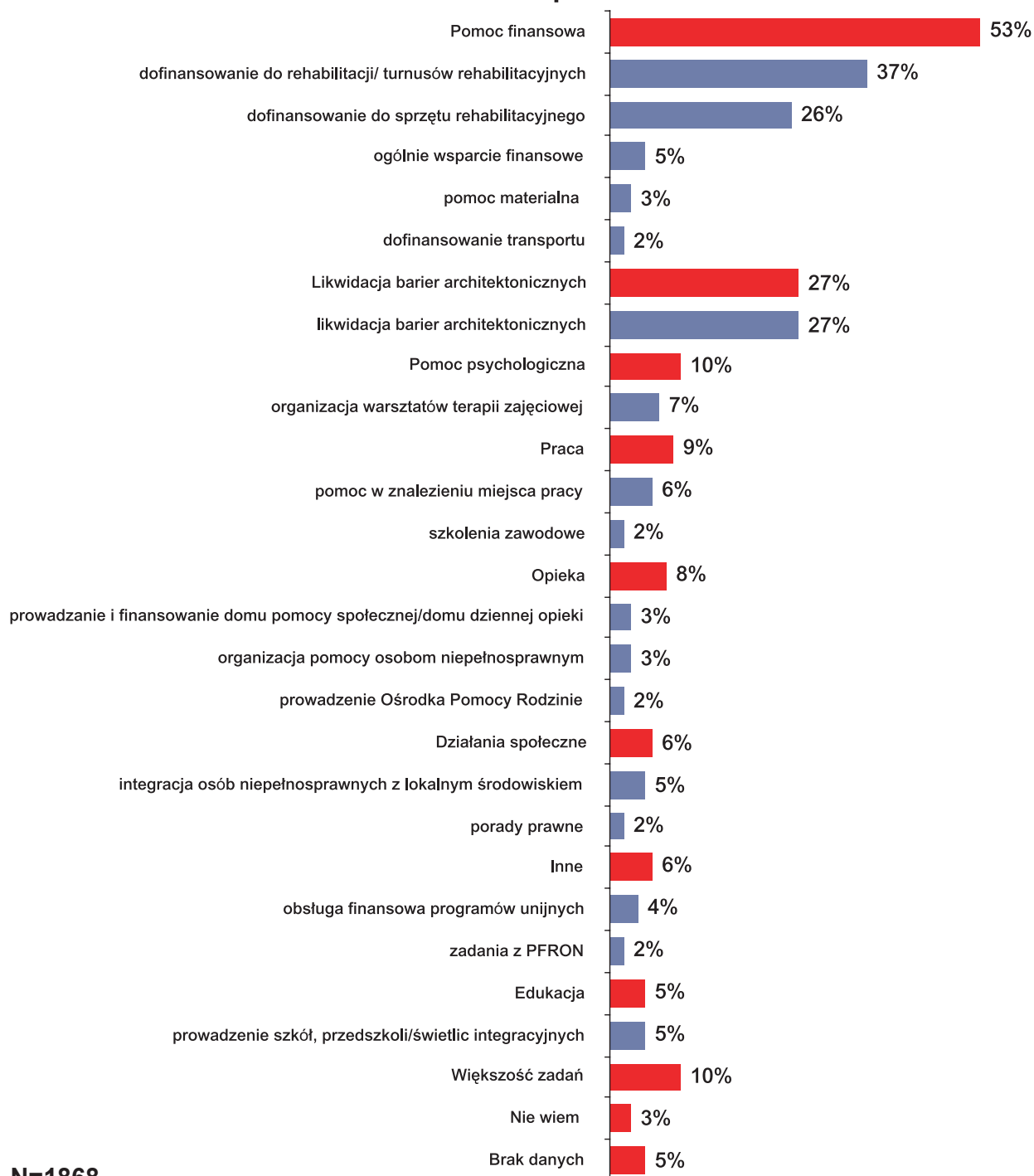
Gotowość do przejęcia od powiatów części zadań ustawowych w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych relatywnie częściej wyrażają samorzady gminne z województwa dolnośląskiego, kujawsko – pomorskiego, łódzkiego, małopolskiego oraz wielkopolskiego.

Czy gmina chciałaby przejąć od powiatu część zadań ustawowych w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych?

Przejęcie przez gminę od powiatu zadań ustawowych w opinii przedstawicieli jednostek samorządu gminnego

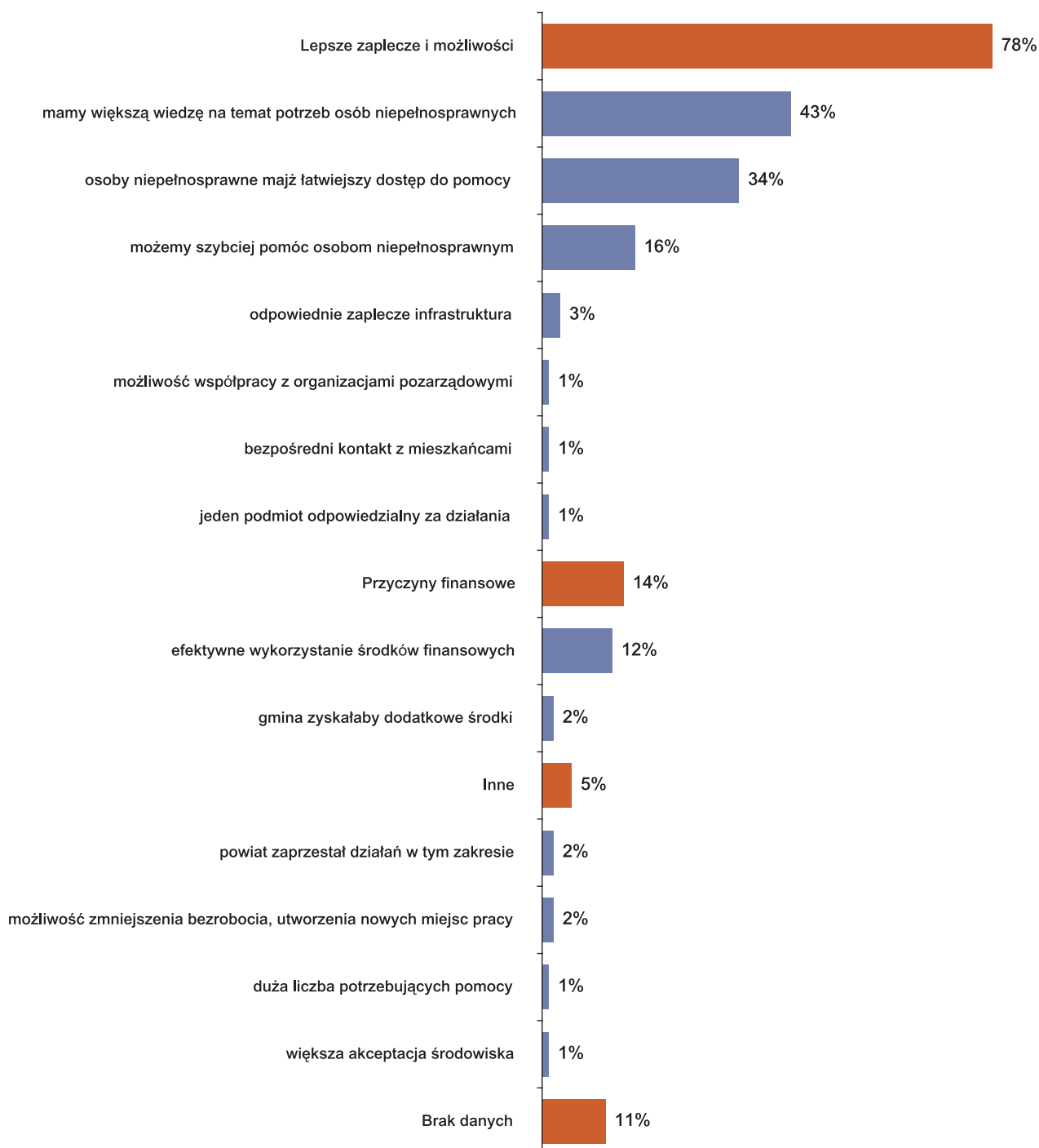
Zadania, które gmina chciałaby przejąć od powiatu – wskazania spontaniczne

N=1868

Przejęcie przez gminę od powiatu zadań ustawowych w opinii przedstawicieli jednostek samorządu gminnego

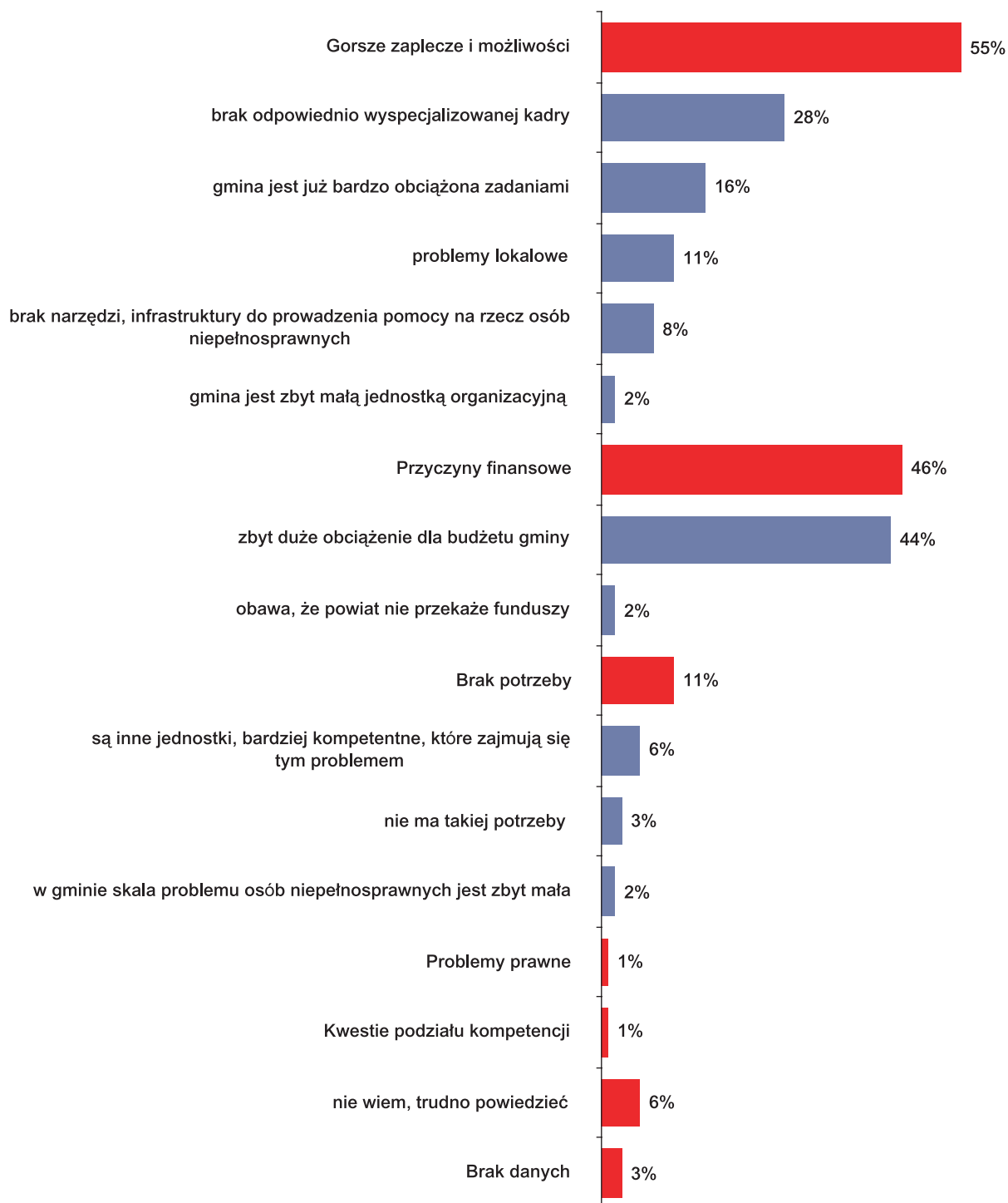
Dlaczego gmina chce przejąć te zadania? – wskazania spontaniczne

N=187

Przejęcie przez gminę od powiatu zadań ustawowych w opinii przedstawicieli jednostek samorządu gminnego

Dlaczego gmina nie chciałaby przejąć części ustawowych zadań w zakresie rehabilitacji niepełnosprawnych od powiatu? – wskazania spontaniczne

Przejęcie przez gminę od powiatu zadań ustawowych w opinii przedstawicieli jednostek samorządu gminnego

Tabela 1. Powody, dla których gmina nie chciałaby przejąć części ustawowych zadań od powiatu w zakresie rehabilitacji osób niepełnosprawnych w poszczególnych województwach – wskazania spontaniczne

	Ogółem (N=1668)	dolnośląskie (N=112)	kujawsko-pomorskie (N=78)	lubelskie (N=157)	lubuskie (N=49)	łódzkie (N=130)	małopolskie (N=141)	mazowieckie (N=282)	opolskie (N=53)	podkarpackie (N=117)	podlaskie (N=92)	pomorskie (N=85)	śląskie (N=139)	świętokrzyskie (N=56)	warmińsko-mazurskie (N=94)	wielkopolskie (N=186)	zachodniopomorskie (N=95)
Gorsze zaplecze i możliwości	55%	72%	41%	56%	55%	58%	52%	60%	47%	42%	52%	61%	55%	63%	67%	52%	42%
Przyczyny finansowe	46%	56%	28%	44%	43%	30%	49%	48%	47%	63%	48%	35%	50%	32%	32%	61%	39%
Brak potrzeby	11%	6%	9%	16%	10%	15%	16%	10%	23%	9%	7%	7%	12%	7%	15%	10%	12%
Problemy prawne	1%	2%	3%	1%	2%	1%	0%	1%	0%	2%	7%	0%	1%	0%	2%	1%	3%
Kwestie podziału kompetencji	1%	0%	1%	0%	2%	0%	0%	0%	0%	2%	1%	0%	2%	2%	1%	2%	0%
Inne	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	4%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Nie wiem, trudno powiedzieć	6%	4%	18%	4%	8%	9%	4%	1%	2%	3%	13%	5%	2%	11%	6%	4%	14%
Brak danych	3%	4%	14%	1%	4%	2%	0%	2%	4%	1%	1%	5%	4%	0%	2%	1%	4%

Gorsze zaplecze i możliwości jako argument przeciwko przejęciu od powiatów części ustawowych zadań w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych relatywnie częściej przytaczają samorządy z województwa dolnośląskiego, mazowieckiego, pomorskiego, świętokrzyskiego oraz warmińsko-mazurskiego.

Na problemy finansowe uskarżają się samorządowcy z dolnośląskiego, podkarpackiego i wielkopolskiego.

O **braku potrzeby** relatywnie częściej mówią natomiast samorządy gminne z województwa lubelskiego, łódzkiego, małopolskiego, opolskiego oraz warmińsko-mazurskiego.

Przejęcie przez gminę od powiatu zadań ustawowych w opinii przedstawicieli jednostek samorządu gminnego

Co interesujące, gorsze zaplecze i możliwości, w tym także finansowe są relatywnie częściej powodem sprzeciwu wobec zmian w gminach wiejskich i miejsko-wiejskich. Gminy miejskie relatywnie częściej nie odczuwają natomiast potrzeby przejmowania od powiatów powierzonych im zadań w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

Powody, dla których gmina nie chciałaby przejąć części ustawowych zadań od powiatu w zakresie rehabilitacji niepełnosprawnych ze względu na typ gminy – wskazania spontaniczne

